

CVRIA

EUROOPA ÜHENDUSTE KOHUS

Aastaaruanne
2007

QD-AG-08-001-ET-C

A A S T A A R U A N N E 2 0 0 7

E U R O O P A Ü H E N D U S T E K O H U S

ET

ELi trükiste tellimine

Väljaannete talituse avaldatud trükiseid saab tellida veebipõhisest raamatupoest EU Bookshop <http://bookshop.europa.eu>. Trükised väljastatakse Teie valitud müügiesindusest.

Kõikide müügiesinduste nimekirja tellimiseks saatke kiri faksinumbril (+352) 2929 42758.

EUROOPA ÜHENDUSTE KOHUS

AASTAARUANNE 2007

Ülevaade Euroopa Ühenduste Kohtu,
Euroopa Ühenduste Esimese Astme Kohtu
ja Euroopa Liidu Avaliku Teenistuse Kohtu tööst

Luxembourg 2008

www.curia.europa.eu

Euroopa Ühenduste Kohus
L-2925 Luxembourg
Tel: (+352) 43 03-1

Euroopa Ühenduste Esimese Astme Kohus
L-2925 Luxembourg
Tel: (+352) 43 03-1

Euroopa Liidu Avaliku Teenistuse Kohus
L-2925 Luxembourg
Tel: (+352) 43 03-1

Euroopa Kohus Internetis: <http://www.curia.europa.eu>

Aastaruanne on samuti kättesaadav CD-ROM-il
Euroopa Kohtu Pressi- ja teabeosakonnas
Tel: (+352) 4303-2035

Koostamise lõpp: 31. detsember 2007

Allikale viitamisel on reprodutseerimine lubatud. Fotosid võib reprodutseerida ainult seoses käesoleva trükisega. Kõikidel muudel juhtudel tuleb küsida luba Euroopa Ühenduste Ametlike Väljaannete Talituselt.

Lisateavet Euroopa Liidu kohta saate Internetist Europa serverist (<http://europa.eu>).

Kataloogimisandmed on esitatud väljaande lõpus.

Luxembourg: Euroopa Ühenduste Ametlike Väljaannete Talitus, 2008

ISBN 978-92-829-0872-3

© Euroopa ühendused, 2008

Allikale viitamisel on reprodutseerimine lubatud.

Printed in Italy

TRÜKITUD VALGELE KLOORIVABALE PABERILE

Sisukord

Lehekülg

Eessõna. Euroopa Kohtu president Vassilios Skouris	5
--	---

I peatükk

Euroopa Ühenduste Kohus

A – Euroopa Kohtu areng ja tegevus 2007. aastal	9
B – Euroopa Kohtu koosseis	51
1. Euroopa Kohtu liikmed	53
2. Muudatused Euroopa Kohtu koosseisus 2007. aastal	69
3. Protokolliline järjestus	71
4. Euroopa Kohtu endised liikmed	73
C – Euroopa Kohtu statistika	77

II peatükk

Euroopa Ühenduste Esimese Astme Kohus

A – Esimese Astme Kohtu tegevus 2007. aastal	107
B – Esimese Astme Kohtu koosseis	149
1. Esimese Astme Kohtu liikmed	151
2. Muudatused Esimese Astme Kohtu koosseisus 2007. aastal	163
3. Protokolliline järjestus	165
4. Esimese Astme Kohtu endised liikmed	167
C – Esimese Astme Kohtu statistika	169

III peatükk

Euroopa Liidu Avaliku Teenistuse Kohus

A – Avaliku Teenistuse Kohtu tegevus 2007. aastal	193
B – Avaliku Teenistuse Kohtu koosseis	207
1. Avaliku Teenistuse Kohtu liikmed	209
2. Protokolliline järjestus	213
C – Avaliku Teenistuse Kohtu statistika	215

IV peatükk

Kohtumised ja visiidid

A – Ametlikud visiidid ja üritused Euroopa Kohtus, Esimese Astme Kohtus ja Avaliku Teenistuse Kohtus	229
B – Õppevisiidid (2007)	233
C – Pidulikud istungid	237
D – Visiidid ja osalemine ametlikel üritustel	239
 <i>Kokkuvõtlik struktuur</i>	 244
<i>Euroopa Kohtu kontaktandmed</i>	247

Eessõna

2007. aastal täitus Euroopa Ühendusel 50 tegevusaastat. Sel puhul korraldasid ühenduse institutsioonid kogu aasta vältel mitu üritust. Euroopa Kohus tähistas Euroopa 50. aastapäeva kollokviumiga, kuhu tulid 27 liikmesriigi ülemkohtute presidendid ning Euroopa Kohtu praegused ja endised liikmed. Kollokviumil, mis andis tunnistust tihedatest koostöösidemetest Euroopa Kohtu ja siseriiklike kohtute vahel, olid peaesinejateks liikmesriikide ülemkohtute presidendid.

Kahtlemata jääb 2007. aasta ka mällu kui aasta, mil kirjutati alla Lissaboni lepingule, mille eesmärk on anda Euroopa Liidule tõhusamad seadusandlikud ja administratiivsed struktuurid, suurendades seeläbi liidu võimekust 21. sajandi alguse väljakutsete vastuvõtmiseks. Euroopa Kohtu osas on vabadusel, turvalisusel ja õigusel rajaneva alaga seonduvad sätted, mis praegu on EÜ asutamislepingu IV jaotise ja Euroopa Liidu lepingu VI jaotise vahel laiali paisatud, ühendatud tulevases Euroopa Liidu toimimise lepingus sama jaotise alla. Kaotatakse mitu piirangut, mis käesoleval ajal on Euroopa Kohtu pädevusele selles valdkonnas kehtestatud.

Vabadusel, turvalisusel ja õigusel rajaneva alaga seonduvad kohtuasjad on Euroopa Kohtu jaoks kahtlemata suur väljakutse nii nende tundlikkuse kui ka nende puhul nõutud eriti kiire lahendamise tõttu. Seetõttu on nõukogu poolt 2007. aastal seda liiki kohtuasjade menetlemiseks ette nähtud eelotsuse kiirmenetluse kehtestamist käsitlevate põhikirja ja kodukorra muudatuste vastuvõtmine otsustav edasiminekuks, mis lubab Euroopa Kohtul selle väljakutse vastu võtta.

2007. aastast tuleb ära märkida ka Esimese Astme Kohtu liikmete osaline asendamine ja sama kohtu nelja liikme ametist lahkumine. Institutsioon tunneb vaid heameelt selle üle, et sarnaselt 2006. aastal toimunud Euroopa Kohtu liikmete osalise asendamisega võtsid liikmesriikide valitsused kohtunike ametissenimetamise käigus arvesse vajadust tagada institutsiooni stabiilsus, et Esimese Astme Kohus saaks ilma tõrgeteta jätkata oma ülesannete täitmist.

Lõpetuseks tuleb mainida, et möödunud aastal saabus Euroopa Kohtu moodustavasse kolmesse kohtusse 1259 kohtuasja, mis on institutsiooni ajaloos suurim arv ja mis tõendab ühenduse vaidluste hulga kasvu.

Käesoleva aruande järgnevatel lehekülgedel antakse täielik ülevaade institutsiooni arengu ja tegevuse kohta 2007. aastal. Nagu eelnenud aastatel, on oluline osa pühendatud lühikestele, ent ammendavatele kokkuvõtetele Euroopa Kohtu, Esimese Astme Kohtu ja Avaliku Teenistuse Kohtu õigustmõistvast tegevusest. Õigustmõistva tegevuse ülevaadet toetavad statistilised andmed.

V. Skouris
Euroopa Kohtu president

I peatükk

Euroopa Ühenduste Kohus

A – Euroopa Kohtu areng ja tegevus 2007. aastal

Euroopa Kohtu president Vassilios Skouris

Aastaaruande käesolevas osas esitatakse kokkuvõtte Euroopa Ühenduste Kohtu tegevusest 2007. aastal. Esiteks annab aruanne ülevaate institutsiooni selle aasta arengust, tuues välja Euroopa Kohut puudutanud institutsioonilised muudatused ning selle sisemise korralduse ja töömeetoditega seotud arengud (jaotis 1). Teiseks sisaldab aruanne statistika analüüsi, mis käsitleb institutsiooni töökoormuse osas toimunud arenguid ning keskmist menetlusaega (jaotis 2). Kolmandaks esitatakse aruandes, nagu igal aastal, teemade järgi jagatud kohtupraktika põhiarengud (jaotis 3).

1. Peamiseks Euroopa Kohtu institutsioonilise arengu märksõnaks 2007. aastal oli õigusloomeprotsessi lõpuleviimine, mille eesmärk on luua eelotsuse kiirmenetlus vabadusel, turvalisusel ja õigusel rajanevat ala käsitlevate eelotsuse küsimuste kiiremaks ja tõhusamaks lahendamiseks.

Täpsemalt võttis nõukogu 20. detsembri 2007. aasta otsusega vastu Euroopa Kohtu põhikirja ja kodukorra muudatused eesmärgiga luua eelotsuse kiirmenetlus. Tegemist on uut liiki eelotsusemenetlusega, mis on sisse viidud nende kohtuasjade lahendamiseks, mis käesoleval ajal kuuluvad EÜ asutamislepingu IV jaotise (viisa-, varjupaiga-, sisserände- ja muu isikute vaba liikumisega seotud poliitika) ja Euroopa Liidu lepingu VI jaotise (sätted politseikoostöö ja õiguslase koostöö kohta kriminaalasjades) alla. Kuna Euroopa Kohus on varem tõdenud, et kehtivad menetlused, sh kodukorra artiklis 104a ettenähtud kiirendatud menetlus, ei taga sellesse kategooriasse kuuluvate kohtuasjade piisavalt kiiret menetlemist, tegi ta ettepaneku luua uus menetlus, et kõnealuseid kohtuasju saaks lahendada eriti lühikese tähtaja jooksul, ilma et see takistaks teiste Euroopa Kohtu menetluses olevate kohtuasjade lahendamist.

Põhikirja ja kodukorra muudatused jõustuvad 2008. aasta esimesel veerandil. Eelotsuse kiirmenetluse olulisemad iseärasused tulevad esile selle menetluse ning tavalise ja kiirendatud eelotsusemenetluse vaheliste erinevuste kaudu. Esiteks on kirjalik menetlus ette nähtud ainult põhikohtuasja pooltele, eelotsusetaotluse esitanud liikmesriigile, Euroopa Komisjonile ja teistele institutsioonidele, kui tegemist on mõne nende õigusaktiga. Kohtumenetluse pooled ja kõik põhikirja artiklis 23 loetletud huvitatud isikud võivad osaleda suulises menetluses ja võtta sel juhul kirjalike märkuste kohta seisukoha. Teiseks antakse eelotsuse kiirmenetluse korras läbivaadatavad kohtuasjad Euroopa Kohtusse saabumisel lahendada viiest kohtunikust koosnevale kojale, kes on just selleks määratud. Kolmandaks toimub menetlus nendes kohtuasjades peaaesjalikult elektroonilisel teel, kuivõrd kodukorra uued sätted näevad ette võimaluse menetlusdokumendid esitada ja kätte toimetada faksi või elektronposti teel.

2. Euroopa Kohtu 2007. aasta kohtustatistika on eelmise aastaga võrreldes selgelt paranenud. Eeskätt tuleks mainida, et menetlusaeg Euroopa Kohtus on lühenenud juba neljandat aastat järjest ja et lõpetatud kohtuasjade arv on tõusnud 10% võrreldes 2006. aastaga.

Niisiis menetles Euroopa Kohus 2007. aastal lõpuni 551 kohtuasja võrreldes 503 kohtuasjaga 2006. aastal (netoarvud, mille hulka on arvatud kohtuasjade liitmised). Neist 379 kohtuasja lõppesid kohtuotsuse ja 172 kohtuasja kohtumääruse tegemisega. Sellest ilmneb, et tehtud kohtuotsuste ja kohtumääruste arv on oluliselt suurem, kui see oli 2006. aastal (351 kohtuotsust ja 151 kohtumäärust).

Euroopa Kohtusse saabus 580 uut kohtuasja, mis on suurim arv Euroopa Kohtu ajaloos¹ ja mis tähendab 8% tõusu võrreldes 2006. aastal saabunud kohtuasjade arvuga ning 22,3% tõusu võrreldes 2005. aastal saabunud kohtuasjade arvuga. Pooleliolevate kohtuasjade arv ei ole siiski 2007. aasta lõpu seisuga märkimisväärselt tõusnud (741 kohtuasja, brutoarv) võrreldes kohtuasjade arvuga 2006. aasta lõpus (731 kohtuasja, brutoarv).

Samuti näitab 2007. aasta kohtustatistika menetlusaja jätkuvat lühenemist, mis sai alguse 2004. aastal. Eelotsusetaotluste menetlusaeg oli 19,3 kuud, samas kui 2006. aastal oli see 19,8 kuud ja 2005. aastal 20,4 kuud. Sarnaselt 2006. aastaga selgub võrdlevast analüüsist, et 1995. aastast alates on eelotsuseasjade keskmine menetlusaeg langenud 2007. aastal madalaimale tasemele. Otseste hagide ja apellatsioonkaebuste osas oli keskmine menetlusaeg vastavalt 18,2 kuud ja 17,8 kuud (2006. aastal vastavalt 20 kuud ja 17,8 kuud).

Möödunud aastal kasutas Euroopa Kohus varieeruvalt tema käsutuses olevaid erinevaid võimalusi teatud kohtuasjade kiiremaks menetlemiseks (eelisjärjekorras menetlemine, kiirendatud ja lihtsustatud menetlus ning otsuse tegemine ilma kohtujuristi ettepanekuta). Kiirendatud menetluse kohaldamiseks sai Euroopa Kohus kaheksa taotlust, kuid kodukorras sätestatud erakordse kiireloomulisuse nõue ei olnud täidetud. Vastavalt 2004. aastal väljakujunenud praktikale rahuldatakse või lükatakse tagasi taotlused kohtuasja lahendamiseks kiirendatud menetluse korras Euroopa Kohtu presidendi põhistatud määrusega. Lisaks anti viies kohtuasjas luba eelisjärjekorras menetlemiseks.

Samuti jätkas Euroopa Kohus talle suunatud teatavatele eelotsuse küsimustele vastamisel kodukorra artikli 104 lõikes 3 ette nähtud lihtsustatud menetluse kasutamist. Nimetatud sätte alusel lõpetas kohus määrusega kokku 18 kohtuasja.

Lõpetuseks kasutas Euroopa Kohus märgatavalt sagedamini põhikirja artiklis 20 sätestatud võimalust teha otsus ilma kohtujuristi ettepanekuta, kui kohtuasi ei tõstata ühtegi uut õigusküsimust. Umbes 43% kuulutatud kohtuotsustest olid 2007. aastal ilma kohtujuristi ettepanekuta (2006. aastal 33%).

Mis puutub kohtuasjade jagamisse eri kohtukoosseisude vahel, siis suurbesõjaväe menetles umbes 11%, viiest kohtunikust koosnevad kojad ligi 55% ja kolmest kohtunikust koosnevad kojad ligikaudu 33% 2007. aastal lõpetatud kohtuasjadest. Suurkoja menetletud kohtuasjade arv on võrreldes eelmise aastaga jäänud enam-vähem samaks, viiest kohtunikust koosnevate kodade menetletud kohtuasjade arv (63% 2006. aastal) on pisut vähenenud ja kolmest kohtunikust koosnevate kodade menetletud kohtuasjade arv (24% 2006. aastal) on tõusnud. Kohtuasjade jagunemine eri kohtukoosseisude vahel on peaaegu identne 2005. aastaga.

¹ Välja arvatud 1979. aastal saabunud 1324 kohtuasja. Samas saab seda erakordselt suurt arvu seletada massilisel hulgal samaesemeliste tühistamishagide esitamisega.

Muud statistilised andmed 2007. kohtuaasta kohta leiab lugeja käesoleva peatüki punktis C.

3. Selles jaotises esitatakse põhiarengud kohtupraktikas, mis on teemade järgi jagatud järgmiselt:

põhiseaduslikud ja institutsioonilised küsimused; liidu kodakondsus; kaupade vaba liikumine; isikute, teenuste ja kapitali vaba liikumine; viisad, varjupaik ja sisseränne; konkurentsieeskirjad; maksustamine; õigusaktide ühtlustamine ja ühtsed õigusaktid; kaubamärgid; majandus- ja rahapoliitika; sotsiaalpoliitika; keskkond; õiguslane koostöö tsiviilasjades; politseikoostöö ja õiguslane koostöö kriminaalasjades ning terrorismi-vastane võitlus. Olgu siinjuures täpsustatud, et tihtipeale võib kohtuotsus, mis selles kätkevate küsimuste alusel on teatava teema alla paigutatud, käsitleda ka mõnda muud valdkonda puudutavaid tähtsaid küsimusi.

Põhiseaduslikud ja institutsioonilised küsimused

Põhiseaduslike ja institutsiooniliste probleemide ulatuslikku valdkonda arvestades ei ole põhjust imestada, et esile on tõstetud kohtuotsused, millega lahendatakse väga erinevaid küsimusi.

Ehkki ühenduse õigusakti vastuvõtmiseks kohase õigusliku aluse kindlaksmääramise problemaatikat on varasemas kohtupraktikas palju analüüsitud, ei ole see Euroopa Kohtu vaidlustest kuhugi kadunud.

Nii esitas komisjon 23. oktoobri 2007. aasta otsuse aluseks olnud kohtuasjas C-440/05: *komisjon vs. nõukogu* parlamendi toetusel tühistamishagi, olles leidnud, et kriminaalasjades tehtava politseikoostöö ja õiguslane koostöö raames vastu võetud nõukogu raamotsus, millega tugevdatakse kriminaalõiguslikku raamistikku laevade põhjustatud merereostuse vastase õiguse jõustamiseks,² on vastu võetud mittekohasel õiguslikul alusel, ning väitis, et kõnealuse raamotsuse eesmärk ja sisu kuuluvad ühise transpordipoliitika valdkonnas ühenduse pädevusse.

Olles esmalt meenutanud, et kui EÜ asutamisleping ja Euroopa Liidu leping on mõlemad kohaldatavad, on Euroopa Liidu lepingu kohaselt ülimuslik EÜ asutamisleping ja Euroopa Kohtu ülesanne on jälgida, et õigusaktid, mida nõukogu väidab tuginevat sätetele politseikoostöö ja õiguslane koostöö kohta kriminaalasjades, ei tungiks ühenduse pädevusalale, märkis Euroopa Kohus, et raamotsuse eesmärk on meresõiduohutuse parandamine ning merekeskkonna kaitse tõhustamine laevade põhjustatud reostuse vastu.

² Nõukogu 12. juuli 2005. aasta raamotsus 2005/667/JSK, millega tugevdatakse kriminaalõiguslikku raamistikku laevade põhjustatud merereostuse vastase õiguse jõustamiseks (ELT L 255, lk 164). Raamotsus täiendab Euroopa Parlamendi ja nõukogu 7. septembri 2005. aasta direktiivi 2005/35/EÜ, mis käsitleb laevade põhjustatud merereostust ning karistuste kehtestamist merereostusega seotud rikkumiste eest (ELT L 255, lk 11).

Järelikult oleks kõnesoleva raamotsuse sätted, mis panevad liikmesriikidele kohustuse karistada kriminaalkorras teatavaid toiminguid, saanud õiguspäraselt vastu võtta EÜ asutamislepingu alusel. Euroopa Kohus leidis, et ehkki üldjuhul ei kuulu kriminaalõiguse ega ka kriminaalmenetluse normid ühenduse pädevusse, on siiski selge, et ühenduse seadusandja võib juhul, kui tõhusate, proportsionaalsete ja hoiatavate kriminaalkaristuste kohaldamine pädevate siseriiklike asutuste poolt on hädavajalik meede raskete keskkonnaõiguse rikkumistega võitlemiseks, kohustada liikmesriike kehtestama selliseid karistusi, et tagada keskkonnakaitse valdkonnas tema poolt kehtestatavate õigusnormide täielik tõhusus.

Seevastu sama raamotsuse need sätted, mis reguleerivad kohaldatavate kriminaalkaristuste liiki ja raskust, ei kuulu ühenduse pädevusse. Kuna aga eelnimetatud sätted on nendega seonduvatest kriminaalkaristust puudutavatest sätetest lahutamatud, järeldas Euroopa Kohus sellest, et nõukogu raamotsus tungib meretranspordi valdkonnas ühenduse pädevusalale, eirates sellega Euroopa Liidu lepingut, mis annab eelise just sellisele pädevusele. Seega tühistati raamotsus selle jagamatuse tõttu täies ulatuses.

Eelotsuse küsimuste raames Euroopa Kohtule tõlgendamisel ja kehtivuse hindamisel antud pädevuse ulatuse osas väärivad tähelepanu mitu kohtuasja.

Kohtuasjas *Merck Genéricos-Produtos Farmacêuticos* (11. septembri 2007. aasta otsus kohtuasjas C-431/05), milles Portugali ülemkohus pöördus Euroopa Kohtu poole küsimusega, kas viimane on pädev tõlgendama intellektuaalomandi õiguste kaubandusaspektide lepingu (edaspidi „TRIPS-leping“)³ artiklit 33, vastas Euroopa Kohus jaatavalt, märkides, et kuna ühendus ja selle liikmesriigid on ühinenud kõnealuse lepinguga jagatud pädevuse alusel, siis on ta pädev määratlema kohustusi, mida ühendus on endale võtnud, ja tõlgendama sel eesmärgil kõnealuse lepingu sätteid. Ühenduse ja liikmesriikide vahelise pädevuse jaotuse küsimusele on vaja ühenduse tasandil anda ühetaoline vastus ja seda saab teha ainult Euroopa Kohus. Mis puutub konkreetsemalt käsitletavasse kohtuasja, siis leidis Euroopa Kohus, et kahtlemata on ühenduse huvides leida, et ta on pädev tõlgendama TRIPS-lepingu artiklit 33, mis sätestab minimaalse patentide kaitse kestuse, et määratleda, kas selle sätte vahetu õigumõju tunnustamine on ühenduse õigusega vastuolus.

Nii nagu kohtuasjades *Dzodzi*⁴ ja *Leur-Bloem*⁵ ning hiljuti kohtuasjas *Poseidon Chartering*⁶, sedastas Euroopa Kohus kohtuasjas *Autorità Garante della Concorrenza e del Mercato* (11. detsembri 2007. aasta otsus kohtuasjas C-280/06) taas kord, et neil erijuhtudel, kui kohus lahendab selliseid eelotsusetaotlusi, kus ühenduse õigusnormid, mille tõlgendamist taotletakse, on kohaldatavad ainult seoses siseriiklikust õigusest tuleneva viite tõttu, ehk teisisõnu, kui siseriiklikus õiguses järgitakse puhtalt siseriiklikku laadi olukordade

³ 15. aprillil 1994 Marrakechis sõlmitud ja nõukogu 22. detsembri 1994. aasta otsusega 94/800/EÜ, mis käsitleb Euroopa Ühenduse nimel sõlmitavaid tema pädevusse kuuluvaid küsimusi puudutavaid kokkuleppeid, mis saavutati mitmepoolsete kaubanduslääbirääkimiste Uruguay voorus (1986–1994) (EÜT L 336, lk 1; ELT eriväljaanne 11/21, lk 80), heaks kiidetud Maailma Kaubandusorganisatsiooni (WTO) asutamislepingu lisas 1C olev intellektuaalomandi õiguste kaubandusaspektide leping.

⁴ 18. oktoobri 1990. aasta otsus liidetud kohtuasjades C-297/88 ja C-197/89 (EKL 1990, lk I-3763).

⁵ 17. juuli 1997. aasta otsus kohtuasjas C-28/95 (EKL 1997, I-4161).

⁶ 16. märtsi 2006. aasta otsus kohtuasjas C-3/04 (EKL 2006, lk I-2505).

reguleerimisel ühenduse õiguses sätestatud, on lahknevate tõlgenduste vältimiseks tulevikus ilmselgelt ühenduse huvides anda ühenduse õigusest tulenevatele sätetele ja mõistetele nende kohaldamise asjaoludest olenemata eelotsusetaotluse alusel tehtud Euroopa Kohtu otsusega ühtne tõlgendus. Sellest tulenevalt andis Euroopa Kohus omapoolse tõlgenduse, mida siseriiklik kohus oli taotlenud.

Veel leidis Euroopa Kohus kohtuasjas *Ikea Wholesale* (27. septembri 2007. aasta otsus kohtuasjas C-351/04), et Maailma Kaubandusorganisatsiooni (WTO) lepingud ei kuulu oma iseloomu ja ülesehituse tõttu üldiselt nende normide hulka, mille alusel Euroopa Kohus kontrollib ühenduse institutsioonide aktide õiguspärasust. Euroopa Kohus peab kontrollima kõnealuse ühenduse akti õiguspärasust WTO eeskirjade alusel vaid siis, kui ühendus on soovinud täita WTO raames võetud teatud kohustust, või olukorras, kus ühenduse õigusakt viitab sõnaselgelt WTO lepingute konkreetsetele sätetele.

Euroopa Kohtul oli 28. juuni 2007. aasta otsuses kohtuasjas C-331/05 P: *Internationaler Hilfsfonds vs. komisjon* hoopis teises kontekstis võimalus otsustada, et Euroopa Ombudsmani läbiviidava menetlusega kaasnevaid kulusid, mida ei saa hüvitamisele kuuluvate kulude alusel hüvitada,⁷ ei saa jätta ühenduse lepinguvälisele vastutusele tuginedes ka asjassepuutuva institutsiooni kanda, arvestades, et kahju ja õigusvastase toimingu vahel puudub põhjuslik seos, kuivõrd kulud olid tekkinud huvitatud isikute vaba valikuga seoses.

Samuti oli vaidluste allikaks üldsuse juurdepääs institutsiooni dokumentidele. Kohtuasjas *Sison vs. nõukogu* (1. veebruari 2007. aasta otsus kohtuasjas C-266/05 P, EKL 2007, lk I-1233) tuli Euroopa Kohtul lahendada mitu juurdepääsu keeldu, sealhulgas isegi osalisi keelde, mida oli rakendatud hageja suhtes, kes oli taotlenud juurdepääsu dokumentidele, mille tulemusena nõukogu lisas ja jättis ta nende isikute nimekirja, kelle suhtes kohaldatakse määruses nr 2580/2001⁸ ette nähtud rahaliste vahendite ja finantsvahendite külmutamist, ja kes oli taotlenud nende riikide nimetamist, kes olid selles osas teatud dokumente esitanud.

Euroopa Kohus meenutas, et valdkonnas, milles ühenduse seadusandja peab tegema poliitilisi, majanduslikke ja sotsiaalseid valikuid ning milles ta peab andma keerulisi hinnanguid, saab kohus teostada seaduslikkuse kontrolli üksnes piiratud ulatuses.

Eelnevast lähtudes otsustas Euroopa Kohus, et määruse nr 1049/2001⁹ eesmärk on avada üldsusele institutsioonide dokumentidele juurdepääsuõigus üldiselt ja mitte kehtestada norme kaitsmaks erihuve, mis ühel või teisel isikul võivad mõnele dokumendile juurdepääsuks olla, ning et seoses juurdepääsuõiguse eranditega, mis on teatavate avalike või erahuvide seisukohalt õigustatud, ei saa institutsioon, kes peab otsustama, kas dokumentide avaldamine kahjustaks huve, mida ühenduse seadusandja on soovinud kaitsta, võtta arvesse hageja erilist huvi neid dokumente saada ja keelama niisugusel juhul dokumentidele juurdepääs.

⁷ Vt Esimese Astme Kohtu kodukorra artikli 91 punkt b.

⁸ Nõukogu 27. detsembri 2001. aasta määrus (EÜ) nr 2580/2001 teatavate isikute ja üksuste vastu suunatud eripiirangute kohta terrorismivastaseks võitluseks (EÜT L 344, lk 70; ELT eriväljaanne 18/01, lk 207).

⁹ Euroopa Parlamendi ja nõukogu 30. mai 2001. aasta määrus (EÜ) nr 1049/2001 üldsuse juurdepääsu kohta Euroopa Parlamendi, nõukogu ja komisjoni dokumentidele (EÜT L 145, lk 43; ELT eriväljaanne 01/03, lk 331).

Järgnevalt märkis Euroopa Kohus, et isegi kui oletada, et apellatsioonkaebuse esitajal on õigus saada üksikasjalikku teavet tema vastu selle tõttu esitatud süüdistuse iseloomust ja põhjustest, et ta oli kantud vaidlusalusesse nimekirja ja et selle õigusega kaasneb juurdepääs nõukogu valduses olevatele dokumentidele, ei saa seda õigust teostada konkreetselt institutsiooni dokumentidele üldsuse juurdepääsuks loodud vahenditega.

Euroopa Kohus leidis eriliselt tundliku sisuga dokumentide osas, et nende koostajal on õigus nõuda isegi tundliku sisuga dokumendi olemasolu saladuses hoidmist ja ta on ka pädev keelama tema enese nimetamist, juhul kui selle dokumendi olemasolu saab teatavaks; sellist järeldust ei saa pidada ebaproportsionaalseks sellepärast, et sellest tulenevalt võib taotlejal, kellele on juurdepääs keelatud, olla raskem või praktiliselt võimatu teada saada, milline riik on selle dokumendi koostanud.

Kodaniku mitte dokumentidele, vaid õigusnormidele juurdepääsuga seoses avaldas Euroopa Kohus kohtuasjas *Skoma Lux* (11. detsembri 2007. aasta otsus kohtuasjas C-161/06) arvamust 2004. aasta ühinemisakti¹⁰ artikli 58 ulatuse kohta. Tšehhi kohtu esitatud küsimusele, kas nimetatud artikkel lubab liikmesriigis tugineda isiku vastu sellise ühenduse määruse sättele, mida ei ole Euroopa Liidu Teatajas vastava liikmesriigi keeles avaldatud, vaatamata sellele, et see keel on üks liidu ametlikest keeltest, vastates leidis Euroopa Kohus, et avaldamata jätmise tõttu ei saa ühenduse õigusnormides sisalduvatele kohustustele kõnealuse riigi isiku vastu tugineda, ja seda ka juhul, kui need isikud oleksid saanud tutvuda nende õigusnormidega muude vahendite abil. Sellest tulenevalt Euroopa Kohus tõlgendas ühenduse õigust, mitte ei hinnanud selle kehtivust.

Ühenduse õiguse ja liikmesriikide siseriikliku õiguse vahekorra temaatikaga seoses andis Euroopa Kohus mõningaid selgitusi ühenduse õiguse ülimuslikkuse ja vahetu õigusmõju kohta.

Kohtuasjas *Lucchini* (18. juuli 2007. aasta otsus kohtuasjas C-119/05) otsustas Euroopa Kohus kohtuasjas *Simmenthal*¹¹ esitatud põhimõtetele tuginedes, et ühenduse õigusega on vastuolus Itaalia õigusnormi kohaldamine, mis sätestab kohtuotsuse seadusjõu põhimõtte, kui nimetatud sätte kohaldamine takistab nõudmast tagasi ühenduse õiguse vastaselt antud riigiabi, mis on tunnistatud komisjoni lõplikus otsuses ühisturuga kokkusobimatuks.

Kohtuasjas *Carp* (7. juuni 2007. aasta otsus kohtuasjas C-80/06) tuli Euroopa Kohtul tegeleda otsuste horisontaalse vahetu õigusmõju küsimusega. Kohus märkis, et otsus

¹⁰ Akt Tšehhi Vabariigi, Eesti Vabariigi, Küprose Vabariigi, Läti Vabariigi, Leedu Vabariigi, Ungari Vabariigi, Malta Vabariigi, Poola Vabariigi, Sloveenia Vabariigi ja Slovaki Vabariigi ühinemistingimuste ja Euroopa Liidu asutamislepingutesse tehtavate muudatuste kohta (ELT L 236, lk 33).

Ühinemisakti artikkel 58 sätestab:

„Enne ühinemist nõukogu, komisjoni ja Euroopa Keskpanga vastuvõetud tšehhi, eesti, ungari, läti, leedu, malta, poola, slovaki ja sloveeni keeles koostatud institutsioonide ja Euroopa Keskpanga aktide tekstid on alates ühinemiskuupäevast autentsed samadel tingimustel kui praegustes ametlikes keeltes koostatud tekstid. Need avaldatakse Euroopa Liidu Teatajas, kui praegustes keeltes koostatud tekstid on seal avaldatud”.

¹¹ 9. märtsi 1978. aasta otsus kohtuasjas 106/77: *Simmenthal* (EKL 1978, lk 629).

1999/93 (nõukogu direktiivi 89/106¹² artikli 20 lõike 2 kohase ehitustoodete vastavustõendamismenetluse kohta) on üldakt, mis täpsustab kohaldatavad vastavustõendamismenetluste liigid ning volitab Euroopa Standardikomiteed (CEN) ja Euroopa Elektrotehnika Standardikomiteed (CENELEC) määratlema nende sisu asjakohastes ühtlustatud standardites, mille seejärel võtavad üle iga liikmesriigi standardiasutused, kuid mis on siduv üksnes liikmesriikidele, kes on selle otsuse ainsad adreassaadid. Järelikult ei saa eraõiguslik isik lepingujärgset vastutust puudutavas vaidluses teise eraõigusliku isikuga sellele tugineda.

Kahes kohtuotsuses selgitati seda, kuidas peavad liikmesriigid ühenduse sõlmitud rahvusvaheliste lepingute kohaldamisel käituma.

Kohtuasjas *Tum ja Dari* (20. septembri 2007. aasta otsus kohtuasjas C-16/05) võttis Euroopa Kohus seisukoha *standstill*-tingimuse ulatuse osas, mis on sätestatud EMÜ–Türgi assotsieerumislepingu lisaprotokollis¹³ artikli 41 lõikes 1, mis keelab lepinguosalistel lisaprotokollis jõustumise kuupäevast arvates kehtestada asutamisvabaduse teostamise uusi piiranguid. Antud asjas oli tegemist kahe Türgi kodanikuga, kes soovisid Suurbritannia ja Põhja–Iiri Ühendkuningriigis ettevõtlust alustada.

Euroopa Kohus leidis, et sellisel ühemõttelisel tingimusel on vahetu õigusmõju ja et see ei ole materiaalõigusnorm, mis muudab asendatava materiaalõiguse liikmesriigi territooriumile sisenemise kohta kohaldamatuks, vaid see on oma olemuselt pigem menetlusnorm, mis näeb *ratione temporis* ette, millised on need sisserännet reguleerivad liikmesriigi õigusnormid, millest lähtuvalt tuleb hinnata sellise Türgi kodaniku olukorda, kes soovib asutamisvabadust teostada. Kohus järeldas sellest seega, et nimetatud tingimus ei sea kahtluse alla liikmesriikide põhimõttelist pädevust suunata oma sisserännet puudutavat riiklikku poliitikat. Siinjuures ainuüksi asjaolu, et alates jõustumisest paneb selline tingimus neile riikidele tegevusest hoidumise kohustuse, mille tagajärjeks on teatud määral nende tegutsemisruumi piiramine antud küsimuses, ei anna alust väita, et sellepärast oleks välismaalaste järelevalve vallas kahjustatud nende liikmesriikide suveräänsed pädevust kui sellist.

Edasi tõlgendas Euroopa Kohus eelosutatud sätet nii, et see keelab alates kuupäevast, mil EMÜ–Türgi assotsieerumislepingu lisaprotokoll asjaomase liikmesriigi suhtes jõustus, kehtestada mis tahes uusi asutamisvabaduse teostamise piiranguid, kaasa arvatud neid, mis puudutavad selles liikmesriigis iseseisvat kutsetegevust alustada sooviva Türgi kodaniku kõnealuse riigi territooriumile esmakordse sisenemise tingimusi ja/või menetlust.

Eespool viidatud kohtuasjas *Merck Genéricos-Produtos Farmacêuticos* pöördus Portugali ülemkohus Euroopa Kohtu poole küsimusega, kas siseriiklikud kohtud peavad kohaldama

¹² Komisjoni 25. jaanuari 1999. aasta otsus 1999/93/EÜ „Nõukogu direktiivi 89/106/EMÜ artikli 20 lõike 2 kohase ehitustoodete vastavustõendamismenetluse kohta uste, akende, aknaluukide, ruloode, väravate ja nende manuste nõuetele vastavuse tõendamisel“ (EÜT L 29, lk 51; ELT eriväljaanne 13/23, lk 223).

¹³ 23. novembril 1970 Brüsselis allkirjastatud lisaprotokoll, mis sõlmiti, kiideti heaks ja kinnitati ühenduste nimel nõukogu 19. detsembri 1972. aasta määrusega (EMÜ) nr 2760/72 (EÜT L 293, lk 1; ELT eriväljaanne 11/11, lk 41).

intellektuaalomandi õiguste kaubandusaspektide lepingu (TRIPS-leping) artiklit 33, mis puudutab minimaalset patentide kaitse kestust, omal algatusel või poole taotlusel.

Olles kõigepealt meenutanud oma pädevust eelnimetatud lepingu sätete tõlgendamisel, leidis Euroopa Kohus sellega seoses, et tuleb teha vahet valdkondadel, kus ühendus ei ole veel õigusakte andnud ja kus ta on juba seda teinud. Esimesena nimetatud valdkonna puhul, mis on seega liikmesriikide pädevuses, leidis kohus, et ühenduse õigus ei laiene intellektuaalomandi õiguste kaitsele ja selle tagamiseks rakendatavatele kohtulikele meetmetele, mistõttu ühenduse õigus ei nõua ega välista seda, et liikmesriigi õiguskorras tunnustataks isiku õigust tugineda vahetult TRIPS-lepingus sisalduvale normile, samuti ei pane see kohtule kohustust kõnealust normi omal algatusel kohaldada. Seevastu teise valdkonna osas sedastas kohus, et ühenduse õigust kohaldatakse, kusjuures tekib kohustus tõlgendada seda nii palju kui võimalik kooskõlas TRIPS-lepinguga, ilma et lepingu asjaomasele sättele võiks omistada vahetut õigusmõju.

Käsitletavas kohtuasjas leidis Euroopa Kohus, et ühendus ei ole patentide valdkonnas, kuhu TRIPS-lepingu artikkel 33 kuulub, oma pädevust veel teostanud või vähemalt ei ole ta seda sisetasandil seni teostanud piisavalt olulisel määral, nii et sellest võiks järeldada, et praeguse seisuga jääb see valdkond ühenduse õiguse alla. Kohus tegi siit järelduse, et kui liikmesriik kohaldab siseriiklikus õiguses sätestatud tingimustel artiklit 33 vahetult, ei ole see praegu ühenduse õigusega vastuolus.

Lõpetuseks väärivad märkimist kolm kohtuotsust, mis puudutavad isikutele ühenduse õigusega antud õiguste tõhusat kohtulikku kaitset.

Kohtuasjas *Unibet* (13. märtsi 2007. aasta otsus kohtuasjas C-432/05, EKL 2007, lk I-2271) meenutas Euroopa Kohus esmalt, et tegemist on ühenduse õiguse üldpõhimõttega, ning märkis seejärel tavapäraselt, et teatud valdkonda reguleerivate ühenduse õigusnormide puudumisel tuleb igal liikmesriigil koostöökohustusest lähtudes määrata pädevad kohtud ja kehtestada menetlusnormid nende kohtuasjade läbivaatamiseks, mille eesmärk on tagada isikute ühenduse õigusest tulenevate õiguste kaitse. Seesuguse võrdväärse ja tõhususe põhimõtetest juhinduva menetlusautonoomia võib vaidluse alla seada vaid juhul, kui asjassepuutuva liikmesriigi õiguskorra ülesehitusest nähtub, et ei ole ühtegi õiguskaitsevahendit, mis võimaldaks kas või täiendava taotluse põhjal tagada isikute ühenduse õigusest tulenevad õigused.

Sellest lähtuvalt märkis Euroopa Kohus, et isikutele ühenduse õigusega antud õiguste tõhusa kohtuliku kaitse põhimõte ei nõua, et liikmesriigi õiguses oleks olemas autonoomne õiguskaitsevahend, mille peamine eesmärk on kontrollida siseriiklike õigusnormide vastavust ühenduse õigusele, kui seda vastavust on võimalik täiendava taotluse põhjal hinnata muude tõhusate õiguskaitsevahendite raames, mis ei ole ebasoodsamad kui samalaadsed siseriiklikud õiguskaitsevahendid, mida peab kontrollima liikmesriigi kohus. Täpsemalt, kui ainus õiguskaitsevahend, mida isik saaks vaidlustatud siseriiklike õigusnormide ühenduse õigusele vastavuse vaidlustamiseks kasutada, seisneks selle isiku jaoks selles, et ta on sunnitud laskma enda vastu alustada haldus- või kriminaalmenetlust koos sellest tuleneda võivate sanktsioonidega, ei ole talle tõhus kohtulik kaitse tagatud.

Lõpuks järeltas Euroopa Kohus tõhusa kohtuliku kaitse põhimõttele tuginedes, et liikmesriigid on kohustatud andma isikutele võimaluse rakendada esialgset õiguskaitset, kuni pädev kohus on langetanud otsuse asjassepuutuvate siseriiklike õigusnormide vastavuse kohta ühenduse õigusele, kui selliste abinõude rakendamine on vajalik tehtava kohtuotsuse täieliku toime kindlustamiseks; samas kohus selgitas, et selline võimalus ei tule rakendamisele juhul, kui isiku taotlus on asjassepuutuva liikmesriigi õiguse kohaselt vastuvõetamatu, tingimusel, et ühenduse õigus ei sea seda vastuvõetamatust kahtluse alla. Kui antud valdkonnas ühenduse õigusnormid puuduvad, on esialgse õiguskaitse rakendamine reguleeritud siseriikliku õiguse kriteeriumidega, eeldusel, et peetakse kinni võrdväärsuse ja tõhususe põhimõtetest.

Kohtuasjas *Test Claimants in the Thin Cap Group Litigation* (13. märtsi 2007. aasta otsus kohtuasjas C-524/04, EKL 2007, lk I-2107) meenutas Euroopa Kohus muu hulgas, et kui liikmesriik on makse sisse nõudnud ühenduse õigust rikkudes, on õigussubjektidel õigus tagasi nõuda alusetult sissenõutud maks ja need summad, mis on makstud otseses seoses nimetatud maksuga.

Mis puutub liikmesriigi poolt ühenduse õiguse rikkumisega isikule tekitatud muudesse kahjudesse, siis on liikmesriik kohustatud tekkinud kahju hüvitama Euroopa Kohtu praktikas kehtestatud tingimuste kohaselt siseriikliku õiguse vastutust käsitlevate sätete alusel, mille puhul tuleb lähtuda võrdväärsuse ja tõhususe põhimõttest.

Täpsemalt, kui ilmneb, et liikmesriigi õigusnormid kujutavad endast asutamisvabaduse piirangut, mis on EÜ artikliga 43 keelatud, saab siseriiklik kohus hüvitamisele kuuluva kahju kindlaksmääramisel kontrollida, kas kahjustatud isik on tõendanud, et ta on ilmutanud hoolt, mida saab mõistlikult oodata, et kahju ära hoida või selle ulatust piirata, ning eriti seda, kas ta kasutas õigel ajal kõiki õiguskaitsevahendeid, mis olid tema käsutuses. Samas muutub asutamisvabadust puudutavate sätete kohaldamine võimatuks või ülemäära raskeks, kui tagastamis- või hüvitamisnõuded, mille aluseks on ühenduse õiguse rikkumine, tuleb jätta rahuldamata või neid tuleb vähendada üksnes sel põhjusel, et asjaomased äriühingud ei olnud küsinud maksuhaldurilt luba maksta mitteresidendist emaettevõtjale laenu eest intresse, ilma et neid intresse oleks käsitletud jaotatud kasumina, samas kui antud olukorras nägi siseriiklik seadus, võimalik, et koostoimes topeltmaksustamise vältimise lepingu vastavate sätetega, selliselt käsitlemise ette.

Seejärel meenutas Euroopa Kohus veel, et tuvastamaks, kas ühenduse õiguse rikkumine on piisavalt selge, tuleb arvestada liikmesriigi kohtule lahendamiseks antud olukorra kõiki iseloomustavaid tunnuseid. Sellises valdkonnas nagu otsene maksustamine, peab siseriiklik kohus arvestama asjaoluga, et asutamislepinguga tagatud liikumisvabadustest tulenevad tagajärjed on selgunud alles järk-järgult, eelkõige seoses põhimõtetega, mida Euroopa Kohus on selgitanud.

Liidetud kohtuasjades *van der Weerd jt.* (7. juuni 2007. aasta otsus liidetud kohtuasjades C-222/05–C-225/05) pööruti Euroopa Kohtu poole küsimusega, kas ühenduse õiguse kohaselt on siseriiklikul kohtul haldusakti seaduslikkust käsitlevas kohtumenetluses kohustus

omal algatusel kontrollida mitte kohtuasja aluseks olevate, vaid direktiivist 85/511, millega kehtestatakse ühenduse meetmed suu- ja sõrataudi tõrjeks,¹⁴ tulenevate asjaolude alusel.

Euroopa Kohus vastas eitavalt, leides, et ei Euroopa Kohtu praktikas kinnitust leidnud võrdväärsuse põhimõttest ega tõhususe põhimõttest lähtuvalt ei ole siseriiklikul kohtul kohustust tõstatada omal algatusel ühenduse õiguse rikkumisel põhinevat väidet.

Konkreetsemalt otsustas kohus esimese põhimõtte osas, et direktiivi asjassepuutuvad sätted ei määra kindlaks tingimusi, mille korral võib algatada suu- ja sõrataudi tõrjet käsitleva menetluse, ega ametiasutusi, kes on selle raames pädevad otsustama õigussubjektide õiguste ja kohustuste ulatuse üle, mistõttu ei saa neid sätteid pidada võrdväärseks õiguskorda reguleerivate siseriiklike normidega, mis on siseriikliku menetluse aluseks, kuivõrd neis sätestatakse menetluse algatamise eeltingimused ning ametiasutused, kes on selle raames pädevad otsustama õigussubjektide õiguste ja kohustuste ulatuse üle. Teise põhimõttega seondult kinnitas kohus, et kuna pooltel on tegelikult võimalus tõstatada siseriiklikus kohtus ühenduse õigusel põhinevat väidet, ei ole tõhususe põhimõttega vastuolus siseriiklik õigusnorm, mis takistab siseriiklikel kohtudel tõstatada omal algatusel uut väidet ühenduse õiguse rikkumise kohta, kui sellise väite analüüsimisel peaksid kohtud olema kohustatud loobuma neile omasest passiivsest rollist, väljudes vaidluse piiridest, mille pooled olid määratlenud, ning tuginedes muudele faktidele ja asjaoludele kui nendele, millele pool, kes on ühenduse sätete kohaldamisest huvitatud, on oma nõude rajanud, sõltumata nende sätete tähtsusest ühenduse õiguskorras.

Euroopa kodakondsus

Euroopa Kohus analüüsis mitmes kohtuasjas siseriiklikke õigusnorme, mis võivad lubamatult piirata liidu kodanike vaba liikumist.

Õpinguteks saadava õppetoetuse teemaga seoses lähtus Euroopa Kohus liidetud kohtuasjades *Morgan ja Bucher* (23. oktoobri 2007. aasta otsus liidetud kohtuasjades C-11/06 ja C-12/06) seisukohast, et teises liikmesriigis õppival liikmesriigi kodanikul on EÜ artikli 17 lõike 1 kohaselt liidu kodaniku staatus ning ta võib sealhulgas oma päritoluliikmesriigi suhtes teostada sellega kaasnevaid õigusi.

Seejärel asus kohus seisukohale, et üldjuhul on liikmesriigil õigus anda sellist toetust vaid neile õppijatele, kes on üles näidanud teatavat ühiskonda integreerumise taset, et vältida seda, et teistes liikmesriikides õppida soovivatele õppijatele antav õppetoetus ei muutuks ebamõistlikuks koormaks, kuid sellele vaatamata peab liikmesriik jälgima, et selle toetuse andmise tingimused ei piiraks põhjendamatult kodanike vaba liikumist ja et nad oleksid proportsionaalsed eesmärgiga, millega tahetakse tagada õpingute läbimist lühikese aja jooksul ja hõlbustada õpingute osas kaalutud valiku tegemist.

¹⁴ Nõukogu 18. novembri 1985. aasta direktiiv 85/511/EMÜ, millega kehtestatakse ühenduse meetmed suu- ja sõrataudi tõrjeks (EÜT L 315, lk 11; ELT eriväljaanne 03/06, lk 265), muudetud nõukogu 26. juuni 1990. aasta direktiiviga 90/423/EMÜ (EÜT L 224, lk 13; ELT eriväljaanne 03/10, lk 122).

Kohus järeldas, et EÜ artiklitega 17 ja 18 on vastuolus sätted, mille kohaselt on õppetoetuse andmisel õppijale, kes õpib muus liikmesriigis kui selles, mille kodanik ta on, seatud tingimuseks, et need õpingud oleksid jätkuks päritoluliikmesriigis vähemalt ühe aasta jooksul sooritatud õpingutele, mistõttu võivad need sätted pärssida liidu kodanikel EÜ artikliga 18 ette nähtud liikumisvabadust ja riigi territooriumile elama asumise vabadust.

Maksuõiguse valdkonnas analüüsis Euroopa Kohus kohtuasjades *Schwarz ja Gootjes-Schwarz ning komisjon vs. Saksamaa* (11. septembri 2007. aasta otsused kohtuasjades C-76/05 ja C-318/05) Saksa tulumaksuseaduse sätteid, mille kohaselt on maksumaksjatel õigus maksu vähendamisele oma laste koolituskulude osas, mis nad on teatavatele erakoolidele maksnud, tingimusel, et need asuvad selle liikmesriigi territooriumil.

Euroopa Kohus otsustas, et kui maksu vähendamise võimalusest teises liikmesriigis asuvatele koolidele tasutud koolituskulude puhul üldreeglina keeldutakse, on see ühenduse õigusega vastuolus. Kohus eristas oma arutluskäigus kahte koolide rahastamise liiki. Teenuste osutamise vabadusele saavad tugineda ainult koolid, mida rahastatakse peamiselt eravahenditest. Muus liikmesriigis kui Saksamaal asuvate koolide puhul, mida ei rahastata peamiselt eravahenditest, ei ole teenuste osutamise vabadus kohaldatav, kuid maksu vähendamisest ei tohi sellegipoolest keelduda. Selline välistamine ei vasta liidu kodanikele antud õigustele – ka väike laps võib tugineda ühenduse õigusega tagatud õigustele vabalt liikuda ja elada liikmesriikide territooriumil ning kõnesolevate sätete tagajärjel seatakse teises liikmesriigis asuvas koolis õppinud lapsed põhjendamatult ebasoodsamasse olukorda kui lapsed, kes ei ole kasutanud oma õigust vabalt liikuda.

Kaupade vaba liikumine

Kaupade vaba liikumise valdkonnas tuli Euroopa Kohtul otsustada erisuguste siseriiklike õigusnormide asutamislepingu sätetele vastavuse üle.

Esiteks tuleb mainida kohtuotsust *Rosengren jt* (5. juuni 2007. aasta otsus kohtuasjas C-170/04), mille aluseks oli eelotsusetaotlus, mis käsitles Rootsi õigusakti – mis keelab isikul importida alkohoolseid jooke, mille suhtes on sama seadusega kehtestatud Rootsis jaemüügi monopol – ja EÜ asutamislepingu vahelist kooskõla. Euroopa Kohus leidis, et taoline keeld on ühenduse õigusega vastuolus, olles tuvastanud, et seda tuleb hinnata EÜ artikli 28 alusel, mitte kaubanduslikku riigimonopoli reguleeriva EÜ artikli 31 alusel, kuna tegemist ei ole jaemüügi monopoli olemasolu või toimimist puudutava normiga, kui import välja jätta. Sellest tulenevalt leidis kohus, et Rootsi meede kujutab endast koguselist impordipiirangut EÜ artikli 28 mõttes, kui arvestada esiteks jaemüügi monopoli omaniku õigust lükata tagasi tellimus tarnida ning seega vajadusel importida asjaomaseid jooke ja teiseks tarbijale sellise meetmega põhjustatud takistusi. Edasi leidis kohus, et seesugust meedet ei saa EÜ artikli 30 kohaselt õigustada inimeste elu ja tervise kaitse põhjustel. Rootsi õigusakt ei ole sobiv selleks, et saavutada eesmärgi piirata üldiselt alkoholi tarbimist, kuna tal on selles osas väga väike mõju, ning see ei ole proportsionaalne eesmärgi suhtes kaitsta alaealisi alkoholi tarbimisest tulenevate probleemide eest, kuivõrd impordikeeldu kohaldatakse alkohoolseid jooke hankida sooviva isiku vanusest olenemata.

Teiseks puutus Euroopa Kohus kohtuotsuses *komisjon vs. Saksamaa* (15. novembri 2007. aasta otsus kohtuasjas C-319/05) liikmesriigi kohustuste rikkumise hagi raames taas kokku küsimusega aine ravimina või toiduainena määratlemise kohta. Saksamaa Liitvabariik määratles ravimina kapslites küüslaugupreparaadi, mis on teistes liikmesriikides toidulisandina seaduslikult turustatav, ning nõudis seega ravimi turustamisel eelnevat turuleviimise luba. Kohus märkis väljakujunenud kohtupraktikale toetudes, et sel viisil toimides rikkus Saksamaa Liitvabariik EÜ artiklitest 28 ja 30 tulenevaid kohustusi. Olles tuvastanud, et vastavalt asjassepuutuvatele ühenduse õigusnormidele¹⁵ ei vasta vaidlusalune toode ravimi mõistele ei tutvustuse ega toime alusel, otsustas Euroopa Kohus, et Saksamaa meede takistab ühendusesisest kaubandust. Peale selle ei saa kõnealust meedet EÜ artikli 30 kohaselt õigustada rahvatervise kaitse põhjustel, võttes arvesse, et sellist liiki sätte aluseks peab olema põhjalik hinnang väidetavale terviseohule ja et kaupade vaba liikumist vähem piirav meede, nagu vastav märgistus tarbijate hoiatamiseks selle toote tarbimisega seotud võimalike ohtude eest, oleks täitnud rahvatervise kaitse eesmärgi.

Viimasena tuleks nimetada kohtuotsust *komisjon vs. Madalmaad* (20. septembri 2007. aasta otsus kohtuasjas C-297/05), milles täpsustatakse Euroopa Kohtu praktikat, mis käsitleb teises liikmesriigis registreeritud sõidukite importimisele kohaldatavaid siseriiklikke norme. Vastuseks küsimusele, kas ühenduse õigusega on kooskõlas Madalmaade õigusnormid, mis nõuavad, et enne Madalmaades registreerimist peavad sellised sõidukid läbima kontrolli identifitseerimise eesmärgil ja tehnölevaatuse, märkis kohus kõigepealt, et sõidukite identifitseerimiseks rakendatud kontroll ei kujuta endast kaupade vaba liikumise piirangut. See ei saa evida mingisugust tõrjuvat mõju sõiduki importimisel Madalmaadesse ega muuta importimist vähem atraktiivseks, kui võtta arvesse selle läbiviimise korda ja asjaolu, et tegemist on üksnes haldusformaalsusega, mis ei too kaasa mingisugust täiendavat kontrollimist ning on lahutamatult seotud registreerimistaotluse läbivaatamise endaga ja selle juurde kuuluva menetlusega. Otsustades sõidukite registreerimisega tehtava tehnölevaatuse vastavuse üle EÜ artiklitele 28 ja 30, leidis Euroopa Kohus, et selline meede on piirav, kuna seda kohaldatakse rohkem kui kolm aastat vanade, eelnevalt teises liikmesriigis registreeritud sõidukitele ja seega ei ole see liiklusohutuse ja keskkonnakaitse õiguspärase eesmärkide suhtes proportsionaalne. Kohus märkis sellega seoses, et on olemas vähem piiravad meetmed, näiteks teises liikmesriigis väljaantud sellise tõendi tunnustamine, mille kohaselt selle territooriumil registreeritud sõiduk on edukalt läbinud tehnölevaatuse, ning Madalmaade tolliameti koostöö teiste liikmesriikide analoogsete asutustega võimalike puuduvate andmete osas.

Isikute, teenuste ja kapitali vaba liikumine

Antud valdkonnas oli kohtupraktika eriti rikkalik, mis muudab sellest korrapärase ülevaate tegemise keerukaks, seda enam, et Euroopa Kohtule esitatud kohtuasjad puudutavad sageli mitme vabaduse üheaegset kasutamist. Kohtupraktika on jagatud nelja teema vahel, millest kolme iseloomustab valdkonnapõhine lähenemine, s.o töötajate vaba liikumine, asutamisvabadus ja teenuste osutamise vabadus; neljandat teemat, kapitali

¹⁵ Euroopa Parlamendi ja nõukogu 6. novembri 2001. aasta direktiiv 2001/83/EÜ inimtervishoius kasutatavate ravimeid käsitlevate ühenduse eeskirjade kohta (EÜT L 311, lk 67; ELT eriväljaanne 13/27, lk 67).

vaba liikumist iseloomustab valdkondadeülene lähenemine, s.o eelnimetatud vabadustest tulenevad piirangud liikmesriikide maksupädevuse teostamisel.

Füüsiliste isikute ehk töötajate vaba liikumise valdkonnas võttis Euroopa Kohus muu hulgas seisukoha ühenduse kodanike, eeskätt ühenduse võõrtöötajate kolmandate riikide kodanikest pereliikmete, elamisõiguse ja sotsiaalsete soodustuste suhtes, mida neil on õigus saada. Peale selle tuleb ära märkida, et kohtuasjas *Hartmann* (18. juuli 2007. aasta otsus kohtuasjas C-212/05) täpsustas kohus mõistet „võõrtöötaja”. Kohus sedastas, et liikmesriigi kodanik, kes on teise liikmesriiki elama asunud, töötades samal ajal edasi esimesena nimetatud riigis, ning kes töötab sellest ajast alates piirialatöötajana, võib olla määruse nr 1612/68¹⁶ tähenduses „võõrtöötaja” staatuses.

Liikumisvabadust kasutanud ühenduse kodaniku kolmanda riigi kodanikust pereliikme elamisõigusega seoses väärivad erilist tähelepanu kohtuasjad *Jia* (9. jaanuari 2007. aasta otsus kohtuasjas C-1/05) ja *Eind* (11. detsembri 2007. aasta otsus kohtuasjas C-291/05).

Kohtuasjas *Jia* käsitles eelotsusetaotluse esitanud kohtu menetluses olnud vaidlus juhtumit, kus Saksa kodaniku ämm, kes on Hiina kodanik, asus elama oma poja juurde Rootsi, kus tema minia tegutses füüsilisest isikust ettevõtjana. Turismiviisa lõppedes keelduti talle elamisloa andmisest põhjusel, et ta ei tõendanud piisavalt, et ta on oma pojast ja poja abikaasast majanduslik sõltuv. Eelotsusetaotluse esitanud kohus küsis kohtuotsusele *Akrich* (23. septembri 2003. aasta otsus kohtuasjas C-109/01, EKL 2007, lk I-9607) tuginedes sisuliselt seda, kas viidatud kohtuotsuses sedastatud seadusliku viibimise tingimus kehtib ka antud kohtuasjas esinevas olukorras. Euroopa Kohus vastas sellele küsimusele, et kohtuotsust *Akrich* arvestades ei kohusta ühenduse õigus liikmesriike seadma liikumisvabadust kasutanud ühenduse kodaniku pereliikmest kolmanda riigi kodanikule elamisloa andmise tingimuseks, et see pereliige oleks viibinud eelnevalt seaduslikult mõnes teises liikmesriigis. Nimetatud pereliige peab aga olema ühenduse kodaniku või tema abikaasa ülalpeetav, mis tähendab, et ta vajab nende isikute materiaalset tuge, et rahuldada oma põhivajadusi päritoluriigis või riigis, kust ta tuleb, sel ajal, mil ta taotleb nende juurde elama asumise õigust.

Eespool viidatud kohtuasjas *Eind* otsustas Euroopa Kohus, et õigus perekonna taasühinemisele määruse nr 1612/68 artikli 10 alusel ei anna võõrtöötaja pereliikmetele endile õigust vabale liikumisele, vaid pigem kaitseb see säte võõrtöötaja õigusi, kelle pereliige on kolmanda riigi kodanik. Seega juhul, kui ühenduse töötaja pöördub tagasi liikmesriiki, mille kodanik ta on, ei kohusta ühenduse õigus selle liikmesriigi ametiasutusi andma kõnealuse töötaja pereliikmest kolmanda riigi kodanikule õigust siseneda ja elada selles liikmesriigis ainuüksi seetõttu, et vastuvõtvas liikmesriigis, kus kõnealune töötaja töötas, oli nimetatud kolmanda riigi kodanikule väljastatud eelnimetatud artikli alusel elamisluba, mis on endiselt kehtiv. Juhul kui töötaja pöördub pärast teises liikmesriigis töötamist tagasi liikmesriiki, mille kodanik ta on, on selle töötaja pereliikmest kolmanda riigi kodanikul tulenevalt muudetud määruse nr 1612/68 artikli 10 lõike 1 punktist a õigus elada selles liikmesriigis, mille kodanik töötaja on, ja seda vaatamata sellele, et nimetatud töötaja ei tee seal tõelist ja tegelikku tööd. Asjaolu, et ühenduse

¹⁶ Nõukogu 15. oktoobri 1968. aasta määrus (EMÜ) nr 1612/68 töötajate liikumisvabaduse kohta ühenduse piires (EÜT L 257, lk 2; ELT eriväljaanne 05/01, lk 15).

töötaja pereliikmest kolmanda riigi kodanikul ei olnud enne selles liikmesriigis elamist, kus töötaja töötas, siseriiklikust õigusest tulenevat õigust elada liikmesriigis, mille kodanik töötaja on, ei oma mingit tähtsust nimetatud kolmanda riigi kodaniku viimati nimetatud riigis elamise õiguse hindamisel.

Ühenduse töötajad ja nende pereliikmed, kes elavad liikmesriigis, võivad saada samasuguseid sotsiaalseid soodustusi, nagu liikmesriigi töötajad. Nii otsustas Euroopa Kohus eespool viidatud kohtuasjas *Hartmann*, et määruse nr 1612/68 artikli 7 lõikega 2 on vastuolus see, kui teises liikmesriigis töötava võõrtöötaja abikaasale, kes on töötu ja kes elab teises liikmesriigis, keeldutakse andmast Saksa lapsehooldustasu tunnustega sotsiaalset soodustust põhjusel, et tal ei ole esimesena nimetatud riigis peamist ega alalist elukohta. Selline elukoha tingimus kujutab endast kaudset diskrimineerimist, kui see võib oma olemuselt mõjutada pigem võõrtöötajaid või nende abikaasasid, kes elavad sagedamini mõnes teises liikmesriigis, kui selle riigi kodanikest töötajaid ning kui seetõttu tekib oht, et esimesena mainitud koheldakse halvemini. Seevastu kohtuasjas *Geven* (18. juuli 2007. aasta otsus kohtuasjas C-213/05) selgitas Euroopa Kohus, et sama artikliga ei ole vastuolus see, kui liikmesriigi õiguse kohaselt keeldutakse andmast teise liikmesriigi kodanikule, kes elab selles liikmesriigis ning kes töötab esimesena nimetatud riigis osalise koormusega (alla 15 töötunni nädalas), lapsehooldustasu sarnast sotsiaalset soodustust põhjusel, et tal ei ole esimesena nimetatud riigis peamist ega alalist elukohta. Samamoodi selgitas Euroopa Kohus ka kohtuasjas *Hendrix* (11. septembri 2007. aasta otsus kohtuasjas C-287/05), et EÜ artiklit 39 ja määruse nr 1612/68 artiklit 7 tuleb tõlgendada nii, et nendega ei ole vastuolus siseriiklik õigusakt, millega rakendatakse muudetud määruse nr 1408/71¹⁷ artikli 4 lõiget 2a ja artiklit 10a ning mis näeb ette, et mitteosamakselist erihüvitist võib maksta üksnes isikutele, kes elavad selle riigi territooriumil. Sellegipoolest ei tohi selle õigusakti rakendamine tuua kaasa isikule liikumisvabadusest tulenevate õiguste kahjustamist määral, mis läheb kaugemale sellest, mis on vajalik siseriikliku seadusega taotletava õiguspärase eesmärgi täitmiseks.

Konkreetselt sotsiaalkindlustuse valdkonnas tuli Euroopa Kohtul langetada otsus eespool viidatud määruse nr 1408/71 mõningate sätete ja isikute vaba liikumise, eeskätt EÜ artikli 42 kooskõla kohta. Liidetud kohtuasjades *Habelt, Möser ja Watcher* (18. detsembri 2007. aasta otsus liidetud kohtuasjades C-396/05, C-419/05 ja C-450/05), mis puudutasid Saksa kodanikust või Saksa päritolu ümberasustatud isikutele vanaduspensioni maksmist, tunnistas Euroopa Kohus isikute vaba liikumisega vastuolus olevaks Saksamaa Liitvabariigile antud loa võtta arvesse sissemakseperioode, mis on täitunud väljaspool selle liitvabariigi territooriumi, ainult tingimusel, et hüvitisesaaja elab Saksamaal. Kui lubada pädeval liikmesriigil tugineda elukoha tingimuse kohaldamiseks põhjustele, mis on seotud selle liikmesriigi ühiskondlikku ellu integreerumisega, siis läheks see otseselt vastuollu liidu põhieesmärgiga soodustada isikute liikumist liidu piires ja nende integreerumist teiste liikmesriikide ühiskonda. Järelikult muudab liikmesriigi ametiasutuste keeldumine võtta vanadushüvitiste arvutamisel arvesse sissemakseid, mida töötaja on välisriigis teinud, asjaomaste isikute jaoks liidu piires vaba liikumise õiguse kasutamise ilmselgelt raskemaks või isegi takistab seda ning piirab seega kõnesolevat vabadust.

¹⁷ Nõukogu 14. juuni 1971. aasta määrus (EMÜ) nr 1408/71 sotsiaalkindlustusskeemide kohaldamise kohta ühenduse piires liikuvate töötajate ja nende pereliikmete suhtes (EÜT L 149, lk 2; ELT eriväljaanne 15/01, lk 35).

Asutamisvabaduse ja teenuste osutamise vabaduse valdkonnas selgitas Euroopa Kohus asutamislepingu sätete kohaldamisala ühendusevälist elementi sisaldavates olukordades ning tuvastas mitmesuguste piirangute olemasolu.

Eespool viidatud kohtuotsuses *Test Claimants in the Thin Cap Group Litigation*, mis käsitleb liikmesriigi õigusnorme seoses residendist äriühingu õigusega maksustamise eesmärgil arvata maha intressid, mis on makstud laenu eest emaettevõtjale või emaettevõtja poolt kontrollitavale äriühingule, otsustas Euroopa Kohus, et EÜ artikkel 43 ei hõlma suhteid ühe liikmesriigi residendist äriühingu ning teise liikmesriigi või kolmanda riigi residendist äriühingu vahel, kes esimesena nimetatud äriühingut ise ei kontrolli, kuid keda mõlemat otseselt või kaudselt kontrollib ühine samasse kontserni kuuluv äriühing, kes on kolmanda riigi resident. Samamoodi leidis Euroopa Kohus kohtuasjas *Holböck* (24. mai 2007. aasta otsus kohtuasjas C-157/05), et EÜ asutamislepingu asutamisvabadust käsitleva peatüki sätted ei ole kohaldatavad olukorras, kus aktsionär saab kolmandas riigis asutatud äriühingult dividende. Õigupoolest ei sisalda selle peatüki sätted ühtegi sätet, mille kohaldamisala laieneks liikmesriigi kodaniku või liikmesriigi õiguse alusel asutatud äriühingu asumisele kolmandas riigis.

Piirangutega seoses tuleks esmalt mainida kohtuasja *Placanica* (6. märtsi 2007. aasta otsus kohtuasjas C-338/04, EKL 2007, lk I-1891), mis käsitleb hasartmängude korraldamist. Eelotsusetaotluse esitanud kohtu menetluses olev vaidlus puudutas hasartmängude korraldamist ja kihlveosummade kogumist reguleerivaid siseriiklikke õigusnorme, mis olid kehtestatud salajaste mängude ja kihlvedude vastu võitlemiseks. Nende normide kohaselt peab kriminaalkaristuse ähvardusel hasartmängude ja kihlvedude korraldamiseks saada eelnevalt tegevusloa ja politsei loa. Tegevuslubade andmisel jätsid liikmesriigi ametiasutused välja teatavad pakkumised, mille olid teinud äriühingud, kelle aktsiad olid noteeritud reguleeritud turgudel. Euroopa Kohus otsustas siiski kohtuotsusele *Gambelli jt* (6. novembri 2003. aasta otsus kohtuasjas C-243/01, EKL 2003, lk I-13031) tuginedes, et siseriiklikud õigusnormid, mis keelavad kriminaalkaristuste ähvardusel eelkõige spordiüritustel kihlveosummade kogumise, kihlvedude vastuvõtmise, nende registreerimise ja panuste ülekandmise ilma asjaomase liikmesriigi poolt väljastatava tegevusloa või politsei loata, piiravad asutamisvabadust ja teenuste osutamise vabadust, kuid selline piirang võib olla õigustatud – niivõrd kui see piirab hasartmängusektoris tegutsevate ettevõtjate arvu – kui see vastab tegelikult eesmärgile välistada tegevuste ärakasutamist selles sektoris kuritegelikul või pettuslikul ajendil, mille väljaselgitamise kohustus on jäetud liikmesriigi kohtutele. Euroopa Kohus leidis veel, et asutamisvabadust ja teenuste osutamise vabadust piiravad ka siseriiklikud õigusnormid, mis välistavad hasartmängusektoris kapitaliühingutena asutatud ettevõtjad, kelle aktsiad on noteeritud reguleeritud turgudel, täpsustades, et selline väljajätmine läheb kaugemale sellest, mis on vajalik, et saavutada eesmärki, millega soovitakse tagada, et hasartmängusektoris tegutsevad ettevõtjad ei tegeleks kuritegeliku või pettusliku tegevusega. Lõpetuseks leidis Euroopa Kohus, et nimetatud vabadusi piiravad ka õigusnormid, mis näevad siseriiklike õigusnormidega nõutava tegevusloata või politsei loata kihlveosummade kogumise eest isikutele ette kriminaalkaristuse, kui need isikud ei saanud nimetatud tegevusluba või politsei luba hankida seetõttu, et asjaomane liikmesriik keeldus neile seda väljastamast, rikkudes ühenduse õigust. Kuigi põhimõtteliselt kuulub karistusõiguslane seadusandlus liikmesriikide pädevusse, seab ühenduse õigus sellele pädevusele siiski piirid; sellised õigusaktid ei tohi piirata ühenduse õigusega tagatud põhivabadusi.

Teises liikmesriigis asuvale asutusele makstavate koolituskulude ja haiglaravi kuludega seondult tuleb mainida eespool viidatud kohtuotsuseid *Schwarz ja Gootjes-Schwarz, komisjon vs. Saksamaa* ning kohtuotsust *Stamatelaki* (19. aprilli 2007. aasta otsus kohtuasjas C-444/05). Vaidlused eelnimetatud kohtuasjades *Schwarz ja Gootjes-Schwarz* ning *komisjon vs. Saksamaa* puudutasid Saksa maksumaksjatele ette nähtud maksu vähendamise võimalust koolituskulude puhul, mis on tekkinud seoses nende laste käimisega Saksamaal asuvas erakoolis, mis vastab teatud tingimustele. Maksu vähendamist ei saanud kohaldada teises liikmesriigis asuvale koolile tasutud koolituskulude puhul. Enne kõnesoleva õigusakti ja EÜ artikli 49 kooskõla üle otsustamist laiendas kohus kõigepealt teenuste mõistet koolidele, mida rahastatakse peamiselt eravahenditest. Kuna nende asutuste eesmärk on pakkuda tasu eest teenuseid, võivad nad tugineda teenuste osutamise vabadusele. Siiski ei ole vaja, et nende rahastamine pärineks peamiselt õppijatelt või nende vanematelt, kuivõrd EÜ artikkel 50 ei nõua, et teenuse eest tasuksid need, kes seda teenust kasutavad. Seevastu koolid, mida ei rahastata peamiselt eravahenditest, eelkõige riigikoolid, on teenuste mõiste alt välja jäetud, kuivõrd üldreeglina riigieelarvest, mitte aga õppijate või nende vanemate poolt rahastatava riikliku haridussüsteemi loomisel ja ülalpidamisel täidab riik üksnes oma sotsiaalseid, kultuurilisi ja haridusalaseid ülesandeid oma elanike suhtes. Teiseks märkis Euroopa Kohus, et kui väljaspool Saksamaad asuvad koolid, mida rahastatakse peamiselt eravahenditest, tahavad pakkuda haridust Saksa elanike lastele, takistab nende koolituskuludele maksu vähendamise mittekohaldamine nende teenuste osutamise vabadust, ning et isegi kui koolidele, mida ei rahastata peamiselt eravahenditest, teenuste osutamise vabadus ei laiene, ei saa neile siiski keelduda maksu vähendamisest selliste koolide koolituskulude osas. Nagu eelnevalt märgitud, on selline väljajätmine vastuolus liidu kodanike vaba liikumisega. Seega kohus otsustas, et ühenduse õigusega on vastuolus see, kui maksu vähendamisest keeldutakse üldiselt koolituskulude puhul, mis on tasutud teises liikmesriigis asuvale koolile. Samuti takistavad seesugused õigusnormid nende töötajate ja füüsilisest isikust ettevõtjate asutamisevabadust, kes on asunud elama asjaomasesse liikmesriiki või kes seal töötavad ja kelle lapsed käivad jätkuvalt teises liikmesriigis asuvas tasulises koolis. Nendel töötajatel ei ole õigust maksu vähendamisele, samas kui nad saaksid selle õiguse siis, kui nende lapsed käiksid Saksamaal asuvas koolis.

Eespool viidatud kohtuasjas *Stamatelaki* leidis Euroopa Kohus, et teenuste osutamise vabadust takistab liikmesriigi õigusakt, mis välistab selle, et riiklik sotsiaalkindlustusasutus hüvitaks kulud, mida selle asutuse poolt kindlustatu on kandnud seoses teises liikmesriigis asuvas eraraviasutuses saadud haiglaraviga, välja arvatud alla 14-aastaste laste ravikulud. Sellist meetet, mille absoluutne olemus – välja arvatud alla 14-aastaste laste osas – ei vasta taotletavale eesmärgile, ei saa õigustada tõsise ohuga sotsiaalkindlustussüsteemi finantstasakaalule, kuna võimalik oleks võtta vähem piiravaid ja teenuste osutamise vabadusega rohkem arvestavaid meetmeid, nagu ühenduse õigusega kehtestatud nõuetele vastav eelneva loa süsteem või vajaduse korral ravikulude hüvitamise astmestiku kindlaksmääramine.

Lõpetuseks väärivad erilist tähelepanu kohtuasjad *Laval un Partneri* (18. detsembri 2007. aasta otsus kohtuasjas C-341/05) ja *The International Transport Workers' Federation ja The Finnish Seamen's Union* (11. detsembri 2007. aasta otsus kohtuasjas C-438/05), mis käsitlesid ametühingute kollektiivset tegevust teenuseosutaja vastu, kelle asukoht on teises liikmesriigis või kes soovib sinna oma asukoha üle viia. Kohtuasjas *The International Transport Workers' Federation ja The Finnish Seamen's Union* soovis Soome transpordiettevõtja

konkurentsivõimelisuse tõstmiseks viia oma asukoha Eestisse, et registreerida seal üks oma laevadest, kohtuasjas *Laval* soovis aga Läti ehitusettevõtja kasutada Rootsis oma õigust teenuste osutamise vabadusele, nimelt lähetades Läti töötajaid ühte oma Rootsis asuvasse tütarettevõttesse. Mõlemas kohtuasjas olid kõnealused äriühingud kohustatud pidama neile vastavas majandusharus kohaldatava kollektiivlepinguga ühinemise ja selle täitmisega seoses ametiühingutega läbirääkimisi. Esimeses kohtuasjas nõudis ametiühing, kes kuulub Inglise ametiühingute liitu, Soome kollektiivlepingu kohaldamist Eesti lipu all sõitval laeval tööle asuvatele töötajatele. Teises kohtuasjas nõudis ametiühing palga alammäära tagamiseks, et Läti äriühing ühineks Rootsi kollektiivlepinguga ja kohaldaks seda oma lähetatud töötajatele. Kuna läbirääkimised ei andnud kummaski kohtuasjas tulemust, kasutasid ametiühingud streigiõigust rakendades neile kuuluvat kollektiivse tegutsemise õigust, et sundida asjassepuutuvaid äriühinguid kollektiivlepingutega ühinema ja neid kohaldama. Sellest johtuvalt küsisid eelotsusetaotluse esitanud kohtud Euroopa Kohtult sisuliselt seda, kas kollektiivne tegevus on EÜ artiklite 43 ja 49 mõttes käsitatav piiranguna. Euroopa Kohus leidis, et kuigi kollektiivse tegutsemise õigust tuleb tunnustada kui põhiõigust, mis on lahutamatu osa ühenduse õiguse üldpõhimõtetest, mille järgimist Euroopa Kohus tagab, võib selle kasutamisele siiski seada mõningaid piiranguid. Peale selle kuulub väljakujunenud kohtupraktika järgi põhiõiguste kasutamine asutamislepingu sätete kohaldamisalasse ja selline kasutamine tuleb sobitada nõuetega, mis käsitlevad asutamislepinguga kaitstud õigusi, ning see peab olema kooskõlas proportsionaalsuse põhimõttega. Seega ametiühingu või ametiühingute liidu kollektiivne tegevus ettevõtja vastu, selleks et ettevõtja sõlmiks kollektiivlepingu, mille sisu on selline, et paneb ta loobuma asutamisevabaduse või teenuste osutamise vabaduse kasutamisest, piirab mainitud vabadusi. Kohus siiski täpsustas, et seesuguseid piiranguid võib põhimõtteliselt õigustada ülekaalukas avalik huvi, nagu vastuvõtjariigi töötajate võimaliku sotsiaalse dumpingu eest kaitsmine, kui tõendatakse, et piirang on taotletava õiguspärase eesmärgi saavutamiseks sobiv ega lähe kaugemale sellest, mis on eesmärgi saavutamiseks vajalik.

Teisalt leidis Euroopa Kohus eespool viidatud kohtuasjas *Laval un Partneri*, et õigusnormid, mis ei arvesta kollektiivlepingutega, millega töötajaid vastuvõtvasse liikmesriiki lähetavad ettevõtjad on juba nende asukohaliikmesriigis seotud, olenemata nende lepingute sisust, on nende ettevõtjate suhtes diskrimineerivad selles osas, milles neid koheldakse sama moodi nagu siseriiklikke ettevõtjaid, kes ei ole sõlminud kollektiivlepingut.

Kapitali vaba liikumise valdkonnas väärivad erilist tähelepanu kolm kohtuotsust. Esiteks tuleb mainida kohtuasja *komisjon vs. Saksamaa* (23. oktoobri 2007. aasta otsus kohtuasjas C-112/05), mis puudutab nn Volkswageni seadust. Euroopa Kohus otsustas, et selle seaduse sätete jõushoidmisega, mis erandina üldnormist kehtestavad iga aktsionäri hääleõiguse ülemmäära 20%-le Volkswageni aktsiakapitalist, nõuavad 80%-list enamust aktsiakapitalist teatavate otsuste vastuvõtmiseks üldkoosolekul ning annavad riigile ja kohalikule omavalitsusele mõlemale õiguse nimetada äriühingu nõukogusse kaks liiget, rikkus Saksamaa Liitvabariik EÜ artikli 56 lõikest 1 tulenevaid kohustusi. Aktsiakapitalist 80% ületava enamuse määra kehtestamine annab igale 20% osalusega aktsionärile vähemusaktsionäri vetoõiguse ning võimaldab riigil, kes teeb väiksema investeeringu, kui nõuavad üldnormid, jätta endale õiguse blokeerida oluliste otsuste vastuvõtmist. Ühtlasi annab kõnesolev õigusakt hääleõiguse ülemmäära fikseerimisega 20%-le riigile võimaluse avaldada olulist mõju. Seega piiravad need sätted teiste aktsionäride äriühingus osalemist, et luua või säilitada püsivad ja otsesed majandussidemed äriühinguga ning selle juhtimisest või

kontrollimisest reaalselt osa võtta. Äriühingu kapitalis osaluse omandamise huvi vähendades võivad need meetmed pärssida otseinvesteeringuid teistest liikmesriikidest ja on seega käsitatavad kapitali vaba liikumise piiranguna. Õeldu kehtib ka üksnes riigile ette nähtud õiguse kohta nimetada nõukogusse kaks liiget. Andes viimasele võimaluse võtta nõukogu tegevusest suuremal määral osa, võimaldab see meede tal tegelikult mõjutada äriühingut rohkem, kui tema investeering ja aktsionäri staatus muidu seda lubaks.

Teiseks tuleb pöörata tähelepanu kohtuasjale *Festersen* (25. jaanuari 2007. aasta otsus kohtuasjas C-370/05, EKL 2007, lk I-1129), milles Euroopa Kohus otsustas, et EÜ artikliga 56 on vastuolus liikmesriigi õigusnormid, mis seavad talumajapidamise omandamise tingimuseks, et omandaja asub sinna kaheksaks aastaks alaliselt elama, sõltumata erilistest asjaoludest, mis on seotud konkreetse talumajapidamise tunnusjoontega. Kohtu arvates võib nõustuda sellega, et kirjeldatud elukohakohustust sisaldavate liikmesriigi õigusnormide eesmärk on hoida ära põllumajandusmaa omandamine pelgalt spekulatiivsetel eesmärkidel ja soodustada sellise maa omandamist eelkõige isikute poolt, kes soovivad seda ise harida. Niisiis vastavad seesugused õigusnormid üldiste huvidega seotud eesmärgile liikmesriigis, kus põllumajandusmaa on piiratud loodusressurss. Euroopa Kohus oli siiski arvamisel, et elukohakohustus kujutab endast meetet, mis läheb kaugemale sellest, mis on vajalik kõnesoleva eesmärgi saavutamiseks. Ühest küljest osutub ta eriti piiravaks osas, milles ta piirab mitte üksnes kapitali vaba liikumist, vaid ka omandaja õigust valida vabalt oma elukohta – õigus, mis on Euroopa inimõiguste ja põhivabaduste kaitse konventsiooniga tagatud ja ühenduse õiguskorras kaitstud – riivates seeläbi põhiõigust. Teisest küljest ei luba miski väita, et taotletava eesmärgi saavutamiseks ei oleks saanud võtta vähem piiravaid meetmeid kui see kohustus. Seega läheb taoline kohustus *a fortiori* juhul, kui sellega on liidetud lisatingimus, mille kohaselt tuleb selles elukohas elada mitu aastat, ülalmainitud üldiste huvidega seotud eesmärgi saavutamiseks vajalikust kaugemale.

Kolmandaks kohaldas Euroopa Kohus eespool viidatud kohtuasjas *Holböck* EÜ artikli 57 lõiget 1, mis näeb ette erandi liikmesriikide ja kolmandate riikide vahelise kapitali liikumise piirangute keelust, mis kehtisid 31. detsembril 1993 ja mis puudutavad otseinvesteeringutega seotud kapitali liikumist. Euroopa Kohus meenutas esmalt, et otseinvesteeringute mõiste hõlmab mis tahes liiki investeeringuid, mida teevad füüsilised või juriidilised isikud ja mille eesmärk on luua või säilitada püsivad ja otsesed sidemed kapitali paigutava isiku ja sellise ettevõtja vahel, kelle käsutusse kapital majandustegevuseks antakse. Ettevõtjates osalemisega seoses eeldab püsivate majandussidemete loomise või säilitamise eesmärk seda, et aktsionärile kuuluvad aktsiad annavad talle õiguse võtta reaalselt osa äriühingu juhtimisest või selle kontrollimisest. Edasi selgitas kohus, et EÜ artikli 57 lõige 1 on kohaldatav ka siseriiklikele meetmetele, mis piiravad investeeringutest tulenevate dividendide maksmist. Seetõttu kohus otsustas, et kapitali liikumise piirang, nagu seda on välisriigist saadud dividendide ebasoodsam maksualane kohtlemine, kuulub EÜ artikli 57 lõike 1 kohaldamisalasse, kuna see puudutab osalusi, mis omandatakse eesmärgiga luua või säilitada püsivad ja otsesed majanduslikud sidemed aktsionäri ja asjaomase äriühingu vahel, võimaldades aktsionäril reaalselt osaleda äriühingu juhtimises või selle kontrollimises. Seega tuleb EÜ artikli 57 lõiget 1 tõlgendada nii, et EÜ artikkel 56 ei takista liikmesriigil kohaldamast 31. detsembril 1993 kehtinud õigusnorme, mille kohaselt kolmandas riigis asutatud äriühingult dividende saav aktsionär, kellele kuulub kaks kolmandikku selle äriühingu aktsiakapitalist, peab maksma kõrgema maksumääraga tulumaksu kui residendist äriühingult dividende saav aktsionär.

Euroopa Kohtul oli mitmel korral võimalus vaagida liikmesriikide pädevust ja selle teostamise piire otsese maksustamise valdkonnas. Sellega seoses otsustas kohus mitmesuguste siseriiklike maksumeetmete üle, mis kätkevad esiteks äriühingute ja nende aktsionäride maksustamist ja teiseks isikute maksustamist. Mõningad meetmed tunnistati ühenduse õigusega kooskõlas olevaks, mõningad mitte.

Kõigepealt tunnistati äriühingute maksustamise valdkonnas mitmed siseriiklikud meetmed asutamislepingust tulenevate põhivabadustega täielikult vastuolus olevaks. Nii otsustas Euroopa Kohus kohtuasjas *Geurts ja Vogten* (25. oktoobri 2007. aasta otsus kohtuasjas C-464/05), et legitiimsete põhjenduste puudumisel on EÜ artikliga 43 vastuolus pärandimaksu käsitlev liikmesriigi maksuõigusnorm, mis välistab pereettevõtete jaoks kehtestatud maksuvabastuse kohaldamise ettevõtetele, kus pärandaja surmapäevale eelnenud kolme aasta jooksul töötas vähemalt viis töötajat teises liikmesriigis, kuid samas annab sellise maksuvabastuse, kui need töötajad töötasid esimesena nimetatud liikmesriigi teatud piirkonnas. Euroopa Kohus oli seisukohal, et tingimust töötajate töötamise kohta liikmesriigi territooriumil on lihtsam täita selles liikmesriigis juba asutatud äriühingul ning järelikult põhjustab see õigusnorm maksumaksjate kaudset diskrimineerimist selle koha järgi, kus teatud ajavahemikul on palgatud teatud arv töötajaid. Seejärel tuletas kohus meelde, et kuigi sellist kohtlemist võib õigustada väikeste ja keskmise suurusega ettevõtete jätkusuutlikkusega seotud põhjustega ja vajadusega kindlustada tõhus maksujärelevalve, peab see lisaks olema selliste eesmärkide saavutamiseks sobiv ega tohi minna kaugemale sellest, mis on nende saavutamiseks vajalik. Euroopa Kohus sedastas, et siseriiklikud ja välisriigi pereettevõtted on ettevõtte jätkusuutlikkuse eesmärki silmas pidades sarnases olukorras ning et tõhusat maksujärelevalvet on võimalik kindlustada sellega, et paluda maksumaksjatel esitada maksusoodustuste saamiseks vajalikke tõendeid, selle asemel et keelduda kategooriliselt maksusoodustuse andmisest äriühingule, mis ei anna tööd vähemalt viiele töötajale asjaomases liikmesriigis. Järelikult, kuna kõnealuse õigusaktiga ei ole võimalik taotletavat eesmärki saavutada ja kuna see ei ole proportsionaalne, on see EÜ artikliga 43 vastuolus.

Kohtuasjas *Elisa* (11. oktoobri 2007. aasta otsus kohtuasjas C-451/05) otsustas Euroopa Kohus, et EÜ artikliga 56 on vastuolus liikmesriigi õigusnormid, mis vabastavad kõnealuse liikmesriigi territooriumil asuvalt kinnisvaralt võetavast maksust selles liikmesriigis asuvad äriühingud, samas kui need õigusnormid kehtestavad teises liikmesriigis asuvatele äriühingutele maksust vabastamiseks tingimuse, et oleks sõlmitud maksudest kõrvalehoidumise ja maksustamise vältimise vastu võitlemiseks kahepoolne leping, või et rahvuse alusel mittediskrimineerimise klauslit sisaldavat lepingut kohaldades ei või neid äriühinguid maksustada suuremal määral kui residendist äriühinguid. Kohus leidis, et siseriiklike õigusnormidega ette nähtud täiendavad tingimused mitteresidendist äriühingute maksuvabastuse saamiseks muudavad kinnisvarainvesteeringu nende äriühingute jaoks vähem atraktiivseks. Seega kujutavad seesugused õigusnormid endast kapitali vaba liikumise piirangut. Euroopa Kohus meenutas, et kuigi võitlus maksude tasumisest kõrvalehoidumise vastu kujutab endast ülekaalukat avalikku huvi, mis võib õigustada vaba liikumise piirangut, peab kõnealune piirang olema kirjeldatud eesmärgi saavutamiseks kohane ega minema kaugemale sellest, mis on sellise eesmärgi saavutamiseks vajalik. Kuna kõnealused siseriiklikud õigusnormid ei võimalda mitteresidendist äriühingutel tõendada, et nende eesmärk ei ole maksudest kõrvalehoidumine, otsustas Euroopa Kohus, et liikmesriik oleks võinud võtta vähem

piiravad meetmed ning et järelikult ei olnud see maks maksudest kõrvalehoidumise vastu võitlemise eesmärgi seisukohalt õigustatud.

Kohtuasjas *Meilicke jt* (6. märtsi 2007. aasta otsus kohtuasjas C-292/04, EKL 2007, lk I-1835) otsustas Euroopa Kohus, et liikmesriik ei tohi ettevõtte tulumaksukrediidi kohaldamist piirata ainult selles liikmesriigis asuvate kapitaliühingute dividendidele. Viidates kohtupraktikale, milles selgitatakse kapitali vabast liikumisest tulenevaid nõudeid seoses residentide saadud mitteresidentidest äriühingute dividendidega, ning osutades eelkõige kohtuotsustele *Verkooijen* (6. juuni 2000. aasta otsus kohtuasjas C-35/98, EKL 2000, lk I-4071) ja *Manninen* (7. septembri 2004. aasta otsus kohtuasjas C-319/02, EKL 2004, I-7477), otsustas Euroopa Kohus, et Saksa maksusätted piiravad kapitali vaba liikumist. Kohus märkis, et siseriiklike õigusnormidega ette nähtud ettevõtte tulumaksukrediidi eesmärk on dividendidena välja makstud äriühingu kasumi topeltmaksustamise vältimine. Seejärel meenutas kohus, et sellised siseriiklikud õigusnormid, mis piiravad ettevõtte tulumaksukrediidi kohaldamist Saksamaal asuvate äriühingute poolt väljamakstud dividendidele, panevad Saksamaa üldise tulumaksu maksukohustuslased, kes saavad dividende teises liikmesriigis asuvast äriühingust, ebasoodsamasse olukorda. Neile isikutele ei kohaldata selle ettevõtte tulumaksu mahaarvamist, mida need äriühingud peavad maksma asukohariigis. Peale selle takistavad sellised õigusnormid neil koguda oma kapitali Saksamaalt. Muu hulgas lükkas Euroopa Kohus tagasi väited, et kõnealune seadus on õigustatud vajadusega tagada siseriikliku maksusüsteemi ühtsus. Kohus märkis, et antud maksusüsteemi ühtsust ohtu seadmata piisab sellest, kui anda teises liikmesriigis asuva äriühingu aktsionärist maksumaksjale selle äriühingu ettevõtte tulumaksust sõltuvat ettevõtte tulumaksukrediiti. Selline lahendus oleks kapitali vaba liikumist vähem piirav meede. Lõpetuseks leidis Euroopa Kohus, et puudub alus piirata kohtuotsuse ajalist kehtivust, olles muu hulgas märkinud, et kapitali vaba liikumise põhimõttest tulenevaid nõudeid seoses residentide saadud mitteresidentidest äriühingute dividendidega on kohtuotsuses *Verkooijen* juba varem selgitatud ja et nimetatud kohtuotsuse kehtivust ei ole ajaliselt piiratud.

Peale selle tunnistati mõningad meetmed vastavalt legitiimsuse eesmärgiga seotud proportsionaalsuse kontrollile asutamislepingust tulenevate põhivabadustega osaliselt või täielikult vastuolus olevaks. Siinkohal tõmbab esiteks tähelepanu kohtuotsus *Centro Equestro da Lezíria Grande* (15. veebruari 2007. aasta otsus kohtuasjas C-345/04, EKL 2007, lk I-1425). Äriühing korraldas mitu etendust liikmesriigis, mille resident ta ei olnud, ning tema selles liikmesriigis saadud tulult peeti kinni ettevõtte tulumaks. Kuna äriühingu asukoht ei olnud selles liikmesriigis, mistõttu oli tal vaid piiratud maksukohustus, oli sel äriühingul õigus sel viisil kinnipeetud maksu tagasimaksmisele, tingimusel, et tegevuskulud või ettevõtlusega seotud kulud, millel on maksustatava tuluga otsene majanduslik seos, ületavad rohkem kui poole nendest tuludest. Euroopa Kohus leidis, et EÜ asutamislepingu artikliga 59 (muudetuna EÜ artikkel 49) ei ole sellised õigusnormid vastuolus, kui need kehtestavad piiratud maksukohustusega maksumaksja poolt saadud tuludelt kinnipeetud ettevõtte tulumaksu tagasimaksmise tingimuseks, et ettevõtlusega seotud kuludel, mille arvessevõtmist maksumaksja taotleb, on otsene majanduslik seos tuludega, mis on saadud asjaomase liikmesriigi territooriumil tegutsemise raames, kui sellisteks kuludeks peetakse kõiki kulusid, mis on sellest tegevusest lahutamatud, hoolimata sellest, kus ja millal need kulud tekkisid. Sellised õigusnormid on seevastu nimetatud artikliga vastuolus, kui need kehtestavad sellele maksumaksjale nimetatud maksu tagasimaksmise tingimuseks, et need ettevõtlusega seotud kulud ületavad poole nendest tuludest.

Teiseks oli eespool viidatud kohtuasjas *Test Claimants in the Thin Cap Group Litigation* vaatluse all liikmesriigi õigusnormid, mis piiravad residendist äriühingu võimalust maksustamise eesmärgil maha arvata intressid, mis on makstud laenu eest teise liikmesriigi residendist otsesele või kaudsele emaettevõtjale või teise liikmesriigi residendist äriühingule, keda see emaettevõtja kontrollib, kohaldamata sellist piirangut laenule, mille on andnud samuti residendist äriühing. Olles sedastanud, et residendist tütarettevõtjate seesugune erinev kohtlemine nende emaettevõtja asukoha alusel muudab teistes liikmesriikides asuvatele äriühingutele asutamisevabaduse kasutamise vähem atraktiivseks, tuletas Euroopa Kohus meelde, et asutamisevabadust piirav siseriiklik meede võib olla sellegipoolest õigustatud, kui seda kohaldatakse puhtalt fiktiivsetele skeemidele, millel puudub majanduslik sisu, et vältida asjaomase liikmesriigi õigusnormide kohaldamist. Sellist liiki käitumine on Euroopa Kohtu meelest olemuselt selline, mis riivab liikmesriikide õigust teostada maksupädevust nende territooriumil läbiviidavate tegevuste osas ja kahjustab seega maksustamise õiguse tasakaalustatud jaotust liikmesriikide vahel. Seejärel leidis kohus, et alakapitalisatsiooni takistavad kõnealused õigusnormid on asjaomase eesmärgi saavutamiseks sobivad, kuid jättis võtmata seisukoha, kas käsitletav meede on tegelikult proportsionaalne, suunates selle küsimuse siseriikliku kohtu otsustada. Euroopa Kohus märkis siiski, et siseriiklikke õigusnorme tuleb pidada proportsionaalseks esiteks siis, kui maksukohustuslasel on võimalus esitada vajaduse korral ja ülevõetavate halduskohustusteta tõendeid asjaomase tehingu aluseks olevate äriliste põhjuste kohta, mis võimaldab objektiivsete ja kontrollitavate asjaolude uurimist, et tuvastada, kas on tegemist vaid maksualase eesmärgiga puhtalt fiktiivse skeemiga, ning teiseks siis, kui jaotatud kasumina käsitletakse üksnes neid intresse, mis ületavad seda, milles oleks kokku lepitud täiesti vaba konkurentsi tingimustes.

Lõpetuseks tunnistati mõningad siseriiklikud meetmed võrdväärsete olukordade erinevale käsitlemisele vaatamata ühenduse õigusega kooskõlas olevaks, kuna need on ülekaaluka üldise huvi tõttu õigustatud. Eespool viidatud kohtuotsuse *Test Claimants in the Thin Cap Group Litigation* kõrval väärib nimetamist kohtuotsus *Oy AA* (18. juuli 2007. aasta otsus kohtuasjas C-231/05), milles leidsid toetust maksude vältimise ohu õigustamiseks esitatud argumendid. Antud kohtuasi puudutas liikmesriigi õigusnorme, mille alusel on selle liikmesriigi residendist tütarettevõtjal õigus maksustatavast tulust maha arvata emaettevõtjale makstud kontsernisene toetus vaid juhul, kui viimase asukoht on samas liikmesriigis. Olles esmalt märkinud, et selliste õigusnormidega koheldakse samas liikmesriigis asuvaid residendist tütarettevõtjaid erinevalt olenevalt sellest, kas nende emaettevõtja asukoht on selles liikmesriigis või mitte, piirates sellise erineva kohtlemisega asutamisevabadust, asus Euroopa Kohus seisukohale, et taoline piirang on õigustatud üheaegse vajadusega säilitada liikmesriikidevaheline maksustamise õiguse tasakaalustatud jaotus ja vajadusega ennetada maksude vältimist. Tervikuna vaadeldes kujutavad need kaalutlused endast tõepoolest asutamislepinguga kooskõlas olevaid õiguspäraseid eesmärke ja neid õigustab ülekaalukas avalik huvi. Kohtu hinnangul võimaldab piiriülese kontsernisese toetuse mahaarvamise võimaluse aktsepteerimine kontsernidel vabalt valida liikmesriiki, kus nende tütarettevõtja kasum maksustatakse, vähendades viimase maksubaasi kasumisumma võrra, ja kuna toetus on käsitletav maksustatava tuluna toetuse saanud emaettevõtja liikmesriigis, siis liita see emaettevõtja maksubaasi, mis võib ohustada liikmesriikidevahelise maksupädevuse jaotuse süsteemi. Lisaks kaasneb tütarettevõtja maksustatava tulu teises liikmesriigis asuvale emaettevõtjale kandmisega risk, et kontsernisiseselt korraldatakse puhtalt fiktiivsete skeemide abil tulude

kandmine nendele äriühingutele, mis asuvad liikmesriikides, kus maksumäärad on kõige madalamad. Lõpuks leidis kohus, et kuigi nende õigusnormide konkreetne eesmärk ei ole välistada maksueeliseid, mida võidakse saada puhtalt fiktiivsete skeemide kaudu, võib neid siiski pidada eespool mainitud eesmärkidega tervikuna vaadelduna proportsionaalseks niivõrd, kui maksueelise piiriülestele olukordadele laiendamise kaudu saaksid kontsernid valida vabalt liikmesriigi, kus neid maksustatakse, tehes seda tütarettevõtja asukohajärgse liikmesriigi õiguse kahjuks, mille kohaselt maksustatakse selle liikmesriigi territooriumil läbiviidud tegevusest saadud kasum.

Isikute maksustamise valdkonnas tunnistati mitu siseriiklikku meetet asutamislepingust tulenevate põhivabadustega vastuolus olevaks, kuna need käsitlevad mõjuva põhjendusega samasuguseid olukordi erinevalt. Nii otsustas Euroopa Kohus kohtuotsuses *Meindl* (25. jaanuari 2007. aasta otsus kohtuasjas C-329/05, EKL 2007, lk I-1113), et elukohaliikmesriik ei või keelduda oma residendist maksumaksjale võimaldamast ühist maksustamist koos teises liikmesriigis elava abikaasaga, kellest ta ei ela lahus, põhjendusel, et see abikaasa sai selles teises liikmesriigis üle 10% majapidamise tulust, mis ületab ühtlasi teatava ülemmäära, kui kõnealuse abikaasa selles teises liikmesriigis saadud tulu ei ole seal tulumaksuga maksustatav. Sellist maksumaksjat koheldakse erinevalt, ehkki ta on objektiivselt samasuguses olukorras nagu residendist maksumaksja, kelle abikaasa elab samas liikmesriigis ja saab seal ainult maksuvaba tulu. Kohus märkis veel, et sellise maksumaksja elukohariik on ainus riik, kes saab arvestada nimetatud maksumaksja isiklikku ja perekondlikku olukorda, kuna viimane mitte ainult elab selles riigis, vaid saab seal ka majapidamise kogu maksustatava tulu. Kuna ei ole millegagi õigustatud asjaolu, et sellisele maksumaksjale ei ole kuidagi võimalik tagada ühise maksustamise raames tema isikliku või perekondliku olukorra arvestamist, vaid tema tulu kuulub maksustamisele nagu vallasel isikul, ehkki perekonnaseisu järgi on ta abielus, on tegemist diskrimineerimisega, mis on asutamisvabaduse põhimõtte alusel keelatud.

Kohtuotsus *Talotta* (22. märtsi 2007. aasta otsus kohtuasjas C-383/05, EKL 2007, lk I-2555) on teine näide kohtulahendist, millega tunnistati tulumaksu valdkonda puudutav meede EÜ asutamislepinguga vastuolus olevaks, kuna sellega koheldakse objektiivselt võrreldavas olukorras olevaid residendist maksumaksjaid ja mitteresidendist maksumaksjaid erinevalt. Asjassepuutuvad õigusnormid nägid ette, et tõendite puudumisel tehakse residendist maksumaksja füüsilisest isikust ettevõtjana tegutsedes saadud maksustatav tulu kindlaks teiste maksumaksjate tuluga võrreldes, samas kui mitteresidendist maksumaksja tulu määratakse kindlaks maksustatava miinimumsumma alusel. Euroopa Kohus otsustas, et selline erinev kohtlemine kujutab endast kaudset diskrimineerimist kodakondsuse alusel, mis on asutamisvabadusega vastuolus, kuna ühest küljest kuulub residendist maksumaksja ja mitteresidendist maksumaksja poolt asjaomase liikmesriigi territooriumil füüsilisest isikust ettevõtjana tegutsedes saadud tulu samasse sissetulekute liiki, mis saadakse selle liikmesriigi territooriumil füüsilisest isikust ettevõtjana tegutsedes, ning teisest küljest võib selline kohtlemine seada halvemasse olukorda peamiselt teiste liikmesriikide kodanikke, sest mitteresidendid on enamasti teiste riikide kodanikud. Asjaolu, et maksustatava miinimumsumma kasutamine on mitteresidendist maksumaksjatele tihtipeale soodsam, ei oma siinjuures tähtsust. Seejärel selgitas kohus, et maksujärelevalve tõhususe tagamise vajadus, mis on küll käsitatav ülekaaluka üldise huvina, ei saa sellist kaudset diskrimineerimist õigustada, kuna samasugused praktilised raskused esinevad ka

residentide kontrollimisel ning eksisteerib teisi mehhanisme, mis võimaldavad maksualast teabevahetust liikmesriikide vahel.

Kolmandaks rahuldab Euroopa Kohus kohtuasjas *komisjon vs. Taani* (30. jaanuari 2007. aasta otsus kohtuasjas C-150/04, EKL I-1169) komisjoni poolt Taani Kuningriigi vastu esitatud liikmesriigi kohustuste rikkumise hagi, tunnistades EÜ artiklitega 39, 43 ja 49 vastuolus olevaks õigusnormid, mis võimaldavad maksumaksjatel maksustatavast tulust maha arvata või maksust vabastada pensioniplaani raames tehtud sissemaksed, kui selline plaan on koostatud liikmesriigi territooriumil asuvas asutuses, välistades igasuguse maksusoodustuse nende plaanide puhul, mis on koostatud teistes liikmesriikides asuvates pensioni kogumisasutustes. Kohus sedastas, et sellised õigusnormid võivad pärssida teise liikmesriigi pensioni kogumisasutuse kindlustusteenuste osutamise vabadust ja teisest liikmesriigist pärit või seal töötanud ja seal juba pensioniplaani koostanud töötaja vaba liikumist. Kohus kummutas maksujärelevalve tõhususe tagamise ning maksudest kõrvalehoidmise vältimise vajaduse kohta esitatud väited ning otsustas, et on olemas vähem piiravaid meetmeid, millega neid eesmärke saavutada. Samuti ei nõustunud kohus maksusüsteemi ühtsusest tuleneva õigustusega, kuna asjas ei tõendatud otsest seost maksusoodustuse ja vastava säilitatava ebasoodsa asjaolu vahel. Ainus asjaolu, mis võib sellist ühtsust rikkuda, peitub selles, et maksumaksja elukoha vahetus toimub sissemaks tegemise ja vastavate väljamaksete tegemise vahelisel ajal, ning mitte niivõrd asjaolus, et asjaomane pensioni kogumisasutus asub teises liikmesriigis.

Viisad, varjupaik ja sisseränne

Kohtuasjades *Ühendkuningriik vs. nõukogu* (18. detsembri 2007. aasta otsus liidetud kohtuasjades C-77/05 ja C-137/05) tuli Euroopa Kohtul tõlgendada Schengeni protokolli¹⁸ seoses määruste (EÜ) nr 2007/2004¹⁹ ja (EÜ) nr 2252/2004²⁰ vastuvõtmisega. Suurbritannia ja Põhja-liri Ühendkuningriik, kelle nõukogu jättis nimetatud määruste vastuvõtmisest kõrvale, taotlesid nende määruste tühistamist, väites, et sellise kõrvalejätmisega rikuti Schengeni protokolli.

Euroopa Kohus leidis, et Schengeni protokolli on õigesti kohaldatud ja et protokolli artikli 5 lõiget 1 tuleb tõlgendada nii, et liikmesriigi osalemine meetme vastuvõtmises nimetatud sätte kohaselt on võimalik vaid siis, kui nõukogu on sellel riigil lubanud siduda end selle Schengeni *acquis'* valdkonnaga, millesse vastuvõetav meede kuulub või mida sellega edasi arendatakse, mis aga käesolevas juhul ei olnud täidetud. Kohtu arutluskäigu kohaselt kaotaks Ühendkuningriigi pakutud tõlgenduse tagajärjel Schengeni protokolli artikkel 4 täielikult oma kasuliku mõju, kuna lirimaa ja Ühendkuningriik võiksid osaleda kõigis Schengeni *acquis'*l põhinevates ettepanekutes ja algatustes nimetatud protokolli artikli 5

¹⁸ Euroopa Liidu lepingule ja EÜ asutamislepingule Amsterdami lepinguga lisatud protokoll Schengeni *acquis'* Euroopa Liitu integreerimise kohta.

¹⁹ Nõukogu 26. oktoobri 2004. aasta määrus (EÜ) nr 2007/2004 Euroopa Liidu liikmesriikide välispiiril tehtava operatiivkoostöö juhtimise Euroopa agentuuri asutamise kohta (ELT L 349, lk 1).

²⁰ Nõukogu 13. detsembri 2004. aasta määrus (EÜ) nr 2252/2004 liikmesriikide poolt väljastatud passide ja reisidokumentide turvaelementide ja biomeetria standardite kohta (ELT L 385, lk 1).

lõike 1 alusel, samas kui need liikmesriigid ei ole sidunud end selle *acquis'* asjaomaste sätetega või neil ei ole lubatud selles osaleda.

Konkurentsieeskirjad

Konkurentsivaldkonnas väärivad erilist tähelepanu kolm kohtuotsust. Esiteks tuleb mainida kohtuasja *Autorità garante della Concorrenza e del Mercato* (11. detsembri 2007. aasta otsus kohtuasjas C-280/06), milles käsitletakse vastutuse kriteeriume konkurentsieeskirjade rikkumise eest sama ametiasutuse poolt kontrollitavate ettevõtjate õigusjärgluse korral. Selles kohtuotsuses meenutas Euroopa Kohus kõigepealt, et juhul, kui ettevõtja rikub konkurentsieeskirju, tuleb tal isikliku vastutuse põhimõtte alusel ka selle rikkumise eest vastutada. Juhul, kui üksus, mis on toime pannud konkurentsieeskirjade rikkumise, kujundatakse ümber õiguslikult või organisatsiooniliselt, ei too selline ümberkujundamine ilmingimata kaasa uue ettevõtja asutamist, mis ei vastuta eelneva üksuse konkurentsieeskirjade vastase käitumise eest, juhul kui need kaks üksust on majanduslikus mõttes identsed. Kohus selgitas, et juhul, kui kaks üksust moodustavad ühe majandusüksuse, ei takista asjaolu, et rikkumise toimepannud üksust enam ei eksisteeri, iseenesest karistamast üksust, millele anti üle tema majandustegevus. Lõpetuseks rõhutas kohus, et selline karistamine on eelkõige lubatav juhul, kui üksuseid kontrollib sama isik ning nende tihedate majanduslike ja organisatsiooniliste seoste tõttu kohaldatakse nende suhtes sisuliselt samu ettevõtlusalaseid eeskirju. Sellest lähtuvalt otsustas Euroopa Kohus, et kui üksuste puhul, mida kontrollib sama ametiasutus, esines käitumine, mis kujutab endast ühte ja sama rikkumist, mida esialgu teostas üks üksus ja mille seejärel viis lõpule teine üksus – mis on esimese üksuse, mis ei ole lõppenud, õigusjärglane – saab seda teist üksust karistada kogu selle rikkumise eest tervikuna juhul, kui on tõendatud, et neid mõlemaid üksusi kontrollis sama ametiasutus.

Teiseks vajab märkimist kohtuasi *British Airways vs. komisjon* (15. märtsi 2007. aasta otsus kohtuasjas C-95/04 P, EKL 2007, lk I-2331), milles Euroopa Kohus selgitas turgu valitseva seisundiga ettevõtja rakendatavat tulemustasude ja hinnaalanduste korda. Kohus leidis, et otsustamaks, kas turgu valitseva seisundiga ettevõtja selliste hinnaalanduste või tulemustasude korra puhul, mis ei kujuta endast koguselisi hinnaalandusi või tulemustasusid ega püsikliendisoodustusi või tulemustasusid, on tegemist võimaliku kuritarvitusega, tuleb hinnata kõiki asjaolusid, eeskätt selliste hinnaalanduste või tulemustasude rakendamise tingimusi ja korda. Kõigepealt tuleb kontrollida, kas hinnaalandused või tulemustasud on väljatõrjuva mõjuga, st kas nad ise teevad raskemaks või muudavad isegi võimatuks esiteks turgu valitseva seisundiga ettevõtja konkurentide pääsemise turule ja teiseks ettevõtja teistel lepingupooltel mitme tarneallika või kaubanduspartneri vahel valimise. Edasi tuleb uurida, kas hinnaalanduste tegemine või tulemustasude maksmine on objektiivselt majanduslikult õigustatud. Ühtlasi selgitas Euroopa Kohus EÜ artikli 82 teise lõigu punktis c sätestatud diskrimineerimiskeelu turgu valitseva seisundiga ettevõtjate makstud tulemustasudele ja nende poolt tehtud hinnaalandustele kohaldamise tingimusi, toonitades, et on vaja tuvastada, et asjaomase ettevõtja tegevus turul ei ole mitte ainult diskrimineeriv, vaid et see võib ka kahjustada seda konkurentsisuhet selle ettevõtja teiste lepingupoolte vahel.

Kolmandaks analüüsis Euroopa Kohus kohtuasjas *Cementbouw Handel & Industrie vs. komisjon* (18. detsembri 2007. aasta otsus kohtuasjas C-202/06 P) menetlusosaliste väljapakutud kohustuste mõju Euroopa Ühenduste Komisjonile koondumiste kontrolli raames antud pädevusele. Kohus meenutas, et koondumiste kontrolli määrus nr 4064/89²¹ rajaneb siseriiklike ja ühenduse asutuste pädevuste täpse jaotuse põhimõttel. Selline jaotus vastab õiguskindluse tagamise vajadusele, mis tähendab, et on ootuspäraselt võimalik tuvastada, milline asutus on pädev kindlat koondumist uurima. Seetõttu määras ühenduse seadusandja samal ajal nii täpsed kui ka objektiivsed kriteeriumid, mis võimaldavad kindlaks määrata, kas koondumine on majanduslikult nii ulatuslik, et see oleks „ühenduse seisukohalt oluline” ja seega komisjoni ainupädevuses. Lisaks tähendab määruse nr 4064/89 üldisele mõttele omane kiire menetlemise nõue, mis kohustab komisjoni järgima lõpliku otsuse vastuvõtmisel rangeid tähtaegu, et komisjoni pädevust ei saa enam kahtluse alla seada ega pidevalt muuta. Seega kohus otsustas, et kuigi komisjon kaotab oma pädevuse, kui asjaomased ettevõtjad loobuvad kavandatud koondumisest täielikult, on olukord siiski erinev, kui pooled teevad ettepaneku üksnes osaliste muudatuste tegemiseks. Selliste ettepanekute tagajärjel ei saa komisjoni sundida oma pädevust üle vaatama, kuna nii antaks asjaomastele ettevõtjatele võimalus menetluse kulgemist ja seadusandja taotletud kontrolli tõhusust oluliselt häirida. Ettevõtjate väljapakutud või võetud kohustused on asjaolud, mida komisjon põhiküsimuse – st koondumise kokkusobivus või kokkusobimatus ühisturuga – kontrollimisel peab arvesse võtma, ning need kohustused ei saa komisjonilt võtta tema pädevust, kui see pädevus tuvastati menetluse esimeses faasis. Sellest tuleneb, et komisjoni pädevus kontrollida koondumist tuleb konkreetsetel kuupäeval terve menetluse ajaks kindlaks määrata, kusjuures see kuupäev peab olema tihedalt seotud teatamisega.

Maksustamine

Selles valdkonnas väärivad esile toomist kolm käibemaksu käsitlevat kohtuotsust.

Liidetud kohtuasjades *T-Mobile Austria jt* (26. juuni 2007. aasta otsus kohtuasjas C-284/04) ja *Hutchison 3G jt* (26. juuni 2007. aasta otsus kohtuasjas C-369/04) oli Euroopa Kohtul võimalus selgitada kuuenda direktiivi 77/388²² tähenduses käsitatava majandustegevuse mõiste kohaldamisala. Need kohtuasjad puudutasid riigi reguleeriva asutuse poolt enampakkumisele panemise teel elektromagnetspektri sageduste kasutamise õiguste andmist eesmärgiga osutada üldsusele mobiilsideteenuseid. Euroopa Kohus oli seisukohal, et selliste lubade andmist tuleb käsitada vajaliku eeltingimusena ettevõtjate juurdepääsuks mobiilside turule, mitte aga siseriikliku pädeva ametivõimu osalemisena nimetatud turul. Turul tegutsevad üksnes sellised ettevõtjad, kellele on antud vastavad õigused ja kes kasutavad kõnesolevat vara kestva tulu saamise eesmärgil, mis pädevate ametivõimude puhul aga kõne alla ei tule. Seda mõttekäiku ei saa muuta asjaolu, et kõnealuste kasutamise

²¹ Nõukogu 21. detsembri 1989. aasta määrus (EMÜ) nr 4064/89 kontrolli kehtestamise kohta ettevõtjate koondumiste üle (EÜT L 395, lk 1; ELT eriväljaanne 08/01, lk 31), muudetud nõukogu 30. juuni 1997. aasta määrusega (EÜ) nr 1310/97 (EÜT L 180, lk 1; ELT eriväljaanne 08/01, lk 164).

²² Nõukogu 17. mai 1977. aasta kuues direktiiv 77/388/EMÜ kumuleerivate käibemaksudega seotud liikmesriikide õigusaktide ühtlustamise kohta – ühine käibemaksusüsteem: ühtne maksubaas (EÜT L 145, lk 1; ELT eriväljaanne 09/01, lk 23).

õiguste andmisega kaasneb tasu maksmine. Järelikult ei kujuta selline õiguste andmine endast majandustegevust ülalviidatud artikli 4 lõike 2 tähenduses ega kuulu seega kuuenda direktiivi 77/388 kohaldamisalasse.

Kohtuasjas *Planzer Luxembourg* (28. juuni 2007. aasta otsus kohtuasjas C-73/06) võttis Euroopa Kohus vaatluse alla käibemaksu tagastamise tingimused ja korra, mis on sätestatud kaheksandas direktiivis 79/1072²³ ja kolmeteistkümnendas direktiivis 86/560²⁴. Selle kohtuasja aluseks oli liikmesriigi maksuhalduri keeldumine tagastada maksukohustuslasele, kelle asukoht on teises liikmesriigis, esimesena nimetatud liikmesriigis maksustatavateks tehinguteks omandatud kaupade pealt tasutud käibemaksu põhjusel, et esines kahtlusi, kus asub kõnealuse maksukohustuslase juhtimise tegelik keskus – kas see asub tema registrijärgse asukoha liikmesriigis või emaettevõtja juures väljaspool ühenduse territooriumi –, kuigi maksukohustuslase registrijärgse asukohaliikmesriigi ametiasutus oli väljastanud tõendi, et ta on nimetatud riigis käibemaksukohustuslane. Euroopa Kohus kinnitas kõigepealt, et kaheksanda direktiivi B lisas esitatud näidisele vastav tõend lubab üldjuhul eeldada mitte ainult seda, et huvitatud isik on tõendi väljastanud liikmesriigis maksukohustuslane, vaid ka seda, et ta asub selles riigis ühes või teises vormis, mis on üldjuhul nii õiguslikult kui faktiliselt siduv selle liikmesriigi maksuhaldurile, kus maksu tagastust taotletakse. Kui aga esineb kahtlusi väljastatud tõendis märgitud aadressil asumise majandusliku tegelikkuse osas, võib asjaomane maksuhaldur seda olukorda kontrollida, kasutades selle jaoks ühenduse õigusnormides ette nähtud haldusmeetmeid ja vajadusel keelduda maksukohustuslase poolt taotletud tagastamisest, ilma et see piiraks viimase võimalust kohtusse pöörduda. Seejärel selgitas kohus, et äriühingu majandustegevuse asukoht on kolmeteistkümnenda direktiivi artikli 1 punkti 1 mõttes koht, kus võetakse vastu selle äriühingu üldist juhtimist puudutavad põhilised otsused ja kus toimub keskujuhtimine. Asukoha kindlaksmääramine sõltub mitmest tegurist, mille hulgas on esikohal registrijärgne asukoht, keskujuhtimise asukoht, juhatuse koosoleku pidamise koht ning tavaliselt elamisega kokkulangev koht, kus otsustatakse äriühingu üldiste majandussuundade üle. Samuti võivad arvesse tulla teised tegurid, nagu peamiste juhatajate elukoht, üldkoosoleku kokkukutsumise koht, raamatupidamis- ja muude dokumentide hoiukoht ning finantstegevuse, eelkõige pangatehingute tegemise peamine koht. Majandustegevuse asukohana kolmeteistkümnenda direktiivi artikli 1 punkti 1 mõttes ei saa käsitada „riiulifirmat“ või „varifirmat“ iseloomustavat fiktiivset moodustist.

Õigusaktide ühtlustamine ja ühtsed õigusaktid

Nagu ka varasematel aegadel, tehti selles valdkonnas palju kohtulahendeid, mille hulgas väärivad mõned kohtuotsused erilist tähelepanu.

²³ Nõukogu 6. detsembri 1979. aasta kaheksas direktiiv 79/1072/EMÜ kumuleeruvate käibemaksudega seotud liikmesriikide õigusaktide ühtlustamise kohta – välismaal asuvatele maksukohustuslastele käibemaksu tagastamise kord (EÜT L 331, lk 11; ELT eriväljaanne 09/01, lk 79).

²⁴ Nõukogu 17. novembri 1986. aasta kolmeteistkümnenda direktiiv 86/560/EMÜ kumuleeruvate käibemaksudega seotud liikmesriikide õigusaktide ühtlustamise kohta – ühenduse territooriumil registreerimata maksukohustuslastele käibemaksu tagastamise kord (EÜT L 326, lk 40; ELT eriväljaanne 09/01, lk 129).

Kohtuasjas *AGM-COS.MET* (17. aprilli 2007. aasta otsus kohtuasjas C-470/03) esitati Euroopa Kohtule küsimus, kas riigile saab omistada sellise ametniku käitumist, kes hoiatas oma avalikes avaldustes ebakindlate sõidukitõstukite eest. Euroopa Kohus otsustas, et riigile on omistatavad ametniku avaldused, mille vormi ja asjaolude tõttu tekib adressaatidel mulje, et tegemist on riigi ametliku seisukohaga, mitte ametniku isikliku arvamusega. Otsustav on see, kas avalduste adressaadid võisid antud kontekstis mõistlikult eeldada, et tegemist on seisukohtadega, mida ametnik väljendab oma ametipädevuse alusel. Täpsemalt võivad sellised ametniku avaldused, milles kirjeldatakse direktiivile 98/37/EÜ²⁵ tõendatult vastavat masinat kui seda puudutavale ühtlustatud standardile mittevastavat ning ohtlikku, vähemalt kaudselt ja potentsiaalselt takistada selle masina turuleviimist ning neid ei saa õigustada ei tervisekaitse eesmärgiga ega ametniku sõnavabaduse alusel. Direktiivi 98/37 artikli 4 lõiget 1 tuleb tõlgendada nii, et esiteks annab see isikutele õigusi ja teiseks ei jäta see liikmesriikidele mingit kaalutlusruumi käesolevas asjas seoses masinatega, mis vastavad direktiivile või mille direktiivile vastavust eeldatakse. Liikmesriigi ametniku avaldustest, niivõrd kuivõrd need on omistatavad riigile, tulenev kõnealuse sätte eiramine on piisavalt selge ühenduse õiguse rikkumine, et tuua kaasa kõnealuse riigi vastutus.

Kohtuasjas *Ordre des barreaux francophones et germanophone jt* (26. juuni 2007. aasta otsus kohtuasjas C-305/05) esitati küsimus, kas advokaatidele kehtestatud teabe edastamise kohustus ja nende koostöö kohustus rahapesu tõkestamise eest vastutavate asutustega, mis on sätestatud direktiivi 91/308²⁶ artikli 6 lõikes 1, kui nad osalevad teatavates finantstehingutes, millel puudub seos kohtumenetlusega, rikub õigust õiglasele kohtulikule arutamisele.

Euroopa Kohus otsustas, et käesoleval juhul ei ole tegemist õiglase kohtuliku arutamise õiguse rikkumisega, meenutades esmalt, et teabe edastamise ja koostöö kohustus laieneb advokaatidele vaid siis, kui nad aitavad kliendil kavandada või sooritada põhiliselt finants- või kinnisvaratehinguid või kui nad tegutsevad mis tahes finants- või kinnisvaratehingus kliendi nimel ja arvel. Üldjuhul on need tehingud juba oma olemuselt sellised, et neil puudub seos kohtumenetlusega, mistõttu jäävad nad väljapoole õiglase kohtuliku arutamise õiguse kohaldamisala.

Advokaat on alates hetkest, kui tal palutakse klienti kaitsta või kohtus esindada või kui talt palutakse nõu kohtumenetluse algatamise või selle vältimise kohta, vabastatud teabe edastamise ja koostöö kohustustest, olenemata sellest, kas teavet saadi enne kohtumenetlust, selle käigus või pärast seda.

Kohtuasjas *Land Oberösterreich vs. komisjon* (13. septembri 2007. aasta otsus liidetud kohtuasjades C-439/05 P ja C-454/05 P) jättis Euroopa Ühenduste Komisjon rahuldamata eranditaotluse ühtlustamismeetmete osas, millest Austria Vabariik oli komisjonile EÜ artikli 95 lõike 5 alusel teatanud, seoses ühe seaduseelnõuga, millega taheti teha erandit direktiivi

²⁵ Euroopa Parlamendi ja nõukogu 22. juuni 1998. aasta direktiiv 98/37/EÜ masinaid käsitlevate liikmesriikide õigusaktide ühtlustamise kohta (EÜT L 207, lk 1; ELT eriväljaanne 13/20, lk 349).

²⁶ Nõukogu 10. juuni 1991. aasta direktiiv 91/308/EMÜ rahandussüsteemi rahapesu eesmärgil kasutamise vältimise kohta (EÜT L 166, lk 77; ELT eriväljaanne 09/01, lk 153).

2001/18²⁷ sätetest, keelates geneetiliselt muundatud organismid Ülem-Austria liidumaal. Kuigi Esimese Astme Kohus oli komisjoni vaidlustatud otsuse tühistamismõude rahuldamata jätnud, tuginesid apellandid oma apellatsioonkaebuse toetuseks esiteks võistlevuse põhimõtte rikkumisele ja teiseks EÜ artikli 95 lõike 5 rikkumisele. Euroopa Kohus otsustas, et võttes arvesse EÜ artikli 95 lõikes 5 ette nähtud menetluse eripära, selle menetluse sarnasust sama artikli lõikes 4 ette nähtud menetlusega ning nende lõigete ühist eesmärki – võimaldada liikmesriikidel teha ühtlustamismeetmetest erandeid, ei ole komisjon enne EÜ artikli 95 lõike 5 alusel otsuse tegemist kohustatud võistlevuse põhimõtet järgima.

Kõnealuse artikli sõnastusest ei tulene, et komisjonil oleks kohustus enne asjaomaste siseriiklike õigusnormide suhtes kinnitava või keelava otsuse tegemist teavitav liikmesriik ära kuulata. Ühenduse seadusandja nägi ette vaid tingimused, mida komisjoni otsuse taotlemiseks tuleb täita, tähtajad, mille jooksul komisjon peab oma kinnitava või keelava otsuse tegema, ning võimalused tähtaja pikendamiseks.

Teiseks ei algata menetlust mitte ühenduse ega siseriiklik asutus, vaid selle algatab liikmesriik, komisjon otsus on vaid reaktsioon sellele initsiatiivile. Nagu tuleneb EÜ artikli 95 lõikest 5, mis kohustab liikmesriiki esitama oma taotluse põhjused, võib liikmesriik oma taotluses nende siseriiklike õigusnormide suhtes, mida ta vastu võtta soovib, tuua välja kõik argumendid, mida ta peab vajalikuks.

Lisaks eelnevale selgitas Euroopa Kohus, et ühtlustamismeetmest erandit tegevad siseriiklikud normid peavad põhinema ühtlustamismeetme võtmise järel eriomaselt selles liikmesriigis ilmnenud probleemi kajastavatel keskkonna- ja töökeskkonnakaitsega seotud uutel teaduslikel tõenditel ning kavandatavatest normidest ja nende kehtestamise põhjustest tuleb teatada komisjonile.

Kohtuasjas *Rampion ja Godard* (4. oktoobri 2007. aasta otsus kohtuasjas C-429/05), mis puudutab tarbijakaitset tarbijakrediidi valdkonnas ja tarbija õigust krediidiandjale vastuväiteid esitada, otsustas Euroopa Kohus, et direktiivi 87/102²⁸ kohaldatakse nii krediidile, mille eesmärk on üheainsa tehingu finantseerimine, kui ka krediidiini avamisele, mis võimaldab tarbijal kasutada antud krediiti osadena. Muu hulgas leidis kohus, et kõnealuse direktiivi artikleid 11 ja 14 tuleb tõlgendada nii, et nendega on vastuolus, kui direktiivi artikli 11 lõikes 2 ette nähtud tarbija õigus krediidiandjale vastuväiteid esitada on sõltuv tingimusest, et eelnevas krediidipakkumuses oleks märgitud kaup või teenus, mida finantseeritakse. Nimetatud artiklit, mis näeb ette, et liikmesriigid määravad kindlaks, kui suurel määral ja millistel tingimustel võib krediidiandjale vastuväiteid esitada, ei saa tõlgendada nii, et liikmesriigid võivad seada tarbija õiguse vastuväiteid esitada lisaks selles sättes ammendavalt loetletud tingimustele sõltuvusse veel muudest tingimustest. Seda tõlgendust toetab ka sama direktiivi artikkel 14, millega ei ole iseäranis kooskõlas see, kui siseriiklikud õigusnormid võimaldavad krediidiandjal vaid finantseeritavaid kaupu või

²⁷ Euroopa Parlamendi ja nõukogu 12. märtsi 2001. aasta direktiiv 2001/18/EÜ geneetiliselt muundatud organismide tahtliku keskkonda viimise kohta ja nõukogu direktiivi 90/220/EMÜ kehtetuks tunnistamise kohta (EÜT L 106, lk 1; ELT eriväljaanne 15/06, lk 17).

²⁸ Nõukogu 22. detsembri 1986. aasta direktiiv 87/102/EMÜ tarbijakrediiti käsitlevate liikmesriikide õigus- ja haldusnormide ühtlustamise kohta (EÜT L 42, lk 48; ELT eriväljaanne 15/01, lk 326).

teenuseid nimetamata jättes vältida tarbijapoolseid vastuväiteid, mis tulenevad eelmainitud artiklist 11.

Kohtuasjas *Schutzverband der Spirituosen-Industrie* (4. oktoobri 2007. aasta otsus kohtuasjas C-457/05) tuletas Euroopa Kohus meelde, et arvestades direktiivi 75/106²⁹ üldist ülesehitust ja eesmärgi ning EÜ artiklis 28 sätestatud kaupade vaba liikumise põhimõtet, on EÜ artikliga 28 vastuolus see, kui liikmesriik keelab ühenduses sätestamata 0,071 liitri nimimahuga kinnispaki turustamise, mida aga teises liikmesriigis õiguspäraselt toodetakse ja turustatakse, välja arvatud juhul, kui selline keeld tuleneb imperatiivsest nõudest, mida kohaldatakse vahet tegemata nii kodumaistele kui ka importtoodetele; kui see keeld on vajalik nimetatud nõude täitmiseks ning on silmas peetud eesmärgi suhtes proportsionaalne ning kui seda eesmärki ei ole võimalik saavutada ühendusesisest kauplemist vähem kahjustavate meetmete abil.

Taas andsid põhjust vaidlusteks mitu hankelepingu sõlmimist käsitlevat direktiivi.

Kohtuasjas *Asociación Nacional de Empresas Forestales* (19. aprilli 2007. aasta otsus kohtuasjas C-295/05) esitati küsimus selle kohta, kas liikmesriik võib kohaldada riigi osalusega äriühingu suhtes õiguslikku režiimi, mis võimaldab tal tegutseda ilma, et sellele laieneksid hankelepingu sõlmimist käsitlevad direktiivid 92/50³⁰, 93/36³¹ ja 93/37³². Konkreetset juhul kõne all oleval riigi osalusega äriühingul on eriseisund, mis võimaldab tal teha ametiasutuse otsesel tellimusel selle tehnilise teenistusena mitmeid töid seaduses ette nähtud hankemenetlust läbimata, ning tal ei ole pädevate ametiasutuste tellimuste täitmisel ega osutatavatele teenustele kohaldatava tasu osas mingisugust vabadust. Euroopa Kohus otsustas, et eespool viidatud direktiividega ei ole vastuolus niisugune õiguslik režiim nagu kohaldatakse asjaomase riigi osalusega äriühingu suhtes, mis võimaldab tal mitme haldusekandja ülesandeid täitva organisatsiooni ja tehnilise teenistusena tegutseva riigi osalusega äriühinguna teostada töid, ilma et talle laieneks nimetatud direktiividega ette nähtud kord juhul, kui esiteks, asjaomased haldusekandjad teostavad selle äriühingu üle analoogset kontrolli sellele, mida nad teostavad oma üksuste üle, ja teiseks siis, kui see äriühing tegutseb põhiliselt nende samade haldusekandjate huvides.

Kohtuasjas *komisjon vs. Saksamaa* (18. juuli 2007. aasta otsus kohtuasjas C-503/04), milles käsitleti jätmete kõrvaldamist puudutavat lepingut, mille Brunswicki linn oli sõlminud ilma hankemenetluseta ühenduse tasandil pärast EÜ artikli 226 alusel sellise kohustuste rikkumise tuvastanud kohtuotsuse täitmata jätmist Saksamaa Liitvabariigi poolt, leidis

²⁹ Nõukogu 19. detsembri 1974. aasta direktiiv 75/106/EMÜ teatud vedelike mahu järgi kinnispakkidesse villimist käsitlevate liikmesriikide õigusaktide ühtlustamise kohta (EÜT L 42, lk 1; ELT eriväljaanne 13/02, lk 156).

³⁰ Nõukogu 18. juuni 1992. aasta direktiiv 92/50/EMÜ, millega kooskõlastatakse riiklike teenuslepingute sõlmimise kord (EÜT L 209, lk 1; ELT eriväljaanne 06/01, lk 322).

³¹ Nõukogu 14. juuni 1993. aasta direktiiv 93/36/EMÜ, millega kooskõlastatakse riiklike tarnelepingute sõlmimise kord (EÜT L 199, lk 1; ELT eriväljaanne 06/02, lk 110).

³² Nõukogu 14. juuni 1993. aasta direktiiv 93/37/EMÜ, millega kooskõlastatakse riiklike ehitustöölepingute sõlmimise kord (EÜT L 199, lk 54; ELT eriväljaanne 06/02, lk 163).

Euroopa Kohus, et kuigi on tõsi, et direktiivi 89/665³³ artikli 2 lõike 6 teine lõik võimaldab liikmesriikidel säilitada nende lepingute kehtivus, mis on sõlmitud hankelepingute sõlmimist reguleerivaid direktiive rikkudes, ja kaitseb seeläbi teiste lepingupartnerite õiguspärasest ootust, ei saa – ilma et vähendataks asutamislepingu nende sätete ulatust, millega loodi siseturg – selle tagajärjel pidada tellija tegevust kolmandate isikute suhtes pärast selliste lepingute sõlmimist ühenduse õigusega kooskõlas olevaks. Pealegi puudutab nimetatud säte selle sõnastusest tulenevalt hüvitist, mida võib tellijalt saada isik, kellele on tellija toime pandud rikkumisega kahju tekitatud, ning seda sätet ei saa pidada selliseks, mis reguleerib ka liikmesriigi ja ühenduse vahelist suhet, st suhet, millega on tegemist ikkagi EÜ artiklite 226 ja 228 kontekstis. Isegi kui eeldada, et lepingupartner võib direktiivi 92/50 rikkudes sõlmitud lepingu ülesütlemise korral vaidluses tellijaga tugineda õiguskindluse põhimõttele, õiguspärase ootuse kaitse põhimõttele, *pacta sunt servanda* põhimõttele ning omandiõiguse põhimõttele, ei saa liikmesriik mingil juhul nimetatud põhimõtetele või nimetatud õigusele tuginedes õigustada EÜ artikli 226 alusel liikmesriigi kohustuste rikkumise tuvastanud kohtuotsuse täitmata jätmist ning seeläbi pääseda oma vastutusest, mis tuleneb ühenduse õigusest.

Kohtuasi *Bayerischer Rundfunk jt* (13. detsembri 2007. aasta otsus kohtuasjas C-337/06) puudutas küsimust, kas ühenduse riigihankealaste õigusnormide kohaldamisel saab Saksa avalik-õiguslikke ringhäälinguorganisatsioone pidada hankijateks. Direktiivi 92/50 artikli 1 kohaselt on hankijad muu hulgas avalik-õiguslikud isikud, keda põhiliselt rahastab riik. Euroopa Kohus otsustas, et tegemist on „põhiliselt riikliku rahastamisega”, kuna selliseid avalik-õiguslikke ringhäälinguorganisatsioone, millega on tegemist põhikohtuasjas, rahastatakse põhiliselt maksust, mis kehtestatakse, arvutatakse ja kogutakse avalikku võimu teostades. Ülalmainitud avalik-õiguslike ringhäälinguorganisatsioonide tegevuse eespool kirjeldatud rahastamisviisi korral ei pea tingimuse „rahastab riik” täitmiseks riigil või teistel avaliku võimu organitel olema otsest mõju avalik-õiguslike ringhäälinguorganisatsioonide riigihangetele puhastusteenuse osutamiseks. Kohus selgitas, et kõnealuse direktiivi kohaldamisalast on välja jäetud üksnes need riigihanked, mis puudutavad direktiivi artiklis 1 sätestatud teenuseid, ehk teisisõnu riigihanked, mille objektiks on teenused, mis on seotud ringhäälinguorganisatsioonide tegelike ülesannetega, st saadete loomise ja tootmisega. Seevastu kohaldatakse ühenduse õigusnorme täies ulatuses riigihangetele, mis ei ole seotud tegevusega, mis seondub avalik-õiguslike ülesannete täitmisega.

Kaubamärgid

Selles valdkonnas võttis Euroopa Kohus vaatluse alla nii ühenduse kaubamärgi loomist käsitleva määruse³⁴ kui ka siseriiklike õigusaktide ühtlustamise direktiivi³⁵.

³³ Nõukogu 21. detsembri 1989. aasta direktiiv 89/665/EMÜ riiklike tarne- ja ehitustöölepingute sõlmimise läbivaatamise korra kohaldamisega seotud õigus- ja haldusnormide kooskõlastamise kohta (EÜT L 395, lk 33; ELT eriväljaanne 06/01, lk 246).

³⁴ Nõukogu 20. detsembri 1993. aasta määrus (EÜ) nr 40/94 ühenduse kaubamärgi kohta (EÜT L 11, lk 1; ELT eriväljaanne 17/01, lk 146).

³⁵ Nõukogu 21. detsembri 1988. aasta esimene direktiiv 89/104/EMÜ kaubamärke käsitlevate liikmesriikide õigusaktide ühtlustamise kohta (EÜT L 40, lk 1; ELT eriväljaanne 17/01, lk 92).

Kohtuasjas *Siseturu Ühtlustamise Amet vs. Kaul* (13. märtsi 2007. aasta otsus kohtuasjas C-29/05 P, EKL 2007, lk I-2213) tehtud otsuses täpsustatakse, millistel tingimustel võib võtta arvesse uusi faktilisi asjaolusid ja tõendeid, kui need on esitatud kaebuse toetuseks vastulausemenetluses. Konkreetsemalt leidis Euroopa Kohus, et Siseturu Ühtlustamise Ameti apellatsioonikojal on hindamisruum, et teha otsus, mida ta peab põhjendama, kas võtta tema langetatavas otsuses arvesse faktilisi asjaolusid ja tõendeid, mille vastulause esitanud pool esitab esimest korda kaebuse toetuseks esitatud dokumendis, nii et ühest küljest ei ole tal kohustust neid faktilisi asjaolusid ja tõendeid tingimata arvesse võtta, ning teisest küljest ei saa seesuguste faktiliste asjaolude ja tõendite arvessevõtmist automaatselt välistada. Määruse nr 40/94 artiklit 59, mis täpsustab apellatsioonikojale kaebuse esitamise tingimusi, ei saa tõlgendada nii, et see annab kaebuse esitajale uue tähtaja oma vastulause toetuseks faktiliste asjaolude ja tõendite esitamiseks.

Kohtuasjas *Dyson* (25. jaanuari 2007. aasta otsus kohtuasjas C-321/03, EKL 2007, lk I-687), milles taheti teada, millised tähised võivad moodustada kaubamärgi, otsustas Euroopa Kohus, et kaubamärkide registreerimistaotluse ese, mis hõlmab tolmuimeja välispinna osa moodustava läbipaistva mahuti või tolmpaagi mis tahes mõeldavad kujud, ei ole tähis direktiivi 89/104 artikli 2 tähenduses ega saa seega moodustada selle sätte tähenduses kaubamärki. Sellise taotluse esemel, millel on tegelikult asjaomase kauba omadus, võib olla palju erinevaid esinemisvorme ja seega ei ole see määratletud. Kui võtta arvesse kaubamärgiõigusele omast ainuõigust, siis omandab sellise määratlemata esemega kaubamärgi omanik vastupidiselt direktiivi artikliga 2 taotletud eesmärgile alusetu konkurentsieelise, mistõttu tekib tal õigus takistada tema konkurentide võimalust pakkuda tolmuimejaid, mille välispinnal on mis tahes tüüpi ja mis tahes kujuga läbipaistev tolmpaak.

Kohtuasjas *Adam Opel* (25. jaanuari 2007. aasta otsus kohtuasjas C-48/05, EKL 2007, lk I-1017) meenutas Euroopa Kohus, et esimese direktiivi 89/104/EMÜ artikli 5 lõike 1 kohaselt annab registreeritud kaubamärk omanikule ainuõiguse takistada kõiki kolmandaid isikuid kasutamast kaubandustegevuse käigus ilma tema loata kõiki kaubamärgiga identseid tähiseid kaupade puhul, mis on identsed nendega, mille jaoks kaubamärk on registreeritud. See annab kaubamärgi omanikule võimaluse kaitsta oma erihuvisid, st tagada, et kaubamärk saaks täita oma ülesannet, milleks on tarbijatele kauba päritolu tagamine. Seetõttu on kaubamärgi omanikul õigus takistada kolmandaid isikuid kinnitامast sõidukite täpseks jälgendamiseks Opeli kaubamärgiga identset tähist selle kaubamärgi vähendatud suurusega sõidukimudelitele ning nende vähendatud suurusega sõidukimudelite turustamist üksnes siis, kui selline kasutamine mõjutab kahjulikult või võib mõjutada kahjulikult kaubamärgi ülesandeid mänguasjade jaoks registreeritud kaubamärgina. Seoses tagajärgedega, mis tulenevad sellest, et ühest küljest on logo Opel registreeritud ka sõiduautode jaoks ning et teisest küljest on see kaubamärk Saksamaal seda liiki kauba osas tuntud, märkis Euroopa Kohus veel, et kaubamärgi omanik võib keelata kasutamise juhul, kui selle tähise põhjusega kasutamine kasutab ebaõiglaselt ära või kahjustab varasema kaubamärgi kui sõiduautode jaoks registreeritud kaubamärgi eristatavust või mainet.

Samadest põhimõtetest lähtuti ka kohtuasjas *Céline* (11. septembri 2007. aasta otsus kohtuasjas C-17/06) tehtud otsuses seoses varasema kaubamärgiga identse ärinime, ettevõtte nime või sildi kasutamisega selliste kaupade turustamisel, mis on identsed

nendega, mille jaoks kaubamärk on registreeritud. Euroopa Kohus lisas, et kõnealuse direktiivi artikli 6 lõike 1 punkti a kohaselt ei anna kaubamärk selle omanikule õigust keelata kolmandal isikul kasutada kaubandustegevuse käigus tema nime ja aadressi, kui ta kasutab neid kooskõlas ausa tööstus- või kaubandustavaga.

Kohtuasjas *Häupl* (14. juuni 2007. aasta otsus kohtuasjas C-246/05) tõlgendas Euroopa Kohus esimese direktiivi 89/104 artikli 10 lõiget 1 ja artikli 12 lõiget 1. Vastates küsimusele, millisel kuupäeval tuleb kaubamärgi registreerimismenetlus lõppenuks lugeda, mis tähistab kasutamisaaja algust, leidis Euroopa Kohus, et nimetatud direktiiv ei määra kaitseaja algust ühemõtteliselt kindlaks, mistõttu see sõnastus võimaldab kohandada kõnealust tähtaega siseriikliku menetluse eripäraga. Järelikult tuleb „registreerimismenetluse lõpetamise kuupäev“ direktiivi artikli 10 lõike 1 tähenduses igas liikmesriigis kindlaks määrata vastavalt selles riigis kehtivatele registreerimismenetlust käsitlevatele normidele. Täpsemalt öeldes määratleb see säte viieaastase perioodi alguse, mille jooksul tuleb kaubamärki tegelikult kasutama hakata, kui ei esine õigustatud põhjendusi. Sellest tulenevalt otsustas kohus, et direktiivi artikli 12 lõike 1 kohaselt on kaubamärgi „kasutamatajätmise õigustatud põhjendusteks“ takistused, mis on selle kaubamärgiga otseselt seotud, muutes selle kaubamärgi kasutamise võimatuks või ebamõistlikuks ning mis on kõnealuse kaubamärgi omaniku tahtest sõltumatud. Eelotsusetaotluse esitanud kohus peab üksikjuhtumite kaupa hindama asjassepuutuvaid faktilisi asjaolusid põhikohtuasjas ning vaatama, kas nad muudavad kaubamärgi kasutamise ebamõistlikuks.

Majandus- ja rahapoliitika

Kohtuasjas *Estager* (18. jaanuari 2007. aasta otsus kohtuasjas C-359/05, EKL 2007, lk I-581) otsustas Euroopa Kohus, et määrused nr 1103/97 ja 974/98 euro kasutuselevõtu kohta³⁶ on vastuolus siseriiklike õigusnormidega, mis tõstavad eurodesse ümberarvestamisel maksusummat, välja arvatud juhul, kui selline maksusumma tõus järgib õiguskindluse ja läbipaistvuse nõudeid, võimaldades seeläbi kaitsta majandussubjektide ootust euro kasutuselevõtul. See tähendab, et siseriiklikud õigusnormid peavad võimaldama selgelt eristada liikmesriigi ametiasutuste otsust tõsta maksusummat selle summa eurodesse ümberarvestustoimingust.

Sotsiaalpoliitika

Sotsiaalpoliitika valdkonnas tehtud Euroopa Kohtu otsuste hulgast tuleb esile tõsta mõningaid kohtuasju, mis kätkevad võrdse kohtlemise põhimõtte rakendamist ning töötajate õiguste ja kaitse sfääri.

Seoses ühenduse normidega, mis reguleerivad meeste ja naiste võrdset kohtlemist töö saamisel ja töötingimuste kehtestamisel, selgitas Euroopa Kohus esiteks rasedate töötajate

³⁶ Nõukogu 17. juuni 1997. aasta määrus (EÜ) nr 1103/97 teatavate euro kasutuselevõtuga seotud sätete kohta (EÜT L 162, lk 1; ELT eriväljaanne 10/01, lk 81). Nõukogu 3. mai 1998. aasta määrus (EÜ) nr 974/98 euro kasutuselevõtu kohta (EÜT L 139, lk 1; ELT eriväljaanne 10/01, lk 111).

õiguslikku seisundit eelotsuse küsimuste raames, mis olid esitatud direktiivide 76/207/EMÜ³⁷ ja 92/85/EMÜ³⁸ sätete tõlgendamiseks. Kohtuotsuses *Kiiski* (20. septembri 2007. aasta otsus kohtuasjas C-116/06) märkis Euroopa Kohus, et ühenduse sätetega on vastuolus siseriiklikud lapsehoolduspuhkust reguleerivad õigusnormid osas, milles need ei võta arvesse asjaomasele töötajale rasedusega kaasnevad muutusi vähemalt neljateistkümne nädala pikkusel ajavahemikul enne ja pärast sünnitust, ega võimalda tal omal taotlusel muuta lapsehoolduspuhkuse ajavahemikku juhul, kui ta teatab rasedus- ja sünnituspuhkusele jäämisest, mistõttu ta kaotab selle puhkusega seotud õigused. Lisaks selgitas Euroopa Kohus kohtuotsuses *Paquay* (11. oktoobri 2007. aasta otsus kohtuasjas C-460/06), et direktiiviga 92/85/EMÜ on vastuolus raseduse ja/või lapse sünni tõttu langetatud vallandamisotsuse teatavakstegemine artikli 10 lõikes 1 ette nähtud kaitse ajavahemikus ning vallandamisotsuse ettevalmistamine enne sellise ajavahemiku lõppemist. Olles tuvastanud, et seesugune vallandamisotsus on vastuolus nii direktiivi 76/207/EMÜ artikli 2 lõikega 1 ja artikli 5 lõikega 1, sõltumata selle otsuse teatavakstegemise hetkest või asjaolust, kas see on teatavaks tehtud pärast sätestatud kaitse ajavahemiku lõppu, kui ka direktiivi 92/85/EMÜ artikliga 10, järeldas Euroopa Kohus sellest, et liikmesriigi poolt direktiivi 76/207/EMÜ artikli 6 alusel valitud meede peab ühenduse sätete rikkumise eest karistamiseks olema vähemalt samaväärne direktiivi 92/85/EMÜ artiklite 10 ja 12 alusel ette nähtud meetmega.

Samuti arendas Euroopa Kohus edasi oma kohtupraktikat seoses meeste ja naiste võrdse kohtlemisega pensioniskeemide valdkonnas. Ühenduse pensionide osas otsustas Euroopa Kohus muu hulgas, et erinevate tegurite kasutamine vastavalt soole pensioniõigusliku staaži arvutamisel selliste pensioniõiguste ülekandmise korral ühenduse skeemi, mis ametnik on ühenduste teenistusse asumisele eelnenud ametialase tegevuse eest omandatud, on sooline diskrimineerimine, mis ei ole põhjendatud vajadusega tagada pensioniskeemi usaldusväärne finantsjuhtimine (11. septembri 2007. aasta otsus kohtuasjas C-227/04 P: *Lindorfer vs. nõukogu*). Seoses meeste ja naiste võrdse kohtlemisega sotsiaalkindlustuse valdkonnas väljendas Euroopa Kohus seisukohta, et direktiiviga 79/7/EMÜ³⁹ ei ole vastuolus siseriiklike õigusnormide vastuvõtmine, millega antakse ühest soost, algselt diskrimineeritud isikute kategooriale kogu pensioniloleku ajaks õigus osaleda vastassugupoolele kohaldatavas pensioniskeemis korrigeerimismaksete tasumisega, mis moodustuvad erinevusest algselt diskrimineeritud isikute poolt diskrimineerimise perioodil tasutud kindlustusmaksete ja teise isikute kategooria poolt samal ajavahemikul tasutud kõrgemate kindlustusmaksete vahel, ning millele on lisatud intress kompenseerimaks raha odavnemist. Siiski ei või korrigeerimismaksetele lisada täiendavaid intresse lisaks neile, mis on vajalikud raha odavnemise kompenseerimiseks. Samuti ei saa nõuda, et sellist makset sooritataks üks kord, kuna see tingimus muudab ettenähtud

³⁷ Nõukogu 9. veebruari 1976. aasta direktiiv 76/207/EMÜ meeste ja naiste võrdse kohtlemise põhimõtte rakendamise kohta seoses töö saamise, kutseõppe ja edutamisega ning töötingimustega (EÜT L 39, lk 40; ELT eriväljaanne 05/01, lk 187).

³⁸ Nõukogu 19. oktoobri 1992. aasta direktiiv 92/85/EMÜ rasedate, hiljuti sünnitanud ja rinnaga toitvate töötajate tööohutuse ja töötervishoiu parandamise meetmete kehtestamise kohta (EÜT L 348, lk 1; ELT eriväljaanne 05/02, lk 110).

³⁹ Nõukogu 19. detsembri 1978. aasta direktiiv 79/7/EMÜ meeste ja naiste võrdse kohtlemise põhimõtte järkjärgulise rakendamise kohta sotsiaalkindlustuse valdkonnas (EÜT L 6, lk 24; ELT eriväljaanne 05/01, lk 215).

asjaomase korrigeerimise praktiliselt võimatuks või ülemäära raskeks (21. juuni 2007. aasta otsus liidetud kohtuasjades C-231/06–C-233/06: *Jonkman*). Euroopa Kohus meenutas veel, et kui eelotsuse küsimuse kohta tehtud lahendist tulenevalt on siseriiklikud õigusaktid ühenduse õigusega vastuolus, on siseriiklikud ametiasutused kohustatud võtma vajalikud meetmed ühenduse õigusest kinnipidamise kindlustamiseks ning tagama siseriikliku õiguse võimalikult kiire kooskõlla viimise ühenduse õigusega ja õigussubjektidele sellest tulenevate õiguste täieliku ellurakendamise. Kui on tuvastatud ühenduse õiguse vastane diskrimineerimine ja kui ei ole kehtestatud võrdset kohtlemist tagavaid meetmeid, peab siseriiklik kohus ise jätma kohaldamata mis tahes diskrimineeriva siseriikliku sätte, ilma et ta peaks eelnevalt taotlema või ootama ära selle sätte tühistamist seadusandja poolt, ning kohaldama ebasoodsamas olukorras olevate isikute suhtes samu norme, mida kohaldatakse soodsamas olukorras olevate isikute suhtes.

Lisaks rakendati ühes kohtuotsuses (6. detsembri 2007. aasta otsus kohtuasjas C-300/06: *Voß*) meeste ja naiste võrdse tasustamise põhimõtet ning tõlgendati EÜ artiklit 141 nii, et sellega on vastuolus siseriiklikud õigusnormid, mis esiteks määratlevad nii täistööajaga kui ka osalise tööajaga töötavate ametnike ületunnitöö kui nende individuaalset tööaega ületavad töötunnid, ja teiseks tasustavad need tunnid madalama tasumääraga kui individuaalse tööaja raames töötatud aeg, nii et osalise tööajaga ametnikele makstakse vähem kui täistööajaga ametnikele selle aja eest, mille osalise tööajaga ametnikud töötavad oma individuaalset tööaega ületava aja eest, mis jääb täistööajaga töötava ametniku kohustuslike töötundide piiresse, juhul kui sellised õigusnormid mõjutavad oluliselt suuremat hulka naistöötajaid kui meestöötajaid ja kui erineva kohtlemise õigustamiseks puuduvad objektiivsed asjaolud, millel ei ole mingit seost soolise diskrimineerimisega.

Võrdne kohtlemine töö saamisel ja kutsealale pääsemisel – seekord vanuse alusel diskrimineerimise keelamise seisukohast – oli käsitusel kohtuotsuses *Palacios de la Villa* (16. oktoobri 2007. aasta otsus kohtuasjas C-411/05), mille keskmes oli küsimus, kas direktiiviga 2000/78/EÜ⁴⁰ on kooskõlas Hispaania õigusnormid, mis loevad õiguspäraseks kohustuslikus korras pensionile saatmist käsitlevad kollektiivlepingute punktid, mis näevad ette töösuhte automaatse lõppemise, kui töötaja on saanud 65-aastaseks ja jõudnud seega siseriiklikus õiguses sätestatud pensioniikka ning vastab muudele tingimustele sissemaksetest sõltuva vanaduspensioni saamiseks. Euroopa Kohus oli arvamisel, et sellised siseriiklikud õigusnormid ei ole kõnealuses direktiivis sätestatud vanuse alusel diskrimineerimise keeluga vastuolus, kui need on objektiivselt ja mõistlikult põhjendatud õiguspärase eesmärgiga, mis on seotud tööhõivepoliitikaga ja tööturuga, ning kui selle eesmärgi saavutamiseks kasutatavad meetmed pole asjakohatud ega kasutud. Olles leidnud, et eelkõige töötuse vältimiseks ja tööhõive soodustamiseks tööturu reguleerimise üldisest huvist kantud eesmärki tuleb sisuliselt pidada siseriiklikus õiguses vanuse alusel erineva kohtlemise õigustuseks, jõudis Euroopa Kohus järeldusele, et asjaomane meede on sobiv ja vajalik, kuna see arvestab asjaoluga, et asjaomased isikud saaksid vanaduspensioni, ja tööturu osapooltele jäetud võimalusega kollektiivlepingute alusel ja seega märkimisväärse paindlikkusega kohaldada kohustuslikus korras pensionile saatmise mehhanismi.

⁴⁰ Nõukogu 27. novembri 2000. aasta direktiiv 2000/78/EÜ, millega kehtestatakse üldine raamistik võrdseks kohtlemiseks töö saamisel ja kutsealale pääsemisel (EÜT L 303, lk 16; ELT eriväljaanne 05/04, lk 79).

Hispaania kohtu esitatud eelotsuse küsimus teenistusaastate eest lisatasu maksmise kohta andis Euroopa Kohtule võimaluse sedastada, et tähtajalist tööd käsitleva raamkokkuleppe⁴¹, mille normid – nagu ka direktiivi 1999/70/EÜ⁴² normid, mille lissasse kõnealune raamkokkulepe kuulub – on mõeldud kohaldamiseks ka tähtajalistele töölepingutele ja töösuhetele, mis on sõlmitud avaliku sektori üksustega, klausli 4 punktis 1 sätestatud mõiste „töötingimused” saab olla aluseks nõudele, millega taotletakse tähtajalisele töötajale sellise teenistusaastate eest ette nähtud lisatasu maksmist, mis on siseriikliku õiguse kohaselt ette nähtud üksnes alalistele töötajatele (13. septembri 2007. aasta otsus kohtuasjas C-307/05: *Del Cerro Alonso*). Lisaks täpsustas Euroopa Kohus, et selle sättega on vastuolus tähtajaliste töötajate ja alaliste töötajate erinev kohtlemine, mida õigustatakse üksnes sellel alusel, et see on ette nähtud liikmesriigi seaduse või määrusega või töötajate ametiühingu ja asjaomase tööandja vahel sõlmitud kollektiivlepinguga.

Euroopa Kohus täpsustas erinevatele eelotsuse küsimustele antud vastustes töötajate õigusi ja kaitset käsitlevate mõningate ühenduse sätete ulatust. Nii selgitas kohus kohtuotsuses *Jouini jt* (13. septembri 2007. aasta otsus kohtuasjas C-458/05) ettevõtte ülemineku mõistet lepingu alusel toimuva ülemineku tulemusena direktiivi 2001/23/EÜ⁴³ tähenduses ning märkis, et sellise üleminekuga on tegemist juhul, kui esiteks on osa administratiivtöötajatest ja osa ajutistest töötajatest läinud üle teise ajutist tööjõudu vahendavasse ettevõtjasse seal sama tegevuse jätkamiseks teenuste osutamisel samadele klientidele, ning kui teiseks vahendid, mida üleminek hõlmas, on iseenesest piisavad kõnealuse majandustegevuse jätkamiseks ilma ettevõtja teiste oluliste tootmistegurite või muude osade kasutamiseta – mida tuleb eelotsusetaotluse esitanud kohtul kontrollida. Kohtuotsuses *Robins jt* (25. jaanuari 2007. aasta otsus kohtuasjas C-278/05, EKL 2007, lk I-1053) käsitleti omakorda mitmesuguseid küsimusi seoses töötajate kaitsega tööandja maksujõuetuse korral, mille oli eelotsusetaotluses tõstatanud Suurbritannia ja Põhja-liri Ühendkuningriigi kohus. Euroopa Kohus otsustas liikmesriikidele selles valdkonnas antud laia kaalutlusruumi arvestades direktiivi 80/987/EMÜ⁴⁴ artikli 8 osas, et tööandja maksejõuetuse ning täiendavate tööandja või tööandjatevaheliste pensioniskeemide varade ebapiisavuse korral ei pea tekkinud õigusi vanadushüvitisele tingimata rahastama liikmesriigid ise ja seda ei pea tegema täies ulatuses. Ühtlasi ei jätnud Euroopa Kohus meenutamata, et sellise ühenduse sätte ebaõige ülevõtmise korral sõltub asjaomase liikmesriigi vastutus tema kaalutlusõiguse piiride ilmselge ja raske eiramise tuvastamisest.

⁴¹ Nõukogu 28. juuni 1999. aasta direktiivi 1999/70/EÜ, milles käsitletakse Euroopa Ametiühingute Konföderatsiooni (ETUC), Euroopa Tööandjate Föderatsiooni (UNICE) ja Euroopa Riigiosalusega Ettevõtete Keskuse (CEEP) sõlmitud raamkokkulepet tähtajalise töö kohta (EÜT L 175, lk 43; ELT eriväljaanne 05/03, lk 368), lisas toodud 18. märtsil 1999 sõlmitud tähtajalist tööd käsitlev raamkokkulepe.

⁴² Nõukogu 28. juuni 1999. aasta direktiiv 1999/70/EÜ, milles käsitletakse Euroopa Ametiühingute Konföderatsiooni (ETUC), Euroopa Tööandjate Föderatsiooni (UNICE) ja Euroopa Riigiosalusega Ettevõtete Keskuse (CEEP) sõlmitud raamkokkulepet tähtajalise töö kohta (EÜT L 175, lk 43; ELT eriväljaanne 05/03, lk 368).

⁴³ Nõukogu 12. märtsi 2001. aasta direktiiv 2001/23/EÜ ettevõtjate, ettevõtete või nende osade üleminekul töötajate õigusi kaitsvate liikmesriikide õigusaktide ühtlustamise kohta (EÜT L 82, lk 16; ELT eriväljaanne 05/04, lk 98).

⁴⁴ Nõukogu 20. oktoobri 1980. aasta direktiiv 80/987/EMÜ töötajate kaitset tööandja maksejõuetuse korral käsitlevate liikmesriikide õigusaktide ühtlustamise kohta (EÜT L 283, lk 23; ELT eriväljaanne 05/01, lk 217).

Keskkond

Kohtuasjas *komisjon vs. Soome* (14. juuni 2007. aasta otsus kohtuasjas C-342/05) tuli Euroopa Kohtul uurida, kas Soome Vabariik on – nagu väidab komisjon – rikkunud hundijahi pidamise lubamisega nõukogu 21. mai 1992. aasta direktiivist 92/43/EMÜ looduslike elupaikade ning loodusliku loomastiku ja taimestiku kaitse kohta⁴⁵ tulenevaid kohustusi. Nimetatud direktiivi artikli 12 lõike 1 ja IV lisa punkti a kohaselt kuuluvad hundid loomaliikide hulka, mis vajavad ranget kaitset. Samas sätestab direktiivi artikkel 16 neist keeldudest erandite tegemise korra. Seda korda ülevõtvate siseriiklike õigusnormide alusel väljastasid Soome ametiasutused igal aastal erandkorras hundijahi lube. Euroopa Kohus tuletas kõigepealt meelde, et väljakujunenud kohtupraktika kohaselt isegi kui kohaldatav siseriiklik õigus on iseenesest ühenduse õigusega kooskõlas, võib kohustuste rikkumine EÜ artikli 226 alusel tuleneda ühenduse õigust rikkuvast halduspraktikast, tingimusel, et see on teatud määral juurdunud ning üldine. Edasi märkis kohus, et direktiivi artiklit 16, milles sätestatakse erandi tegemine, peab tõlgendama kitsalt ning erandi tegemiseks nõutud tingimuste täidetuse tõendamise koormuse peab panema iga erandi puhul erandi kohaldamise üle otsustavale asutusele. Sellisel juhul peavad liikmesriigid tagama, et igasugust kaitsealuseid liike puudutavat tegevust lubatakse ainult siisuguste täpselt ja kohaselt põhjendatud otsuste alusel, milles on viidatud nimetatud artiklis sätestatud põhjustele, tingimustele ja nõuetele. Kõnealuste populatsioonide soodsa kaitsetaseme säilitamine nende looduslikul levilal on sätestatud erandite tegemise vältimatult vajalik eeltingimus. Asjaomaste erandite tegemine on võimalik vaid erandlikus olukorras, kui on kohaselt tõendatud, et erandid ei süvenda kõnealuste populatsioonide ebasoodsat kaitsestaatust ega takista nende soodsa kaitsestaatuse taastamist, s.o direktiivi artiklis 16 sätestatud eesmärki. Seega ei saa välistada, et piiratud arvu huntide surmamine, isegi kui teatavad liikmed nende hulgast võivad põhjustada olulist kahju, võib mõjutada eelmainitud eesmärki. Euroopa Kohus järeldus sellest, et liikmesriik, kes lubab ennetavat hundijahti, ilma et oleks tõendatud, et see hoiab ära olulise kahju, rikub direktiivist 92/43 tulenevaid kohustusi.

Õiguslane koostöö tsiviilasjades

Tsiviil- ja õiguslane koostöö valdkonnas tuleb kõigepealt nimetada kohtuasjas C (27. novembri 2007. aasta otsus kohtuasjas C-435/06) tehtud otsust, milles tõlgendatakse esimest korda määrust nr 2201/2003, mis käsitleb kohtualluvust ning kohtuotsuste tunnustamist ja täitmist kohtuasjades, mis on seotud abieluasjade ja vanemliku vastutusega, ning millega tunnistatakse kehtetuks määrus nr 1347/2000.⁴⁶ Euroopa Kohus otsustas, et see määrus on kohaldatav otsuse suhtes, millega laps eraldatakse viivitamatult perekonnast ja paigutatakse väljapoole kodu kasuperekonda, kui otsus on tehtud lastekaitset käsitlevate avaliku õiguse normide alusel. Selline otsus kuulub määruse

⁴⁵ EÜT L 206, lk 7; ELT eriväljaanne 15/02, lk 102.

⁴⁶ Nõukogu 27. novembri 2003. aasta määrus (EÜ) nr 2201/2003, mis käsitleb kohtualluvust ning kohtuotsuste tunnustamist ja täitmist kohtuasjades, mis on seotud abieluasjade ja vanemliku vastutusega, ning millega tunnistatakse kehtetuks määrus nr 1347/2000, muudetud nõukogu 2. detsembri 2004. aasta määrusega (EÜ) nr 2116/2004 (ELT L 367, lk 1).

kohaldamisalasse, kuna see reguleerib vanemlikku vastutust ja hõlmab mõistet „tsiviilasjad“, kusjuures sellele mõistele tuleb anda autonoomne tõlgendus, nii et see võib hõlmata meetmeid, mis siseriikliku õiguse alusel kuuluvad avaliku õiguse valdkonda. Lisaks leidis kohus, et Põhjamaade koostöö raames vastu võetud ühtlustatud siseriiklike õigusnorme, mis käsitlevad isikute perekonnast eraldamist ja kasuperekonda või hooldeasutusse paigutamist puudutavate haldusotsuste tunnustamist ja täitmist, ei või kohaldada lapse perekonnast eraldamise otsusele, mis kuulub määruse nr 2201/2003 kohaldamisalasse. Määruse artikli 59 lõike 1 kohaselt asendab see määrus liikmesriikide puhul konventsioone, mis on nende vahel sõlmitud ja mis käsitlevad määrusega reguleeritud küsimusi. Põhjamaade koostöö ei kuulu erandite hulka, mis on ammendavalt kõnealuses määruses loetletud. Samuti selgitas Euroopa Kohus, et seda tõlgendust ei kummuta ühisdeklaratsioon Põhjamaade koostöö kohta, mis on lisatud Austria Vabariigi, Soome Vabariigi ja Rootsi Kuningriigi ühinemist ning Euroopa Liidu aluslepingutesse tehtavaid muudatusi käsitlevale aktile⁴⁷. Selle deklaratsiooni kohaselt on Põhjamaade koostöös osalevad riigid, kes on Euroopa Liidu liikmed, kohustunud jätkama seda koostööd ühenduse õigust järgides. Seega peab kõnesolev koostöö olema kooskõlas ühenduse õiguskorra põhimõtetega.

Teiseks tuleb juhtida tähelepanu kohtuasjale *Color Drack* (3. mai 2007. aasta otsus kohtuasjas C-386/05), milles Euroopa Kohus tõlgendas määruse nr 44/2001 kohtualluvuse ja kohtuotsuste täitmise kohta tsiviil- ja kaubandusajades artikli 5 lõike 1 punkti b. Selle sätte kohaselt võib kostja kaevata lepinguga seotud asjades selle paiga kohtusse, kus asjaomane kohustus täideti või oleks tulnud täita, kusjuures selgituseks olgu öeldud, et müügi puhul, kui ei ole kokku lepitud teisiti, on see koht liikmesriigis, kus lepingu kohaselt kaubad üle anti või kus need oleks tulnud üle anda. Euroopa Kohus selgitas, et see sätte on kohaldatav juhul, kui tegemist on kauba üleandmise kohtade paljususega ühes liikmesriigis, ja et sellisel juhul on kõigi müügilepingust tulenevate hagide lahendamiseks pädev see kohus, kelle tööpiirkonda kuulub peamise tarne koht, mis tuleb kindlaks määrata majanduslike kriteeriumide alusel. Kui peamise tarne kohta ei ole võimalik kindlaks teha, võib hageja kaevata kostja omal valikul ühte kauba üleandmise koha järgsetest kohtutest.

Politseikoostöö ja õiguslane koostöö kriminaalasjades ning terrorismivastane võitlus

3. mai 2007. aasta otsuses kohtuasjas C-303/05: *Advocaten voor de Wereld* ei täheldanud Euroopa Kohus ühtegi asjaolu, mis mõjutaks raamotsuse 2002/584 Euroopa vahistamismääruse ja liikmesriikidevahelise üleandmiskorra kohta⁴⁸ kehtivust. Selle raamotsuse eesmärk ei ole ühtlustada liikmesriikide materiaalõigust karistusõiguse valdkonnas – raamotsusega nähakse ette liikmesriikide õigusaktide ühtlustamine seoses õiguslane koostööga kriminaalasjades ning selle eesmärk on luua liikmesriikide õigusasutuste vahel süüdimõistetute kriminaalkaristuste täitmiseks või kahtlustatavatele süüdistuse esitamiseks lihtsustatud üleandmissüsteem. Raamotsust ei võetud vastu EL artikli 34 lõiget 2b rikkudes, milles üldiselt loetletakse ja määratletakse erinevate õiguslike

⁴⁷ Austria Vabariigi, Soome Vabariigi ja Rootsi Kuningriigi ühinemistingimusi ning Euroopa Liidu aluslepingutesse tehtavaid muudatusi käsitlevale aktile lisatud 28. ühisdeklaratsioon Põhjamaade koostöö kohta (EÜT 1994, C 241, lk 21; EÜT 1995, L 1, lk 1).

⁴⁸ Nõukogu 13. juuni 2002. aasta raamotsus 2002/584/JAI (EÜT L 190, lk 1; ELT eriväljaanne 19/06, lk 34).

vahendite liike, mida võib kasutada selleks, et aidata kaasa Euroopa Liidu lepingu VI jaotises märgitud liidu eesmärkide saavutamisele, ning mida ei saa tõlgendada nii, et liikmesriikide õigusaktide ühtlustamine raamotsusega ei või puudutada muid valdkondi kui neid, mis on sätestatud EL artikli 31 punktis e, ja eelkõige Euroopa vahistamismääruse valdkonda. EL artikli 34 lõige 2 ei kehtesta ka loetletud erinevate vahendite tähtsuse järjekorda. Kuigi on tõsi, et Euroopa vahistamismäärus oleks võinud olla ka konventsiooni ese, on nõukogu kaalutlusõigus eelistada õigusliku vahendina raamotsust, kui sellise õigusakti vastuvõtmise tingimused on täidetud, nagu antud juhul. Seda järeldust ei kõiguta asjaolu, et raamotsus asendab alates 1. jaanuarist 2004 liikmesriikidevahelistes suhetes väljaandmise valdkonnas kohaldatavate varasemate konventsioonide sätteid. Mis tahes muu tõlgendus, mida ei toeta ei EL artikli 34 lõige 2 ega ka mõni teine Euroopa Liidu lepingu säte, ohustaks kaotada põhilise tarviliku mõju nõukogu õiguselt võtta vastu raamotsuseid varem rahvusvaheliste konventsioonidega reguleeritud valdkondades. Sellest tulenevalt on raamotsusega teatavate kuritegude suhtes mitmekordse karistamise kontrolli kaotamine nii seaduslikkuse põhimõtte ning kuritegude ja karistuste proportsionaalsuse põhimõtte kui ka võrdsuse ja mittediskrimineerimise põhimõtetega kooskõlas.

Kohtuasjas *Dell'Orto* (28. juuni 2007. aasta otsus kohtuasjas C-467/05) tuli Euroopa Kohtul anda hinnang ohvri mõistele raamotsuse 2001/220 ohvrite seisundi kohta kriminaalmenetluses⁴⁹ tähenduses. Kohus otsustas, et kriminaalmenetluses ja täpsemalt täitemenetluses, mis järgneb lõplikule süüdimõistvale kohtuotsusele, ei hõlma selles raamotsuses sätestatud ohvri mõiste juriidilisi isikuid, kes on kannatanud kahju, mille on otseselt põhjustanud tegevus või tegevusetus, mille eest liikmesriigi kriminaalõigus näeb ette karistuse, kuna seadusandja eesmärk oli hõlmata üksnes füüsilistest isikutest ohvrid, kes on kuriteo tagajärjel kahju kannatanud. Euroopa Kohtu arvates ei saa sellele tõlgendusele vastu vaielda põhjusel, et see ei lange kokku direktiivi 2004/80, mis käsitleb kuriteoohvritele hüvitise maksmist,⁵⁰ sättega, sest isegi kui eeldada, et EÜ asutamislepingu alusel vastu võetud direktiivi sätteid võivad mingil määral mõjutada Euroopa Liidu lepingu alusel vastu võetud raamotsuse sätete tõlgendamist ja et ohvri mõistet selle direktiivi tähenduses võib tõlgendada nii, et see hõlmab juriidilisi isikuid, reguleerivad direktiiv ja raamotsus erinevaid valdkondi ning nende vahel ei ole niisugust seost, mis eeldaks kõnealuse mõiste ühetaolist tõlgendamist.

Mitu Euroopa Kohtu otsust puudutavad terrorismivastast võitlust.

Kohtuasjas *PKK ja KNK vs. nõukogu* (18. jaanuari 2007. aasta otsus kohtuasjas C-229/05 P, EKL 2007, I-439) rõhutas Euroopa Kohus eelkõige nõudeid, mis seonduvad isikute õigusega tõhusale kohtulikule kaitsesele, ja seda konkreetselt määruse nr 2580/2001 teatavate isikute ja üksuste vastu suunatud eripiirangute kohta terrorismivastaseks võitluseks kohaldamisel.

Euroopa Liidu Nõukogu otsustas 2002. aastal ÜRO Julgeolekunõukogu resolutsiooni 1373 (2001) rakendamise seoses kanda Kurdistani Töölispartei (PKK) terroriorganisatsioonide loetellu, mis tõi kaasa nende rahaliste vahendite külmutamise. Selle otsuse peale esitati

⁴⁹ Nõukogu 15. märtsi 2001. aasta raamotsus 2001/220/JSK (EÜT L 82, lk 1; ELT eriväljaanne 19/04, lk 72).

⁵⁰ Nõukogu 29. aprilli 2004. aasta direktiiv 2004/80/EÜ (ELT L 261, lk 5; ELT eriväljaanne 19/07, lk 65).

hagi – esimene hageja PKK nimel ja teine hageja Kurdistan Rahvuskongressi (KNK) nimel. Kuna Esimese Astme Kohus oli jätnud hagi vastuvõetamatuse tõttu läbi vaatamata, esitasid mõlemad hagejad Euroopa Kohtule apellatsioonkaebuse.

Euroopa Kohus otsustas muu hulgas, et eelnimetatud määruse osas on kohtuliku kaitse tõhusus seda olulisem, et selle määrusega ette nähtud piiravatel meetmetel on tõsised tagajärjed. Takistatud ei ole mitte üksnes selles määruses nimetatud isikute, rühmituste või üksuste finantstegevus ja -teenused, vaid nende head mainet ja poliitilist tegevust varjutab asjaolu, et neid käsitletakse terroristidena.

Vastavalt määruse nr 2580/2001⁵¹ artikli 2 lõikele 3 koostoimes ühise seisukoha 2001/931⁵² artikli 1 lõigetega 4–6 saab mõnd isikut, rühmitust või üksust isikute, rühmituste ja üksuste loetellu kanda vaid teatud asjaolude esinemisel ning tingimusel, et kõnealused isikud, rühmitused ja üksused on täpselt kindlaks määratud. Lisaks on täpsustatud, et isiku, rühmituse või üksuse nime võib selles loetelus hoida vaid juhul, kui nõukogu on nende olukorda perioodiliselt kontrollinud. Kõiki neid asjaolusid peab saama kohtulikult kontrollida.

Euroopa Kohus tegi sellest järelduse, et kuigi ühenduse seadusandja leiab, et mingi üksus tegutseb edasi piisaval määral selleks, et tema suhtes saaks kehtida määruses nr 2580/2001 ettenähtud piiravad meetmed, on ühetaolisusest ja õiglusest lähtuvalt vaja nentida, et see üksus on tegutsenud edasi piisavalt selleks, et seda meedet vaidlustada. Igasuguse muu järelduse tulemuseks oleks olukord, kus organisatsioon võib olla kantud terroriorganisatsioonide loetellu, ilma et ta saaks loetelus olemise vastu hagi esitada.

Lõpptulemusena tühistas Euroopa Kohus Esimese Astme Kohtu määruse osas, milles sellega jäeti PKK nimel tegutseva hageja esitatud hagi läbi vaatamata.

Kohtuasjades *Gestoras Pro Amnistía jt vs. nõukogu* ja *Segi jt vs. nõukogu* (27. veebruari 2007. aasta otsused kohtuasjas C-354/04 P, EKL 2007, lk I-1579 ja kohtuasjas C-355/04 P, EKL 2007, lk I-1657) jättis Euroopa Kohus rahuldamata kahe organisatsiooni apellatsioonkaebused, milles nõuti kahju hüvitamist selle eest, et nad olid kantud isikute, rühmituste ja üksuste loetellu, mis on lisatud nõukogu ühisele seisukohale⁵³.

Euroopa Kohus märkis esmalt, et Euroopa Liidu lepingu VI jaotises politseikoostöö ja õigusalase koostöö kohta kriminaalasjades ei ole ühenduse seadusandja andnud Euroopa Kohtule pädevust vaadata läbi mis tahes kahju hüvitamise hagi.

Edasi märkis Euroopa Kohus, et hagejad, kes soovivad kohtus vaidlustada ühise seisukoha õiguspärasuse, ei ole siiski igasugusest kohtulikust kaitsest ilma jäetud. Kuna liikmesriikide kohtute jaoks ei ole ette nähtud võimalust küsida Euroopa Kohtult eelotsust ühise

⁵¹ Nõukogu 27. detsembri 2001. aasta määrus (EÜ) nr 2580/2001 teatavate isikute ja üksuste vastu suunatud eripiirangute kohta terrorismivastaseks võitluseks (EÜT L 344, lk 70; ELT eriväljaanne 18/01, lk 207).

⁵² Nõukogu 27. detsembri 2001. aasta ühine seisukoht 2001/931/ÜVJP terrorismivastaste erimeetmete rakendamise kohta (EÜT L 344, lk 93; ELT eriväljaanne 18/01, lk 217).

⁵³ Nõukogu 2. mai 2002. aasta ühine seisukoht 2002/340/ÜVJP, millega ajakohastatakse ühist seisukohta 2001/931/ÜVJP terrorismivastaste erimeetmete rakendamise kohta (EÜT L 116, lk 75).

seisukoha kohta, vaid üksnes seonduvalt otsustega või raamotsustega, on sellega tahetud öelda, et sellise eelotsusetaotluse võib esitada kõigi nõukogu poolt vastu võetud aktide osas, mis tekitavad kolmandatele isikutele õiguslikke tagajärgi. Kuna eelotsusemenetluses on tagatud õigusnormidest kinnipidamine asutamislepingu tõlgendamisel ja kohaldamisel, siis peab olema tagatud võimalus küsida Euroopa Kohtult eelotsust seonduvalt kõigi nõukogu poolt vastu võetud aktidega, mis tekitavad tagajärgi kolmandatele isikutele, ning seda sõltumata nende laadist ja vormist.

Seega võib siseriiklik kohus, kellele on esitatud hagi, milles on muu hulgas tõstatatud küsimus Euroopa Liidu lepingu VI jaotise raames vastu võetud ühise seisukoha kehtivuse või tõlgendamise kohta, ning kellel on tõsine kahtlus, kas see ühine seisukoht tekitab kolmandatele isikutele tegelikke õiguslikke tagajärgi, küsida Euroopa Kohtult eelotsust. Seega peab Euroopa Kohus vajadusel nentima, et ühine seisukoht tekitab kolmandatele isikutele õiguslikke tagajärgi, määratlema selle tegeliku vormi ning tegema eelotsuse.

Lõpuks sedastas Euroopa Kohus, et liikmesriikide kohtud on kohustatud tõlgendama ja kohaldama hagi esitamise seotud siseriiklikke menetlusnorme viisil, mis võimaldab füüsilistel ja juriidilistel isikutel kohtus vaidlustada iga nende suhtes tehtud siseriiklikku otsust või muud abinõu, mis on vastu võetud mõne neid mõjutava Euroopa Liidu akti väljatöötamiseks või täitmiseks, ning vajadusel nõudma tekkinud kahju hüvitamist.

Niisiis järeldas Euroopa Kohus, et hagejaid ei ole tõhusast kohtulikust kaitsest ilma jäetud ja et Esimese Astme Kohtu määrused ei riiva nende õigust sellisele kaitsele.

Kohtuasjas *Möllandorf ja Möllandorf–Niehuus* (11. oktoobri 2007. aasta otsus kohtuasjas C-117/06) tegi Euroopa Kohus otsuse, et kinnisvara müügitehingut ei pea täitma, kui ühenduse õiguses on vahepeal ostja majandusressursid külmutatud.

Olles saanud hagi Grundbuchamti (kinnistusamet) keeldumise peale teha kanne omandi ülemineku kohta, mis on Saksa õiguses kinnisomandi tekkimiseks vajalik eeltingimus, esitas Saksamaa kohus Euroopa Kohtule küsimuse, kas määruse nr 881/2002, millega kehtestatakse teatavate Osama bin Ladeni, Al-Qaida võrgu ja Talibaniga seotud isikute ja üksuste vastu suunatud eripiirangud,⁵⁴ sätted keelavad teha kannet omandi ülemineku kohta ostjale, kes on kantud pärast müügilepingu sõlmimist Osama bin Ladeni, Al-Qaida võrgu ja Talibaniga seotud isikute loetelusse, mis on lisatud nimetatud määrusele.

Euroopa Kohus vastas jaatavalt, sedastades, et määruse nr 881/2002 artikli 2 lõiget 3 tuleb tõlgendada nii, et olukorras, kus nii kinnisasja müügileping kui ka asjaõigusleping on sõlmitud enne kuupäeva, mil ostja kanti nimetatud määruse I lisas asuvasse loetelusse, ning kus müügihind on samuti tasutud enne nimetatud kuupäeva, keelab see säte

⁵⁴ Nõukogu 27. mai 2002. aasta määrus (EÜ) nr 881/2002, millega kehtestatakse teatavate Osama bin Ladeni, Al-Qaida võrgu ja Talibaniga seotud isikute ja üksuste vastu suunatud eripiirangud ja tunnistatakse kehtetuks nõukogu määrus (EÜ) nr 467/2001, millega keelustatakse teatavate kaupade ja teenuste eksport Afganistani, laiendatakse Afganistani rühmitusega Taliban seotud lennukeldu ning rahaliste vahendite ja muude finantsallikate külmutamist (EÜT L 139, lk 9; ELT eriväljaanne 18/01, lk 294), muudetud nõukogu 27. märtsi 2003. aasta määrusega (EÜ) nr 561/2003 (ELT L 82, lk 1; ELT eriväljaanne 18/02, lk 91).

müügilepingu täitmisel omandi ülemineku kandmise kinnistusraamatusse pärast eelnimetatud kuupäeva.

Euroopa Kohus leidis esiteks, et seda sätet kohaldatakse kõigile majandusressursi käsutusse andmise juhtudele ning seega ka sellisele toimingule, mis tehakse vastastikuse lepingu täitmisel, kokkulepitud rahalise vastutasu eest. Teiseks tuleb sama määruse artiklit 9 mõista nii, et selles sätestatud meetmed, sealhulgas majandusressursside külmutamine, keelavad ka enne kõnesoleva määruse jõustumist sõlmitud lepingute täitmiseks tehtavad toimingud.

B – Euroopa Kohtu koosseis

(Protokolliline järjestus 7. oktoobri 2007. aasta seisuga)

Esimene rida, vasakult paremale:

kodade esimehed J. Klučka ja P. Kūris; kohtujurist J. Kokott; kodade esimehed A. Rosas ja P. Jann; Euroopa Kohtu president V. Skouris; kodade esimehed C. W. A. Timmermans, K. Lenaerts, R. Schintgen ja E. Juhász.

Teine rida, vasakult paremale:

kohtunikud G. Arestis, K. Schieman, R. Silva de Lapuerta ja A. Tizzano; kohtujurist D. Ruiz-Jarabo Colomer; kohtunik J. N. Cunha Rodrigues; kohtujurist M. Poiares Maduro; kohtunikud J. Makarczyk ja A. Borg Barthet.

Kolmas rida, vasakult paremale:

kohtujurist P. Mengozzi; kohtunikud L. Bay Larsen, E. Levits, J. Malenovský, M. Ilešič, U. Lohmus ja A. Ó Caoimh; kohtujurist E. Sharpston; kohtunik P. Lindh.

Neljas rida, vasakult paremale:

kohtusekretär R. Grass; kohtunikud A. Arabadjiev ja T. von Danwitz; kohtujuristid J. Mazák ja Y. Bot; kohtunik J.-C. Bonichot; kohtujurist V. Trstenjak; kohtunik C. Toader.

1. Euroopa Kohtu liikmed

(ametisse astumise järjekorras)

Vassilios Skouris

Sündinud 1948; Berliini Vaba Ülikooli diplom õigusteaduste erialal (1970); Hamburgi ülikooli riigi- ja haldusõiguse doktor (1973); Hamburgi ülikooli professor (1972–1977); Bielefeldi ülikooli avaliku õiguse professor (1978); Thessaloníki ülikooli avaliku õiguse professor (1982); siseminister (1989 ja 1996); Kreeta ülikooli haldusnõukogu liige (1983–1987); Thessaloníki Rahvusvahelise ja Euroopa Majandusõiguse Keskuse juhataja (1997–2005); Kreeka Euroopa Õiguse Ühingu juhataja (1992–1994); Kreeka Riikliku Teaduskomitee liige (1993–1995); Kreeka Ametnike Kõrgema Valimiskomisjoni liige (1994–1996); Trieri Euroopa Õiguse Akadeemia teadusnõukogu liige (alates 1995); Kreeka Kohtunike Kooli haldusnõukogu liige (1995–1996); välisministeeriumi teadusnõukogu liige (1997–1999); Kreeka Majandus- ja Sotsiaalnõukogu esimees (1998); Euroopa Kohtu kohtunik alates 8. juunist 1999; Euroopa Kohtu president alates 7. oktoobrist 2003.

Peter Jann

Sündinud 1935; Viini ülikooli õigusteaduste doktor (1957); nimetatud kohtunikuks ja määratud tööle föderaaljustiitsministeeriumi (1961); Viini Straf-Bezirksgericht'i kohtunik ajakirjanduse valdkonnas (1963–1966); föderaaljustiitsministeeriumi pressisekretär (1966–1970), seejärel ametikohad justiitsministeeriumi välisasjade osakonnas; Austria parlamendi õiguskomisjoni nõunik ja pressiesindaja (1973–1978); Verfassungsgerichtshof'i liikmeks nimetamine (1978); alaline ettekandja-kohtunik selles kohtus kuni 1994 lõpuni; Euroopa Kohtu kohtunik alates 19. jaanuarist 1995.

Dámaso Ruiz-Jarabo Colomer

Sündinud 1949; kohtunik; Consejo General del Poder Judiciali (Kohtunike Ülemkogu) liige; professor; Kohtunike Ülemkogu esimehe büroo juhataja; Euroopa Inimõiguste Kohtu *ad hoc* kohtunik; Tribunal Supremo kohtunik alates 1996; Euroopa Kohtu kohtujurist alates 19. jaanuarist 1995.

Romain Schintgen

Sündinud 1939; tööministeeriumi ametnik; majandus- ja sotsiaalnõukogu esimees; Société Nationale de Crédit et d'Investissement'i ja Société Européenne des Satellites'i juhataja; valitsuse esindaja Euroopa Sotsiaalfondi komitees ja töötajate vaba liikumise nõuandekomitees ning Euroopa Elu- ja Töötingimuste Parandamise Fondi haldusnõukogus; Euroopa Ühenduste Esimese Astme Kohtu kohtunik alates 25. septembrist 1989 kuni 11. juulini 1996; Euroopa Kohtu kohtunik alates 12. juulist 1996.

Antonio Tizzano

Sündinud 1940; õpetanud Itaalia ülikoolides; õigusnõunik Itaalia alalises esinduses Euroopa ühenduste juures (1984–1992); advokaat kassatsioonikohtu ja teiste kõrgeimate kohtute juures; Itaalia delegatsiooni liige rahvusvahelistel läbirääkimistel ja valitsustevahelistel konverentsidel, sealhulgas ühtse Euroopa akti ja Euroopa Liidu lepingu teemal; erilaadsete kirjutiste autor; Euroopa Komisjoni rahalise olukorra uurimiseks asutatud sõltumatute ekspertide grupi liige (1999); Euroopa õiguse professor, Rooma ülikooli rahvusvahelise ja Euroopa õiguse instituudi direktor; Euroopa Kohtu kohtujurist alates 7. oktoobrist 2000 kuni 3. maini 2006; Euroopa Kohtu kohtunik alates 4. maist 2006.

José Narciso da Cunha Rodrigues

Sündinud 1940; erinevate kohtute teenistuses (1964–1977); õigussüsteemi uuendamist käsitlevate uuringute läbiviimine ja koordineerimine; valitsuse esindaja Euroopa Inimõiguste Komisjonis ja Euroopa Inimõiguste Kohtus (1980–1984); Euroopa Nõukogu inimõiguste komitee ekspert (1980–1985); kriminaalkodeksi ja kriminaalmenetluse koodeksi muutmisega tegeleva tööühma liige; *Procurador-Geral da República* (1984–2000); Euroopa Pettustevastase Ameti (OLAF) järelevalvekomitee liige (1999–2000); Euroopa Kohtu kohtunik alates 7. oktoobrist 2000.

Christiaan Willem Anton Timmermans

Sündinud 1941; Euroopa Kohtu õigusnõunik (1966–1969); Euroopa Ühenduste Komisjoni ametnik (1969–1977); õigusteaduste doktor (Leideni ülikool); Groningeni ülikooli Euroopa õiguse professor (1977–1989); Gerechtshof te Arnhemi (apellatsioonikohus) kohtunik; erilaadsete kirjutiste autor; Euroopa Ühenduste Komisjoni õigustalituse asepeadirektor (1989–2000); Amsterdami ülikooli Euroopa õiguse professor; Euroopa Kohtu kohtunik alates 7. oktoobrist 2000.

Allan Rosas

Sündinud 1948; Turu ülikooli õigusteaduste doktor; Turu ülikooli õigusteaduste professor (1978–1981) ja Åbo Akademi õigusteaduste professor (1981–1996); Åbo Akademi Inimõiguste Instituudi juhataja (1985–1995); mitmesugused rahvusvahelised ja siseriiklikud akadeemilised auametid ja liikmelisus teaduslikes ühingutes; juhatanud mitut rahvusvahelist ja siseriiklikku uurimisprojekti ja -programmi, sealhulgas Euroopa Ühenduse õiguse, rahvusvahelise õiguse, inim- ja põhiõiguste, riigiõiguse ja võrdleva avaliku haldusteaduse valdkonnas; esindanud Soome valitsust mitmel rahvusvahelisel konverentsil ja koosolekul delegatsiooni liikme või nõunikuna; tegutsenud eksperdina Soome õiguse valdkonnas, osalenud õigusloomes ja Soome parlamendi mitmesugustes komisjonides, sealhulgas ÜRO-s, UNESCO-s, Euroopa Julgeoleku- ja Koostööorganisatsioonis (OSCE) ning Euroopa Nõukogus; alates 1995 Euroopa Komisjoni õigustalituse peaõigusnõustaja (välissuhted); alates märtsist 2001 Euroopa Komisjoni õigustalituse peadirektori asetäitja; Euroopa Kohtu kohtunik alates 17. jaanuarist 2002.

Rosario Silva de Lapuerta

Sündinud 1954; lõpetanud õigusteaduste eriala (Universidad Complutense, Madrid); *abogado del Estado*, Málaga; *abogado del Estado* transpordi-, turismi- ja kommunikatsiooniministeeriumi õigusosakonnas ning seejärel välisministeeriumi õigusosakonnas; Euroopa Kohtuga tegeleva riikliku õigustalituse juhtiv *abogado del Estado* ning *Abogacía General del Estado* (justiitsministeerium) ühenduse ja rahvusvahelise õigusabi osakonna peadirektori asetäitja; ühenduse kohtusüsteemi tulevikku käsitleva ekspertrühma liige; Hispaania delegatsiooni juht rühmituses „Eesistujariigi sõbrad” seoses Nice'i lepingus käsitletava ühenduse kohtusüsteemi reformiga ja nõukogus Euroopa Kohtu teemat käsitleva *ad hoc* töörühma juht; Madridi Diplomaatide Kooli ühenduse õiguse professor; väljaande „Noticias de la Unión Europea” kaastoimetaja; Euroopa Kohtu kohtunik alates 7. oktoobrist 2003.

Koen Lenaerts

Sündinud 1954; lõpetanud õigusteaduste eriala, õigusteaduste doktor, Leuveni Katoliiklik Ülikool (Katholieke Universiteit Leuven); *Master of Laws*, *Master in Public Administration* (Harvardi ülikool); Leuveni Katoliikliku Ülikooli assistent (1979–1983), hiljem (alates 1983) Euroopa õiguse professor; Euroopa Kohtu õigusnõunik (1984–1985); professor Collège d'Europe'is, Brugge (1984–1989); Brüsseli advokatuuri liige (1986–1989); külalisprofessor Harvard Law School'is (1989); Euroopa Ühenduste Esimese Astme Kohtu kohtunik alates 25. septembrist 1989 kuni 6. oktoobrini 2003; Euroopa Kohtu kohtunik alates 7. oktoobrist 2003.

Juliane Kokott

Sündinud 1957; õigusalsed õpingud (Bonni ja Genfi ülikoolid); LL.M (Ameerika ülikool, Washington DC); õigusteaduste doktor (Heidelbergi ülikool 1985; Harvardi ülikool 1990); külalisprofessor Berkeley ülikoolis (1991); Saksa ja välisriikide avaliku õiguse, rahvusvahelise õiguse ja Euroopa õiguse professor Augsburgi (1992), Heidelbergi (1993) ja Düsseldorfis (1994) ülikoolides; Saksa valitsuse poolt nimetatud asenduskohtunik Euroopa Julgeoleku- ja Koostööorganisatsiooni (OSCE) Rahvusvahelises Lepitus- ja Arbitraažikohtus; globaalseid muutusi käsitleva föderatiivse konsultatiivnõukogu esimehe asetäitja (WBGU, 1996); rahvusvahelise õiguse, rahvusvahelise äriõiguse ja Euroopa õiguse professor St. Galleni ülikooli õigusteaduskonnas (1999); St. Galleni ülikooli Euroopa ja rahvusvahelise äriõiguse instituudi juhataja (2000); St. Galleni ülikooli äriõiguse eriprogrammi juhataja asetäitja (2001); Euroopa Kohtu kohtujurist alates 7. oktoobrist 2003.

Luís Miguel Poiares Pessoa Maduro

Sündinud 1967; lõpetanud Lissaboni ülikooli õigusteaduste eriala (1990); Euroopa Ülikooli Instituudi abilektor (1991); õigusteaduste doktor (Euroopa Ülikooli Instituut, Firenze, 1996); külalisprofessor (College of Europe, Natolin; Ortega y Gasset'i Instituut, Madrid; Portugali Katoliiklik Ülikool, Euroopa Õpingute Instituut, Macau); Lissaboni Universidade Nova professor (1997); Fulbright Visiting Research Fellow (Harvardi ülikool, 1998); Rahvusvahelise Äriõiguse Akadeemia kaasdirektor; kaastoimetaja (Hart Series on European Law and Integration, European Law Journal) ja mitme õiguslase ajakirja toimetuste liige; Euroopa Kohtu kohtujurist alates 7. oktoobrist 2003.

Konrad Hermann Theodor Schiemann

Sündinud 1937; õigusteaduste õpingud Cambridge'is; *barrister* (1964–1980); Queen's Counsel (1980–1986); High Court of England and Wales'i kohtunik (1986–1995); Lord Justice of Appeal (1995–2003); Honourable Society of the Inner Temple'i vanemliige alates 1985. aastast ja varahoidja alates 2003. aastast; Euroopa Kohtu kohtunik alates 8. jaanuarist 2004.

Jerzy Makarczyk

Sündinud 1938; õigusteaduste doktor (1966); rahvusvahelise avaliku õiguse professor (1974); Senior Visiting Fellow Oxfordi ülikoolis (1985), Tokyo Rahvusvahelise Kristliku Ülikooli professor (1988); mitme rahvusvahelise avaliku õiguse, ühenduse õiguse ja inimõiguste alase teose autor; mitme rahvusvahelise õiguse, Euroopa õiguse ja inimõigustealase teadusühingu liige; Poola valitsuse esindaja läbirääkimistel Nõukogude vägede väljaviimise üle Poola territooriumilt; abiminister, hiljem välisminister (1989–1992); Poola delegatsiooni esimees ÜRO peaassamblees; Euroopa Inimõiguste Kohtu kohtunik (1992–2002); Rahvusvahelise Õiguse Instituudi president (2003); Poola Vabariigi presidendi välissuhete ja inimõiguste nõunik (2002–2004); Euroopa Kohtu kohtunik alates 11. maist 2004.

Pranas Kūris

Sündinud 1938; õigusteaduste diplom Vilniuse ülikoolis (1961); Moskva ülikooli õigusteaduste kandidaat (1965); Moskva ülikooli õigusteaduste doktor (*Dr. hab.*) (1973); Pariisi ülikooli Institut des Hautes Études Internationales (direktor: prof. Ch. Rousseau) praktikant (1967–1968); Leedu Teaduste Akadeemia koosseisuline liige (1996); Leedu Õigusülikooli audoktor (2001); mitmesugused õpetamis- ja haldusülesanded Vilniuse ülikoolis (1961–1990); õigusteaduskonna abiprofessor, erakorraline professor, rahvusvahelise õiguse professor ja dekaan; ametikohad Leedu valitsuse diplomaatilises ja õigusteenistuses; justiitsminister (1990–1991), riiginõunik (1991), Leedu Vabariigi suursaadik Belgias, Luksemburgis ja Madalmaades (1992–1994); endine Euroopa Inimõiguste Kohtu kohtunik (juuni 1994–november 1998); Leedu Ülemkohtu liige ja president (detsember 1994–oktoober 1998); Euroopa Inimõiguste Kohtu kohtunik (alates novembrist 1998); osalemine mitmel rahvusvahelisel konverentsil; Leedu Vabariigi delegatsiooni liige läbirääkimistel NSVL-iga (1990–1992); ligi 200 väljaande autor; Euroopa Kohtu kohtunik alates 11. maist 2004.

Endre Juhász

Sündinud 1944; Szegedi ülikooli õigusteaduste diplom (1967); Ungari advokatuurieksam (1970); kraadiõpingud võrdlevas õigusteaduses Strasbourgi ülikoolis (1969, 1970, 1971, 1972); väliskaubandusministeeriumi juriidilise osakonna ametnik (1966–1974), seadusandlike asjade direktor (1973–1974); esimene kaubandusatašee Ungari saatkonnas Brüsselis, vastutav isik ühenduse küsimustes (1974–1979); väliskaubandusministeeriumi kantsler (1979–1983); esimene kaubandusatašee, hiljem kaubandusnõunik Ungari saatkonnas Ameerika Ühendriikides (Washington DC, 1983–1989); kaubandusministeeriumi ja rahvusvaheliste majandussuhete ministeeriumi kantsler (1989–1991); Ungari ning Euroopa ühenduste ja nende liikmesriikide vahelise assotsiatsioonilepingu pealäbirääkija (1990–1991); rahvusvaheliste majandussuhete ministeeriumi peasekretär, Euroopa asjade osakonna juhataja (1992); rahvusvaheliste majandussuhete ministeeriumi riigisekretär (1993–1994); tööstus- ja kaubandusministeeriumi riigisekretär, Euroopa asjade osakonna juhataja (1994); erakorraline ja täievoliline suursaadik, Ungari Vabariigi diplomaatilise esinduse juht Euroopa Liidu juures (jaanuar 1995–mai 2003); Ungari Vabariigi Euroopa Liiduga ühinemise pealäbirääkija (juuli 1998–aprill 2003); Euroopa integratsiooni küsimuste koostööstamise portfelli minister (alates mai 2003); Euroopa Kohtu kohtunik alates 11. maist 2004.

George Arestis

Sündinud 1945; Ateena ülikooli õigusteaduste diplom (1968); Canterbury Kenti ülikooli *M.A. Comparative Politics and Government* (1970); töötamine advokaadina Küprosel (1972–1982); District Court'i kohtunikuks nimetamine (1982); District Court'i esimeheks nimetamine (1995); Nikosia District Court'i Administrative president (1997–2003); Küprose Ülemkohtu kohtunik (2003); Euroopa Kohtu kohtunik alates 11. maist 2004.

Anthony Borg Barthet U.O.M.

Sündinud 1947; Malta Kuningliku Ülikooli õigusteaduste doktor (1973); avalikku teenistusse astumine Notary to Government'ina (1975); vabariigi nõunik (1978), vabariigi esimene nõunik (1979), Attorney General'i abi (1988), nimetatud Malta presidendi poolt Attorney General'iks (1989); Malta ülikoolis osalise koormusega tsiviilõiguse lektor (1985–1989); Malta ülikooli nõukogu liige (1998–2004); Õigusemõistmise Komisjoni liige (1994–2004); Malta Vahekohtukeskuse juhatuse liige (1998–2004); Euroopa Kohtu kohtunik alates 11. maist 2004.

Marko Ilešič

Sündinud 1947; Ljubljana ülikooli õigusteaduste doktor; võrdleva õigusteaduse õpingud (Strasbourg ja Coimbra ülikoolid); advokatuuri liige; Ljubljana töökohtu kohtunik (1975–1986); spordikohtu esimees (1978–1986); Triglavi kindlustusseltsi vahekohtu arbiiter (1990–1998); börsi lepituskoda esimees (alates 1995); börsi vahekohtu arbiiter (alates 1998); Jugoslaavia vahekohtu arbiiter (kuni 1991) ja Sloveenia vahekohtu arbiiter (alates 1991); Rahvusvahelise Kaubanduskoja (Pariis) arbiiter; UEFA (alates 1988) ja FIFA (alates 2000) apellatsioonikoja kohtunik; Sloveenia Juristide Ühingute Liidu esimees; Rahvusvahelise Õiguse Assotsiatsiooni, Rahvusvahelise Merekomitee ja mitme teise rahvusvahelise õigusteadusliku seltsi liige; tsiviilõiguse, kaubandusõiguse ja rahvusvahelise eraõiguse professor; Ljubljana ülikooli õigusteaduskonna dekaan; mitme õigusteadusliku väljaande autor; Euroopa Kohtu kohtunik alates 11. maist 2004.

Jiří Malenovský

Sündinud 1950; Praha Karli ülikooli õigusteaduste doktor (1975); Brno Masaryki ülikooli abilektor (1974–1990), prodekaan (1989–1991) ning rahvusvahelise ja Euroopa õiguse osakonna juhataja (1990–1992); Tšehhoslovakkia Konstitutsioonikohtu kohtunik (1992); suursaadik Euroopa Nõukogu juures (1993–1998); Euroopa Nõukogu ministrite esindajate komitee esimees (1995); välisministeeriumi kantsler (1998–2000); Rahvusvahelise Õiguse Assotsiatsiooni Tšehhi ja Slovaki haru president (1999–2001); konstitutsioonikohtu kohtunik (2000–2004); seadusandliku nõukogu liige (1998–2000); Haagi alalise vahekohtu liige (alates 2000); Brno Masaryki ülikooli rahvusvahelise avaliku õiguse professor (2001); Euroopa Kohtu kohtunik alates 11. maist 2004.

Ján Klučka

Sündinud 1951; Bratislava ülikooli õigusteaduste doktor (1974); Košice ülikooli rahvusvahelise õiguse professor (1975); konstitutsioonikohtu kohtunik (1993); Haagi alalise vahekohtu liige (1994); Veneetsia Komisjoni liige (1994); Slovakkia Rahvusvahelise Õiguse Assotsiatsiooni president (2002); Euroopa Kohtu kohtunik alates 11. maist 2004.

Uno Lõhmus

Sündinud 1952; õigusteaduste kandidaat (1986); advokatuuri liige (1977–1998); Tartu ülikooli kriminaalõiguse külalisprofessor; Euroopa Inimõiguste Kohtu kohtunik (1994–1998); Riigikohtu esimees (1998–2004); põhiseaduse juriidilise ekspertiisi komisjoni liige; karistusseadustiku väljatöötamise töörühma konsultant; kriminaalmenetluse seadustiku väljatöötamise töörühma konsultant; mitme inimõiguste ja riigiõiguse alase teose autor; Euroopa Kohtu kohtunik alates 11. maist 2004.

Egils Levits

Sündinud 1955; Hamburgi ülikooli õigusteaduste ja politoloogia diplom; Kieli ülikooli õigusteaduskonna teadustöötaja; Läti parlamendi nõunik rahvusvahelise õiguse, riigiõiguse ja seadusandliku reformi alal; Läti Vabariigi suursaadik Saksamaal ja Šveitsis (1992–1993), Austrias, Šveitsis ja Ungaris (1994–1995); asepeaminister ja justiitsminister välisministri ülesannetes (1993–1994); OSCE lepitus- ja vahekohtu lepitaja (alates 1997); alalise vahekohtu liige (alates 2001); 1995. aastal valitud Euroopa Inimõiguste Kohtu liikmeks, tagasi valitud 1998. ja 2001. aastal; mitme riigiõiguse ja haldusõiguse, seadusandliku reformi ja ühenduse õiguse alase väljaande autor; Euroopa Kohtu kohtunik alates 11. maist 2004.

Aindrias Ó Caoimh

Sündinud 1950; tsiviilõiguse bakalaureus (*bachelor*) (National University of Ireland, University College Dublin, 1971); *barrister* (King's Inn, 1972); Euroopa õiguse kõrgkooliõpingute diplom (University College Dublin, 1977); liri advokatuuri liige (1972–1999); Euroopa õiguse lektor (King's Inn, Dublin); Senior Counsel (1994–1999); liri valitsuse esindaja paljudes kohtuasjades Euroopa Ühenduste Kohtus; Iirimaa High Court'i kohtunik (alates 1999); Bench of the Honorable Society of King's Inns (alates 1999); liri Euroopa Õiguse Ühingu asepresident; Rahvusvahelise Õiguse Assotsiatsiooni (liri haru) liige; Euroopa Kohtu kohtuniku (1974–1985) Andreas O'Keefe'i (Aindrias Ó Caoimh) poeg; Euroopa Kohtu kohtunik alates 13. oktoobrist 2004.

Lars Bay Larsen

Sündinud 1953; poliitikateaduste diplom (1976), lõpetanud õigusteaduste eriala Kopenhaageni ülikoolis (1983), justiitsministeeriumi ametnik (1983–1985); perekonnaõiguse lektor (1984–1991), seejärel abiprofessor (1991–1996) Kopenhaageni ülikoolis; Advokatsamfund'i osakonnajuhataja (1985–1986); justiitsministeeriumi talituse juhataja (1986–1991); advokatuuri liige (alates 1991); üksusejuhataja (1991–1995), politseiosakonna juhataja (1995–1999), õigusosakonna juhataja (2000–2003) justiitsministeeriumis; Taani Kuningriigi esindaja K-4 Komitees (1995–2000), Schengeni tuumikrühmas (1996–1998) ja Europoli juhatuses (1998–2000); Højesteret'i kohtunik (2003–2006); Euroopa Kohtu kohtunik alates 11. jaanuarist 2006.

Eleanor Sharpston

Sündinud 1955; majandus-, keele- ja õigusteaduste õpingud King's College'is, Cambridge (1973–1977); assistent ja teadur Corpus Christi College'is, Oxford (1977–1980); advokatuuri liige (Middle Temple, 1980); *barrister* (1980–1987 ja 1990–2005); õigusnõunik kohtujurist, hiljem kohtunik Sir Gordon Slynn'i juures (1987–1990); Euroopa õiguse ja võrdleva õigusteaduste professor (Director of European Legal Studies), University College London (1990–1992); Cambridge'i ülikooli õigusteaduskonna professor (*Lecturer*) (1992–1998), seejärel abiprofessor (*Affiliated Lecturer*) (1998–2005); Fellow of King's College, Cambridge (alates 1992); abiprofessor ja teadur (Senior Research Fellow) Cambridge'i ülikooli Centre for European Legal Studies juures (1998–2005); Queen's Counsel (1999); Bencher of Middle Temple (2005); Euroopa Kohtu kohtujurist alates 11. jaanuarist 2006.

Paolo Mengozzi

Sündinud 1938; rahvusvahelise õiguse professor ja Bologna ülikooli Euroopa ühenduste õiguse Jean Monnet' õppetooli hoidja; Madridi Carlos III ülikooli audoktor; Johns Hopkinsi ülikooli (Bologna Center), St. Johns'i (New York), Georgetowni, Paris-II, Georgia (Athens) ülikoolide ja Institut universitaire international'i (Luxembourg) külalisprofessor; Nimègue'i ülikooli European Business Law Pallas-programmi koordinaator; Euroopa Ühenduste Komisjoni riigihangete nõuandekomitee liige; kaubandus- ja tööstusministeeriumi aseriigisekretär Itaalia eesistumise ajal nõukogus; Euroopa ühenduste Maailma Kaubandusorganisatsiooni (WTO) töögrupi liige ja Haagi Rahvusvahelise Õiguse Instituudi WTO-d puudutava uurimisprogrammi juhataja 1997. aastal; Esimese Astme Kohtu kohtunik 4. märtsist 1998 kuni 3. maini 2006; Euroopa Kohtu kohtujurist alates 4. maist 2006.

Pernilla Lindh

Sündinud 1945; lõpetanud Lundi Ülikooli õigusteaduskonna; Trollhättani esimese astme kohtu õigusnõunik ja kohtunik (1971–1974); Stockholmi apellatsioonikohtu õigusnõunik (1974–1975); Stockholmi esimese astme kohtu kohtunik (1975); Stockholmi apellatsioonikohtu esimehe õigus- ja haldusnõunik (1975–1978); lähetus Domstolverketi (kohtute haldamise amet) juurde (1977); õiguskantsleri kantselei nõunik (1979–1980); Stockholmi apellatsioonikohtu assessor-kohtunik (1980–1981); kaubandusministeeriumi õigusnõunik (1981–1982); välisministeeriumi õigusteenistuse nõunik, seejärel direktor ja peadirektor (1982–1995); suursaadikuks nimetamine 1992; Swedish Market Court'i aseesimees; õigus- ja institutsionaalsete küsimuste eest vastutav isik EMP lepingu läbirääkimistel (EFTA tööühma aseesimees, seejärel esimees) ning Rootsi Kuningriigi ühinemisläbirääkimistel Euroopa Liiduga; Esimese Astme Kohtu kohtunik alates 18. jaanuarist 1995 kuni 6. oktoobrini 2006; Euroopa Kohtu kohtunik alates 7. oktoobrist 2006.

Yves Bot

Sündinud 1947; lõpetanud Rouen'i ülikooli õigusteaduskonna; õigusteaduste doktor (Paris II Panthéon-Assas' ülikool); Mans'i ülikooli õigusteaduskonna abiprofessor; Mans'i prokuratuuri prokuröri asetäitja, hiljem prokuröri esimene asetäitja (1974–1982); Dieppe'i kõrgema astme kohtu riigiprokurör (1982–1984); Strasbourg'i kõrgema astme kohtu aseriigiprokurör (1984–1986); Bastia kõrgema astme kohtu riigiprokurör (1986–1988); Caen'i apellatsioonikohtu peaprokuröri abi (1988–1991); Mans'i kõrgema astme kohtu riigiprokurör (1991–1993); justiitsministri erinõunik (1993–1995); Nanterre'i kõrgema astme kohtu riigiprokurör (1995–2002); Pariisi kõrgema astme kohtu riigiprokurör (2002–2004); Pariisi apellatsioonikohtu peaprokurör (2004–2006); Euroopa Kohtu kohtujurist alates 7. oktoobrist 2006.

Ján Mazák

Sündinud 1954; õigusteaduste doktor (Pavol Jozef Safariki ülikool, Košice, 1978); tsiviilõiguse professor (1994) ja Euroopa Ühenduse õiguse professor (2004); Košice ülikooli Euroopa Ühenduse õiguse instituudi direktor (2004); Košice ringkonnakohtu (Krajský súd) kohtunik (1980); Košice linnakohtu (Ústavný súd) aseesimees (1982) ja esimees (1990); Slovakkia advokatuuri liige (1991); konstitutsioonikohtu õigusnõunik (1993–1998); justiitsministri asetäitja (1998–2000); konstitutsioonikohtu esimees (2000–2006); Veneetsia Komisjoni liige (2004); Euroopa Kohtu kohtujurist alates 7. oktoobrist 2006.

Jean-Claude Bonichot

Sündinud 1955; lõpetanud Metz'i ülikooli õigusteaduskonna, Institut d'études politiques de Paris'i diplom, École nationale d'administration'i vilistlane; referent (1982–1985), halduskohtu kohtujurist (1985–1987 ja 1992–1999); assessor (1999–2000); Riiginõukogu kohtuosakonna kuuenda talituse esimees (2000–2006); Euroopa Kohtu õigusnõunik (1987–1991); töö-, tööhõive ja koolituse ministri kabineti direktor, hiljem riigiminister, avaliku teenistuse ja halduse moderniseerimise minister (1991–1992); Riiginõukogu juriidilise esinduse juhataja riikliku töötajate haigekassa juures (2001–2006); Metz'i ülikooli abiprofessor (1988–2000), hiljem Paris I Panthéon-Sorbonne'i ülikooli abiprofessor (alates 2000); mitme haldusõiguse, ühenduse õiguse ja Euroopa inimõiguste alase teose autor; ajakirja „Bulletin de jurisprudence de droit de l'urbanisme“ asutaja ja toimetuse esimees, ajakirja „Bulletin juridique des collectivités locales“ kaasasutaja ja toimetuse liige, linnaarenduse ja planeerimisõiguse ning institutsioonide uuringute ühenduse teadusnõukogu esimees; Euroopa Kohtu kohtunik alates 7. oktoobrist 2006.

Thomas von Danwitz

Sündinud 1962; õpingud Bonnis, Genfis ja Pariisis; riigieksam õigusteadustes (1986 ja 1992); Bonni ülikooli õigusteaduste doktor (1988); avaliku halduse rahvusvaheline diplom (École nationale d'administration, 1990); habilitatsioon (Bonni ülikool, 1996); Saksa avaliku õiguse ja Euroopa õiguse professor (1996–2003), Ruhri (Bochum) ülikooli õigusteaduskonna dekaan (2000–2001); Kölni ülikooli Saksa avaliku õiguse ja Euroopa õiguse professor (2003–2006); avaliku õiguse ja avaliku halduse instituudi direktor (2006); Fletcher School of Law and Diplomacy külalisprofessor (2000), François Rabelais' ülikooli külalisprofessor (Tours, 2001–2006) ja Paris I Panthéon-Sorbonne'i ülikooli külalisprofessor (2005–2006); Euroopa Kohtu kohtunik alates 7. oktoobrist 2006.

Verica Trstenjak

Sündinud 1962; õigusteaduste lõpueksam (1987); Ljubljana ülikooli õigusteaduste doktor (1995); õigusteooria ja riigiõiguse ning eraõiguse professor (alates 1996); teadur; doktoriõpingud Zürichi ülikoolis, Viini ülikoolis (võrdleva õiguse instituut), Hamburgis Max Plancki Rahvusvahelise Eraõiguse Instituudis, Amsterdami Avatud Ülikoolis; külalisprofessor Viini ja Freiburgi (Saksamaa) ülikoolides ja Hamburgis Buceriusi Õiguskoolis; teaduse ja tehnoloogia ministeeriumi õigusosakonna juhataja (1994–1996) ja riigisekretär (1996–2000); valitsuse peasekretär (2000); Euroopa Tsiviilkoodeksi Töögrupi (Study Group on European Civil Code) liige alates 2003. aastast, Humboldti uurimisprojekti (Humboldt Stiftung) eest vastutav isik; üle saja juriidilise artikli ja mitme raamatu avaldamine Euroopa õiguse ja eraõiguse kohta; Sloveenia juristide liidu autasu „Aasta jurist 2003“; mitme õigusosalase perioodilise väljaande toimetuse liige; Sloveenia juristide liidu peasekretär, mitme juristide liidu, sh Gesellschaft für Rechtsvergleichung liige; Esimese Astme Kohtunik 7. juulist 2004 kuni 6. oktoobrini 2006; Euroopa Kohtu kohtujurist alates 7. oktoobrist 2006.

Alexander Arabadjiev

Sündinud 1949; õigusteaduste õpingud (St. Kliment Ohridski ülikool, Sofia); Blagoevgradi esimese astme kohtu kohtunik (1975–1983); Blagoevgradi ringkonnakohtu kohtunik (1983–1986); ülemkohtu kohtunik (1986–1991); konstitutsioonikohtu kohtunik (1991–2000); Euroopa Inimõiguste Komisjoni liige (1997–1999); Euroopa Tuleviku Konvendi liige (2002–2003); parlamendi liige (2001–2006); vaatlaja Euroopa Parlamendi juures; Euroopa Kohtu kohtunik alates 12. jaanuarist 2007.

Camelia Toader

Sündinud 1963; lõpetanud õigusteaduste eriala (1986), õigusteaduste doktor (1997) (Bukaresti ülikool); kohtunikupraktika Buftea esimese astme kohtus (1986–1988); Bukaresti viienda sektori esimese astme kohtu kohtunik (1988–1992); Bukaresti ülikooli õppeülesannete täitja (1992–2005); seejärel eraõiguse ja Euroopa lepinguõiguse professor (2005–2006); mitu doktoriõpingut ja uurimust Max Plancki rahvusvahelise eraõiguse instituudis Hamburgis (1992–2004); justiitsministeeriumi Euroopa integratsiooni osakonna juhataja (1997–1999); kõrgema kassatsioonikohtu kohtunik (1999–2006); külalisprofessor Viini ülikoolis (2000); ühenduse õiguse alal koolitaja riiklikus kohtunike instituudis (2003 ja 2005–2006); mitme õiguslase väljaande toimetuse liige; Euroopa Kohtu kohtunik alates 12. jaanuarist 2007.

Roger Grass

Sündinud 1948; Institut d'études politiques de Paris' diplom ja teaduskraad avaliku õiguse valdkonnas; Tribunal de grande instance de Versailles' abiprokurör; Euroopa Kohtu vanemametnik; Cour d'appel de Paris' prokuröri peasekretär; justiitsministri büroo; Euroopa Kohtu presidendi õigusnõunik; Euroopa Kohtu kohtusekretär alates 10. veebruarist 1994.

2. Muudatused Euroopa Kohtu koosseisus 2007. aastal

Pidulik istung 12. jaanuaril 2007

Bulgaaria ja Rumeenia Vabariigi ühinemise järel Euroopa Liiduga 1. jaanuaril 2007 nimetasid Euroopa Liidu liikmesriikide valitsuste esindajad Euroopa Ühenduste Kohtu kohtunikuks ajavahemikuks 12. jaanuar 2007 kuni 6. oktoober 2012 Alexander Arabadjievi ja ajavahemikuks 12. jaanuar 2007 kuni 6. oktoober 2009 Camelia Toaderi.

3. Protokolliline järjestus

1. jaanuarist kuni 11. jaanuarini 2007

V. SKOURIS, Euroopa Kohtu president
 P. JANN, I koja esimees
 C. W. A. TIMMERMANS, II koja esimees
 A. ROSAS, III koja esimees
 K. LENAERTS, IV koja esimees
 R. SCHINTGEN, V koja esimees
 J. KOKOTT, peakohtujurist
 P. KÜRIS, VI koja esimees
 E. JUHÁSZ, VIII koja esimees
 J. KLUČKA, VII koja esimees
 D. RUIZ-JARABO COLOMER, kohtujurist
 A. TIZZANO, kohtunik
 J. N. CUNHA RODRIGUES, kohtunik
 R. SILVA de LAPUERTA, kohtunik
 M. POIARES MADURO, kohtujurist
 K. SCHIEMANN, kohtunik
 J. MAKARCZYK, kohtunik
 G. ARESTIS, kohtunik
 A. BORG BARTHET, kohtunik
 M. ILEŠIČ, kohtunik
 J. MALENOVSKÝ, kohtunik
 U. LÖHMUS, kohtunik
 E. LEVITS, kohtunik
 A. Ó CAOIMH, kohtunik
 L. BAY LARSEN, kohtunik
 E. SHARPSTON, kohtujurist
 P. MENGOSZI, kohtujurist
 P. LINDH, kohtunik
 Y. BOT, kohtujurist
 J. MAZÁK, kohtujurist
 J.-C. BONICHOT, kohtunik
 T. von DANWITZ, kohtunik
 V. TRSTENJAK, kohtujurist

 R. GRASS, kohtusekretär

12. jaanuarist kuni 12. veebruarini 2007

V. SKOURIS, Euroopa Kohtu president
 P. JANN, I koja esimees
 C. W. A. TIMMERMANS, II koja esimees
 A. ROSAS, III koja esimees
 K. LENAERTS, IV koja esimees
 R. SCHINTGEN, V koja esimees
 J. KOKOTT, peakohtujurist
 P. KÜRIS, VI koja esimees
 E. JUHÁSZ, VIII koja esimees
 J. KLUČKA, VII koja esimees
 D. RUIZ-JARABO COLOMER, kohtujurist
 A. TIZZANO, kohtunik
 J. N. CUNHA RODRIGUES, kohtunik
 R. SILVA de LAPUERTA, kohtunik
 M. POIARES MADURO, kohtujurist
 K. SCHIEMANN, kohtunik
 J. MAKARCZYK, kohtunik
 G. ARESTIS, kohtunik
 A. BORG BARTHET, kohtunik
 M. ILEŠIČ, kohtunik
 J. MALENOVSKÝ, kohtunik
 U. LÖHMUS, kohtunik
 E. LEVITS, kohtunik
 A. Ó CAOIMH, kohtunik
 L. BAY LARSEN, kohtunik
 E. SHARPSTON, kohtujurist
 P. MENGOSZI, kohtujurist
 P. LINDH, kohtunik
 Y. BOT, kohtujurist
 J. MAZÁK, kohtujurist
 J.-C. BONICHOT, kohtunik
 T. von DANWITZ, kohtunik
 V. TRSTENJAK, kohtujurist
 A. ARABADJIEV, kohtunik
 C. TOADER, kohtunik

 R. GRASS, kohtusekretär

13. veebruarist kuni 7. oktoobrini 2007

V. SKOURIS, Euroopa Kohtu president
P. JANN, I koja esimees
C. W. A. TIMMERMANS, II koja esimees
A. ROSAS, III koja esimees
K. LENAERTS, IV koja esimees
J. KOKOTT, peakohtujurist
R. SCHINTGEN, V koja esimees
P. KÜRIS, VI koja esimees
E. JUHÁSZ, VIII koja esimees
J. KLUČKA, VII koja esimees
D. RUIZ-JARABO COLOMER, kohtujurist
A. TIZZANO, kohtunik
J. N. CUNHA RODRIGUES, kohtunik
R. SILVA de LAPUERTA, kohtunik
M. POIARES MADURO, kohtujurist
K. SCHIEMANN, kohtunik
J. MAKARCZYK, kohtunik
G. ARESTIS, kohtunik
A. BORG BARTHET, kohtunik
M. ILEŠIČ, kohtunik
J. MALENOVSKÝ, kohtunik
U. LÖHMUS, kohtunik
E. LEVITS, kohtunik
A. Ó CAOIMH, kohtunik
L. BAY LARSEN, kohtunik
E. SHARPSTON, kohtujurist
P. MENGZZI, kohtujurist
P. LINDH, kohtunik
Y. BOT, kohtujurist
J. MAZÁK, kohtujurist
J.-C. BONICHOT, kohtunik
T. von DANWITZ, kohtunik
V. TRSTENJAK, kohtujurist
A. ARABADJIEV, kohtunik
C. TOADER, kohtunik

R. GRASS, kohtusekretär

8. oktoobrist kuni 31. detsembrini 2007

V. SKOURIS, Euroopa Kohtu president
P. JANN, I koja esimees
C. W. A. TIMMERMANS, II koja esimees
A. ROSAS, III koja esimees
K. LENAERTS, IV koja esimees
M. POIARES MADURO, peakohtujurist
A. TIZZANO, V koja esimees,
G. ARESTIS, VIII koja esimees
U. LÖHMUS, VII koja esimees
L. BAY LARSEN, VI koja esimees
D. RUIZ-JARABO COLOMER, kohtujurist
R. SCHINTGEN, kohtunik
J. N. CUNHA RODRIGUES, kohtunik
R. SILVA de LAPUERTA, kohtunik
J. KOKOTT, kohtujurist
K. SCHIEMANN, kohtunik
J. MAKARCZYK, kohtunik
P. KÜRIS, kohtunik
E. JUHÁSZ, kohtunik
A. BORG BARTHET, kohtunik
M. ILEŠIČ, kohtunik
J. MALENOVSKÝ, kohtunik
J. KLUČKA, kohtunik
E. LEVITS, kohtunik
A. Ó CAOIMH, kohtunik
E. SHARPSTON, kohtujurist
P. MENGZZI, kohtujurist
P. LINDH, kohtunik
Y. BOT, kohtujurist
J. MAZÁK, kohtujurist
J.-C. BONICHOT, kohtunik
T. von DANWITZ, kohtunik
V. TRSTENJAK, kohtujurist
A. ARABADJIEV, kohtunik
C. TOADER, kohtunik

R. GRASS, kohtusekretär

4. Euroopa Kohtu endised liikmed

Massimo Pilotti, kohtunik (1952–1958), president 1952–1958
Petrus Josephus Servatius Serrarens, kohtunik (1952–1958)
Otto Riese, kohtunik (1952–1963)
Louis Delvaux, kohtunik (1952–1967)
Jacques Rueff, kohtunik (1952–1959 ja 1960–1962)
Charles Léon Hammes, kohtunik (1952–1967), president 1964–1967
Adrianus Van Kleffens, kohtunik (1952–1958)
Maurice Lagrange, kohtujurist (1952–1964)
Karl Roemer, kohtujurist (1953–1973)
Rino Rossi, kohtunik (1958–1964)
Andreas Matthias Donner, kohtunik (1958–1979), president 1958–1964
Nicola Catalano, kohtunik (1958–1962)
Alberto Trabucchi, kohtunik (1962–1972), seejärel kohtujurist (1973–1976)
Robert Lecourt, kohtunik (1962–1976), president 1967–1976
Walter Strauss, kohtunik (1963–1970)
Riccardo Monaco, kohtunik (1964–1976)
Joseph Gand, kohtujurist (1964–1970)
Josse J. Mertens de Wilmars, kohtunik (1967–1984), president 1980–1984
Pierre Pescatore, kohtunik (1967–1985)
Hans Kutscher, kohtunik (1970–1980), president 1976–1980
Alain Louis Dutheil de Lamothe, kohtujurist (1970–1972)
Henri Mayras, kohtujurist (1972–1981)
Cearbhall O'Dalaigh, kohtunik (1973–1974)
Sørensen Max, kohtunik (1973–1979)
Mackenzie Stuart Alexander J., kohtunik (1973–1988), president 1984–1988
Warner Jean-Pierre, kohtujurist (1973–1981)
Gerhard Reischl, kohtujurist (1973–1981)
Aindrias O'Keeffe, kohtunik (1975–1985)
Francesco Capotorti, kohtunik (1976), seejärel kohtujurist (1976–1982)
Giacinto Bosco, kohtunik (1976–1988)
Adolphe Touffait, kohtunik (1976–1982)
Thymen Koopmans, kohtunik (1979–1990)
Ole Due, kohtunik (1979–1994), president 1988–1994
Ulrich Everling, kohtunik (1980–1988)
Alexandros Chloros, kohtunik (1981–1982)
Sir Gordon Slynn, kohtujurist (1981–1988), seejärel kohtunik (1988–1992)
Simone Rozès, kohtujurist (1981–1984)
Pieter VerLoren van Themaat, kohtujurist (1981–1986)
Fernand Grévisse, kohtunik (1981–1982 ja 1988–1994)
Kai Bahlmann, kohtunik (1982–1988)
G. Federico Mancini, kohtujurist (1982–1988), seejärel kohtunik (1988–1999)
Yves Galmot, kohtunik (1982–1988)
Constantinos Kakouris, kohtunik (1983–1997)

Carl Otto Lenz, kohtujurist (1984–1997)
Marco Darmon, kohtujurist (1984–1994)
René Joliet, kohtunik (1984–1995)
Thomas Francis O'Higgins, kohtunik (1985–1991)
Fernand Schockweiler, kohtunik (1985–1996)
Jean Mischo, kohtujurist (1986–1991 ja 1997–2003)
José Carlos de Carvalho Moithinho de Almeida, kohtunik (1986–2000)
José Luis da Cruz Vilaça, kohtujurist (1986–1988)
Gil Carlos Rodríguez Iglesias, kohtunik (1986–2003), president 1994–2003
Manuel Díez de Velasco, kohtunik (1988–1994)
Manfred Zuleeg, kohtunik (1988–1994)
Walter van Gerven, kohtujurist (1988–1994)
Francis Geoffrey Jacobs, kohtujurist (1988–2006)
Giuseppe Tesaurò, kohtujurist (1988–1998)
Paul Joan George Kapteyn, kohtunik (1990–2000)
Claus Christian Gulmann, kohtujurist (1991–1994), seejärel kohtunik (1994–2006)
John L. Murray, kohtunik (1991–1999)
David Alexander Ogilvy Edward, kohtunik (1992–2004)
Antonio Mario La Pergola, kohtunik (1994 ja 1999–2006), kohtujurist (1995–1999)
Georges Cosmas, kohtujurist (1994–2000)
Jean-Pierre Puissochet, kohtunik (1994–2006)
Philippe Léger, kohtujurist (1994–2006)
Günter Hirsch, kohtunik (1994–2000)
Michael Bendik Elmer, kohtujurist (1994–1997)
Hans Ragnemalm, kohtunik (1995–2000)
Leif Sevón, kohtunik (1995–2002)
Nial Fennelly, kohtujurist (1995–2000)
Melchior Wathelet, kohtunik (1995–2003)
Krateros Ioannou, kohtunik (1997–1999)
Siegbert Alber, kohtujurist (1997–2003)
Antonio Saggio, kohtujurist (1998–2000)
Fidelma O'Kelly Macken, kohtunik (1999–2004)
Ninon Colneric, kohtunik (2000–2006)
Stig von Bahr, kohtunik (2000–2006)
Leendert A. Geelhoed, kohtujurist (2000–2006)
Christine Stix-Hackl, kohtujurist (2000–2006)

– Presidendid

Massimo Pilotti (1952–1958)
Andreas Matthias Donner (1958–1964)
Charles Léon Hammes (1964–1967)
Robert Lecourt (1967–1976)
Hans Kutscher (1976–1980)
Josse J. Mertens de Wilmars (1980–1984)
Alexander John Mackenzie Stuart (1984–1988)

Ole Due (1988–1994)

Gil Carlos Rodríguez Iglésias (1994–2003)

– Kohtusekretärid

Albert van Houtte (1953–1982)

Paul Heim (1982–1988)

Jean-Guy Giraud (1988–1994)

C – Euroopa Kohtu statistika

Euroopa Kohtu üldine tegevus

1. Saabunud, lõpetatud ja menetluses olevad kohtuasjad (2000–2007)

Saabunud kohtuasjad

2. Menetluse liigid (2000–2007)
3. Otsesed hagit. Hagiliigid (2007)
4. Hagi valdkonnad (2007)
5. Liikmesriigi kohustuste rikkumise hagit (2000–2007)

Lõpetatud kohtuasjad

6. Menetluse liigid (2000–2007)
7. Kohtuotsused, kohtumäärused, arvamused (2007)
8. Kohtukoosseis (2000–2007)
9. Hagi valdkonnad (2000–2007)
10. Hagi valdkonnad (2007)
11. Kohtuotsused liikmesriigi kohustuste rikkumise kohta: kohtulahendi sisu (2007)
12. Menetluse kestus (2000–2007)

Menetluses olevad kohtuasjad 31. detsembri seisuga

13. Menetluse liigid (2000–2007)
14. Kohtukoosseis (2007)

Muu

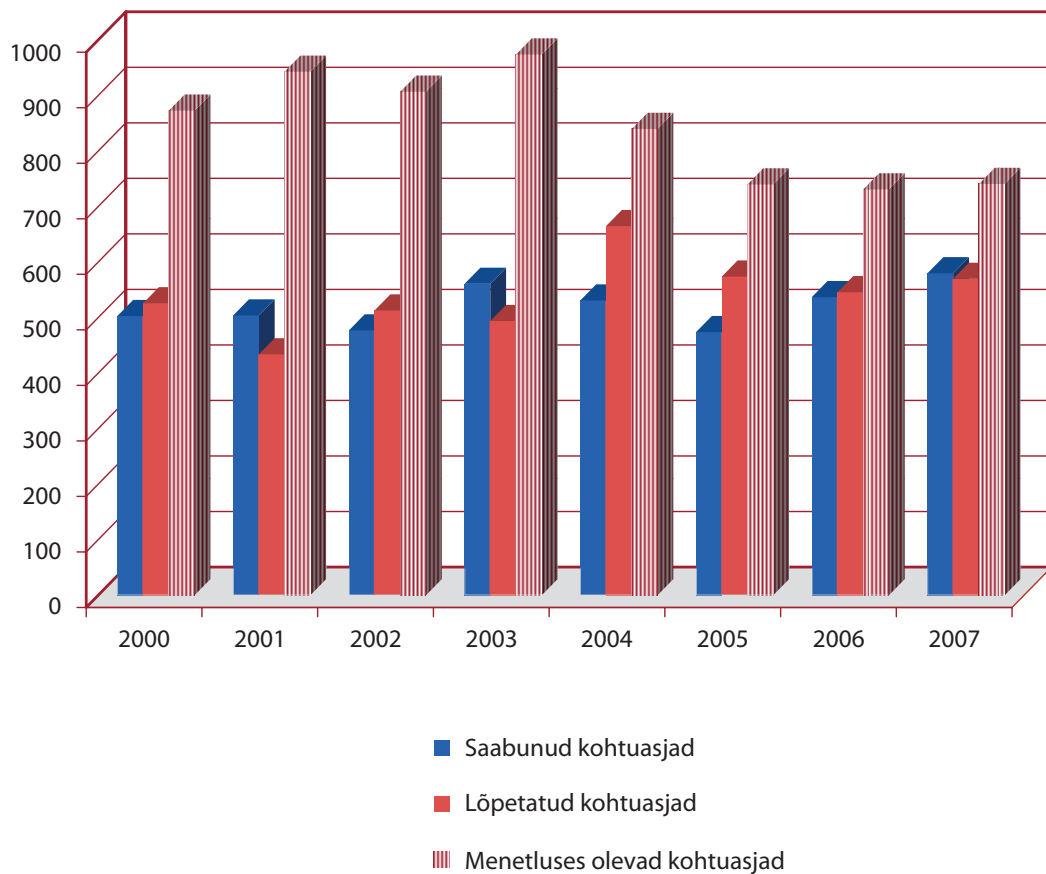
15. Kiirendatud menetlused (2000–2007)
16. Ajutiste meetmete kohaldamine (2007)

Kohtu tegevuse üldine areng (1952–2007)

17. Saabunud kohtuasjad ja kohtuotsused
18. Esitatud eelotsusetaotlused (liikmesriikide ja aastate lõikes)
19. Esitatud eelotsusetaotlused (liikmesriikide ja kohtuasutuste lõikes)
20. Saabunud liikmesriigi kohustuste rikkumise hagit

Euroopa Kohtu üldine tegevus

1. Saabunud, lõpetatud ja menetluses olevad kohtuasjad (2000–2007)¹

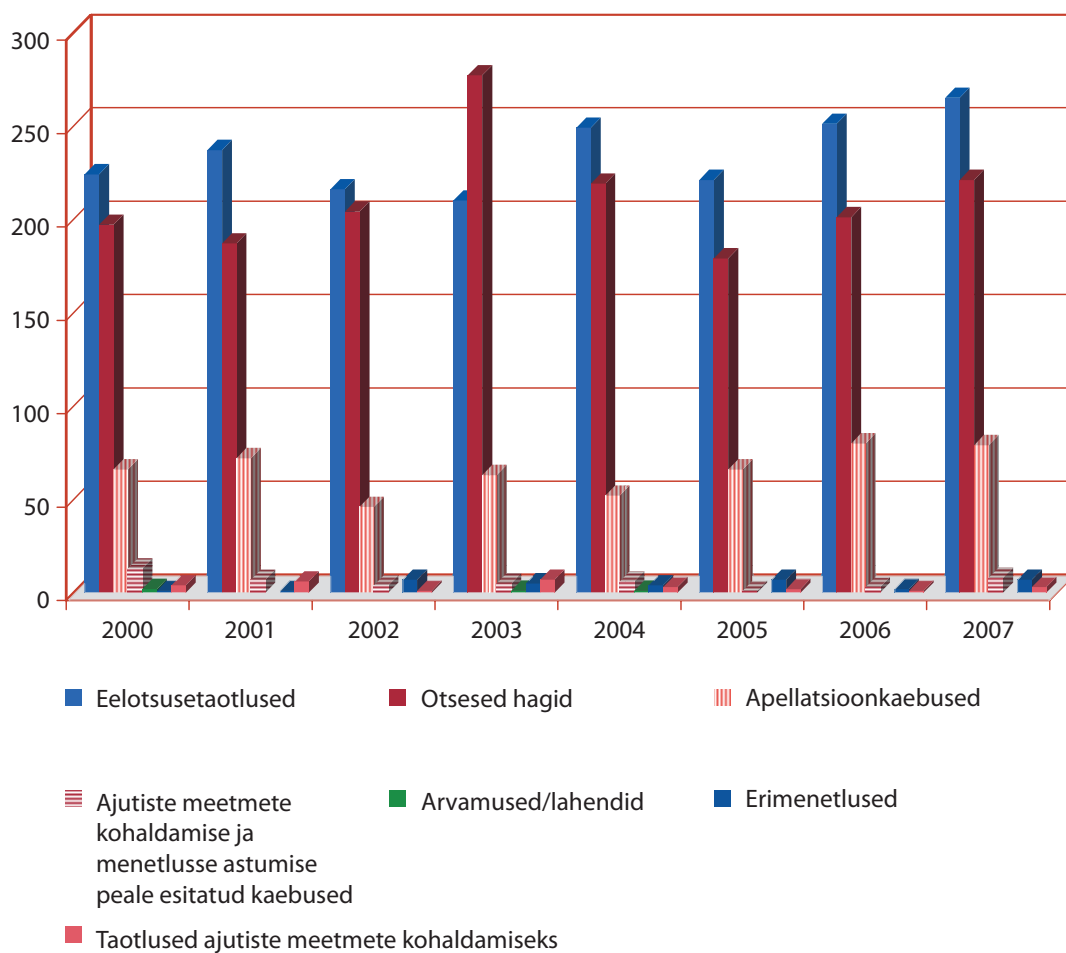

	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007
Saabunud kohtuasjad	503	504	477	561	531	474	537	580
Lõpetatud kohtuasjad	526	434	513	494	665	574	546	570
Menetluses olevad kohtuasjad	873	943	907	974	840	740	731	741

¹ Mainitud arvud (brutoarvud) näitavad kohtuasjade koguarvu, olenemata omavahel seotud asjade liitmisest (üks asja number = üks kohtuasi).

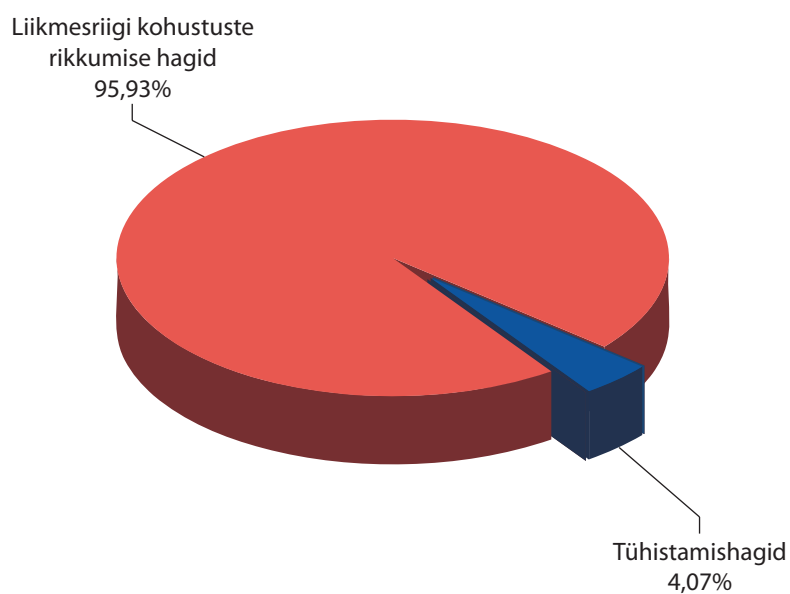
Saabunud kohtuasjad

2. Menetluse liigid (2000–2007)¹

	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007
Eelotsusetaotlused	224	237	216	210	249	221	251	265
Otsesed hagid	197	187	204	277	219	179	201	221
Apellatsioonkaebused	66	72	46	63	52	66	80	79
Ajutiste meetmete kohaldamise ja menetlusse astumise peale esitatud kaebused	13	7	4	5	6	1	3	8
Arvamused/lahendid	2			1	1			
Erimenetlused	1	1	7	5	4	7	2	7
Kokku	503	504	477	561	531	474	537	580
Taotlused ajutiste meetmete kohaldamiseks	4	6	1	7	3	2	1	3

¹ Mainitud arvud (brutoarvud) näitavad kohtuasjade koguarvu, olenemata omavahel seotud asjade liitmisest (üks asja number = üks kohtuasi).

Saabunud kohtuasjad¹**3. Otsest hagit. Hagiliigid (2007)**

Tühistamishagit	9
Tegevusetushagit	
Kahju hüvitamise hagit	
Liikmesriigi kohustuste rikkumise hagit	212
Muu	
Kokku	221

¹ Mainitud arvud (brutoarvud) näitavad kohtuasjade koguarvu, olenemata omavahel seotud asjade liitmisest (üks asja number = üks kohtuasi).

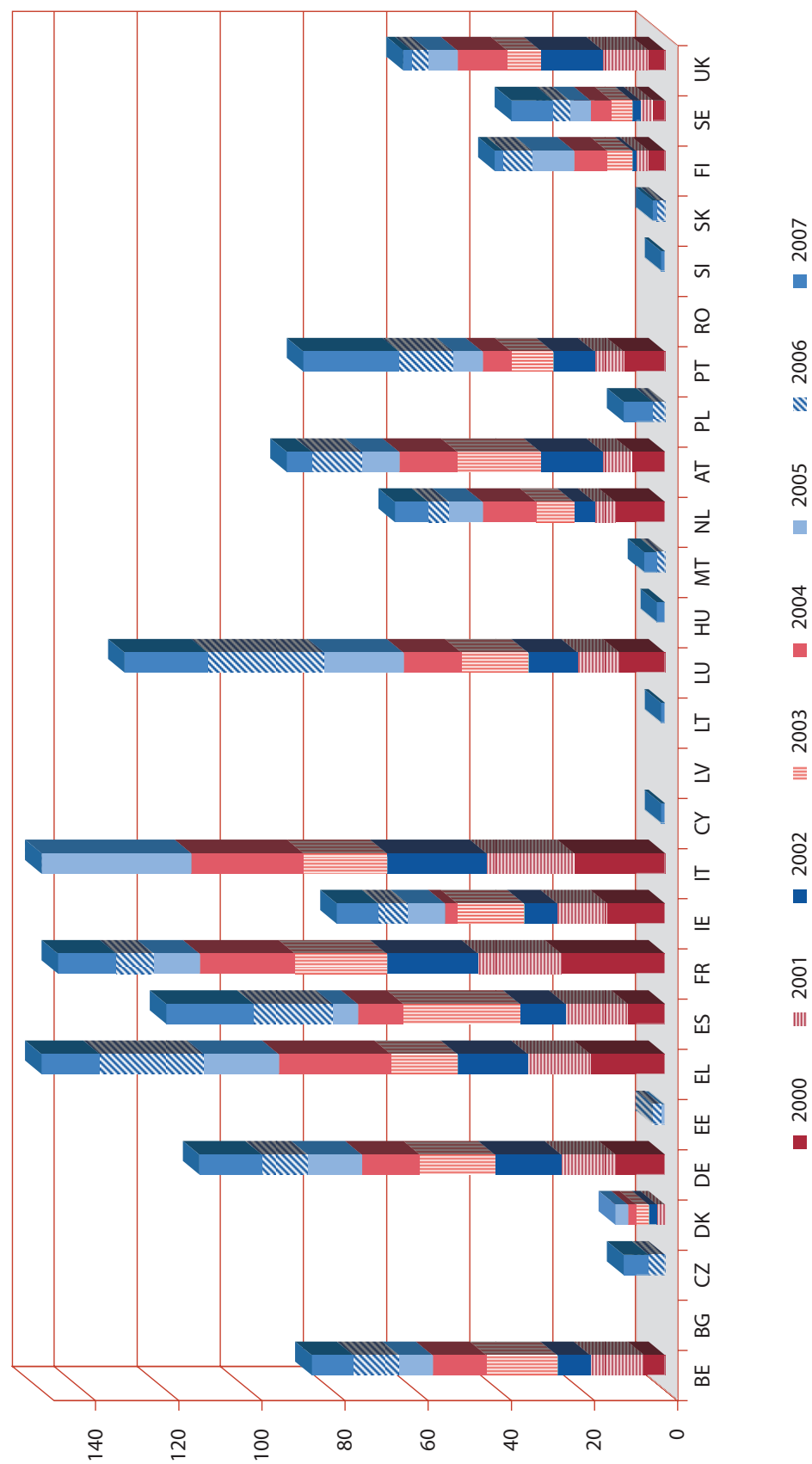
Saabunud kohtuasjad¹**4. Hagi valdkonnad (2007)²**

	Otsesed hagid	Eelotsusetaotlused	Apellatsioonkaebused	Ajutiste meetmete kohaldamise ja menetluse astumise peale esitatud kaebused	Kokku	Erimenetlused
Ametnike personalieeskirjad			1		1	
Äriühinguõigus	5	8	1		14	
Asutamisvabadus	10	14			24	
Brüsseli konventsioon		3			3	
Energeetika	1	1			2	
Euroopa kodakondsus		2			2	
Institutsiooniõigus	8	1	8	5	22	
Intellektuaalomand	11	3	14		28	
Isikute vaba liikumine	11	17			28	
Justiits- ja siseasjad		1			1	
Kalanduspoliitika	4	1			5	
Kapitali vaba liikumine	1	6			7	
Kaupade vaba liikumine	8	6	1		15	
Keskkond ja tarbijakaitse	38	15	5	2	60	
Konkurents	3	8	20		31	
Võõrtöötajate sotsiaalkindlustus		2			2	
Majandus- ja rahanduspoliitika			1		1	
Maksustamine	6	42			48	
Õigusaktide ühtlustamine	35	25			60	
Põllumajandus	6	26			32	
Privileegid ja immunitetid		2			2	
Regionaalpoliitika			3		3	
Riigiabi	3	4	10	1	18	
Sotsiaalpoliitika	10	32			42	
Teadustegevus, informatsioon, haridus, statistika	1				1	
Teenuste osutamise vabadus	2	3	1		6	
Tolliliit		8	2		10	
Tööstuspoliitika	19	6			25	
Transport	10	5			15	
Ühenduse õiguse üldpõhimõtted	1	2			3	
Ühenduste omavahendid	2				2	
Ühine tollitariifistik		7	1		8	
Vabadusel, turvalisusel ja õigusel rajanev ala	22	8			30	
Välissuhted	4	4	2		10	
EÜ asutamisleping	221	262	70	8	561	
EL leping						
ESTÜ asutamisleping		1			1	
Euratomi asutamisleping	1		1		2	
Menetlus						7
Ametnike personalieeskirjad			9		9	
Muu			9		9	7
KÕIK KOKKU	222	263	80	8	573	7

¹ Arvestamata taotlusi ajutiste meetmete kohaldamiseks.² Mainitud arvud (brutoarvud) näitavad kohtuasjade koguarvu, olenemata omavahel seotud asjade liitmisest (üks asja number = üks kohtuasi).

Saabunud kohtuasjad

5. Liikmesriigi kohustuste rikkumise hagid (2000–2007)¹

	BE	BG	CZ	DK	DE	EE	EL	ES	FR	IE	IT	CY	LV	LT	LU	HU	MT	NL	AT	PL	PT	RO	SI	SK	FI	SE	UK	Kokku
2000	5				12		18	9	25	14	22				11			12	8		10				4	3	4	157
2001	13			2	13		15	15	20	12	21				10			5	7		7				3	3	11	157
2002	8			2	16		17	11	22	8	24				12			5	15		10				1	2	15	168
2003	17			3	18		16	28	22	16	20				16			9	20		10				6	5	8	214
2004	13			2	14		27	11	23	3	27				14			13	14		7				8	5	12	193 ²
2005	8			3	13	1	18	6	11	9	36				19			8	9		7				10	5	7	170
2006	11		4		11	2	25	19	9	7	25				28		2	5	12	3	13			2	7	4	4	193
2007	10		6		15		26	21	14	10	23	1		1	20	2	3	8	6	7	23		1	1	2	10	2	212

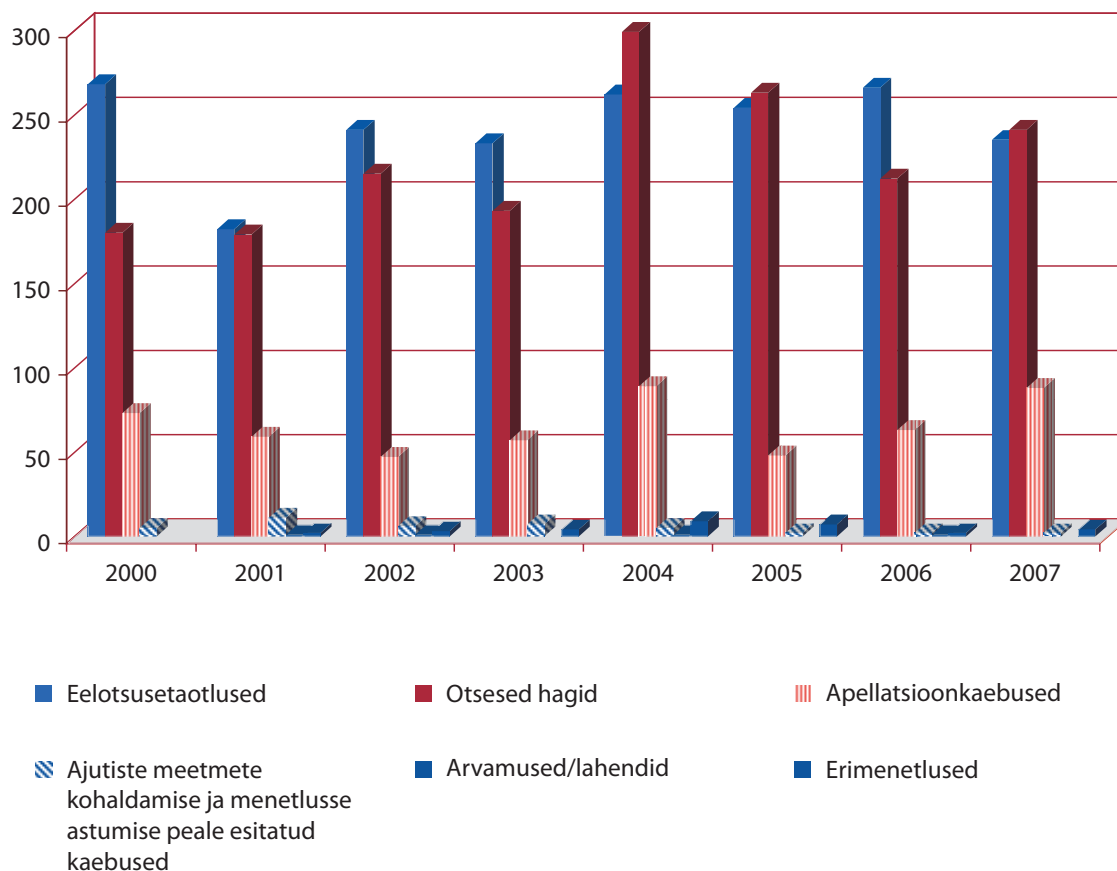
¹ Mainitud arvud (brutoarvud) näitavad kohtuasjade koguarvu, olenemata omavahel seotud asjade liitmisest (üks asja number = üks kohtuasi).

EÜ asutamislepingu artiklid 93, 169, 170, 171, 225 (nüüd EÜ artiklid 88, 226, 227, 228 ja 298), EA artiklid 141, 142, 143 ja ST artikkel 88.

² Millest ühe hagi aluseks on EÜ asutamislepingu artikkel 170 (nüüd EÜ artikkel 227).

Lõpetatud kohtuasjad

6. Menetluse liigid (2000–2007)^{1 2}

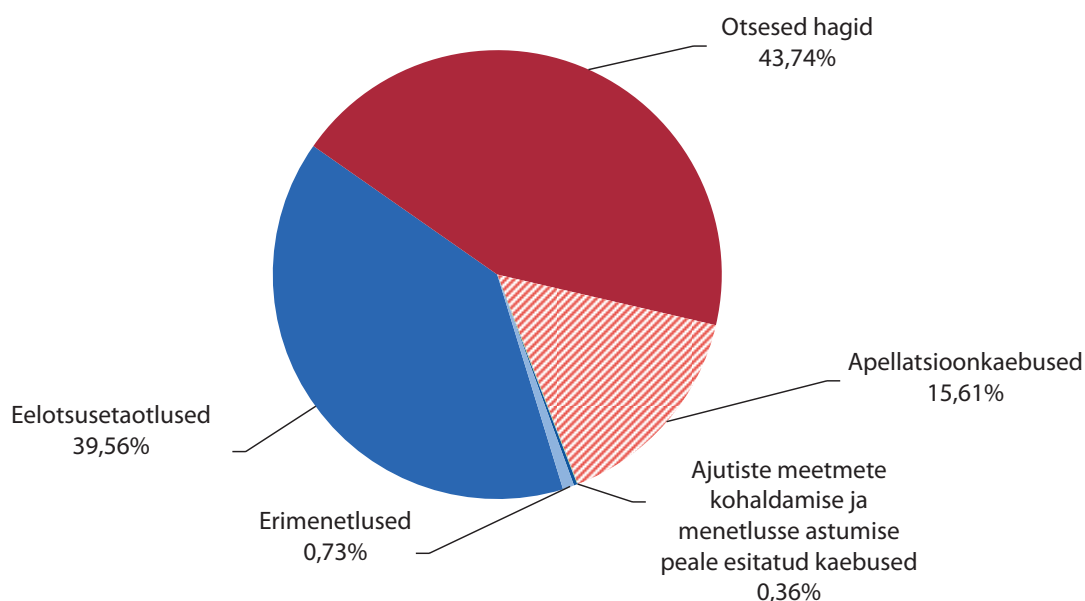
	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007
Eelotsusetaotlused	268	182	241	233	262	254	266	235
Otsesed hagid	180	179	215	193	299	263	212	241
Apellatsioonkaebused	73	59	47	57	89	48	63	88
Ajutiste meetmete kohaldamise ja menetlusse astumise peale esitatud kaebused	5	11	6	7	5	2	2	2
Arvamused/lahendid		1	1		1		1	
Erimenetlused		2	3	4	9	7	2	4
Kokku	526	434	513	494	665	574	546	570

¹ Mainitud arvud (brutoarvud) näitavad kohtuasjade koguarvu, olenemata omavahel seotud asjade liitmisest (üks asja number = üks kohtuasi).

² „Erimenetlusteks” loetakse: kohtukulude jaotamine (kodukorra artikkel 74); õigusabi (kodukorra artikkel 76); kaja (kodukorra artikkel 94); kohtuotsuse vaidlustamine kolmanda isiku poolt (kodukorra artikkel 97); kohtuotsuse tõlgendamine (kodukorra artikkel 102); teistmine (kodukorra artikkel 98); kohtuotsuse parandamine (kodukorra artikkel 66); arestimismenetlus (privileegide ja immunitetide protokoll); immuniteedivaldkonna kohtuasjad (privileegide ja immunitetide protokoll).

Lõpetatud kohtuasjad

7. Kohtuotsused, kohtumäärused, arvamused (2007)¹

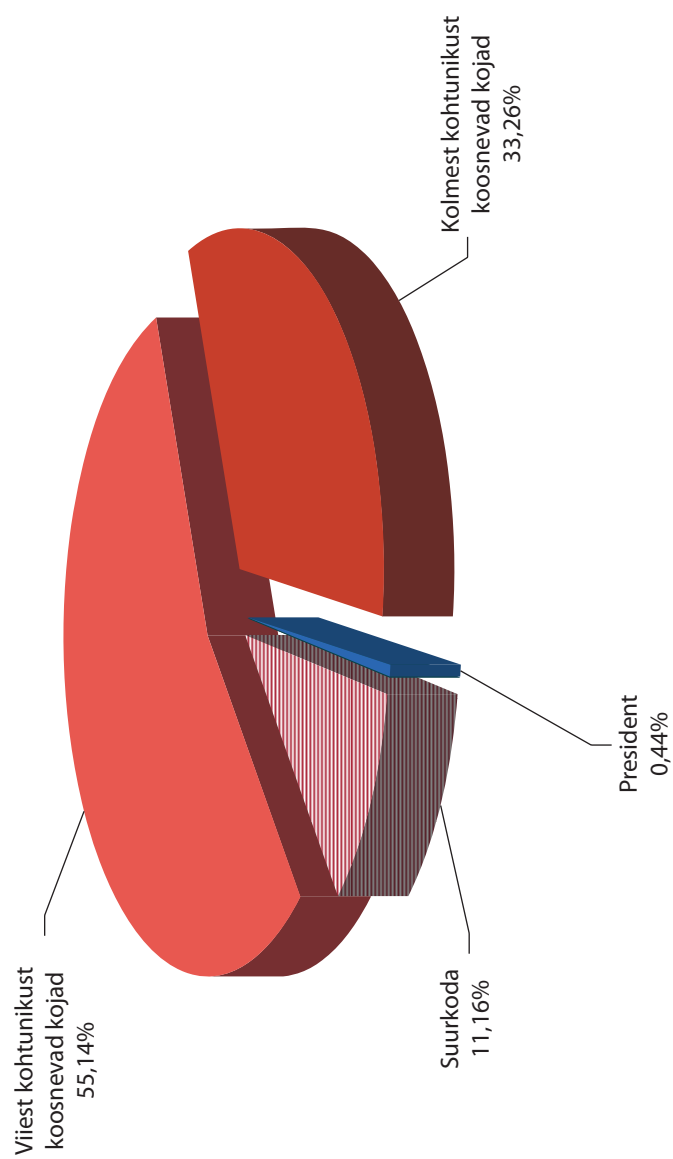
	Kohtuotsused	Õigusemõistmise iseloomuga määrused ²	Ajutiste meetmete kohaldamise määrused ³	Muud kohtumäärused ⁴	Arvamused	Kokku
Eelotsusetaotlused	175	22		21		218
Otsesed hagid	153	1		87		241
Apellatsioonkaebused	50	32		4		86
Ajutiste meetmete kohaldamise ja menetlusse astumise peale esitatud kaebused			2			2
Arvamused/lahendid						
Erimenetlused	1	2		1		4
Kokku	379	57	2	113	0	551

¹ Mainitud arvud (netoarvud) näitavad kohtuasjade koguarvu, võttes arvesse üksteisega seotud kohtuasjade liitmised (mitu liidetud kohtuasja = üks kohtuasi).

² Õigusemõistmise iseloomuga määrused, mis lõpetavad menetluse (vastuvõetamatus, ilmne vastuvõetamatus, ...).

³ EÜ asutamislepingu artiklite 185 või 186 (nüüd EÜ artiklid 242 ja 243) või artikli 187 (nüüd EÜ artikkel 244) või Euratomi asutamislepingu või ESTÜ asutamislepingu vastavate sätete alusel esitatud nõuete või ajutiste meetmete või menetlusse astumise määruse peale esitatud kaebuse alusel tehtud määrused.

⁴ Kohtumäärused, mis lõpetavad menetluse registrist kustutamise, kohtuasja raugemise või kohtuasja Esimese Astme Kohtule saatmise teel.

*Lõpetatud kohtuasjad***8. Kohtukoosseis (2000–2007)¹**

	2000			2001			2002			2003			2004			2005			2006			2007		
	Kohtuotsused/arvamus	Kohtumäärused ²	Kokku	Kohtuotsused/arvamus	Kohtumäärused ²	Kokku	Kohtuotsused/arvamus	Kohtumäärused ²	Kokku	Kohtuotsused/arvamus	Kohtumäärused ²	Kokku	Kohtuotsused/arvamus	Kohtumäärused ²	Kokku	Kohtuotsused/arvamus	Kohtumäärused ²	Kokku	Kohtuotsused/arvamus	Kohtumäärused ²	Kokku	Kohtuotsused/arvamus	Kohtumäärused ²	Kokku
Täiskogu	31	6	37	33	2	35	27	4	31	48	2	50	21	21	1	1	2	2	2					
Väike pleenum ³	91		91	24		24	52		52	35		35	1	1										
Suurkoda													31	1	32	59		55	55		51			51
Viiest kohtunikust koosnevad kojad	162	3	165	155	13	168	177	10	187	200	8	208	257	18	275	245	5	250	265	13	278	242	10	252
Kolmest kohtunikust koosnevad kojad	50	40	90	59	42	101	60	27	87	51	27	78	113	61	174	103	51	154	67	41	108	104	48	152
President		4	4		11	11		3	3		7	7		6	6		2	2	1	1		2	2	
Kokku	334	53	387	271	68	339	316	44	360	334	44	378	423	86	509	408	58	466	389	55	444	397	60	457

¹ Mainitud arvud (brutoarvud) näitavad kohtuasjade koguarvu, olenemata omavahel seotud asjade liitmisest (üks asja number = üks kohtuasi).

² Õigusemõistmise iseloomuga määrused, mis lõpetavad menetluse (välja arvatud määrused, mis lõpetavad menetluse registrist kustutamise, kohtuasja raugemise või kohtuasja Esimese Astme Kohtule saatmise teel).

³ Enne Nice'i lepingu jõustumist eksisteerinud kohtukoosseis.

Lõpetatud kohtuasjad

9. Hagi valdkonnad (2000–2007)¹

	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007
Uute riikide liitumine			1	2	2	1		1
Põllumajandus	14	35	36	37	60	63	30	23
Riigiabi	17	9	15	21	21	23	23	9
Ülemeremaade ja -territooriumide assotsieerimine	1				1	2		
Euroopa kodakondsus	1	2		1	1	2	4	2
Vahekohtuklausel	1							
Konkurents	20	16	13	13	29	17	30	17
Brüsseli konventsioon		1	7	4	7	8	4	2
Äriühinguõigus	4	8	6	17	16	24	10	16
Institutsiooniline õigus	19	8	2	12	13	16	15	6
Energeetika			1		1	3	6	4
Keskond ja tarbijakaitse	4	30	38	48	67	44	40	50
Vabadusel, turvalisusel ja õigusel rajanev ala					2	5	9	17
Maksustamine		37	22	26	28	34	55	44
Justiits- ja siseasjad				3			2	
Asutamisvabadus		5	8	13	14	5	21	19
Kapitali vaba liikumine		2	24	3	4	5	4	13
Kaupade vaba liikumine	5	8	7	19	17	11	8	14
Isikute vaba liikumine	4	6	10	11	17	17	20	19
Teenuste osutamise vabadus	1	13	13	15	23	11	17	23
Kaubanduspoliitika	15	7	1	4		4	1	1
Kalanduspoliitika		4	10	2	6	11	7	6
Tööstuspoliitika		3	4	4	11	11		11
Majandus- ja rahanduspoliitika					2			1
Ühine välis- ja julgeolekupoliitika								4
Regionaalpoliitika	4	1	1			5		7
Sotsiaalpoliitika	17	29	13	20	44	29	29	26
Ühenduse õiguse üldpõhimõtted		1	4	8	4	2	1	4
Privileegid ja immunitetid				1		1	1	1
Intellektuaalomand	7	1	1	4	20	5	19	21
Õigusaktide ühtlustamine		15	23	34	33	41	19	22
Teadustegevus, informatsioon, haridus, statistika	1							
Välissuhted	4	9	7	8	9	8	11	9
Ühenduste omavahendid		1	1	1		2	6	3
Võõrtöötajate sotsiaalkindlustus		11	12	5	6	10	7	7
Ühine tollitariifistik		7	7		4	7	7	10
Transport	2	11	25	6	11	16	9	6
Tolliliit		3	3	8	12	9	9	12
EÜ asutamisleping	141	283	315	350	485	452	424	430
EL leping						3	3	4
ESTÜ asutamisleping	3	4	4	15	1	3		1
Euratori asutamisleping			3	2	2	1	4	1
Privileegid ja immunitetid		1		1	1			
Menetlus		1	2	3	8	1	2	3
Ametnike personalieeskirjad	97	16	11	7	12	6	9	17
Muu	97	18	13	11	21	7	11	20
KÕIK KOKKU	241	305	335	378	509	466	442	456

¹ Mainitud arvud (brutoarvud) näitavad kohtuasjade koguarvu, olenemata omavahel seotud asjade liitmisest (üks asja number = üks kohtuasi).

Lõpetatud kohtuasjad**10. Hagi valdkonnad (2007)¹**

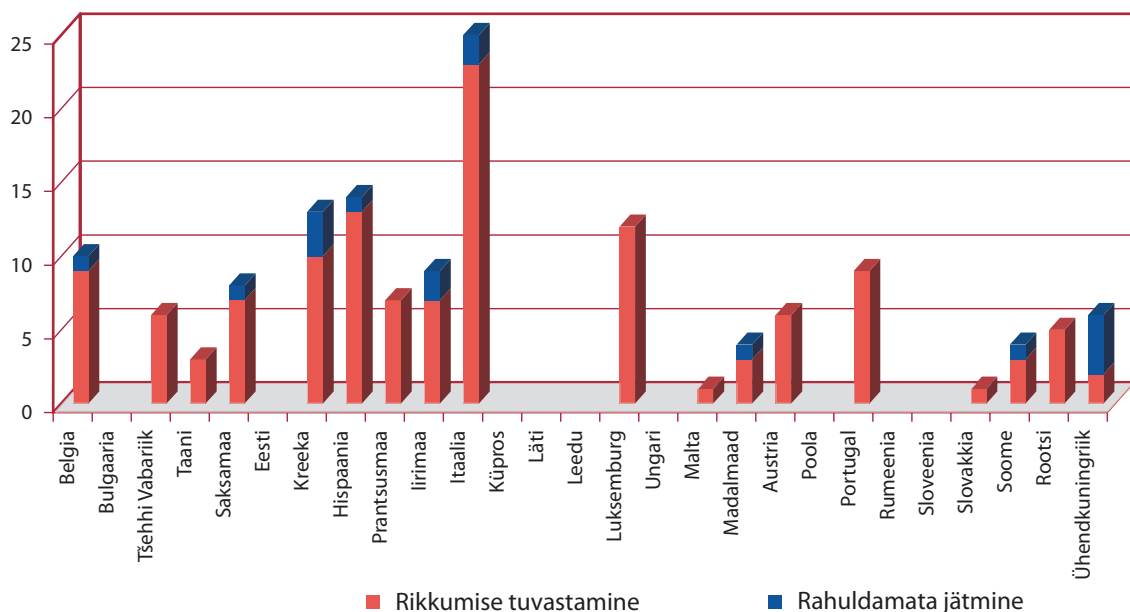
	Otsused/ arvamused	Kohtumäärused ²	Kokku
Äriühinguõigus	13	3	16
Asutamisvabadus	17	2	19
Brüsseli konventsioon	2		2
Energeetika	4		4
Euroopa kodakondsus	2		2
Institutsiooniline õigus	3	3	6
Intellektuaalomand	13	8	21
Isikute vaba liikumine	15	4	19
Kalanduspoliitika	6		6
Kapitali vaba liikumine	10	3	13
Kaubanduspoliitika	1		1
Kaupade vaba liikumine	13	1	14
Keskkond ja tarbijakaitse	47	3	50
Konkurents	13	4	17
Majandus- ja rahanduspoliitika	1		1
Maksustamine	42	2	44
Õigusaktide ühtlustamine	21	1	22
Põllumajandus	22	1	23
Privileegid ja immuunitedid	1		1
Regionaalpoliitika	6	1	7
Riigiabi	7	2	9
Sotsiaalpoliitika	25	1	26
Teenuste osutamise vabadus	21	2	23
Tolliliit	10	2	12
Tööstuspoliitika	11		11
Transport	6		6
Ühenduse õiguse üldpõhimõtted	3	1	4
Ühenduste omavahendid	1	2	3
Ühine tollitariifistik	9	1	10
Ühine välis- ja julgeolekupoliitika	4		4
Uute riikide liitumine	1		1
Vabadusel, turvalisusel ja õigusel rajanev ala	17		17
Välissuhted	8	1	9
Võõrtöötajate sotsiaalkindlustus	5	2	7
EÜ asutamisleping	380	50	430
EL leping	4		4
ESTÜ asutamisleping	1		1
Euratori asutamisleping	1		1
Menetlus	1	2	3
Ametnike personalieeskirjad	10	7	17
Muu	11	9	20
KÕIK KOKKU	397	59	456

¹ Mainitud arvud (brutoarvud) näitavad kohtuasjade koguarvu, olenemata omavahel seotud asjade liitmisest (üks asja number = üks kohtuasi).

² Õigusemõistmise iseloomuga määrused, mis lõpetavad menetluse (välja arvatud määrused, mis lõpetavad menetluse registrist kustutamise, kohtuasja raugemise või kohtuasja Esimese Astme Kohtule saatmise teel).

Lõpetatud kohtuasjad

11. Kohtuotsused liikmesriigi kohustuste rikkumise kohta: kohtulahendi sisu (2007)¹

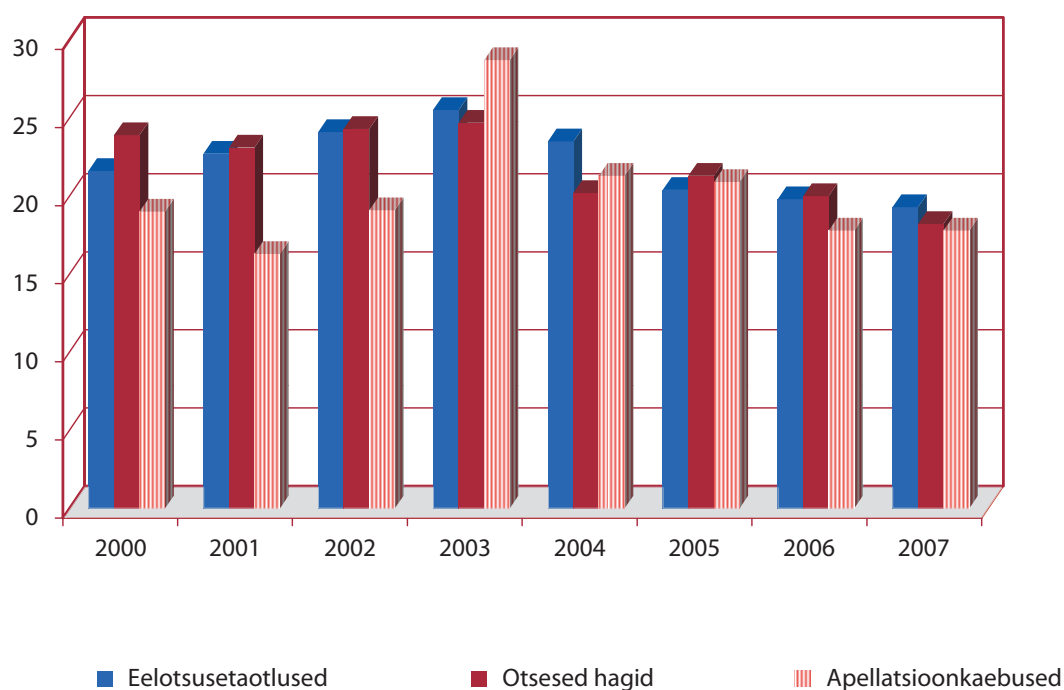
	Rikkumise tuvastamine	Rahuldamata jätmine	Kokku
Belgia	9	1	10
Bulgaaria			
Tšehhi Vabariik	6		6
Taani	3		3
Saksamaa	7	1	8
Eesti			
Kreeka	10	3	13
Hispaania	13	1	14
Prantsusmaa	7		7
Iirimaa	7	2	9
Itaalia	23	2	25
Küpros			
Läti			
Leedu			
Luksemburg	12		12
Ungari			
Malta	1		1
Madalmaad	3	1	4
Austria	6		6
Poola			
Portugal	9		9
Rumeenia			
Sloveenia			
Slovakkia	1		1
Soome	3	1	4
Rootsi	5		5
Ühendkuningriik	2	4	6
Kokku	127	16	143

¹ Mainitud arvud (netoarvud) näitavad kohtuasjade koguarvu, võttes arvesse üksteisega seotud kohtuasjade liitmised (mitu liidetud kohtuasja = üks kohtuasja).

Lõpetatud kohtuasjad

12. Menetluse kestus (2000–2007)¹

(õigusemõistmise iseloomuga kohtuotsused ja määrused)²

	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007
Eelotsusetaotlused	21,6	22,7	24,1	25,5	23,5	20,4	19,8	19,3
Otsesed hagid	23,9	23,1	24,3	24,7	20,2	21,3	20	18,2
Apellatsioonkaebused	19	16,3	19,1	28,7	21,3	20,9	17,8	17,8

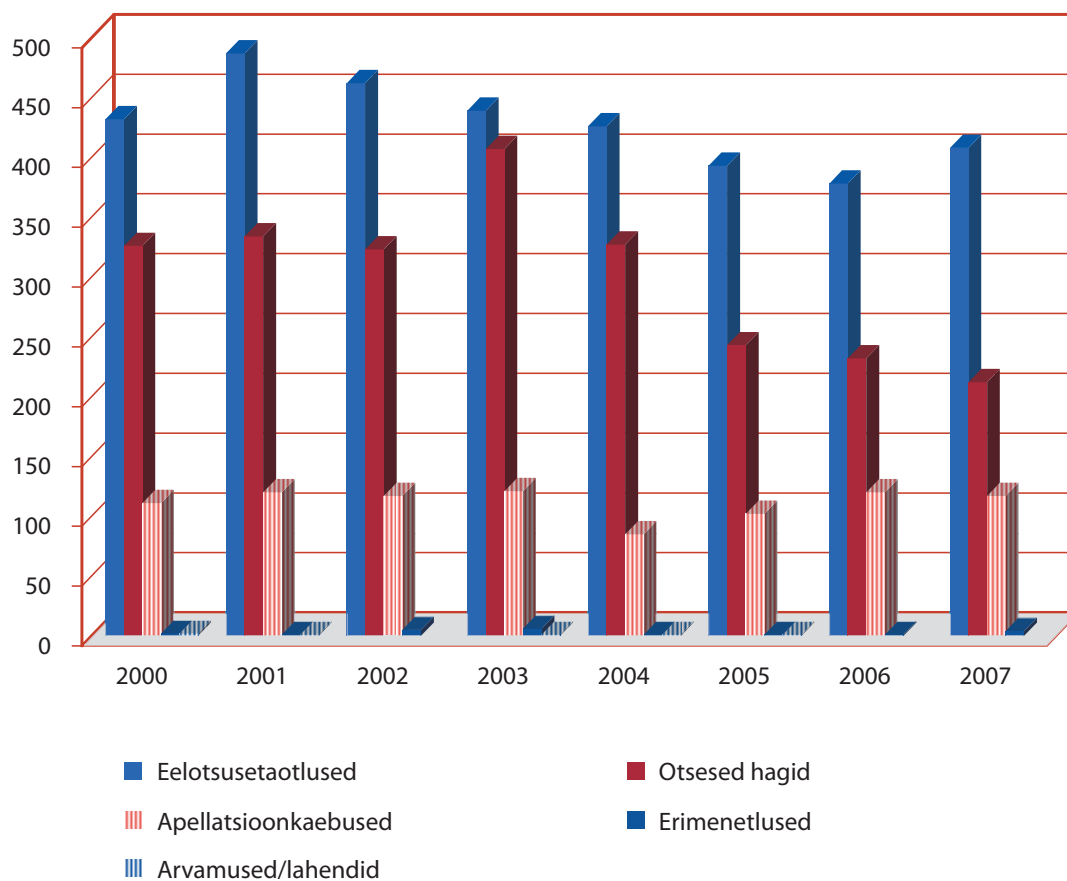
¹ Menetluse kestuse arvutamisel on välja jäetud: kohtuasjad, milles on tehtud vaheotsus või võetud uurimis-meede; arvamused ja lahendid; erimenetlused (st kohtukulude jaotamine, õigusabi, kaja, kohtuotsuse vaidlustamine kolmanda isiku poolt, kohtuotsuse tõlgendamine, teistmine, kohtuotsuse parandamine, arestimismenetlus ja immuuniteedivaldkonna kohtuasjad); kohtuasjad, mis lõpevad registrist kustutamise, kohtuasja raugemise või kohtuasja Esimese Astme Kohtule saatmise määrusega; ajutiste meetmete kohaldamise menetlused ning ajutiste meetmete kohaldamise ja menetlusse astumise peale esitatud kaebused.

Kestust väljendatakse kuudes ja kümnendikkuudes.

² Kohtumäärused, välja arvatud need, mis lõpetavad menetluse registrist kustutamise, kohtuasja raugemise või kohtuasja Esimese Astme Kohtule saatmise teel.

Menetluses olevad kohtuasjad 31. detsembri seisuga

13. Menetluse liigid (2000–2007)¹

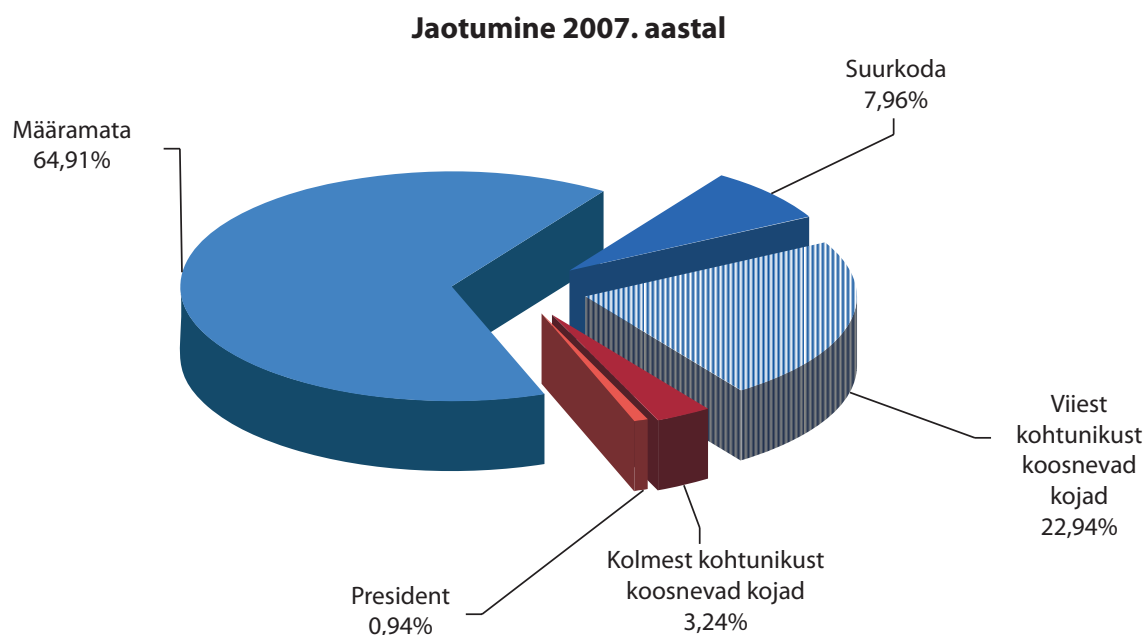

	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007
Eelotsusetaotlused	432	487	462	439	426	393	378	408
Ottesed hagid	326	334	323	407	327	243	232	212
Apellatsioonkaebused	111	120	117	121	85	102	120	117
Erimenetlused	2	1	5	6	1	1	1	4
Arvamused/lahendid	2	1		1	1	1		
Kokku	873	943	907	974	840	740	731	741

¹ Mainitud arvud (brutoarvud) näitavad kohtuasjade koguarvu, olenemata omavahel seotud asjade liitmisest (üks asja number = üks kohtuasi).

Menetluses olevad kohtuasjad 31. detsembri seisuga

14. Kohtukoosseis (2007)¹

	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007
Määramata	634	602	546	690	547	437	490	481
Täiskogu / suur pleenum	34	31	47	21	2	2		
Väike pleenum ²	26	66	36	1				
Suurkoda				24	56	60	44	59
Viiest kohtunikust koosnevad kojad	129	199	234	195	177	212	171	170
Kolmest kohtunikust koosnevad kojad	42	42	42	42	57	29	26	24
President	8	3	2	1	1			7
Kokku	873	943	907	974	840	740	731	741

¹ Mainitud arvud (brutoarvud) näitavad kohtuasjade koguarvu, olenemata omavahel seotud asjade liitmisest (üks asja number = üks kohtuasi).

² Enne Nice'i lepingu jõustumist eksisteerinud kohtukoosseis.

Muu**15. Kiirendatud menetlused (2000–2007)¹**

	2000		2001		2002		2003		2004		2005		2006		2007		Kokku
	Rahuldatud	Lõpetatud	Rahuldatud	Lõpetatud	Rahuldatud	Lõpetatud	Rahuldatud	Lõpetatud	Rahuldatud	Lõpetatud	Rahuldatud	Lõpetatud	Rahuldatud	Lõpetatud	Rahuldatud	Lõpetatud	
Otsesed hagid						1		3	1	2						1	8
Eelotsusetaotlused		1	1	5		1		3		10		5		5		6	37
Apellatsioonkaebused				2			1	1								1	5
Arvamused										1							1
Kokku		1	1	7		2	1	7	1	13		5		5		8	51

¹ Võimalus kohtuasja Euroopa Kohtus kiirendatud korras menetleda on ette nähtud kodukorra artiklites 62a ja 104a, mis jõustusid 1. juulil 2000.

Muu**16. Ajutiste meetmete kohaldamine (2007)¹**

	Saabunud ajutiste meetmete kohaldamise taotlused	Ajutiste meetmete kohaldamise ja menetluse astumise peale esitatud kaebuste arv	Kohtulahendi sisu		
			Rahuldamata jätmine	Rahuldamine	Registrist kustutamine või kohtuasja raugemine
Riigiabi		1	1		
Keskkond ja tarbijakaitse	2	1	1		2
EÜ asutamisleping kokku	2	2	2		2
Muu					
KÕIK KOKKU	2	2	2		2

¹ Mainitud arvud (netoarvud) näitavad kohtuasjade koguarvu, võttes arvesse üksteisega seotud kohtuasjade liitmised (mitu liidetud kohtuasja = üks kohtuasi).

Kohtu tegevuse üldine areng (1952–2007)**17. Saabunud kohtuasjad ja kohtuotsused**

Aastad	Saabunud kohtuasjad ¹						Kohtuotsused ²
	Otsesed hagi ³	Eelotsusetaotlused	Apellatsioonkaebused	Ajutiste meetmete kohaldamise ja menetlusse astumise peale esitatud kaebused	Kokku	Taotlused ajutiste meetmete kohaldamiseks	
1953	4				4		
1954	10				10		2
1955	9				9	2	4
1956	11				11	2	6
1957	19				19	2	4
1958	43				43		10
1959	47				47	5	13
1960	23				23	2	18
1961	25	1			26	1	11
1962	30	5			35	2	20
1963	99	6			105	7	17
1964	49	6			55	4	31
1965	55	7			62	4	52
1966	30	1			31	2	24
1967	14	23			37		24
1968	24	9			33	1	27
1969	60	17			77	2	30
1970	47	32			79		64
1971	59	37			96	1	60
1972	42	40			82	2	61
1973	131	61			192	6	80
1974	63	39			102	8	63
1975	62	69			131	5	78
1976	52	75			127	6	88
1977	74	84			158	6	100
1978	147	123			270	7	97
1979	1218	106			1324	6	138
1980	180	99			279	14	132
1981	214	108			322	17	128
1982	217	129			346	16	185

>>>

Aastad	Saabunud kohtuasjad ¹						Kohtuotsused ²
	Otsesed hagi ³	Eelotsusetaotlused	Apellatsioonkaebused	Ajutiste meetmete kohaldamise ja menetlusse astumise peale esitatud kaebused	Kokku	Taotlused ajutiste meetmete kohaldamiseks	
1983	199	98			297	11	151
1984	183	129			312	17	165
1985	294	139			433	23	211
1986	238	91			329	23	174
1987	251	144			395	21	208
1988	193	179			372	17	238
1989	244	139			383	19	188
1990 ⁴	221	141	15	1	378	12	193
1991	142	186	13	1	342	9	204
1992	253	162	24	1	440	5	210
1993	265	204	17		486	13	203
1994	128	203	12	1	344	4	188
1995	109	251	46	2	408	3	172
1996	132	256	25	3	416	4	193
1997	169	239	30	5	443	1	242
1998	147	264	66	4	481	2	254
1999	214	255	68	4	541	4	235
2000	199	224	66	13	502	4	273
2001	187	237	72	7	503	6	244
2002	204	216	46	4	470	1	269
2003	278	210	63	5	556	7	308
2004	220	249	52	6	527	3	375
2005	179	221	66	1	467	2	362
2006	201	251	80	3	535	1	351
2007	221	265	79	8	573	3	379
Kokku	8129	6030	840	69	15 068	345	7557

¹ Brutoarvud; erimenetlusi ei ole arvestatud.² Netoarvud.³ Sealhulgas arvamused.⁴ Alates 1990. aastast esitatakse ametnike hagi Esimese Astme Kohtule.

Kohtu tegevuse üldine areng (1952–2007)

18. Esitatud eelotsusetaotlused (liikmesriikide ja aastate lõikes)¹

	BE	BG	CZ	DK	DE	EE	EL	ES	FR	IE	IT	CY	LV	LT	LU	HU	MT	NL	AT	PL	PT	RO	SI	SK	FI	SE	UK	Benelux ²	Kokku
1961																		1											1
1962																		5											5
1963															1			5											6
1964											2							4											6
1965					4				2									1											7
1966																		1											1
1967	5				11				3						1			3											23
1968	1				4				1		1							2											9
1969	4				11				1						1														17
1970	4				21				2		2							3											32
1971	1				18				6		5				1			6											37
1972	5				20				1		4							10											40
1973	8				37				4		5							6											61
1974	5				15				6		5							7									1		39
1975	7			1	26				15		14				1			4									1		69
1976	11				28				8	1	12							14									1		75
1977	16			1	30				14	2	7							9									5		84
1978	7			3	46				12	1	11							38									5		123
1979	13			1	33				18	2	19				1			11									8		106
1980	14			2	24				14	3	19							17									6		99
1981	12			1	41				17		11				4			17									5		108
1982	10			1	36				39		18							21									4		129
1983	9			4	36				15	2	7							19									6		98

>>>

	BE	BG	CZ	DK	DE	EE	EL	ES	FR	IE	IT	CY	LV	LT	LU	HU	MT	NL	AT	PL	PT	RO	SI	SK	FI	SE	UK	Benelux ²	Kokku
1984	13			2	38				34	1	10							22									9		129
1985	13				40				45	2	11				6			14									8		139
1986	13			4	18			2	1	19	4	5			1			16									8		91
1987	15			5	32			17	1	36	2	5			3			19									9		144
1988	30			4	34			1	38		28				2			26									16		179
1989	13			2	47			2	28	1	10				1			18		1							14		139
1990	17			5	34			2	6	21	4	25			4			9		2							12		141
1991	19			2	54			3	5	29	2	36			2			17		3							14		186
1992	16			3	62			1	5	15	22				1			18		1							18		162
1993	22			7	57			5	7	22	1	24			1			43		3							12		204
1994	19			4	44			13	36	2	46				1			13		1							24		203
1995	14			8	51			10	10	43	3	58			2			19	2	5						6	20		251
1996	30			4	66			4	6	24	70				2			10	6	6					3	4	21		256
1997	19			7	46			2	9	10	1	50			3			24	35	2					6	7	18		239
1998	12			7	49			5	55	16	3	39			2			21	16	7					2	6	24		264
1999	13			3	49			3	4	17	2	43			4			23	56	7					4	5	22		255
2000	15			3	47			3	5	12	2	50						12	31	8					5	4	26	1	224
2001	10			5	53			4	4	15	1	40			2			14	57	4					3	4	21		237
2002	18			8	59			7	3	8	37				4			12	31	3					7	5	14		216
2003	18			3	43			4	8	9	2	45			4			28	15	1					4	4	22		210
2004	24			4	50			18	8	21	1	48			1	2		28	12	1					4	5	22		249
2005	21		1	4	51			11	10	17	2	18			2	3		36	15	1	2				4	11	12		221
2006	17		3	3	77			14	17	24	1	34		1	1	4		20	12	2	3			1	5	2	10		251
2007	22	1	2	5	59	2	8	14	26	2	43			1		2		19	20	7	3	1		1	5	6	16		265
Kokku	555	1	6	116	1601	2	125	194	743	50	939			2	60	11		685	308	10	63	1		2	52	69	434	1	6030

¹ EÜ asutamislepingu artikkel 177 (nüüd EÜ artikkel 234), EL lepingu artikli 35 lõige 1, ST artikkel 41, EA artikkel 150, 1971. aasta protokoll.

² Kohtuasi C-265/00: Campina Melkunie.

Kohtu tegevuse üldine areng (1952–2007)**19. Esitatud eelotsusetaotlused (liikmesriikide ja kohtuasutuste lõikes)**

			Kokku
Belgia	Cour de cassation	69	
	Cour d'arbitrage	5	
	Conseil d'État	42	
	Muud kohtuasutused	439	555
Bulgaaria	Софийски градски съд Търговско отделение	1	
	Muud kohtuasutused		1
Tšehhi Vabariik	Nejvyššího soudu		
	Nejvyšší správní soud		
	Ústavní soud		
	Muud kohtuasutused	6	6
Taani	Højesteret	21	
	Muud kohtuasutused	95	116
Saksamaa	Bundesgerichtshof	110	
	Bundesverwaltungsgericht	79	
	Bundesfinanzhof	242	
	Bundesarbeitsgericht	17	
	Bundessozialgericht	72	
	Staatsgerichtshof des Landes Hessen	1	
	Muud kohtuasutused	1080	1601
Eesti	Riigikohus	1	
	Muud kohtuasutused	1	2
Kreeka	Άρειος Πάγος	9	
	Συμβούλιο της Επικρατείας	28	
	Muud kohtuasutused	88	125
Hispaania	Tribunal Supremo	20	
	Audiencia Nacional	1	
	Juzgado Central de lo Penal	7	
	Muud kohtuasutused	166	194
Prantsusmaa	Cour de cassation	76	
	Conseil d'État	40	
	Muud kohtuasutused	627	743
Iirimaa	Supreme Court	17	
	High Court	15	
	Muud kohtuasutused	18	50

>>>

			Kokku
Itaalia	Corte suprema di Cassazione	94	
	Consiglio di Stato	60	
	Muud kohtuasutused	785	939
Küpros	Ανώτατο Δικαστήριο		
	Muud kohtuasutused		
Läti	Augstākā tiesa		
	Satversmes tiesa		
	Muud kohtuasutused		
Leedu	Konstitucinis Teismas	1	
	Lietuvos Aukščiausiasis Teismas		
	Lietuvos vyriausiasis administracinis Teismas	1	
	Muud kohtuasutused		2
Luksemburg	Cour supérieure de justice	10	
	Conseil d'État	13	
	Cour administrative	7	
	Muud kohtuasutused	30	60
Ungari	Legfelsőbb Bíróság	1	
	Szegedi Ítéletáblá	1	
	Muud kohtuasutused	9	11
Malta	Qorti Kostituzzjonali		
	Qorti ta' l- Appel		
	Muud kohtuasutused		
Madalmaad	Raad van State	54	
	Hoge Raad der Nederlanden	157	
	Centrale Raad van Beroep	46	
	College van Beroep voor het Bedrijfsleven	134	
	Tariefcommissie	34	
	Muud kohtuasutused	260	685
Austria	Verfassungsgerichtshof	4	
	Oberster Gerichtshof	64	
	Oberster Patent- und Markensenat	3	
	Bundesvergabeamt	24	
	Verwaltungsgerichtshof	52	
	Vergabekontrollsenat	4	
	Muud kohtuasutused	157	308

>>>

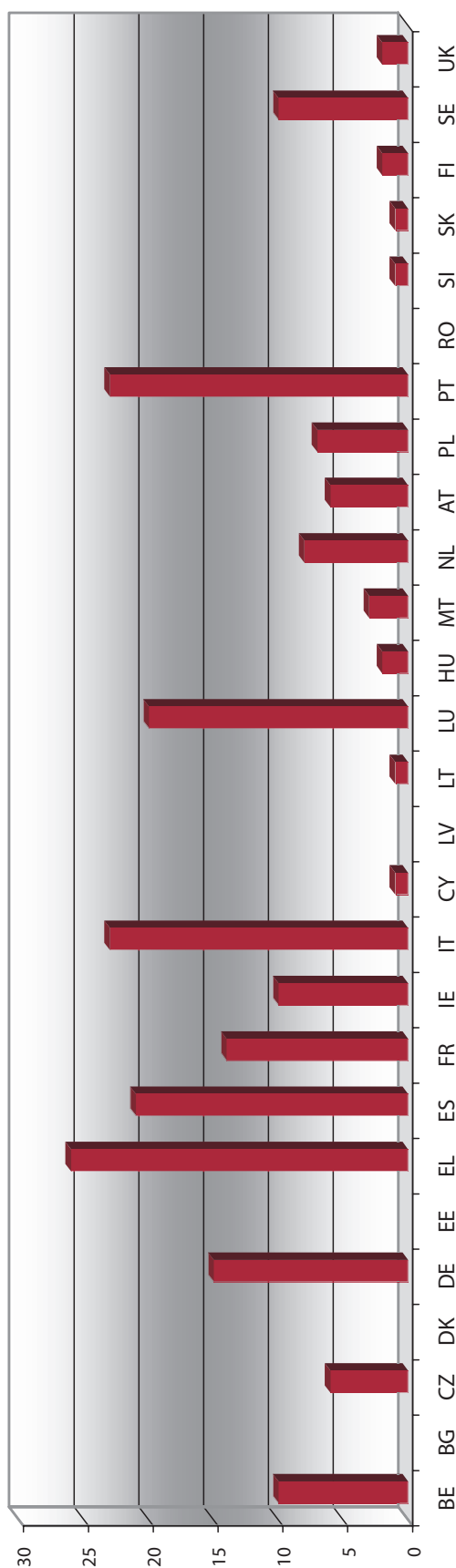
			Kokku
Poola	Sąd Najwyższy		
	Naczelny Sąd Administracyjny		
	Trybunał Konstytucyjny		
	Muud kohtuasutused	10	10
Portugal	Supremo Tribunal de Justiça	1	
	Supremo Tribunal Administrativo	36	
	Muud kohtuasutused	26	63
Rumeenia	Tribunal Dâmbovița	1	
	Muud kohtuasutused		1
Sloveenia	Vrhovno sodišče		
	Ustavno sodišče		
	Muud kohtuasutused		
Slovakkia	Ústavný Súd		
	Najvyšší súd	1	
	Muud kohtuasutused	1	2
Soome	Korkein hallinto-oikeus	22	
	Korkein oikeus	8	
	Muud kohtuasutused	22	52
Rootsi	Högsta Domstolen	10	
	Marknadsdomstolen	4	
	Regeringsrätten	20	
	Muud kohtuasutused	35	69
Ühendkuningriik	House of Lords	36	
	Court of Appeal	42	
	Muud kohtuasutused	356	434
Benelux	Cour de justice/Gerechtshof ¹	1	1
Kokku			6030

¹ Kohtuasi C-265/00: Campina Melkunie.

Kohtu tegevuse üldine areng (1952–2007)

20. Saabunud liikmesriigi kohustuste rikkumise hagid¹

2007

	BE	BG	CZ	DK	DE	EE	EL	ES	FR	IE	IT	CY	LV	LT	LU	HU	MT	NL	AT	PL	PT	RO	SI	SK	FI	SE	UK	Kokku
2007	10		6		15		26	21	14	10	23	1		1	20	2	3	8	6	7	23		1	1	2	10	2	212
1952-2007	323		10	34	243	3	334	187	366	176	582	1		1	230	2	5	125	104	10	141		1	3	42	39	110	3072

Hispaania vastu esitatud kohtuasjade hulgas on üks hagi EÜ asutamislepingu artikli 170 (nüüd EÜ artikkel 227) alusel, mille esitas Belgia.

Prantsusmaa vastu esitatud kohtuasjade hulgas on üks hagi EÜ asutamislepingu artikli 170 (nüüd EÜ artikkel 227) alusel, mille esitas Iirimaa.

Ühendkuningriigi vastu esitatud kohtuasjadest on kolme hagi aluseks EÜ asutamislepingu artikkel 170 (nüüd EÜ artikkel 227), millest üks on esitatud Prantsusmaa ja kaks Hispaania poolt.

¹ EÜ asutamislepingu artiklid 93, 169, 170, 171, 225 (nüüd EÜ artiklid 88, 226, 227, 228 ja 298), EA artiklid 141, 142, 143 ja ST artikkel 88.

II peatükk

Euroopa Ühenduste
Esimese Astme Kohus

A – Esimese Astme Kohtu tegevus 2007. aastal

President Marc Jaeger

2007. aasta oli Euroopa Ühenduste Esimese Astme Kohtu jaoks muudatuste ja üleminekute aasta. Aasta alguses asusid Bulgaaria ja Rumeenia Vabariigi Euroopa Liiduga ühinemise järel ametisse kaks uut kohtunikku: T. Tchipev ja V. Ciucă. Septembris 2007 lahkus ametist president B. Vesterdorf, kes oli olnud Esimese Astme Kohtu liige alates selle loomisest 1989. aastal ja ligi kümme aastat selle president; tema asemele asus S. Frimodt Nielsen. Samal ajal asusid kohtuniku R. García-Valdecasas y Fernández'i, kes oli samuti Esimese Astme Kohtu liige alates selle algusaegadest, ning kohtunike J. Pirrungi ja H. Legali, kelle ametiaeg lõppes, asemele kohtunikenä ametisse S. Soldevila Fragoso, A. Dittrich ja L. Truchot. Pärast neid koosseisumuudatusi valis Esimese Astme Kohus endale uue presidendi, kelleks sai Marc Jaeger.

Esimese Astme Kohus tegi oma esimesed otsused Nice'i lepinguga lisatud EÜ artikli 220 teise lõigu ja artikli 225A alusel loodud kohtukolleegiumide otsuste peale esitatud apellatsioonkaebuste lahendamiseks pädeva kohtuna. Oma nimele vaatamata on Esimese Astme Kohus Euroopa Kohtu põhikirja I lisa artiklites 9–13 sätestatud korras pädev lahendama Euroopa Liidu Avaliku Teenistuse Kohtu otsuste peale esitatud apellatsioonkaebusi. Selle uue pädevuse alla kuuluvate kohtuasjade lahendamine on esialgu tehtud ülesandeks ühele *ad hoc* kojale – apellatsioonikojale, mis koosneb Esimese Astme Kohtu presidendist ja rotatsiooni korras vahetuvatest kodade esimeestest.

2007. aastal tegi Esimese Astme Kohtu suurkoda kaks kohtuotsust: kohtuasjades Microsoft vs. komisjon¹ ja API vs. komisjon². Nendes kohtuasjades, eriti neist esimeses otsuse tegemiseks pidid selle koja kolmteist liiget lahendama keerulisi ja delikaatseid majanduslikke ja õiguslikke probleeme.

Statistiliselt esitati sellel aastal 522 kohtuasja, mis tähendab olulist tõusu võrreldes 2006. aastaga (432). Seevastu lahendatud kohtuasjade arv on vähenenud (397 kohtuasja võrreldes 436 kohtuasjaga 2006. aastal). Siiski tuleb märkida, et kohtuotsustega lahendatud kohtuasjade arv on tõusnud (247 kohtuasja võrreldes 227 kohtuasjaga 2006. aastal), samuti on tõusnud lahendatud ajutiste meetmete kohaldamise taotluste arv (41 kohtuasja võrreldes 24 kohtuasjaga 2006. aastal). Peale selle, et kohtuasja Microsoft vs. komisjon lahendamisele kulus palju ressursse, ja kuna erinevalt eelmistest aastatest ei olnud suuri gruppe identseid või seotud kohtuasju, tuleneb lahendatud kohtuasjade arvu vähenemine põhiliselt sellest, et Esimese Astme Kohtule esitatud hagid muutuvad järjest keerulisemaks ja eripalgelisemaks. Sellest tuleneb, et kuna esitatud ja lahendatud kohtuasjade arv ei ole tasakaalus, siis menetluses olevate kohtuasjade arv on tõusnud, millega kaasneb menetluste kestuse pikenemise oht.

Olles sellest teadlik, kaalus Esimese Astme Kohus oma tõhususe tõstmiseks tõsiselt oma tegevust ja tööpõhimõtteid. Selles osas leiti, et on vaja muuta Esimese Astme Kohtu

¹ Esimese Astme Kohtu 17. septembri 2007. aasta otsus kohtuasjas T-201/04.

² Esimese Astme Kohtu 12. septembri 2007. aasta otsus kohtuasjas T-36/04.

organisatsiooni, et eelkõige kasutada paremini ära oma liikmete arvu suurenemist. Nii kuulub Esimese Astme Kohtu koosseisu alates 25. septembrist 2007 kaheksa koda, mis koosnevad kolmest kohtunikust, või juhul, kui kohtuasja olulisus seda nõuab, viiest kohtunikust (laiendatud koosseis).

Järgnevates punktides, mis käsitlevad Esimese Astme Kohtu tegevust, on püütud anda valikuline ülevaade kohtupraktika ulatuslikkusest ja kohtule esitatud küsimuste keerukusest.

I. Seaduslikkusega seotud vaidlused

EÜ artiklite 230 ja 232 alusel esitatud hagide vastuvõetavus

1. Aktid, mille peale võib esitada hagi

Tühistamishagi EÜ artikli 230 tähenduses saab esitada vaid selliste toimingute või otsuste peale, mis tekitavad siduvaid õiguslikke tagajärgi hageja huve puudutaval viisil, tuues kaasa selge muutuse tema õiguslikus seisundis.³

Kohtuotsuses *Akzo Nobel Chemicals ja Akcros Chemicals vs. komisjon*⁴ otsustas Esimese Astme Kohus, et kui ettevõtja toob välja advokaadi ja kliendi teabevahetuse konfidentsiaalsuse, et esitada vastuväiteid dokumentide võetusele, siis otsus, millega komisjon jätab rahuldamata selle taotluse, omab selle ettevõtja suhtes õiguslikke tagajärgi, tuues kaasa selge muutuse tema õiguslikus seisundis, ning kujutab endast seega vaidlustatavat akti. See otsus jätab ettevõtja tegelikult ilma ühenduse õiguses ette nähtud kaitsest ning on oma laadilt lõplik ja eraldiseisev lõplikust otsusest, millega võidakse tuvastada konkurentsieeskirjade rikkumine. Veel otsustas Esimese Astme Kohus, et kui komisjon võttis ametlikku otsust vastu võtmata ära dokumendi, mida ettevõtja peab konfidentsiaalseks, siis tähendab see reaaltoiming tingimata vaikivat otsust, mille peale peab saama esitada tühistamishagi.

Seevastu kohtumääruses *Vodafone España ja Vodafone Group vs. komisjon*⁵ jättis Esimese Astme Kohus vastuvõetamatuse tõttu läbi vaatamata komisjoni poolt direktiivi 2002/21⁶ artikli 7 lõike 3 alusel saadetud kirja tema arvamusega Hispaania reguleerivale asutusele, pärast seda, kui viimane oli teatanud meetmete projektist, mis puudutavad Hispaania mobiilside turul kollektiivset turgu valitsevat seisundit omavaid ettevõtjaid. Esimese Astme Kohus lükkas tagasi igasuguse riigiabi ja koondumiste kontrolli menetlustega analoogia

³ Euroopa Kohtu 11. novembri 1981. aasta otsus kohtuasjas 60/81: IBM vs. komisjon, EKL 1981, lk 2639.

⁴ Esimese Astme Kohtu 17. septembri 2007. aasta otsus liidetud kohtuasjades T-125/03 ja T-253/03.

⁵ Esimese Astme Kohtu 12. detsembri 2007. aasta määrus kohtuasjas T-109/06.

⁶ Euroopa Parlamendi ja nõukogu 7. märtsi 2002. aasta direktiiv 2002/21/EÜ elektrooniliste sidevõrkude ja -teenuste ühise reguleeriva raamistiku kohta (raamdirektiiv) (EÜT L 108, lk 33; ELT eriväljaanne 13/29, lk 349).

kasutamise võimaluse. Ta märkis, et nimetatud kiri kuulub konsulteerimismenetluse, mitte aga loakorra alla, kuna komisjoni poolt asjaomase meetme põhjaliku uurimise etapi algatamata jätmist ei saa samastada teatatud meetme projekti heakskiitmisega.

Madalmaade valitsus taotles kohtuasjas *Madalmaad vs. komisjon*⁷ EÜ artikli 95 lõike 4 alusel komisjonilt, et ta võtaks seisukoha direktiivi kohaldamisala ulatuse kohta. Esimese Astme Kohus märkis selles osas, et EÜ artikli 95 lõige 4 ei saa olla aluseks liikmesriigi taotlusele, et komisjon võtaks vastu otsuse ühenduse direktiiviga läbiviidud ühtlustamise ulatuse kohta ja/või siseriiklike õigusnormide vastavuse kohta sellele direktiivile. Kuna nimetatud sätte kohaselt kuulub otsuse tegemine teate esitamise kohta erandi jaoks loa saamiseks vaid liikmesriigi pädevusse ja pealegi ei anna mitte ükski direktiivi sätte komisjonile õigust seda direktiivi tõlgendada, kujutab selle institutsiooni seisukoht asjaomase ühtlustamismeetme kohaldamisala kohta endast lihtsalt arvamust, mis ei ole pädevatele siseriiklikele ametiasutustele siduv ega vaidlustatav.

Kohtumääruses *Commune de Champagne jt vs. nõukogu ja komisjon*⁸ tunnistas Esimese Astme Kohus vastuvõetamatuks hagi, milles Šveitsi füüsilised ja juriidilised isikud palusid tühistada nõukogu otsus, millega kiidetakse heaks Euroopa Ühenduse ja Šveitsi Konföderatsiooni vaheline põllumajandustoodetega kauplemise kokkulepe. Esimese Astme Kohus rõhutas, et ühenduse ühepoolne akt ei saa luua õigusi ja kohustusi väljaspool EÜ artiklis 299 määratletud ühenduse territooriumi. Ainult rahvusvaheline kokkulepe, mille peale ei saa hagi esitada, võib luua Šveitsi territooriumil õiguslikke tagajärgi vastavalt selle riigi õiguskorrale ja siis, kui kokkulepe on selles riigis kehtiva korra kohaselt ratifitseeritud. Seega puuduvad vaidlustatud otsusel Šveitsi territooriumil igasugused õiguslikud tagajärjed ja see ei muuda hagejate õiguslikku seisundit nimetatud territooriumil.

Kohtuasjas *Itaalia vs. komisjon*⁹ nõudis Itaalia Vabariik komisjoni kirja tühistamist, millega kohustati teda esitama eelnevalt teatud informatsiooni, seades selle Itaalia Vabariigi poolt ühenduse struktuurifondidest raha saamiseks esitatud teatud maksetaotluste rahuldamise tingimuseks. Esimese Astme Kohus otsustas, et Itaalia Vabariigi väide – mille kohaselt asjaomase kirjaga määrati talle karistus, kuna seal on öeldud, et niikaua, kuni nimetatud teavet pole edastatud, esitatud maksetaotlusi ei rahuldata – võrdub sisuliselt komisjoni tegevusetuse väitmisega. Juhul, kui see tegevusetus oleks olnud vastuolu tõttu struktuurifonde käsitlevate õigusnormidega õigusvastane, oleks Itaalia Vabariik pidanud selle vaidlustamiseks esitama EÜ artikli 232 alusel tegevusetushagi, mitte aga tühistamishagi.

2. Õigus esitada hagi – isiklik puutumus

Väljakujunenud kohtupraktika kohaselt saavad teised füüsilised ja juriidilised isikud, kes ei ole otsuse adressaadid, ainult siis väita, et see puudutab neid isiklikult, kui see mõjutab neid mingi neile omase tunnuse tõttu või neid iseloomustava faktilise olukorra tõttu,

⁷ Esimese Astme Kohtu 8. novembri 2007. aasta otsus kohtuasjas T-234/04.

⁸ Esimese Astme Kohtu 3. juuli 2007. aasta määrus kohtuasjas T-212/02.

⁹ Esimese Astme Kohtu 12. detsembri 2007. aasta otsus kohtuasjas T-308/05.

mis neid kõigist teistest isikutest eristab, ning seega individualiseerib neid sarnaselt otsuse adressaadiga.¹⁰

Kohtumääruses *Galileo Lebensmittel vs. komisjon*¹¹ otsustas Esimese Astme Kohus, et hagi esitamise õiguse tunnustamiseks peab lisaks hageja kuulumisele teatud gruppi esinema seda gruppi puudutav komisjoni spetsiifiline kaitsekohustus. Täpsemini on üldkohaldatavast õigusaktist isiklikult puudutatud isikute tuvastamiseks määrav asjaolu neile ühenduse õigusega antud spetsiifiline kaitse.

Kohtuasi *Regione Autonoma Friuli-Venezia Giulia*,¹² milles hageja nõudis määruse sellise sätte tühistamist, millega piirati õigust kasutada nimetust „Tocai friulano”, võimaldas Esimese Astme Kohtul selgitada, millistel tingimustel saab hageja oma hagemisõiguse tuvastamiseks tugineda Euroopa Kohtu otsuses *Codorníu vs. nõukogu*¹³ esitatud põhimõtetele. Esimese Astme Kohus otsustas, et üldkohaldatav õigusakt ei takistanud hagejal kõnesolevas asjas, erinevalt ettevõtjast *Codorníu*, tugineda intellektuaalomandiõigusele, mille ta oli registreerinud ja mida ta kasutas tavapäraselt pika aja vältel enne nimetatud õigusakti vastuvõtmist. Nimetus „Tocai friulano” ei ole iseenesest intellektuaalomandiõigustega kaitstud geograafiline tähis.

Esimese Astme Kohus täpsustas ka, et piirkonna kui teatud territooriumi majanduslike ja sotsiaalsete küsimustega tegeleva pädeva üksuse üldisest huvist, mis tal võib olla selle piirkonna majandusliku õitsengu saavutamiseks, ei piisa selleks, et lugeda teda isiklikult puudutatuks. Lisaks ei tekita muu avalik-õigusliku juriidilise isiku kui riik võimalikud seadustest ja määrustest tulenevad õigused ja kohustused talle isiklikku huvi nõuda sellise ühenduse õiguse sätte tühistamist, mis ei mõjuta tema pädevust, kuna isikud, kellele need kuuluvad, ei teosta selliseid õigusi ja kohustusi enda huvides.

Kohtuasjas *Alrosa vs. komisjon*¹⁴ nõudis hageja otsuse tühistamist, millega komisjon muutis siduvaks turgu valitsevas seisundis oleva ettevõtja De Beersi võetud kohustused piirata hagejalt töötlemata teemantide ostmist ja hiljem see lõpetada. Esimese Astme Kohus otsustas, kontrollides omal algatusel hagi vastuvõetavust, et see otsus puudutab hagejat isiklikult, kuna see on tehtud sellise menetluse tulemusena, kus hagejal oli määrav osa, kuna otsusega püüti lõpetada hageja ja De Beersi vahelised pikaajalised kaubandussuhted ning kuna otsus võis märkimisväärselt mõjutada hageja konkurentsiolukorda töötlemata teemantide tarnimise ja tootmise turul.

¹⁰ Euroopa Kohtu 15. juuli 1963. aasta otsus kohtuasjas 25/62: *Plaumann vs. komisjon*, EKL 1963, lk 199, 223.

¹¹ Esimese Astme Kohtu 28. augusti 2007. aasta määrus kohtuasjas T-46/06 (*apellatsioonimenetluses kohtuasi C-483/07 P*).

¹² Esimese Astme Kohtu 12. märtsi 2007. aasta määrus kohtuasjas T-417/04.

¹³ Euroopa Kohtu 18. mai 1994. aasta otsus kohtuasjas C-309/89, EKL 1994, lk I-1853.

¹⁴ Esimese Astme Kohtu 11. juuli 2007. aasta otsus kohtuasjas T-170/06.

3. Menetluse algatamise huvi

Kohtuasjas *Pergan Hilfsstoffe für industrielle Prozesse vs. komisjon*¹⁵ vaidlustas hageja komisjoni nõunik-audiitori otsuse, millega jäeti rahuldamata tema taotlus käsitleda konfidentsiaalselt teatud osa komisjoni otsusest („peroksiidide otsus”), mis sisaldas viiteid hageja rollile reas kartellides teatud orgaaniliste peroksiidide turgudel. Kuna hageja vastu esitatud süüdistus oli aegunud, ei tuvastanud komisjon siiski peroksiidide otsuse resolutiivosas selle ettevõtja osalemist rikkumises. Esimese Astme Kohus lükkas tagasi komisjoni väite, mille kohaselt hagejal, kes ei olnud peroksiidide otsust vaidlustanud, puudus nõunik-audiitori otsuse vastu menetluse algatamise huvi. Kohus otsustas seevastu, et vaidlustatud otsuse tühistamine oleks hagejale soodne, kuna komisjon peab arvestama hageja õigustatud huvi, et asjaomast teavet ei avaldataks. Lisaks ei piisa üksnes asjaolust, et nimetatud andmete avaldamine on juba aset leidnud, selleks, et hagejal puuduks huvi menetluse algatamiseks, kuna nende andmete jätkuv avalikustamine komisjoni Interneti-leheküljel rikub edasi hageja mainet, mis loob olemasoleva ja tegeliku huvi.

Kohtuasjas *Ufex jt vs. komisjon*¹⁶ vaidlustasid hagejad komisjoni otsuse, millega jäeti rahuldamata nende kaebus. Nende menetluse algatamise huvi vaidlustati selles osas, milles komisjoni nõuete toetuseks menetlusse astunute väitel ei saanud komisjon isegi vaidlustatud õigusakti tühistamise korral tuvastada ette heidetud rikkumist, kuna haldusmenetluse liiga pikk kestus oleks rikkunud nimetatud poolte kaitseõigust. Esimese Astme Kohus otsustas, et hageja – kes on esitanud tühistamishagi komisjoni otsuse peale, millega jäeti rahuldamata tema kaebus, milles ta mõistis hukka turgu valitseva seisundi kuritarvitamist kujutada võiva tegevuse –, menetluse algatamise huvi olemasolu saaks eitada üksnes erakorraliste asjaolude esinemisel, nimelt kui võib kindlustundega välistada selle, et komisjon saab vastu võtta otsuse, milles tuvastatakse turgu valitsevas seisundis olevale ettevõtjale süüsarvatav rikkumine.

4. Vastuvõetavus riigiabi valdkonnas

a) Asjassepuutuva isiku mõiste

Mitu 2007. aastal tehtud kohtulahendit võimaldasid Esimese Astme Kohtul täpsustada selle kohtupraktika¹⁷ kohaldamist, mille kohaselt EÜ artikli 88 lõike 2 mõttes asjassepuutuval isikul on oma menetluslike õiguste kaitseks õigus esitada EÜ artikli 88 lõikes 3 osutatud uurimise esialgse etapi lõpus vastu võetud otsuse peale tühistamishagi.

¹⁵ Esimese Astme Kohtu 12. oktoobri 2007. aasta otsus kohtuasjas T-474/04.

¹⁶ Esimese Astme Kohtu 12. septembri 2007. aasta otsus kohtuasjas T-60/05.

¹⁷ Euroopa Kohtu 13. detsembri 2005. aasta otsus kohtuasjas C-78/03 P: komisjon vs. Aktionsgemeinschaft Recht und Eigentum, EKL 2005, lk I-10737.

Kohtumääruses *SID vs. komisjon*¹⁸ ei lugenud Esimese Astme Kohus asjassepuutuvaks isikuks meremeeste ametiühingut, kes esitas kaebuse teatud maksumeetmete peale, mis on kohaldatavad Taani rahvusvahelisse registrisse kantud laevadel töötavatele meremeestele. Ei meremeeste ametiühing ega tema liikmed ei olnud asjaomastest meetmetest kasusaajate konkurendid. Kuigi abisaava ettevõtja töötajaid esindavad organisatsioonid võivad asjassepuutuvate isikutena esitada komisjonile oma sotsiaalseid kaalutlusi puudutavad seisukohad, tulenesid võimalikud sotsiaalsed aspektid kõnesolevas asjas nimetatud registri kehtestamisest, mitte vaidlusalustest maksumeetmetest, mida komisjon kontrollis ainult selleks, et hinnata nende kokkusobivust ühisturuga. Selle registriga seotud sotsiaalsetel aspektidel oli vaidlustatud otsusega seega ainult kaudne seos.

Kohtuotsuses *Fachvereinigung Mineralfaserindustrie vs. komisjon*¹⁹ tunnistas Esimese Astme Kohus hagi vastuvõetavaks, olles sedastanud, et hageja liikmed olid asjassepuutuvad isikud, kellel on õigus esitada hagi oma menetluslike õiguste kaitseks, ning et hageja esitas tegelikult väite, mis tugines sellele, et komisjon oleks pidanud alustama EÜ artikli 88 lõikes 2 ette nähtud ametliku uurimismenetluse, kuna talle olid teatavaks saanud tõsised kahtlused abi ühisturuga kokkusobivuse osas, ja lisas, et kuigi täiendavad sisulised väited on iseenesest vastuvõetamatud, siis tuleb esitatud argumente kontrollida, et hinnata, kas komisjonile olid tõsised kahtlused tööpoolest teatavaks saanud.

Sama problemaatika oli vaatluse all EÜ artikli 232 alusel esitatud tegevusetushagi raames kohtuasjas *Asklepios Kliniken*,²⁰ milles erahaiglate haldamisele spetsialiseerunud Saksa äriühing oli esitanud hagi, milles ta taotles selle tuvastamist, et komisjon ei võtnud õigusvastaselt seisukohta kaebuse suhtes, milles mõistetakse hukka, et Saksa ametiasutused on väidetavalt andnud avaliku sektori haiglatele riigiabi. Esimese Astme Kohus tuletas meelde, et EÜ artiklid 230 ja 232 on ühe ja sama õiguskaitsevahendi väljendused. Järelikult tuleb EÜ artikli 232 neljandat lõiku tõlgendada nii, et füüsiline või juriidiline isik võib esitada tühistamishagi ühenduse õigusakti peale, mis teda otseselt ja isiklikult puudutab, ning EÜ artikli 232 kolmas lõik annab talle võimaluse esitada tegevusetushagi institutsiooni vastu, kes ei ole vastu võtnud õigusakti, mis oleks teda otseselt ja isiklikult puudutanud.²¹

b) Abikavad

Kohtuasjas *Salvat père & fils jt vs. komisjon*²² oli komisjon vastu võtnud otsuse, milles madala kvaliteediga veini tootjatele antava sektoraalse riigiabi rahastamiseks Prantsuse

¹⁸ Esimese Astme Kohtu 23. aprilli 2007. aasta määrus kohtuasjas T-30/03 (apellatsioonimenetluses kohtuasi C-319/07 P).

¹⁹ Esimese Astme Kohtu 20. septembri 2007. aasta otsus kohtuasjas T-375/03.

²⁰ Esimese Astme Kohtu 11. juuli 2007. aasta otsus kohtuasjas T-167/04: Asklepios Kliniken vs. komisjon.

²¹ Euroopa Kohtu 18. novembri 1970. aasta otsus kohtuasjas 15/70: Chevalley vs. komisjon, EKL 1970, lk 975, ja Esimese Astme Kohtu 10. mai 2006. aasta otsus kohtuasjas T-395/04: Air One vs. komisjon, EKL 2006, lk II-1343.

²² Esimese Astme Kohtu 20. septembri 2007. aasta otsus kohtuasjas T-136/05. Vt selle kohta ka Esimese Astme Kohtu 12. septembri 2007. aasta otsus liidetud kohtuasjades T-239/04 ja T-323/04: Itaalia ja Brandt Italia vs. komisjon.

ametiasutuste poolt võetud meetmed loeti ühisturuga kokkusobimatuks riigiabiks. Komisjon kohustas seega Prantsuse Vabariiki nimetatud ebaseaduslikult antud abi abisaajatelt tagasi nõudma.

Tuginedes Euroopa Kohtu praktikale, mille kohaselt sellise individuaalse abi tegelik saaja, mis antakse üldise abikava alusel ja mille tagastamist komisjoni otsusega nõutakse, on sellest otsusest isiklikult puudutatud,²³ märkis Esimese Astme Kohus, et asjaolu, et vaidlustatud otsuses ei ole asjaomast abi saavaid ettevõtjaid nimetatud ning see on kohaldatav objektiivselt määratletud olukordadele ja tekitab õiguslikke tagajärgi üldiselt ja abstraktselt määratletud isikute kategooriale, ei too kaasa hagi vastuvõetamatust. Märkides vastupidi, et antud summad erinevad ettevõtjate kaupa ning on seega individualiseeritud vastavalt igaühe iseloomulikele tunnustele, sedastas Esimese Astme Kohus, et üks hagejatest on sellise individuaalse abi tegelik saaja, mis anti asjaomase sektoraalse abikava alusel ning mille tagastamist komisjon nõudis. Seega on nimetatud hageja vaidlustatud otsuse sellest osast otseselt ja isiklikult puudutatud.

5. Kasvuhoonegaaside saastekvootidega seotud vaidlused

2007. aastal kerkisid esile uued vaidlused seoses direktiiviga 2003/87²⁴ kehtestatud kasvuhoonegaaside saastekvootidega kauplemise korra raames vastu võetud ja liikmesriikidele adresseeritud komisjoni õigusaktide peale esitatud füüsiliste ja juriidiliste isikute hagidega. See direktiiv kehtestab kvootidega kauplemise süsteemi, et soodustada sellise saaste vähendamist, mille kohta tuleb eraldada kvoodid, mis lubavad loa omanikust käitajal heita keskkonda teatud koguse kasvuhoonegaase ning mis eraldatakse vastavalt komisjonile teatatud siseriiklikele saastekvootide eraldamise kavadele.

Ühegi ettevõtja, kellele saastekvoodid on eraldatud, hagi komisjoni otsuste peale ei tunnistanud vastuvõetavaks; põhjendused olid erinevad vastavalt vaidlustatud otsuse liigile.

a) Otsused mitte esitada teatatud siseriikliku saastekvootide eraldamise kava suhtes vastuväiteid

Olles tõlgendanud direktiivi 2003/87 grammatiliselt, kontekstuaalselt ja teleoloogiliselt, otsustas Esimese Astme Kohus kohtumääruses *EnBW Energie Baden-Württemberg vs. komisjon*,²⁵ et nimetatud direktiiv annab komisjonile ainult piiratud tagasilükkamise õiguse, lubades tal seda õigust kasutada eelkõige siis, kui komisjonipoolsete selgesõnaliste vastuväidete puudumisel direktiivis ette nähtud tähtaja jooksul muutub teatatud

²³ Euroopa Kohtu 19. oktoobri 2000. aasta otsus liidetud kohtuasjades C-15/98 ja C-105/99: Itaalia ja Sardinia Lines vs. komisjon, EKL 2000, lk I-8855.

²⁴ Euroopa Parlamendi ja nõukogu 13. oktoobri 2003. aasta direktiiv 2003/87/EÜ, millega luuakse ühenduses kasvuhoonegaaside saastekvootidega kauplemise süsteem ja muudetakse nõukogu direktiivi 96/61/EÜ (ELT L 275, lk 32; ELT eriväljaanne 15/07, lk 631).

²⁵ Esimese Astme Kohtu 30. aprilli 2007. aasta määrus kohtuasjas T-387/04.

siseriiklik saastekvootide eraldamise kava lõplikuks ja liikmesriigis rakendatavaks. Esimese Astme Kohus järelendas sellest, et kui otsuses on siseriikliku saastekvootide eraldamise kava teatud aspektid selgesõnaliselt vastu võetud, ei saa seda isegi mitte kaudselt lugeda siseriikliku saastekvootide eraldamise kava vastuvõtmiseks tervikuna, nii et hagejal puudub siseriikliku saastekvootide eraldamise kava teiste aspektide osas menetluse algatamise huvi.²⁶

Sarnastel põhjendustel otsustas Esimese Astme Kohus kohtumääruses *US Steel Košice vs. komisjon*,²⁷ et komisjoni otsusest, milles ei esitatud Slovakkia siseriikliku saastekvootide eraldamise kava suhtes ühtegi vastuväidet, ei tulene õigusi tekitava loa andmist, kuna Slovakkia meetmed ei vajanud nende iseloomust tulenevalt sellise loa andmist. Neil asjaoludel ei tekita vaidlustatud otsus kohustuslikke õiguslikke tagajärgi hagejate huve puudutaval viisil ja seega ei kujuta see endast akti, mille peale võib esitada hagi.

Kohtumääruses *Cemex UK Cement vs. komisjon*²⁸ tunnistas Esimese Astme Kohus isikliku puutumuse puudumisel vastuvõetamatuks hagi, millega taotleti komisjoni otsuse tühistamist, kes ei olnud esitanud vastuväiteid hagejale siseriiklikus saastekvootide eraldamise kavas eraldatud kvoodi suhtes – mida hageja pidas ebapiisavaks ja direktiiviga vastuolus olevaks –, kuna ainult Ühendkuningriik vastutab siseriikliku saastekvootide eraldamise kava täitmise ja üksikutele käitajatele spetsiifiliste saastekvootide eraldamise eest.

b) Otsused, millega siseriiklik saastekvootide eraldamise kava tunnistatakse direktiiviga vastuolus olevaks

Kohtumääruses *Fels-Werke jt vs. komisjon*²⁹ märkis Esimese Astme Kohus, et hagejad ei olnud isiklikult puudutatud komisjoni otsusest, millega varasema siseriikliku saastekvootide eraldamise kava ajal kehtestatud uute käitiste soodustamise meetod saastekvootide eraldamisel tunnistati direktiiviga vastuolus olevaks. See otsus puudutab hagejaid sama moodi nagu kõiki teisi käitajaid, kes on nendega samasuguses olukorras. Üksnes eelmise saastekvootide eraldamise perioodi kohta käivast Saksa süsteemist, mida peeti otsuses potentsiaalselt küsitavaks, tulenev õigus individualiseerib selle õiguse omanikku ainult siis, kui see õigus antakse üldise ja abstraktse normi alusel paljudele objektiivselt määratletud ettevõtjatele.

²⁶ Tuleb märkida, et sama Saksa siseriiklik saastekvootide eraldamise kava ajavahemikuks 2005–2007 oli Esimese Astme Kohtu 7. novembri 2007. aasta otsuse kohtuasjas T-374/04: Saksamaa vs. komisjon esemeks. Selles kohtuotsuses tühistati komisjoni otsus õigusnormi rikkumise tõttu selles osas, milles komisjon tunnistas direktiiviga 2003/87 vastuolus olevaks siseriiklikus saastekvootide eraldamise kavas ette nähtud hilisemate kohanduste võimaluse, mis oleks lubanud Saksa ametiasutustel vähendada teatud käitisele antud kvote ja kanda need äravõetud kvootide reservi, kui käitaja vahetab vana käitise uue vastu, mille tootmisvõimsus on väiksem. Esimese Astme Kohus rõhutas, et ükski direktiivi 2003/87 säte ei keela individuaalselt eraldatud kvootide arvu hiljem muuta, kuna liikmesriigil on vähendamise seotud korrigeerimiste korral manööverdamisruum.

²⁷ Esimese Astme Kohtu 1. oktoobri 2007. aasta määrus kohtuasjas T-489/04.

²⁸ Esimese Astme Kohtu 6. novembri 2007. aasta määrus kohtuasjas T-13/07.

²⁹ Esimese Astme Kohtu 11. septembri 2007. aasta määrus kohtuasjas T-28/07 (apellatsioonimenetluses kohtuasi C-503/07 P).

Kohtuasja *US Steel Košice vs. komisjon*³⁰ ese oli tühistada komisjoni otsus, millega ajavahemikuks 2008–2012 koostatud Slovakkia siseriikliku saastekvootide eraldamise kava teatud aspektid tunnistati direktiiviga 2003/87³¹ vastuolus olevaks ja nõuti ettenähtud kvootide koguarvu vähendamist. Esimese Astme Kohus märkis, et ei nimetatud direktiiv ega vaidlustatud otsus ei viinud kvootide koguarvu automaatse jagamiseni erinevate käitajate vahel, mis oleks väljendunud hagejale ja teistele käitistele eraldatud kvootide teatud protsendis. Seega ei ole hageja vaidlustatud otsusest otseselt puudutatud, kuna tema individuaalkvoodi vähendamine tulenes Slovaki Vabariigi kaalutluspädevuse teostamisest, kes ei ole kohustatud vähendama hageja individuaalkvooti, vaid on ainult kohustatud mitte ületama eraldatavate kvootide koguarvu.

Kohtumääruses *Drax Power jt vs. komisjon*³² otsustas Esimese Astme Kohus, et komisjoni otsus, millega lükati tagasi Suurbritannia ja Põhja-liri Ühendkuningriigi ettepanek muuta oma esialgset siseriiklikku saastekvootide eraldamise kava, eesmärgiga tõsta eraldatavate kvootide koguarvu, ei puudutanud otseselt hagejat.

Ettevõtjatele kohaldatavad konkurentsieeskirjad

1. Kohtupraktika EÜ artikli 81 valdkonnas

a) EÜ artikli 81 lõike 3 kohaldamine

Lahendades määruse nr 17³³ alusel vastu võetud erandi tegemise otsuse õiguspärasust, mis kehtestas selle adressaadile kohustusi, otsustas Esimese Astme Kohus kohtuotsuses *Duales System Deutschland vs. komisjon*,³⁴ et ettevõtja poolt haldusmenetluses komisjoni tõstatatud probleemidele vastamiseks võetud kohustus täpsustas selle teenuste lepingu sisu, millest anti teada sekkumatustõendi või erandi saamiseks EÜ artikli 81 alusel, näidates komisjonile, kuidas see ettevõtja kavatseb tulevikus käituda. Järelikult tegi komisjon vaidlustatud otsuse õigesti, võttes seda kohustust arvesse, ning Esimese Astme Kohtu ülesanne ei ole kontrollida selle otsuse õiguspärasust õiguse alusel, millest ettevõtja loobus haldusmenetluse käigus.

Lisaks sedastas Esimese Astme Kohus, et juhul, kui nõude peamise osa moodustavad ettevõtja lepingupartnerite omandis olevad rajatised kujutavad kitsaskohta tema konkurentide jaoks, võib komisjon panna nimetatud ettevõtjale kohustuse – seades selle erandi tegemise tingimuseks – nimetatud rajatiste ühiseks kasutamiseks ettevõtja ja tema

³⁰ Esimese Astme Kohtu 1. oktoobri 2007. aasta määrus kohtuasjas T-27/07 (apellatsioonimenetluses kohtuasi C-6/08 P).

³¹ Euroopa Parlamendi ja nõukogu 13. oktoobri 2003. aasta direktiiv 2003/87/EÜ, millega luuakse ühenduses kasvuhoonegaaside saastekvootidega kauplemise süsteem ja muudetakse nõukogu direktiivi 96/61/EÜ (ELT L 275, lk 32; ELT eriväljaanne 15/07, lk 631).

³² Esimese Astme Kohtu 25. juuni 2007. aasta määrus kohtuasjas T-130/06.

³³ Nõukogu 6. veebruari 1962. aasta määrus nr 17 esimene määrus [EÜ] artiklite [81] ja [82] rakendamise kohta (EÜT 1962, 13, lk 204; ELT eriväljaanne 08/01, lk 3).

³⁴ Esimese Astme Kohtu 24. mai 2007. aasta otsus kohtuasjas T-289/01.

konkurentide poolt, kuna sellise ühiskasutuse puudumisel võetaks viimati nimetatutelt igasugune tõsine võimalus siseneda ja jääda asjaomasele turule.

b) Üks rikkumine

Esimese Astme Kohus täpsustas kohtuotsuses *BASF ja UCB vs. komisjon*,³⁵ et ühte ja vältavat rikkumist iseloomustavat mõistet „üks eesmärk” ei saa määratleda üldise viitega konkurentsi moonutamisele asjaomase toote turul, sest konkurentsi kahjustamine kujutab endast iga sellise tegevuse olemuslikku osa, mis kuulub EÜ artikli 81 kohaldamisalasse. Ühe eesmärgi mõiste selline määratlus ohustab võtta ühe ja vältava rikkumise mõistelt osa selle tähendusest, kuna selle tagajärjel tuleks mitut ühte majandussektorit puudutavat tegevust, mis on EÜ artiklis 81 keelatud, süstemaatiliselt käsitleda asjaoludena, mis moodustavad ühe rikkumise.

Vaidlusaluste kartellide osas sedastas Esimese Astme Kohus, et ülemaailmsete ja Euroopa tasandi lepete kohaldamine ei kattunud ajaliselt, et neil olid erinevad eesmärgid, et neid rakendati erinevaid meetodeid kasutades ning et komisjon ei ole töendanud Euroopa tootjate kavatsust liituda ülemaailmsete kokkulepetega selleks, et hiljem Euroopa Majanduspiirkonna turgu jagada. Järelikult kujutavad ülemaailmsed ja Euroopa tasandi kartellikokkulepped endast kahte erinevat rikkumist. Arvestades, et ülemaailmses kartellis osalemises seisnev rikkumine on aegunud, tühistas Esimese Astme Kohus vaidlustatud otsuse osas, milles sellega määrati hagejatele trahv kartellis osalemise eest.

c) Trahvid

Kohtuotsusest *Prym ja Prym Consumer vs. komisjon*³⁶ nähtub, et komisjonil on EÜ artikli 81 alusel vastu võetud otsuses kohustus piiritleda asjaomane turg ainult siis, kui ilma sellise piiritlemiseta ei oleks võimalik kindlaks määrata, kas kartell võib mõjutada liikmesriikidevahelist kaubandust või kas sellel on konkurentsivastane eesmärk või tagajärg. Kui kokkuleppe ese on kaubaturu või geograafilise turu jagamine, ei ole komisjonil EÜ artikli 81 kohaldamiseks kohustust turgu piiritleda. Siiski, kui otsuse resolutiivosas ei tuvastata mitte ainult rikkumist, vaid määratakse ka trahv, siis on asjaomast turgu puudutavad faktilised järeldused asjassepuutuvad. Vastavalt suunistele trahvide arvutamise meetodi kohta³⁷ tuleb rikkumise raskuse hindamisel arvesse võtta tegelikku mõju turule, kui seda saab mõõta, ning rikkujate tegelikku majanduslikku suutlikkust põhjustada olulist kahju muudele turuosalistele. Nende asjaolude hindamine nõuab turgude suuruse ja asjaomaste ettevõtjate kontrollitavate turuosade määratlemist.

³⁵ Esimese Astme Kohtu 12. detsembri 2007. aasta otsused kohtuasjas T-101/05 ja kohtuasjas T-111/05.

³⁶ Esimese Astme Kohtu 12. septembri 2007. aasta otsus kohtuasjas T-30/05 (apellatsioonimenetluses kohtuasi C-534/07 P).

³⁷ Suunised määruse nr 17 artikli 15 lõike 2 ja ESTÜ asutamislepingu artikli 65 lõike 5 kohaselt määratlevate trahvide arvutamise meetodi kohta (EÜT 1998, C 9, lk 3; ELT eriväljaanne 08/01, lk 171).

Esimese Astme Kohus märkis siiski rikkumise kohta, mille ese on kaubaturu ja geograafilise turu jagamine ja mis on suuniste järgi kvalifitseeritud „väga raske” rikkumisena, et turu määratlemisega seotud põhjenduste puudumine ei saa kõnesolevas asjas viia trahvi tühistamise või vähendamiseni, kuna on sedastatud, et komisjon oli valinud nimetatud suunistes sellise rikkumise korral ette nähtud minimaalse lähtesumma.

Esimese Astme Kohus kasutas kohtuotsuses *Bolloré jt vs. komisjon*³⁸ oma täielikku pädevust kahest aspektist. Esiteks – tuletades meelde, et kuigi rikkumise tuvastamiseks ei ole määrav asjaolu, et ettevõtja ei ole osalenud kõikides kartelli moodustavates tegevustes, tuleb seda arvesse võtta rikkumise raskuse hindamisel ja vajadusel trahvisumma määratlemisel – vähendas ta ühele ettevõtjale määratud lõplikku trahvisummat 15% võrra põhjendusel, et komisjon ei ole tõendanud, et ta ei ole kõikide parameetrite osas, mis viisid ettevõtjale määratud lõpliku trahvisumma määratlemiseni, arvesse võtnud asjaolu, et ettevõtja ei ole osalenud turu jagamises. Teiseks märkis Esimese Astme Kohus koostöö tõttu trahvi vähendamise raames, et kuigi ettevõtja Mougeot esitas vastupidi ettevõtjale AWA vaidlusalust perioodi puudutavaid dokumente ja kuigi tema väited on mõnes punktis detailsemad, siis AWA esitatud teave puudutab pikemat perioodi ja selle geograafiline ulatus on laiem, ning tuletas sellest, et need ettevõtjad on teinud ühtemoodi koostööd. Järelikult vähendas ta ettevõtjale AWA määratud trahvi samamoodi, nagu seda oli tehtud ettevõtja Mougeot’ puhul.

Samuti, olles sedastanud eespool viidatud kohtuotsuses *BASF ja UCB vs. komisjon*, et rikkumine, mis seisnes hagejate osalemises ülemaailmsetes kartellikokkulepetes, on aegunud, arvutas Esimese Astme Kohus ümber komisjoni poolt neile ettevõtjatele määratud trahvisumma. Ettevõtja BASF osas märkis Esimese Astme Kohus, et asjaolu, et ettevõtja tegi komisjonile kättesaadavaks informatsiooni, mis puudutab tegusid, mille eest ei oleks saanud temalt trahvi nõuda, ei kujuta endast 1996. aasta koostööteatise³⁹ kohaldamisalasse kuuluvat koostööd. Võttes arvesse, et BASF-i koostöö korras esitatud tõendid käsitlesid ülemaailmseid kokkuleppeid ning et ülemaailmsete kokkulepetega seonduv rikkumine on loetud aegunuks, märkis Esimese Astme Kohus, et nimetatud ettevõtjal ei ole enam õigust seda täiendavat 10% vähendamist saada, mida talle sel alusel võimaldati. Kuna Esimese Astme Kohus sedastas, et rikkumise iseloomu arvestades peab lähtesummade üldine tase jääma samaks, mis on kehtestatud kõikides kokkulepetes, siis BASF-ile määratud trahvisummat ei vähenda asjaolu, et tema suhtes tehti kindlaks, et ühe temale etteheidetava rikkumise eest ei saanud aegumise tõttu karistust määrata. Nime- tatud aegumise tõttu trahvi vähendamisest hoolimata oli Esimese Astme Kohtu määratud lõplik trahvisumma hoopis 35,024 miljonit eurot ehk 54 000 eurot rohkem kui komisjoni poolt BASF-ile määratud summa.

³⁸ Esimese Astme Kohtu 26. aprilli 2007. aasta otsus liidetud kohtuasjades T-109/02, T-118/02, T-122/02, T-125/02, T-126/02, T-128/02, T-129/02, T-132/02 ja T-136/02 (apellatsioonimenetluses kohtuasi C-322/07 P).

³⁹ Komisjoni 18. juuli 1996. aasta teatis, mis käsitleb trahvide määramatajätmist või vähendamist kartellide puhul (EÜT 1996, C 207, lk 4).

Kohtuotsuses *Coats Holdings ja Coats vs. komisjon*⁴⁰ märkis Esimese Astme Kohus, et hageja roll piirdus põhimõtteliselt sellega, et ta aitas kaasa kartelli raamkokkuleppe jõustumisele. Kuna tema roll oli võrreldav eelkõige vahendaja, mitte aga kogu kartellis osaleja omaga, siis pidas Esimese Astme Kohus vajalikuks vähendada trahvi 20% võrra, et võtta arvesse kergendavaid asjaolusid.

d) Rikkumise omistatavus

Kohtuotsuses *Akzo Nobel jt vs. komisjon*⁴¹ rõhutas Esimese Astme Kohus, et komisjonile ei anna õigust adresseerida trahve määrav otsus äriühingute kontserni emaettevõtjale mitte rikkumisele ässitav side emaettevõtja ja tema tütarettevõtja vahel ega ka seda enam emaettevõtja seotus nimetatud rikkumisega, vaid asjaolu, et nad moodustavad EÜ artikli 81 tähenduses üheainsa ettevõtja.

Juhul, kui emaettevõtja omab rikkumise toime pannud tütarettevõtja aktsia- või osakapitalis 100% osalust, võib lihtsalt eeldada, et mainitud emaettevõtja mõjutab otsustavalt oma tütarettevõtja tegevust. Emaettevõtja kohustus on see eeldus ümber lükata, esitades Esimese Astme Kohtule hindamiseks kõik asjaolud, mis puudutavad organisatsioonilisi, majanduslikke ja juriidilisi seoseid tütarettevõtja ja tema enda vahel, tõendamaks, et nad ei ole üks majanduslik üksus.

2. Kohtupraktika EÜ artikli 82 valdkonnas

a) Kohtuotsus *Microsoft vs. komisjon*

Esimese Astme Kohtu tegevust ilmestas sel aastal suurkojas tehtud kohtuotsus *Microsoft vs. komisjon*,⁴² milles jäeti põhiosas rahuldamata hagi komisjoni otsuse tühistamiseks.⁴³

Lisaks enam kui 497 miljoni euro suurusele trahvile kohustas komisjon Microsofti lõpetama tuvastatud rikkumised, tehes esiteks võrguserveri operatsioonisüsteeme arendada ja levitada soovivatele ettevõtjatele kättesaadavaks vajalik teave ja teiseks pakkuda müügiks personaalarvutite operatsioonisüsteem ilma tarkvarata Windows Media Player. Et abistada komisjoni nende parandusmeetmete täitmise järelevalves, oli otsuses ette nähtud järelevalvemehhanism, mis hõlmas sõltumatu järelevalveisiku määramist.

⁴⁰ Esimese Astme Kohtu 12. septembri 2007. aasta otsus kohtuasjas T-36/05 (apellatsioonimenetluses kohtuasi C-468/07 P).

⁴¹ Esimese Astme Kohtu 12. detsembri 2007. aasta otsus kohtuasjas T-112/05.

⁴² Esimese Astme Kohtu 17. septembri 2007. aasta otsus kohtuasjas T-201/04.

⁴³ Komisjoni 24. mai 2004. aasta otsus 2007/53/EÜ EÜ asutamislepingu artikli 82 ja Euroopa Majanduspiirkonna lepingu artikli 54 alusel Microsoft Corporationi vastu algatatud menetluse kohta (juhtum COMP/C-3/37.792 – Microsoft) (ELT 2007, L 32, lk 23).

Esimese Astme Kohus lükkas tagasi kõik hageja väited komisjoni väidetud turgu valitseva seisundi kuritarvitamise ning parandusmeetmete ja määratud trahvi kohta, kuid tühistas seevastu otsuse sätteid, mis puudutavad sõltumatut järelevalveisikut.

Esiteks lükkas Esimese Astme Kohus koostalitlusvõimealase teabe andmisest keeldumises seisneva rikkumise osas tagasi kõik Microsofti argumendid, millega ta vaidlustas komisjoni kasutatud koostalitlusvõime mõiste ja selle ulatuse ning määratud parandusmeetme sidususe. Esimese Astme Kohus analüüsis seejärel Microsofti sideprotokolle või nende spetsifikatsioone puudutavate intellektuaalomandiõiguste või ärisaladuste küsimust. Euroopa Kohtu praktikale⁴⁴ viidates tuletas Esimese Astme Kohus meelde, et autoriõiguse omaniku ainuõiguse kasutamine võib kujutada endast sellist rikkumist ainult erandlikel tingimustel: esiteks, kui keeldumine on seotud toote või teenusega, mis on hädavajalik teatavaks tegevuseks sidusturul; teiseks, kui keeldumine on selline, millega välistatakse igasugune tõhus konkurents sellel sidusturul; kolmandaks, kui keeldumisega takistatakse uue toote ilmumist, mille järele on potentsiaalne tarbijanõudlus, ja lõpetuseks, kui see keeldumine ei ole objektiivselt põhjendatud.

Kontrollides nende tingimuste esinemist kõnesolevas asjas, otsustas Esimese Astme Kohus, et komisjon ei ole teinud ilmset kaalutlusviga, kui ta järeldas esiteks, et töörühmaserverite Windowsi operatsioonisüsteemidega jätkusuutlikult konkureerimiseks peavad konkurentide operatsioonisüsteemid olema võimelised koostalitlеме Windowsi domeeni arhitektuuriga samadel alustel nagu nimetatud Windowsi süsteemid, teiseks, et turu arengust nähtub konkurentsi kõrvaldamise oht töörühmaserverite operatsioonisüsteemide turul, ja kolmandaks, et Microsoftile ette heidetud keeldumisega piirati tehnilist arengut tarbija kahjuks EÜ artikli 82 teise lõigu punkti b tähenduses ning et seega on uue toote ilmumisega seotud tingimus kõnesolevas asjas täidetud. Lõpetuseks märkis Esimese Astme Kohus, et Microsoft ei ole tõendanud, et tema keeldumine asjaomase koostalitlusvõimealase teabe avaldamisest oleks objektiivselt põhjendatud, ega piisavalt tõendanud, et selle teabe avalikustamisel oleks oluline negatiivne mõju tema innovatsiooniimulile.

Esimese Astme Kohus sedastas teiseks seoses rikkumisega, mis tugineb personaalarvutite Windowsi operatsioonisüsteemi ja tarkvara Windows Media Player seotud müügile, et komisjoni analüüs seotud müügi koosseisuliste elementide kohta on õige ja kooskõlas nii EÜ artikliga 82 kui ka kohtupraktikaga,⁴⁵ tuletades meelde, et need elemendid on järgmised: esiteks, et siduv toode ja seotav toode on kaks eraldi toodet; teiseks, et asjaomasel ettevõtjal on turgu valitsev seisund siduva toote suhtes; kolmandaks, et asjaomane ettevõtja ei anna klientidele võimalust soetada siduv toode ilma seotava tooteta, ja neljandaks, et selline tegevus kõrvaldab konkurentsi.

⁴⁴ Euroopa Kohtu 5. oktoobri 1988. aasta otsus kohtuasjas 238/87: Volvo, EKL 1988, lk 6211; 6. aprilli 1995. aasta otsus liidetud kohtuasjades C-241/91 P ja C-242/91 P: RTE ja ITP vs. komisjon – „Magill”, EKL 1995, lk I-743; 26. novembri 1998. aasta otsus kohtuasjas C-7/97: Bronner, EKL 1998, lk I-7791, ning 29. aprilli 2004. aasta otsus kohtuasjas C-418/01: IMS Health, EKL 2004, lk I-5039.

⁴⁵ Vt eelkõige Esimese Astme Kohtu 12. detsembri 1991. aasta otsus kohtuasjas T-30/89: Hilti vs. komisjon, EKL 1991, lk II-1439, ja Esimese Astme Kohtu 6. oktoobri 1994. aasta otsus kohtuasjas T-83/91: Tetra Pak vs. komisjon, EKL 1994, lk II-755

Esimese Astme Kohus otsustas kolmandaks seoses järelvalvemehhanismiga, mis hõlmas sõltumatu järelvalveisiku määramist, et otsusel ei ole määruse nr 17⁴⁶ õiguslikku alust ning sellepärast ületatakse selles komisjoni uurimis- ja sunnivolitusi. Esimese Astme Kohus märkis, et sellise mehhanismi kehtestamisega, mis andis järelvalveisikule ajaliselt piiritlemata ja komisjonist sõltumatu õiguse juurdepääsuks Microsofti andmetele, dokumentidele, ruumidele ja töötajatele ning Microsofti asjaomaste toodete lähtekoodile ning mis võimaldas sellel järelvalveisikul tegutseda ka omal algatusel või kolmandate isikute nõudel, läks komisjon palju kaugemale olukorrast, kustal on teda uurimisel nõustav välisekspert, ning oli delegeerinud volitusi, mida ta saab ainult ise kasutada. Komisjoni tegevus väljus ka tema pädevuse piiridest, kui ta kohustas Microsofti kandma järelvalveisikuga seotud kulusid, samas kui määruses nr 17 pole ühtegi sätet, mis volitaks komisjoni kohustama ettevõtjat kandma kulusid, mis komisjonil tekivad parandusmeetmete rakendamise järelvalve tulemusel.

Määratud trahvi kohta täpsustas Esimese Astme Kohus eelkõige, et põhjendamiskohustus ei sisalda ei kohustust väljendada trahvisummasid arvuliselt ega teha trahvi lähtesumma määratlemisel vahet erinevatel rikkumistel.

b) Kaebuste rahuldamata jätmise otsused

Eespool viidatud kohtuotsuses *Ufex jt vs. komisjon* tuletas Esimese Astme Kohus meelde, et kuigi komisjon võib oma kaalutluspädevuse teostamisel otsustada kaebuse menetlemine ühenduse huvi puudumise tõttu lõpetada,⁴⁷ ei saa ta siiski seda teha, tuginedes ainult sellele, et väidetav tegevus on lõppenud, ilma etta oleks kontrollinud, kas konkurentsivastane mõju jätkub, ning võtma vajadusel arvesse väidetava konkurentsivastase käitumise raskust ja kestust või hinnates ühenduse huvi kaebuse menetlemise jätkamiseks. Isegi kui konkurentsivastane mõju on kadunud, võib komisjon võtta arvesse väidetavate rikkumiste kestust ja raskust.

Veel täpsustas Esimese Astme Kohus sellise kaebuse kontrollimisel, mis puudutas komisjoni ja siseriiklike ametiasutuste jagatud pädevust, et ei siseriiklike ametiasutuste või kohtute subjektiivne seisukoht, et komisjon on paremas olukorras teema käsitlemiseks, ega komisjoni ja siseriikliku ametiasutuse vaheline koostöö ei loo siiski komisjoni ainupädevust ega enneta selle otsust juhtumi ühenduse huvi olemasolu kohta. Komisjonil ei ole ka kohustust juhtumit esmajärjekorras käsitleda, kui siseriiklik kohus on tema otsust ootama jäädes selle menetlemise peatanud.

c) EÜ artikli 82 kohaldamine risttoetustele

Eespool viidatud kohtuotsuses *Ufex jt vs. komisjon* otsustas Esimese Astme Kohus, et turgu valitsevas seisundis oleva ettevõtja poolt selliste risttoetuste andmine, mis tulenevad

⁴⁶ Viidatud eespool 33. joonealuses märkuses.

⁴⁷ Ühenduse huvi mõiste kohta vt ka Esimese Astme Kohtu 3. juuli 2007. aasta otsus kohtuasjas T-458/04: *Au lys de France vs. komisjon* ja 12. juuli 2007. aasta otsus kohtuasjas T-229/05: *AEPI vs. komisjon* (apellatsioonimenetluses kohtuasi C-425/07 P).

sektorist, kus tal on õiguspärane monopol, oma konkurentsile avatud tütarettevõtja tegevusele ei ole sellisena turgu valitseva seisundi kuritarvitamine, sõltumata reserveeritud sektoris ja konkurentsile avatud sektoris teostatud poliitikast. Ainuüksi asjaoluga, et äriühingule antakse ainuõigus, et tagada selle ettevõtja poolt üldist majandushuvi esindavate teenuste pakkumine, ei ole veel vastuolus see, kui asjaomane ettevõtja saab talle reserveeritud tegevusest kasumit, ning see ei takista seda, et nimetatud ettevõtja laiendaks oma tegevust reserveerimata valdkondadesse. Osaluse omandamine ettevõtjas ja analoogia alusel risttoetuste andmine võib siiski tekitada probleeme ühenduse konkurentsieeskirjade alusel, kui monopoli omava ettevõtja kasutatud vahendid pärinevad ülemäärastest või diskrimineerivatest hindadest või muust rikkuvast praktikast reserveeritud turul. Järelikult ei kujuta turgu valitsevas seisundis oleva ettevõtja poolt oma tütarettevõtjale osutatud teenuste eest madalama hinna küsimine endast tingimata konkurentide kahjustamist, kui tütarettevõtja kasutab neid toetusi, et saada eriti suurt kasumit või maksta kõrgeid dividende. See kehtib ka asjaolu kohta, kui tütarettevõtja joondab hindasid konkurentide hindade järgi ja saab väga olulist kasu, kuna selline tegevus ei mõjuta klienti teenusepakkuja valikul.

d) Turgu valitseva seisundi kuritarvitamine

Esimese Astme Kohus märkis kohtuotsuses *Duales System Deutschland vs. komisjon (Der Grüne Punkt)*,⁴⁸ et turgu valitseva seisundi kuritarvitamisega on tegemist sellise ettevõtja tegevuse puhul, kes osutab kogu territooriumi hõlmavat pakendite käitlemise ja taaskasutuse teenust, mis seisneb selles, et ta nõuab tema süsteemi kasutatavalt ettevõtjatelt tasu maksmist kõikide Saksamaal turustatavate ja tema logo kandvate pakendite eest, kui need ettevõtjad tõendavad, et osa või kõikide pakendite puhul ei kasuta nad seda süsteemi. See ei välista siiski selle ettevõtja õigust saada asjakohast tasu ainult kaubamärgi kasutamise eest, juhul kui on tõendatud, et tema logo kandva pakendi võttis tagasi ja taaskasutas mõni muu süsteem. Logoga varustamine vastab teenuse osutamisele, kuna see näitab tarbijale, et süsteem on antud tema käsutusse.

e) Omahinnast madalam hind

Tuginedes kohtuotsusele *AKZO vs. komisjon*,⁴⁹ tuletas Esimese Astme Kohus kohtuotsuses *France Télécom vs. komisjon*⁵⁰ meelde, et omahinnast madalama hinnaga müügi kindlakstegemiseks on kaks erinevat analüüsimeetodit. Turgu valitsevas seisundis oleva ettevõtja poolt kehtestatud keskmistest muutuvkuludest madalamad hinnad on alati ebaõiglased, kuna selliseid hindasid kasutava ettevõtja ainus eesmärk saab olla ainult konkurentide kõrvaldamine, samas kui hinnad, mis on madalamad keskmisest kogukulust ja kõrgemad keskmisest muutuvkulust, on ebaõiglased juhul, kui need kehtestatakse

⁴⁸ Esimese Astme Kohtu 24. mai 2007. aasta otsus kohtuasjas T-151/01 (apellatsioonimenetluses kohtuasi C-385/07 P).

⁴⁹ Euroopa Kohtu 3. juuli 1991. aasta otsus kohtuasjas C-62/86, EKL 1991, lk I-3359.

⁵⁰ Esimese Astme Kohtu 30. jaanuari 2007. aasta otsus kohtuasjas T-340/03 (apellatsioonimenetluses kohtuasi C-202/07 P).

konkurendi kõrvaldamise strateegia raames. See konkurentsi kõrvaldamise tahe peab olema tõendatud kaalukate ja üksteist toetavate kaudsete tõenditega, ilma et oleks siiski vaja tõendada vastava tegevuse mingeid konkreetseid mõjusid.

Rikkumise lõppemisele järgnenud perioodi tulusid ja kulusid ei saa arvesse võtta kulude katmise määra arvutamiseks rikkumise perioodil. EÜ artiklis 82 on mõeldud asjaomase ettevõtja seisundit ühisturul ajal, mil väidetava seisundi kuritarvitamisena käsitletav rikkumine on toime pandud. Ei ole siiski vaja lisaks tõendada, et asjaomasel ettevõtjal oli reaalne võimalus kahjum tagasi teenida.

Lisaks märkis Esimese Astme Kohus, et ei saa väita, et turgu valitsevas seisundis oleva ettevõtja õigus juhendada oma konkurentide hindadest on absoluutne, eriti olukorras, kus see õigus lubaks omahindadest madalamate hindade küsimist, mis on asutamislepinguga keelatud. Kuigi turgu valitsevas seisundis olevat ettevõtjat ei saa jätta ilma õigusest kaitsta oma ärihuvisid, kui neid peaks ohustatama, ja kuigi talle tuleb mõistlikus ulatuses anda õigus võtta selle kaitseks meetmeid, ei saa talle lubada tegevust, mille eesmärk on just nimelt turgu valitsevat seisundit tugevdada ja seda kuritarvitada.

f) Turgu valitsevas seisundis oleva ettevõtja võetud kohustused

Eespool viidatud kohtuotsuses *Alrosa vs. komisjon* otsustas Esimese Astme Kohus esimest korda turgu valitsevas seisundis oleva ettevõtja pakutud kohustuste siduvaks muutmist puudutava otsuse õiguspärasuse ja selle mõju üle kolmandatele isikutele.

Esimese Astme Kohus sedastas, et sellise otsusega lõpetatakse konkurentsieeskirjade rikkumise tuvastamise ja rikkumise eest karistamise menetlus. Seega ei saa seda otsust käsitleda nii, nagu komisjon oleks pelgalt nõustunud läbirääkimiste poole vabalt sõnastatud ettepanekuga, vaid see kujutab endast siduvat meedet, mis lõpetab rikkumise või võimaliku rikkumise, juhul kui komisjon teostab kõiki talle EÜ artiklitega 81 ja 82 antud õigusi, kus on ainsaks erisuseks see, et asjaomaste ettevõtjate pakutud kohustuste esitlemisel on komisjon vabastatud rikkumise tõendamisest. Määruse nr 1/2003⁵¹ artikli 9 alusel vastu võetav otsus, millega tehakse turuosalise käitumine siduvaks kolmandate isikute jaoks, võib kaudselt sisaldada *erga omnes* õiguslikke tagajärgi, mida asjaomane ettevõtja ei suuda ise tekitada. Komisjon on Esimese Astme Kohtu arvates seega alates hetkest, mil ta muudab siduvaks asjaomase ettevõtja pakutud kohustused, nimetatud tagajärgede ainus tekitaja ning ta vastutab järelikult ainsana ka nende eest. Kuigi selle eesmärgi saavutamiseks on komisjonil talle määrusega nr 1/2003 antud kaalutusõigus valida, kuidas muuta asjaomaste ettevõtjate pakutud kohustused siduvaks ning kas võtta vastu otsus artikli 9 alusel või järgida määruse artikli 7 lõikes 1 sätestatud teed, mis nõuab rikkumise tuvastamist, on ta siiski kohustatud järgima proportsionaalsuse põhimõtet.

Esimese Astme Kohus sedastas kõnesolevas asjas, et komisjoni otsuse korral, millega kohustatakse lõpetama sellise kahe ettevõtja vahelised pikaajalised majanduslikud suhted,

⁵¹ Nõukogu 16. detsembri 2002. aasta määrus (EÜ) nr 1/2003 [EÜ] artiklites 81 ja 82 sätestatud konkurentsieeskirjade rakendamise kohta (EÜT L 1, lk 1; ELT eriväljaanne 08/02, lk 205).

kes on sõlminud turgu valitseva seisundi kuritarvitamise kahtlusega kokkuleppe, peab komisjoni poolt EÜ artiklite 81 ja 82 alusel algatatud kahe menetluse vaheline seos ning asjaolu, et nimetatud otsuses mainitakse sõnaselgelt kokkuleppe sõlminud ettevõtjat, ilma et see otsus oleks siiski temale adresseeritud, viima selleni, et viimati nimetatud ettevõtjale oleks kogu menetluses antud õigused, mis on määruse nr 1/2003 tähenduses „asjaomasel ettevõtjal”, kuigi kitsas tähenduses ei saa teda EÜ artiklit 82 puudutavas menetluses sellena kvalifitseerida. Järelikult on sellel ettevõtjal õigus olla ära kuulatud isiklike kohustuste osas, mida komisjon kavatses muuta siduvaks, ning ta peab saama seda õigust täielikult teostada.

3. Kohtupraktika koondumiste kontrolli valdkonnas

Kohtuotsuses *Sun Chemical Group jt vs. komisjon*⁵² rõhutas Esimese Astme Kohus, et horisontaalsete ühinemiste hindamise suunised⁵³ ei nõua alati kõikide neis mainitud tegurite uurimist, kuna komisjonil on kaalutusõigus, mis võimaldab tal teatavaid tegureid arvesse võtta või arvesse võtmata jätta, ning ta ei pea esitama täpset põhjendust koondumise teatud hulga asjaolude hindamise kohta, mis tunduvad talle koondumise hindamisel ilmselgelt asjassepuutumatud, tähtsusetud või selgelt teisejärgulised.

Esimese Astme Kohtu kohtulik kontroll ei tohi piirduda üksnes uurimisega, kas komisjon võttis koondumise konkurentsimoju hindamisel asjakohastena arvesse suunistes mainitud asjaolusid või mitte, vaid ta peab samuti kaaluma, kas komisjoni võimalikud vead võivad kõigutada tema järeldust.

Lisaks sedastas Esimese Astme Kohus, kontrollides üleliigsete tootmisvõimsuste kohta esitatud komisjoni analüüsi, et koondumisel tekkinud ettevõtja hirmutamiseks võimaliku konkurentsivastase käitumise eest ei ole vaja, et kõik tema kliendid saaksid kõik oma tellimused teiste tarnijate juurde üle viia. Nende võimalust viia suur osa oma tellimustest teiste tarnijate juurde võib käsitleda koondumisel tekkinud ettevõtja jaoks piisavalt suurte kadude ohuna, et hoida nimetatud ettevõtjat sellise strateegia rakendamisest eemale.

4. Konkurentsivastase tegevuse eest karistamise menetlus

a) Pädevuse jaotus

Määruse nr 1/2003 eesmärk on eelkõige liikmesriikide konkurentsiasutuste aktiivsem osalemine ühenduse konkurentsieeskirjade tõhusa kohaldamise tagamiseks ja selleks on määruses kehtestatud nimetatud eeskirju tihedas omavahelises koostöös kohaldavate siseriiklike ametiasutuste võrgustik. Esimese Astme Kohus täpsustas eespool viidatud kohtuotsustes *France Télécom vs. komisjon*, et määrus nr 1/2003 säilitab siiski komisjoni esmase rolli rikkumiste tuvastamisel. Kuigi nimetatud määruse artikli 11 lõikes 1 on

⁵² Esimese Astme Kohtu 9. juuli 2007. aasta otsus kohtuasjas T-282/06.

⁵³ Horisontaalsete ühinemiste hindamise suunised vastavalt nõukogu määrusele kontrolli kehtestamise kohta ettevõtjate koondumiste üle (ELT 2004, C 31, lk 5; ELT eriväljaanne 08/03, lk 10).

kehtestatud üldreegel, et komisjon ja liikmesriigi ametiasutused on kohustatud tihedat koostööd tegema, ei ole selles kehtestatud komisjoni jaoks keeldu teostada kontrolli asjas, mille uurimiseks on paralleelselt pöördutud ka liikmesriigi konkurentsiasutuse poole. Sellest sättest ei saa ka järeldada, et kui liikmesriigi konkurentsiasutus on juba alustanud teatud asjaolude uurimist, ei ole komisjonil automaatselt enam õigust juhtumit käsitleda või selle vastu põhimõtteliselt huvi üles näidata. Vastupidi, selles normis sätestatud komisjoni ja siseriikliku ametiasutuste vahelise koostöö kohustus näeb ette, et nad võivad vähemalt juhtumi käsitlemise algstaadiumis – mille osaks on ka uurimine – oma pädevusi teostada paralleelselt.

Lisaks näeb määruse nr 1/2003 artikli 11 lõige 6 ette, et asjaomase siseriikliku konkurentsiasutusega konsulteerimise tingimusel on komisjonil õigus alata menetlus otsuse tegemiseks isegi siis, kui siseriiklik konkurentsiasutus on juba juhtumit käsitlemas. Määrust nr 1/2003 ei tohi tõlgendada nii, et see keelab samadel asjaoludel komisjonil otsustada määrata kontroll, mis on vaid juhtumi sisulist käsitlemist ettevalmistav akt ega too endaga kaasa ametlikku menetluse algatamist.

b) Advokaadi ja kliendi teabevahetuse konfidentsiaalsuse kaitse

Eespool viidatud kohtuotsuses *Akzo Nobel Chemicals ja Akcros Chemicals vs. komisjon* tegi Esimese Astme Kohus otsuse Euroopa Kohtu poolt kohtuotsuses *AM & S vs. komisjon*⁵⁴ esitatud põhimõtte ulatuse osas, mille kohaselt komisjon peab temale konkurentsieeskirjade rikkumiste avastamiseks antud uurimispädevuse teostamisel arvestama teatud tingimustel advokaadi ja kliendi teabevahetuse konfidentsiaalsust.

Kontrolli teostamise menetluse osas märkis Esimese Astme Kohus, et ettevõtjal on õigus keelduda andmast komisjoni töötajatele võimalust kasvõi põgusalt tutvuda dokumentidega, mida ta väidab olevat konfidentsiaalsusega kaitstud, kui ta leiab, et selline põgusalt tutvumine on dokumentide sisu avalikustamiseta võimatu ning kui ta seda põhjendatult selgitab. Kui komisjon leiab, et ettevõtja poolt esitatud tõendid ei näita, et kõnealused dokumendid on konfidentsiaalse olemusega, võivad komisjoni töötajad panna koopia dokumendist pitseeritud ümbrikusse ja võtta selle endaga kaasa, et lahkelt hiljem lahendada. Esimese Astme Kohus leidis, et selline menetlus annab võimaluse vältida advokaadi ja kliendi teabevahetuse konfidentsiaalsuse rikkumise ohtu, jättes samas komisjonile võimaluse säilitada teatud kontroll uuritavate dokumentide üle ning vältida dokumentide edaspidise kadumise või ärakasutamise ohtu.

Kaitstud dokumentide liikide kohta märkis Esimese Astme Kohus, et ettevõttesisesed dokumente, isegi kui neid advokaadile ei saadetud või kui neid ei koostatud selleks, et neid materiaalselt advokaadile saadetak, võib siiski kaitsta advokaadi ja kliendi teabevahetuse konfidentsiaalsusega, kui need koostati üksnes selleks, et küsida advokaadilt kaitseõiguse kasutamisel õiguslast nõu. Selle kaitse andmiseks ei piisa seevastu pelgast asjaolust, et seda dokumenti arutati advokaadiga. Esimese Astme Kohus lisas, et asjaolust, et dokument koostati konkurentsieeskirjadega kooskõlla viimise programmi raames, ei

⁵⁴ Euroopa Kohtu 18. mai 1982. aasta otsus kohtuasjas 155/79, EKL 1982, lk 1575.

piisa selleks, et omistada sellele dokumendile konfidentsiaalsuse kaitset. Tegelikult hõlmavad need programmid oma ulatuselt ülesandeid ja teavet, mis tihti väljuvad kaitseõiguse piiridest.

Esimese Astme Kohus märkis lisaks, et kuigi ettevõtte juristi erilise rolli tunnustamine ja temaga toimunud teabevahetuse kaitse on täna tunduvalt laiemini levinud kui kohtuotsuse AM & S tegemise hetkel, ei ole selle kohta siiski võimalik täheldada ühtset ega selget enamust hõlmavat trendi liikmesriikide õiguskordades. Seega kinnitas Esimese Astme Kohus Euroopa Kohtu nimetatud kohtuotsuses tehtud valikut mitte laiendada konfidentsiaalsuse kaitset ettevõtja ja temaga töösuhte kaudu seotud nõunike vahelistele dokumentidele.

c) Proportsionaalsuse põhimõte

Kohtuotsuses *CB vs. komisjon*⁵⁵ on täpsustatud tingimusi, millal komisjon võib määrata otsusega uurimisi, millele asjassepuutuvad ettevõtjad või ettevõtjate ühendused on määruse nr 17 artikli 14 lõike 3 (ja määruse nr 1/2003 artikli 20 lõike 4) kohaselt kohustatud alluma.

Hageja, Prantsuse õiguse alusel asutatud majanduslike huvidega ühendus, mis on loodud Prantsuse peamiste krediitiasutuste poolt nende kaardimaksüsteemide koostalitlusvõime tagamiseks, väitis, et otsus, millega tema suhtes määrati kohustuslik uurimine, rikkus proportsionaalsuse põhimõtet, kuna selline uurimine ei olnud vajalik ja kohane meede komisjoni huvitava teabe saamiseks. Esimese Astme Kohus lükkas selle väite tagasi, tuletades meelde, et komisjoni valik erinevate meetmete vahel, mida ta on volitatud kasutama teabe saamiseks, ei sõltu niisugustest asjaoludest nagu olukorra eriline raskus, eriline kiireloomulisus või absoluutne konfidentsiaalsuse vajadus, vaid vajadusest adekvaatse uurimise järele, vastavalt juhtumi erisustele. Esimese Astme Kohus märkis, et kõnesolevas asjas vaidlustatud otsuse eesmärk oli saada teavet teatud suurte Prantsuse pankade kavatsuse kohta välistada võimalike Prantsuse turule sisenejate puhul maksekaartide väljastamine ning konfidentsiaalse äriteabe vahetamise kohta, mida komisjon lootis hageja asukohas leida. Arvestades nii taotletava teabe iseloomu kui ka nende pankade rolli ühenduse struktuuris, otsustas Esimese Astme Kohus, et komisjoni valik ei rikkunud proportsionaalsuse põhimõtet, kuna on raske eeldada, et nimetatud institutsioon oleks saanud sellele teabele ligi mõnel muul viisil kui uurimist määrava otsuse kaudu.

d) Komisjoni otsuste avaldamine ja süütuse presumptsioon

Eespool viidatud kohtuotsuses *Pergan Hilfsstoffe für industrielle Prozesse vs. komisjon* arendas Esimese Astme Kohus edasi oma kohtuotsuses *Bank Austria Creditanstalt vs. komisjon*⁵⁶ esitatud põhimõtteid komisjoni otsuste avaldamise pädevuse ja ametisaladuse kaitse osas ning täpsustas, et neid mõisteid tuleb tõlgendada süütuse presumptsiooni põhimõtet arvestades.

⁵⁵ Esimese Astme Kohtu 12. juuli 2007. aasta otsus kohtuasjas T-266/03.

⁵⁶ Esimese Astme Kohtu 30. mai 2006. aasta otsus kohtuasjas T-198/03 (EKL II-1429).

Viimati nimetatud põhimõttele tuginedes väitis hageja, et peroksiidide otsuse avaldamine oli õigusvastane, kuna see sisaldas väidetavat õigusvastast käitumist puudutavaid järeldusi. Esimese Astme Kohus märkis selles osas, et isegi kui eespool viidatud kohtuotsuse Bank Austria Creditanstalt vs. komisjon kohaselt ei vääri erilist kaitset ettevõtja huvi, et komisjoni poolt konkurentsioiguse rikkumise eest ette heidetud rikkumise üksikasju ei avalikustataks, eeldab selle kohtupraktika kohaldamine, et tuvastatud rikkumine esineks otsuse resolutiivosas, kuna see on vältimatu tingimus, selleks et nimetatud ettevõtja saaks otsust kohtus vaidlustada. Kuna peroksiidide otsus ei vastanud hageja osas sellele tingimusele, otsustas Esimese Astme Kohus, et hagejat puudutavad sedastused ei ole tuvastatud õiguspäraselt ja seega ei saa neid avalikustada. Selline olukord on vastuolus süütuse presumptsiooni põhimõttega ja rikub ametisaladuse kaitse kohustust, mis nõuavad, et hageja mainet ja au peab kaitsma.

Riigiabi

1. Põhireeglid

a) Riigiabi tingimused

Mitu 2007. aastal tehtud Esimese Astme Kohtu otsust puudutasid riigiabi meetmete kvalifitseerimise probleemi. Eelkõige tuleb mainida kohtuotsust *Olympiaki Aeroporia Ypiresies vs. komisjon*,⁵⁷ milles Esimese Astme Kohus tühistas osaliselt komisjoni otsuse, milles määrati sellise riigiabi tagastamine, mis seisnes selles, et Kreeka Vabariik andis kütuselt ja lennukite varuosadelt tasutava käibemaksu vabastuse. Esimese Astme Kohus märkis, et komisjon ei uurinud, kas see maksmata jätmine andis tegeliku majandusliku soodustuse, mis võimaldab selle riigiabina kvalifitseerida. Kuna põhimõtteliselt on käibemaks konkurentsi seisukohast neutraalne, sest seda ei saa kas kohe sisendina makstud käibemaksuna maha arvestada või lühikese aja jooksul tagasi saada, siis ainus võimalik soodustus, mida hageja oleks võinud saada, oleks seega olnud, olenevalt olukorrast, rahavoogudega seotud soodustus, mis tulenes sisendkäibemaksu ajutisest väljamaksmisest. Esimese Astme Kohus märkis, et kõnesolevas asjas ei piisa selleks, et eeldada, et hageja sai EÜ artikli 87 tähenduses soodustuse, põhimõtteliselt asjaolust, et käibemaksu ei ole tasutud.

Kohtuotsuses *Bouygues ja Bouygues Télécom vs. komisjon*⁵⁸ kinnitas Esimese Astme Kohus komisjoni otsust, sedastades, et tegemist ei ole riigiabiga, kuna puudus selektiivne eelis, mida teatud operaatoritele oleks antud siseriikliku meetmega, millega vähendati kõikide litsentside väljastamise tingimuste ühtlustamise eesmärgil nende poolt tasumisele kuuluvaid UMTS (Universal Mobile Telecommunications System) litsentsitasusid. Sellest tulenevast riigi ressursside kaotusest ei piisa riigiabi olemasolu tuvastamiseks, kuna see oli vältimatu süsteemi ülesehituse tõttu, tulenevalt telekommunikatsiooniteenuseid reguleerivast ühenduse õigusest, mis põhineb operaatorite võrdsel kohtlemisel litsentside väljastamisel

⁵⁷ Esimese Astme Kohtu 12. septembri 2007. aasta otsus kohtuasjas T-68/03.

⁵⁸ Esimese Astme Kohtu 4. juuli 2007. aasta otsus kohtuasjas T-475/04 (apellatsioonimenetluses kohtuasi C-431/07 P).

ning litsentsitasude kindlaksmääramisel. Esimese Astme Kohus rõhutas lisaks, et litsentside väljastamine kõnesolevas asjas enne esimestele operaatoritele ei tekitanud huvitatud isikutele potentsiaalset eelist, kuna UMTS võrgu arendamisega oli hilinetud.

b) Põhjendamiskohustus

Kohtuotsuses *lirimaa jt vs. komisjon*⁵⁹ tühistas Esimese Astme Kohus komisjoni otsuse teatud *lirimaa*, *Prantsusmaa* ja *Itaalia* piirkondades alumiiniumoksiidi tootmiseks kütusena kasutatavate mineraalõlide suhtes kehtestatud aktsiisivabastuse kohta, tõstatades omal algatusel põhjendamisvea, mis oli seotud sellega, et seda meetet ei kvalifitseeritud määruses nr 659/1999⁶⁰ sätestatud „olemasoleva abina“. Nimetatud määruse artikli 1 punkti b alapunkti v kohaselt peetakse abi olemasolevaks, kui on võimalik kindlaks teha, et selle kehtestamise ajal ei olnud see veel abi, vaid on muutunud selleks hiljem ühisturu arengu tõttu ja ilma et liikmesriik oleks seda muutnud. Esimese Astme Kohus märkis, et kooskõlas aktsiise reguleerivate ühenduse sätetega on vaidlusaluseid aktsiisivabastusi lubatud ja pikendatud mitmes komisjoni ettepaneku põhjal vastu võetud nõukogu otsuses. Neil asjaoludel otsustas Esimese Astme Kohus, et komisjonil, kui ta ei lugenud asjaomast abi olemasolevaks abiks määruse nr 659/1999 ülalmainitud sätte tähenduses, ei olnud õigust piirduda väitega, et see ei ole kõnesolevas asjas kohaldatav.

Eespool viidatud kohtuotsus *Salvat père et fils jt vs. komisjon* täpsustas Esimese Astme Kohtu praktikat seoses komisjoni otsuste põhjendatuse nõudega, milles viimane on lugenud erinevad meetmed riigiabiks EÜ artikli 87 tähenduses. Selles kohtuotsuses täpsustas Esimese Astme Kohus, et EÜ artikli 87 kohaldamise tingimuste üldist hindamist komisjoni otsuses ei saa lugeda iseenesest põhjendamiskohustusega vastuolus olevaks, seda enam, et asjaomased meetmed kuulusid samasse tegevuskavasse.

Kohtuotsuses *Département du Loiret vs. komisjon*⁶¹ sedastas Esimese Astme Kohus seevastu komisjoni sellise otsuse ebapiisava põhjendatuse, milles ettevõtjale maatüki soodushinnaga loovutamise vormis ebaseaduslikult antud riigiabi tunnistatakse ühisturuga vastuolus olevaks. Esimese Astme Kohus märkis, et see otsus ei sisaldanud vajalikku teavet tagastatava riigiabi suuruse arvutamise osas, eelkõige seoses liitintressimäära kohaldamisega toetuse esialgse väärtuse ajakohastamiseks.

c) Tagastamine

Määruse nr 659/1999 artikli 13 lõiget 1 puudutava ja väljakujunenud kohtupraktika kohaselt võib komisjon teha otsuse talle kättesaadava teabe alusel juhul, kui asjassepuutuv

⁵⁹ Esimese Astme Kohtu 12. detsembri 2007. aasta otsus liidetud kohtuasjades T-50/06, T-56/06, T-60/06, T-62/06 ja T-69/06.

⁶⁰ Nõukogu 22. märtsi 1999. aasta määrus (EÜ) nr 659/1999, millega kehtestatakse üksikasjalikud eeskirjad [EÜ artikli 88] kohaldamiseks (EÜT L 83, lk 1; ELT eriväljaanne 08/01, lk 339).

⁶¹ Esimese Astme Kohtu 29. märtsi 2007. aasta otsus kohtuasjas T-369/00 (apellatsioonimenetluses kohtuasi C-295/07 P).

liikmesriik rikub koostöökohustust ja keeldub edastamast teavet, mille esitamist komisjon on abi ühisturuga kokkusobimise uurimise eesmärgil nõudnud. Kohtuotsuses *MTU Friedrichshafen vs. komisjon*⁶² otsustas Esimese Astme Kohus, et kuigi nimetatud määruse artikli 13 lõige 1 lubab komisjonil selles sätestatud menetlusnõudeid järgides võtta abi kokkusobimatuse tuvastamise otsus kättesaadava teabe põhjal ning vajadusel määrata, et asjaomane liikmesriik peab abisaajalt abi tagasi nõudma, siis see ei luba tal siiski panna teatud ettevõtjale isegi solidaarvastutuse korras kohustust tagastada kindlaksmääratud osa kokkusobimatuks tunnistatud ja ebaseaduslikult antud abi summast, kui riigi ressursside ülekandmine, millest nimetatud ettevõtja kasu sai, on hüpoteetiline.

Esimese Astme Kohus tuletas kohtuotsuses *Scott vs. komisjon*⁶³ meelde, et ebaseadusliku abi tagasinõudmise eesmärgi ole mitte kehtestada sellist sanktsiooni, mida pole ühenduse õiguses ette nähtud, vaid võtta abisaajalt eelis, mille ta sai turul oma konkurentidega võrreldes, ja taastada antud abi maksmisele eelnenud olukord. Komisjon ei tohi seega ei kaastundest abisaaja vastu nõuda tagasi summat, mis oleks väiksem kui viimase poolt saadud abi väärtus, ega väljendada oma rahulolematust ebaseaduslikkuse raskusastme suhtes, nõudes tagasi antud abi väärtusest suurema summa.

d) Õigusliku raamistiku ajaline kohaldamine

Kohtuotsuses *Freistaat Sachsen vs. komisjon*⁶⁴ esitati Esimese Astme Kohtule tühistamis-hagi komisjoni otsuse peale Saksi liidumaa poolt väikestele ja keskmise suurusega ettevõtetele antava abi kavade kohta. Esimese Astme Kohus nõustus hageja argumentidega, mille kohaselt komisjon oleks pidanud kõnealuse abikava uurimisel lähtuma teatamise hetkel kehtivatest, mitte pärast seda kuupäeva jõustunud õigusnormidest. Abist esialgse teatamise, mis leidis aset enne viimati nimetatud määruse jõustumist, täielikkuse kohta rõhutas Esimese Astme Kohus lisaks, et riigiabi kokkusobivust käsitleva uue õigusnormi kohaldamine enne selle jõustumist teatatud riigiabile on lubatav vaid juhul, kui uue õigusakti sõnastusest, eesmärgist või ülesehitusest tuleneb, et seda tuleb kohaldada tagasiulatuvalt ja vajadusel, kui huvitatud isikute õiguspärase ootuse kaitsest on nõuetekohaselt kinni peetud.

2. Menetlusküsimused

Eespool viidatud kohtuotsuses *Scott vs. komisjon* täpsustas Esimese Astme Kohus, et kuigi ükski EÜ artikliga 88 reguleeritud riigiabi uurimismenetluse säte ei anna abisaajale teiste huvitatud isikute hulgas erilist rolli ja et tal ei ole menetlusosalise staatust, võib komisjon, arvestades tema kohustust uurida toimikut hoolsalt ja erapooletult, teatud tingimustes

⁶² Esimese Astme Kohtu 12. septembri 2007. aasta otsus kohtuasjas T-196/02 (apellatsioonimenetluses kohtuasi C-520/07 P).

⁶³ Esimese Astme Kohtu 29. märtsi 2007. aasta otsus kohtuasjas T-366/00 (apellatsioonimenetluses kohtuasi C-290/07 P).

⁶⁴ Esimese Astme Kohtu 3. mai 2007. aasta otsus kohtuasjas T-357/02 (apellatsioonimenetluses kohtuasi C-334/07 P).

olla kohustatud võtma arvesse abisaaja märkusi, mis on esitatud pärast ametliku uurimismenetluse algatamise otsuses ette nähtud tähtaega.

Esimese Astme Kohus täpsustas selles kohtuotsuses ka oma kohtupraktikat, mille kohaselt riigiabi puudutavate komisjoni otsuste õiguspärasust peab hindama otsuse vastuvõtmise ajal komisjoni käsutuses olevat teavet arvestades, nii et hageja ei või tugineda faktilistele argumentidele, millest komisjon ei ole teadlik ning mida selle ametliku uurimismenetluse käigus ei olnud mainitud. Esimese Astme Kohus täpsustas, et sellest kohtupraktikast ei ilmne, et abisaaja poolt tühistamishagis esitatud tõendeid ei saaks otsuse õiguspärasuse hindamiseks arvesse võtta, kui need tõendid on komisjonile nõuetekohaselt esitatud haldusmenetluse käigus, mis eelnes vaidlusaluse otsuse vastuvõtmisele, ning kui viimases jäeti need põhjendamatult kõrvale.

Kohtuasjas *Tirrenia di Navigazione jt vs. komisjon*⁶⁵ nõudsid hagejad komisjoni ametliku uurimismenetluse algatamise otsuse tühistamist, mis puudutas Itaalia veoettevõtjatele antud riigiabi. Kuna Euroopa Kohus oli peamisi sisulisi küsimusi juba ühes seotud asjas⁶⁶ käsitleanud, märkis Esimese Astme Kohus, et ta peab kontrollima, kas Euroopa Kohtu lahend on ülekantav kõnesolevale asjale selles osas, milles hagejate argumendid erinevad neist, millele Euroopa Kohus on juba vastanud, ning kuna Esimese Astme Kohtus esinenud hagejatel puudus võimalus olla ära kuulatud Euroopa Kohtus, sest nimetatud kohtus ei ole sellises kohtuasjas ette nähtud füüsiliste või juriidiliste isikute menetlusse astumist.

Lisaks, tuginedes Euroopa Kohtu praktikale *ultra petita* tegutsemise keelu ulatuse kohta,⁶⁷ otsustas Esimese Astme Kohus, et juhul, kui kostjaks olev institutsioon ei esita õiguslikku argumenti, millele tuginemine tõendaks vaidlustatud õigusakti õiguspärasust, peab ühenduse kohus õiguspärase õigusakti tühistamise vältimiseks sellist õiguslikku argumenti arvesse võtma. Järelikult tugines Esimese Astme Kohus omal algatusel argumendile, mille kohaselt huvitatud kolmandad isikud ei saa nõuda otsuse tühistamist, tuginedes asjaoludele, mida siseriiklikud ametiasutused ei ole esialgse uurimismenetluse etapis komisjonile esitanud, ning jättis hagi rahuldamata.

ESTÜ asutamislepingu lõppemine

Reas 2007. aastal kuulutatud kohtuotsustes⁶⁸ selgitati ESTÜ asutamislepingu lõppemise tagajärgi komisjoni pädevusele tuvastada nimetatud asutamislepinguga reguleeritud sektorites konkurentsieeskirjade rikkumisi.

⁶⁵ Esimese Astme Kohtu 20. juuni 2007. aasta otsus kohtuasjas T-246/99.

⁶⁶ Euroopa Kohtu 9. oktoobri 2001. aasta ja 10. mai 2005. aasta otsused kohtuasjas C-400/99: Itaalia vs. komisjon (vastavalt EKL 2001, lk I-7303 ja EKL 2005, lk I-3657).

⁶⁷ Euroopa Kohtu 13. juuni 2006. aasta määrus kohtuasjas C-172/05 P: Mancini vs. komisjon.

⁶⁸ Esimese Astme Kohtu 12. septembri 2007. aasta otsus kohtuasjas T-25/04: González y Díez vs. komisjon ja 25. oktoobri 2007. aasta otsus liidetud kohtuasjades T-27/03, T-46/03, T-58/03, T-79/03, T-80/03, T-97/03 ja T-98/03: SP jt vs. komisjon. Viimati nimetatud kohtuotsuses käsitletud küsimused olid samuti kohtuasjades T-77/03: Riva Acciaio vs. komisjon, T-45/03: Feralpi Siderurgica vs. komisjon ja T-94/03: Ferriere Nord vs. komisjon samal päeval tehtud kohtuotsuste esemeks.

Esimese Astme Kohus märkis, et EÜ asutamislepingu õigusliku raamistiku järgnemine ESTÜ asutamislepingu raamistikule kuulub ühenduse õiguskorra ühtsuse ja järjepidevuse ning selle eesmärkide juurde, mis nõuavad, et Euroopa Ühendus tagaks ESTÜ asutamislepingu alusel tekkinud õiguste ja kohustuste täitmise. Moonutamata konkurentsi eesmärgi saavutamine sektorites, mis algselt kuulusid söe ja terase ühisturu alla, ei ole ESTÜ asutamislepingu lõppemise tõttu peatunud, kuna seda eesmärki peetakse silmas ka EÜ asutamislepingu raames. Teisisõnu kuuluvad sektorid, mis kuulusid varem ESTÜ asutamislepingu – *lex specialis* – alla, 24. juulist 2002 automaatselt EÜ asutamislepingu – *lex generalis* – kohaldamisalasse.

Esimese Astme Kohus täpsustas siiski, et institutsioonid on iga asutamislepingu raames pädevad kasutama ainult volitusi, mida neile on omistanud vastav asutamisleping. Õigusnormide ajalise kehtivuse põhimõtted võivad seevastu ette näha selliste materiaalõigusnormide kohaldamise, mis ei ole ühenduse institutsiooni õigusakti vastuvõtmise hetkel enam jõus.

Neid põhimõtteid kohaldades tühistas Esimese Astme Kohus kohtuotsuses *SP jt vs. komisjon* otsuse, mille komisjon oli vastu võtnud pärast ESTÜ asutamislepingu lõppemist ST artikli 65 lõigete 4 ja 5 alusel, mitte aga määruse nr 17⁶⁹ vastavate sätete alusel, mitme betooni sarrusvardaid tootva Itaalia ettevõtja poolt toime pandud ST artikli 65 lõike 1 rikkumise tuvastamiseks ja nimetatud rikkumises osalenud ettevõtjatele trahvi määramiseks.

Seevastu kohtuotsuses *González y Díez vs. komisjon* otsustas Esimese Astme Kohus, et komisjon oli pärast ESTÜ asutamislepingu lõppemist EÜ artikli 88 lõikele 2 tuginedes õigesti vastu võtnud otsuse riigiabi andmise kohta nimetatud asutamislepinguga reguleeritud valdkonnas asjaolude suhtes, mis olid aset leidnud enne ESTÜ asutamislepingu lõppemist. Sisuliselt sedastas Esimese Astme Kohus siiski, et komisjonil ei olnud õigust kontrollida vaidlusaluse abi vastavust EÜ asutamislepingu raamistikus vastu võetud määrusele.

Ühenduse kaubamärk

Määruse nr 40/94⁷⁰ raamistikus tehtud kohtulahendid moodustasid 2007. aastal jällegi olulise osa (128 kohtulahendit) lahendatud kohtuasjadest ja need kohtulahendid moodustasid sel aastal 32% kõikidest lahenditest.

1. Absoluutsed registreerimisest keeldumise põhjused

Kokku 68 kohtuotsusest, mis käsitlesid absoluutsete registreerimisest keeldumise põhjustega seonduvaid kohtuasju, tühistas Esimese Astme Kohus apellatsioonikoja otsuse

⁶⁹ Viidatud eespool 33. joonealuses märkuses.

⁷⁰ Nõukogu 20. detsembri 1993. aasta määrus (EÜ) nr 40/94 ühenduse kaubamärgi kohta (EÜT L 11, lk 1; ELT eriväljaanne 17/01, lk 146).

kolmes.⁷¹ Esimeses kohtuotsuses *Kustom Musical Amplification vs. Siseturu Ühtlustamise Amet (Kitarri kuju)* sedastas Esimese Astme Kohus õiguse olla ära kuulatud ja põhjendamiskohustuse rikkumise selles osas, et Interneti-leheküljed, millest Siseturu Ühtlustamise Amet (edaspidi „ühtlustamisamet“) järeldas, et kaubamärgi registreerimise taotlus tuleb tagasi lükata, ei olnud ühtlustamisameti poolt taotlejale enne otsuse tegemist teatatud viidete kaudu kättesaadavad.

Kohtuotsuses *IVG Immobilien vs. Siseturu Ühtlustamise Amet (I)* mõistis Esimese Astme Kohus hukka ebapiisava analüüsi, mis viis ühtlustamisameti poolt mitme finants- ja kinnisvarateenuse jaoks „i“ tähest koosneva kujutismärgi registreerimisest keeldumiseni. Esimese Astme Kohus sedastas nimelt, et ühtlustamisamet oleks pidanud selle asemel, et tugineda asjaomase tähise lihtsakoelisusele, kontrollima, kas selle tähise abil on sihtrühma silmis konkreetset võimalik eristada kaubamärgi taotleja pakutavaid teenuseid tema konkurentide omadest.

Kohtuotsuses *Bang & Olufsen vs. Siseturu Ühtlustamise Amet (Kõlari kuju)* sedastas Esimese Astme Kohus, et võttes eelkõige arvesse tarbijate erilist tähelepanelikkust kestva ja tehnoloogiliste omadustega kauba ostmisel, võib kõlari kuju registreerida ainult kolmedimensioonilise kaubamärgina, arvestades ka terviku esteetilist muljet. Ta täpsustas lisaks, et isegi kui eri- või omapäraste omaduste olemasolu ei ole registreerimise *sine qua non* tingimus, võib seevastu nende olemasolu anda kaubamärgile siiski nõutava eristatavuse astme, mis muidu puuduks.

Kohtuotsuses *Neumann vs. Siseturu Ühtlustamise Amet (Mikrofoni pea kuju)*⁷² kinnitas Esimese Astme Kohus seevastu ühtlustamisameti keeldumist registreerida mikrofoni pea kuju ühenduse kaubamärgina. Kuigi asjaomaste kaupade keskmine tarbija on väga tähelepanelik kauba erinevate tehniliste või esteetiliste detailide suhtes, ei tähenda see siiski automaatselt seda, et nimetatud avalikkus tajuks neid detaile kaubamärgina. Lisaks ei viita asjaolu, et konkureerivad ettevõtjad olid sunnitud analoogilise kujuga kaupade tootmise ja turustamise lõpetama, kuidagi selle eristusvõimele.

2. Relatiivsed registreerimisest keeldumise põhjused

a) Kaupade täiendav iseloom

Kohtuotsuses *El Corte Inglés vs. Siseturu Ühtlustamise Amet – Bolaños Sabri (PiraÑAM diseño original Juan Bolaños)*⁷³ tühistas Esimese Astme Kohus otsuse, milles ühtlustamisamet oli järeldanud, et ühelt poolt rõivad, jalatsid ja peakatted ning teiselt poolt sellised nahast

⁷¹ Esimese Astme Kohtu 7. veebruari 2007. aasta otsus kohtuasjas T-317/05: *Kustom Musical Amplification vs. Siseturu Ühtlustamise Amet (Kitarri kuju)*; 13. juuni 2007. aasta otsus kohtuasjas T-441/05: *IVG Immobilien vs. Siseturu Ühtlustamise Amet (I)*, ja 10. oktoobri 2007. aasta otsus kohtuasjas T-460/05: *Bang & Olufsen vs. Siseturu Ühtlustamise Amet (Kõlari kuju)*.

⁷² Esimese Astme Kohtu 12. septembri 2007. aasta otsus kohtuasjas T-358/04: *Neumann vs. Siseturu Ühtlustamise Amet (Mikrofoni pea kuju)*.

⁷³ Esimese Astme Kohtu 11. juuli 2007. aasta otsus kohtuasjas T-443/05.

kaubad nagu käekotid, rahataskud ja rahakotid ei ole sarnased. Nende toodete täiendava iseloomu kontrollimisel tuleb arvestada asjaoluga, et need võivad lisaks oma põhifunktsioonile täita ühist esteetilisest funktsiooni ja anda koos panuse asjaomase tarbija välisilmesse. Asjaomaseid kaupu ühendavaid seoseid tuleb seega hinnata, arvestades selle välisilme esitlemise võimaliku ühtlustamise püüet nende loomisel või omandamisel. Seetõttu võib arvata, et neid kaupu valmistab üks ja seesama ettevõtja.

Samas küsimuses sedastati kahes kohtuasjas vastavalt, et veiniklaaside, karahvinide ja dekanteerimisvõimaluste ning veinide vahelisest täiendavuse astmest ei piisa asjaomaste kaupade vahelise sarnasuse tuvastamiseks ning et asjaolu, et ühelt poolt parfümeeriatooted ning teisalt loomanahast valmistatud tooted täiendavad võimalikult üksteist esteetiliselt, ei võimalda seada kahtluse alla nende ilmselget erinevust.⁷⁴

b) Vastulaused, mis põhinevad varasemast kaubamärgist erineval tähisel

Määruse nr 40/94 artikli 8 lõige 4 lubab esitada ühenduse kaubamärgi registreerimisele vastulause, mis põhineb mõnel muul tähisel kui varasem kaubamärk. Lahendades Tšehhi äriühingu Budějovický Budvar ja Ameerika äriühingu Anheuser Busch vahelist vaidlust ühenduse kaubamärkide BUDWEISER ja BUD osas, täpsustas Esimese Astme Kohus selle sättega antud õiguste ulatust.⁷⁵ Ta sedastas, et Budějovický Budvar, kes oli varem päritolunimetuste kaitse ja nende rahvusvahelise registreerimise Lissaboni kokkuleppe alusel registreerinud Prantsusmaal ölle päritolunimetused, ei saa esitada identseid või sarnaseid kaupu puudutavatele Anheuser Busch'i taotlustele vastuväiteid. Kuigi Prantsuse õigus laiendab Lissaboni kokkuleppes ette nähtud kaitset juhtumitele, kui kaubad ei ole sarnased, nõuab see siiski, et vaidlusaluste tähistest kasutamine võiks asjaomaste päritolunimetuste üldtuntust Prantsusmaal ära kasutada või nõrgendada, mida Budějovický Budvar ei olnud tõendanud.

c) Varasema kaubamärgi tuntus

Määruse nr 40/94 artikli 8 lõike 5 kohaselt võib tuntud varasema kaubamärgi omanik esitada taotletava identse või sarnase kaubamärgi suhtes vastulause, isegi kui seda tahetakse registreerida kaupade või teenuste jaoks, mis ei ole sarnased nendega, mille jaoks on registreeritud varasem kaubamärk.

⁷⁴ Esimese Astme Kohtu 11. juuli 2007. aasta otsus kohtuasjas T-263/03: Mülhens vs. Siseturu Ühtlustamise Amet – Conceria Toska (TOSKA). Sama analüüsi on kasutatud ka Esimese Astme Kohus 11. juuli 2007. aasta otsustes kohtuasjas T-28/04: Mülhens vs. Siseturu Ühtlustamise Amet – Cara (TOSKA LEATHER) ja kohtuasjas T-150/04: Mülhens vs. Siseturu Ühtlustamise Amet – Minoronzoni (TOSCA BLU).

⁷⁵ Esimese Astme Kohtu 12. juuni 2007. aasta otsus liidetud kohtuasjades T-57/04 ja T-71/04: Budějovický Budvar ja Anheuser-Busch vs. Siseturu Ühtlustamise Amet (AB GENUINE Budweiser KING OF BEERS); T-53/04-T-56/04, T-58/04 ja T-59/04: Budějovický Budvar vs. Siseturu Ühtlustamise Amet – Anheuser-Busch (BUDWEISER) ning T-60/04–T-64/04: Budějovický Budvar vs. Siseturu Ühtlustamise Amet – Anheuser-Busch (BUD).

Kohtuotsuses *Sigla vs. Siseturu Ühtlustamise Amet – Elleni Holding (VIPS)*⁷⁶ oli vaja tuvastada, kas kiirtoiduketi jaoks registreeritud sõnamärgi VIPS maine võis takistada sama kaubamärgi registreerimist muuhulgas hotellidele ja restoranidele mõeldud arvutitarkvara koostamise teenustele. Esimese Astme Kohus täpsustas, et risk, et taotletav kaubamärk kasutab ära varasema kaubamärgi eristusvõimet või mainet, tekib juhul, kui tarbija, kes ei pruugi ajada segi asjaomase kauba või teenuse päritolu, pöörab tähelepanu taotletavale kaubamärgile ja ostab sellega tähistatud kauba või teenuse, kuna see kannab varasema tuntud või sarnase kaubamärgiga identset kaubamärki. See järeldus erineb niisiis sellest, mille eesmärk on hinnata asjaomase kauba või teenuse kaubandusliku päritoluga seotud segiajamise tõenäosust. Kuna vajalikud tingimused ei olnud täidetud, jättis Esimese Astme Kohus hagi rahuldamata.

Seevastu kohtuasjas *Aktieselskabet af 21. november 2001 vs. Siseturu Ühtlustamise Amet – TDK Kabushiki Kaisha (TDK)*⁷⁷ otsustas Esimese Astme Kohus, et heli või kujutise salvestus-, edastus- ja taasesitusaparatuuri jaoks registreeritud varasemal kaubamärgil TDK oli omandatud maine tõttu eristusvõime, mis võimaldas selle omanikul tulemuslikult esitada vastulause sama kaubamärgi registreerimisele spordiriiete jaoks. Kuna varasemat kaubamärki kasutati eelkõige spordiga seotud sponsorduses, esines hilisem hüpoteetiline risk, et taotletav kaubamärk võib ära kasutada varasema kaubamärgi mainet. Lisaks täpsustati kohtuotsuses *Antartica vs. Siseturu Ühtlustamise Amet – Nasdaq Stock Market (nasdaq)*,⁷⁸ et selle riski olemasolu võib tõendada eelkõige loogiliste järelduste alusel, mis tulenevad tõenäosuse hindamisest, arvestades tavapärasest praktikast asjasepuutuvast kaubandussektoris ning kõiki muid asjaomase juhtumi asjaolusid.

3. Kehtetuks tunnistamise menetlused

Määruse nr 40/94 artikli 51 ja sellele järgnevate artiklite kohaselt võib ühtlustamisametile esitada taotluse juba registreeritud ühenduse kaubamärkide kehtetuks tunnistamise kohta. Vaatluse all oleval ajavahemikul tegi Esimese Astme Kohus selles valdkonnas esitatud kolmest hagist kahes kehtetuks tunnistamise otsuse⁷⁹ ja tuletas ühes neist kohtuotsustest (kohtuotsus *La Perla vs. Siseturu Ühtlustamise Amet – Worldgem Brands (NIMEI LA PERLA MODERN CLASSIC)*) meelde, et määruse nr 40/94 artikli 8 lõike 5 kohaldamiseks ei ole vaja segiajamise tõenäosuse olemasolu.

Teises kohtuotsuses, milles varasem kaubamärk kehtetuks tunnistati (kohtuotsus *Conorzio per la tutela del formaggio Grana Padano vs. Siseturu Ühtlustamise Amet – Biraghi (GRANA*

⁷⁶ Esimese Astme Kohtu 22. märtsi 2007. aasta otsus kohtuasjas T-215/03.

⁷⁷ Esimese Astme Kohtu 6. veebruari 2007. aasta otsus kohtuasjas T-477/04 (apellatsioonimenetluses kohtuasi C-197/07 P).

⁷⁸ Esimese Astme Kohtu 10. mai 2007. aasta otsus kohtuasjas T-47/06 (apellatsioonimenetluses kohtuasi C-320/07 P).

⁷⁹ Esimese Astme Kohtu 16. mai 2007. aasta otsus kohtuasjas T-137/05: *La Perla vs. Siseturu Ühtlustamise Amet – Worldgem Brands (NIMEI LA PERLA MODERN CLASSIC)* ja 12. septembri 2007. aasta otsus kohtuasjas T-291/03: *Conorzio per la tutela del formaggio Grana Padano vs. Siseturu Ühtlustamise Amet – Biraghi (GRANA BIRAGHI)*.

BIRAGHI)), oli arutlusel küsimus, kas määrusega nr 2081/92⁸⁰ kaitstud päritolunimetusele „grana padano” antud kaitse õigustab kaubamärgi GRANA BIRAGHI kehtetuks tunnistamist. Olles meelde tuletanud, et määruse nr 40/94 kohaldamine ei tohi kahjustada määrusega nr 2081/92 tagatud päritolunimetuse kaitset, otsustas Esimese Astme Kohus, et ühtlustamisamet peab keelduma sellise kaubamärgi registreerimisest, mis kordab päritolunimetust, mida kasutatakse registreerimisega hõlmamata toodete kohta, või väärkasutab või jäljendab kaitstud päritolunimetust või tekitab sellega seoseid, või tunnistama sellise kaubamärgi kehtetuks. Selleks peab ta läbi viima detailse uurimise ja kontrollima, kas taotletav kaubamärk sisaldab kasvõi ühte kaitstud päritolunimetuse olemuslikku koostisosa. See analüüs peab põhinema tõenditel õigusliku, majandusliku, tehnilise, ajaloolise, kultuurilise ja sotsiaalse korralduse kohta, asjakohastel siseriiklikel ja ühenduse õigusaktidel ning sellel, kuidas keskmine tarbija üldnimetust tajub (mida selgitavad võimalikud avaliku arvamuse uuringud). Esimese Astme Kohus otsustas kõnesolevas asjas, et apellatsioonikoda leidis valesti, et nimetus „grana” on üldnimetus ja et kaitstud päritolunimetuse „grana padano” olemasolu ei takista kaubamärgi GRANA BIRAGHI registreerimist.

4. Vormi- ja menetlusküsimused

a) Menetlus vastulausete osakonnas

Esimese Astme Kohus otsustas, et vastulause, milles oli ainult märgitud, et see tugineb segiajamise tõenäosusele, vastas vorminõuetele, kuna see märges võimaldas nii ühtlustamisametil kui ka kaubamärgi taotlejal mõista seda, missugusele põhjendusele vastulause tugineb.⁸¹ Esimese Astme Kohus täpsustas ka, et ühtlustamisametile saadetud puudustega faksi kättesaamise kuupäeva võetakse vastulause esitamise tähtajast kinnipidamise seisukohast arvesse siis, kui vastulause esitaja saadab omal algatusel ja vajalikkul hoolsust üles näidates ühtlustamisametile nimetatud dokumendi täieliku versiooni.⁸²

Vastulausete põhjendatuse kontrollimise osas täpsustas Esimese Astme Kohus, et vastulausete osakond peab seda tegema, kui esialgses vastulause aktis on ainult märges „segiajamise tõenäosus” ja kui vastulause põhjendusi ei saa arvesse võtta, kuna need on esitatud mõnes muus keeles kui vastulause keel. Tõlke puudumine ei too kaasa vastulause põhjendamatuse tõttu rahuldamata jätmist. Siiski võib kontroll tugineda ainult kaubamärgi taotluses, varasema kaubamärgi registreerimisel ja vastulause selles osas, mis on koostatud vastulause keeles, esitatud teabele.⁸³ Lisaks märkis Esimese Astme Kohus, et

⁸⁰ Nõukogu 14. juuli 1992. aasta määrus (EMÜ) nr 2081/92 põllumajandustoodete ja toiduainete geograafiliste tähististe ja päritolunimetuste kaitse kohta (EÜT L 208, lk 1; ELT eriväljaanne 3/13, lk 4).

⁸¹ Esimese Astme Kohtu 16. jaanuari 2007. aasta otsus kohtuasjas T-53/05: Calavo Growers vs. Siseturu Ühtlustamise Amet – Calvo Sanz (Calvo).

⁸² Esimese Astme Kohtu 15. mai 2007. aasta otsus liidetud kohtuasjades T-239/05, T-240/05–T-247/05, T-255/05, T-274/05 ja T-280/05: Black & Decker vs. Siseturu Ühtlustamise Amet – Atlas Copco (Kolmemöötmeline mustakollaseväriline elektritööriist jt).

⁸³ Eespool joonealuses märkuses 81 viidatud kohtuotsus Calvo.

vastulausete osakond ei ole kohustatud määrama asjaomasele poolele tähtaega selle puuduse kõrvaldamiseks. Nimetatud osakonnal on seega õigus keelduda võtmast arvesse tõendeid, mida vastulause esitaja ei ole esitanud õigel ajal ja nõutud keeles.⁸⁴

b) Funktsionaalne järjepidevus

Esimese Astme Kohus tühistas vaatluse all oleval ajavahemikul kolm apellatsioonikoja otsust, kes keeldus arvesse võtmast asjaolusid ja tõendeid, mida pooled ei esitanud vastulausete osakonnale ettenähtud tähtaja jooksul.⁸⁵ Järgides Euroopa Kohtu uuemat kohtupraktikat,⁸⁶ otsustas Esimese Astme Kohus, et kuigi menetluspoolele ei ole tagatud tingimusteta õigust sellele, et apellatsioonikoda võtaks arvesse tema poolt hilinenult esitatud faktilisi asjaolusid ja tõendeid, on apellatsioonikojal vastupidise sätte puudumisel hindamisruum selle otsustamisel, kas nimetatud asjaolusid ja tõendeid tuleb tema poolt langetatava otsuse puhul arvesse võtta või mitte. Seetõttu peab iga sellekohane otsus olema vajalikult põhjendatud ja tuleb hinnata, kas hilinenult esitatud tõendid võivad esiteks olla asjakohased seoses sellega, milline otsus vastulause kohta langetatakse, ja teiseks, kas nimetatud asjaolude ja tõendite arvessevõtmist ei välista menetlusstaadium, mil hilinenud esitamine toimub, ega seda ümbritsevad asjaolud. Lisaks kinnitas Esimese Astme Kohus ühes teises kohtuasjas,⁸⁷ olles sedastanud, et kohaldatavad sätted ei jäta apellatsioonikoja mingisugust kaalutusõigust, et apellatsioonikoda keeldus õigesti arvesse võtmast tõendit varasema kaubamärgi tegeliku kasutamise kohta, mille vastulause esitaja oli vastulausete osakonnale esitanud hilinenult.

Põhjendamiskohustuse kohta rõhutas Esimese Astme Kohus, et kui apellatsioonikoda kinnitas vastulausete osakonna otsuse tervikuna, siis see otsus ja selle põhjendused kuuluvad konteksti, mille alusel apellatsioonikoda oma otsuse tegi.⁸⁸

Lisaks märkis Esimese Astme Kohus, et kui apellatsioonikoda loeb vastulausete osakonna poolt vastu võetud suhtelise keeldumispõhjuse põhjendamatuks, siis peab ta tegema otsuse ka teiste nimetatud osakonnas võimalikult esile kerkinud põhjenduste kohta, isegi kui viimane on need tagasi lükanud või tähelepanuta jätnud.⁸⁹

⁸⁴ Esimese Astme Kohtu 11. juuli 2007. aasta otsus kohtuasjas T-192/04: Flex Equipos de Descanso vs. Siseturu Ühtlustamise Amet – Leggett & Platt (LURA-FLEX).

⁸⁵ Eespool joonealuses märkuses 84 viidatud Esimese Astme Kohtu otsus kohtuasjas LURA-FLEX; 4. oktoobri 2007. aasta otsus kohtuasjas T-481/04: Advance Magazine Publishers vs. Siseturu Ühtlustamise Amet – Capela & Irmãos (VOGUE) ja 6. novembri 2007. aasta otsus kohtuasjas T-407/05: SAEME vs. Siseturu Ühtlustamise Amet – Racke (REVIAN's).

⁸⁶ Euroopa Kohtu 13. märtsi 2007. aasta otsus kohtuasjas C-29/05 P: Siseturu Ühtlustamise Amet vs. Kaul, EKL 2007, lk I-2213.

⁸⁷ Esimese Astme Kohtu 12. detsembri 2007. aasta otsus kohtuasjas T-86/05: K & L Ruppert Stiftung vs. Siseturu Ühtlustamise Amet – Lopes de Almeida Cunha jt (CORPO livre).

⁸⁸ Esimese Astme Kohtu 21. novembri 2007. aasta otsus kohtuasjas T-111/06: Wesergold Getränkeindustrie vs. Siseturu Ühtlustamise Amet – Lidl Stiftung (VITAL FIT).

⁸⁹ Eespool joonealuses märkuses 76 viidatud kohtuotsus VIPS.

Peale selle sedastas Esimese Astme Kohus, et asjaolu, et taotletud kaubamärgi registreerimise suhtes esitatud vastulause rahuldanud apellatsioonikoja otsuse tühistamist nõudev pool ei vaidlustanud apellatsioonikojas vastandatud kaubamärkide sarnasust, ei võtnud sugugi ühtlustamisametilt ülesannet kontrollida seda, kas need kaubamärgid on identsed või sarnased. See asjaolu ei ole seega võtnud sellelt poolelt õigust vaidlustada apellatsioonikoja menetluse õiguslike ja faktiliste piiride raames apellatsioonikoja selles küsimuses tehtud järeldusi.⁹⁰

c) Absoluutsete ja relatiivsete keeldumispõhjuste vaheline seos

Kohtuotsuses *Ekabe International vs. Siseturu Ühtlustamise Amet – Ebro Puleva (OMEGA3)*⁹¹ märkis Esimese Astme Kohus, et kui ühtlustamisamet järeldab vastulausemenetluses, et kahe kaubamärgi ühisel domineerival osal puudub eristusvõime, peab ta alustama taotletud kaubamärgi kontrollimise menetluse ja sedastama, et selline absoluutne keeldumispõhjus takistab nimetatud kaubamärgi registreerimist. Kõnesolevas asjas jäeti hagi järelikult rahuldamata põhjendusel, et hagejal puudub igasugune huvi sellise otsuse tühistamiseks, millega tema registreerimistaotlus jäeti suhtelisele keeldumispõhjusele tuginedes rahuldamata, kuna selle tühistamise tulemuseks saab olla ainult sellise uue otsuse tegemine ühtlustamisameti poolt, millega registreerimistaotlus jäetakse rahuldamata, tuginedes seekord absoluutsele keeldumispõhjusele.

d) Kaubamärgi registreerimistaotluses esitatud kaupade nimekirja piiramise võimalus

Vaatlusalusel ajavahemikul on täiendatud kohtupraktikat, mille kohaselt hagejal on õigus piirata oma kaubamärgi registreerimise taotluses silmas peetud kaupade nimekirja, tingimusel, et seda märget saab tõlgendada nii, et ta ei nõua enam taotluse rahuldamata jätmise otsuse tühistamist selles osas, milles see puudutab tema poolt välja jäetud kaupasid,⁹² kuna Esimese Astme Kohus keeldus kahel korral esitatud piiranguid arvesse võtmast. Esiteks otsustas Esimese Astme Kohus, et asjaolu, et mikrofonide kohta taotletud kaubamärgi registreerimise taotlust muudeti nii, et selles peetakse silmas ainult „stuudiomikrofone ja nende osi”, võib muuta hagi eset, kuna asjaomane avalikkus on muutunud võrreldes apellatsioonikojas arvesse võetud avalikkusega.⁹³ Teisalt leiti, et piiramine, millega ei jäetud nimekirjast välja üht või mitut kaup, vaid muudeti selles nimekirjas loetletud kõigi kaupade otstarvet, võib avaldada mõju ühtlustamisameti teostatud ühenduse kaubamärgi kontrollimisele.⁹⁴

⁹⁰ Esimese Astme Kohtu 18. oktoobri 2007. aasta otsus kohtuasjas T-425/03: AMS vs. Siseturu Ühtlustamise Amet – American Medical Systems (AMS Advanced Medical Services) (apellatsioonimenetluses kohtuasi C-565/07 P).

⁹¹ Esimese Astme Kohtu 18. oktoobri 2007. aasta otsus kohtuasjas T-28/05.

⁹² Esimese Astme Kohtu 5. märtsi 2003. aasta otsus kohtuasjas T-194/01: Unilever vs. Siseturu Ühtlustamise Amet (Tablette ovoïde), EKL 2003, lk II-383, punkt 13.

⁹³ Eespool joonealuses märkuses 72 viidatud kohtuotsus Mikrofonide pea kuju.

⁹⁴ Esimese Astme Kohtu 20. novembri 2007. aasta otsus kohtuasjas T-458/05: Tegometall International vs. Siseturu Ühtlustamise Amet – Wuppermann (TEK).

Juurdepääs dokumentidele

Kolmes 2007. aastal kuulutatud kohtuotsuses määruse nr 1049/2001⁹⁵ kohta täpsustas Esimese Astme Kohus nimetatud määruses ette nähtud läbipaistvuse põhimõttest tehtavate teatud erandite ulatust, mis on kehtestatud selleks, et kaitsta esiteks avalikke huve seoses rahvusvaheliste suhete ja ühenduse finants-, raha- või majanduspoliitikaga, teiseks eraelu puutumatust ja isikupuutumatust, kolmandaks kohtumenetlust ning neljandaks uurimise eesmärki.

Nimetatud esimese erandi kohta, mis on ette nähtud määruse nr 1049/2001 artikli 4 lõike 1 punkti a kolmandas ja neljandas taandes, sedastati kohtuotsuses *WWF European Policy Programme vs. nõukogu*, et nõukogul oli õigus keelata hagejale juurdepääs institutsioonidevahelisele dokumendile 2003. aasta septembris Cancúnis peetud WTO ministrite konverentsi kohta. Kohus otsustas, et nimetatud dokumendi avalikustamine oleks loonud mõistlikult ettenähtava ja mitte ainult hüpoteetilise ohu mõjutada ühenduse ja tema liikmesriikide manööverdamisruumi läbirääkimistel.

Kohtuotsuses *Bavarian Lager vs. komisjon* täpsustas Esimese Astme Kohus selle dokumentidele juurdepääsu õiguse erandi ulatust, mille eesmärk on kaitsta eraelu puutumatust ja isikupuutumatust (määruse nr 1049/2001 artikli 4 lõike 1 punkt b). Esimese Astme Kohus selgitas määruse nr 1049/2001, mis on suunatud avaliku võimu asutuste otsustusprotsessi suurima võimaliku läbipaistvuse tagamisele, ja määruse nr 45/2001,⁹⁶ mille eesmärk on kaitsta isikuandmete töötlemisel füüsiliste isikute õigust eraelu puutumatusele, vahelist seost. Otsuse tegemisel selle kohta, kas komisjonil oli õigus mitte saata ettevõtjale protokoll, mis sisaldas paar aastat varem liikmesriigi kohustuste rikkumise menetluse raames peetud koosolekust osavõtnute nimesid, tunnistas Esimese Astme Kohus, et nimetatud isikuandmete avalikustamise näol on selgelt tegemist „andmete töötlemisega” määruse nr 45/2001 tähenduses, kuid lisas, et see töötlemine on õiguspärane, kuna seda on vaja määrusega nr 1049/2001 kehtestatud juriidilise kohustuse täitmiseks.

Lisaks, kuna määrus nr 1049/2001 näeb ette, et dokumendile juurdepääsu taotleja ei ole kohustatud oma taotlust põhjendama, otsustas Esimese Astme Kohus, et määruses nr 45/2001 kehtestatud kohustus tõendada andmete edastamise vajalikkust muutub kohaldamatuks. Isikuandmete kaitse jääb siiski tagatuks seetõttu, et määrus nr 1049/2001 lubab keelata dokumendile juurdepääs, kui selle avalikustamine võib kahjustada asjaomaste isikute eraelu puutumatust ja isikupuutumatust. Olles meelde tuletanud, et ei ole ühtki põhimõttelist põhjust, mis välistaks „eraelu” mõiste hulgast kutsealase või ärilise tegevuse, kinnitas Esimese Astme Kohus, et komisjoni koosolekul osalejate nimede avalikustamine ei pane asjaomaste isikute eraelu kaalule, kuna need isikud väljendasid

⁹⁵ Euroopa Parlamendi ja nõukogu 30. mai 2001. aasta määrus (EÜ) nr 1049/2001 üldsuse juurdepääsu kohta Euroopa Parlamendi, nõukogu ja komisjoni dokumentidele (EÜT L 145, lk 43; ELT eriväljaanne 01/03, lk 331). Esimese Astme Kohtu 25. aprilli 2007. aasta otsus kohtuasjas T-264/04: *WWF European Policy Programme vs. nõukogu*; 12. septembri 2007. aasta otsus kohtuasjas T-36/04: *API vs. komisjon* (apellatsioonimenetluses kohtuasi C-514/07 P) ja 8. novembri 2007. aasta otsus kohtuasjas T-194/04: *Bavarian Lager vs. komisjon*.

⁹⁶ Euroopa Parlamendi ja nõukogu 18. detsembri 2000. aasta määrus (EÜ) nr 45/2001 üksikisikute kaitse kohta isikuandmete töötlemisel ühenduse institutsioonides ja asutustes ning selliste andmete vaba liikumise kohta (EÜT L 8, lk 1; ELT eriväljaanne 13/26, lk 102).

koosolekul oma organisatsioonide, mitte enda seisukohti. Neil asjaoludel ei nõua osalejate nimede avalikustamine asjaomaste isikute eelnevat nõusolekut.

Läbipaistvuse põhimõtte selle erandi osas, mille eesmärk on kohtumenetluse kaitse (määruse nr 1049/2001 artikli 4 lõike 2 teine taane), arendati eespool viidatud kohtuotsuses *API vs. komisjon* edasi institutsioonide poolt ühenduse kohtutele esitatud menetlusdokumentidele juurdepääsu õigusega seotud kohtupraktikat.

Esimese Astme Kohus tuletas esmalt meelde, käsitledes Association de la presse internationale'i hagi komisjoni otsuse peale, millega keelduti talle lubamast juurdepääsu teatud dokumentidele, mis puudutasid mitut Euroopa Kohtus ja Esimese Astme Kohtus käsitletud kohtuasja, et komisjon oli kohustatud täpselt hindama iga taotletud dokumendi sisu. Tal ei olnud seega õigust leida abstraktselt, et kõik kohtuasjades, milles ta oli menetluspool, esitatud seisukohad on automaatselt ja tervikuna asjaomase erandiga kaetud. Taotletud dokumentide sisu hindamata jätmine on lubatud ainult siis, kui on ilmselge, et erand, millele tuginetakse, kohaldub nende sisule tervikuna. Seoses sellega märkis Esimese Astme Kohus, et kuna komisjonil on õigus kaitsta oma huve ilma igasuguste väliste mõjutusteta, siis võib ta kuni kohtuistungini keelduda avaldamast oma seisukohti, ilma et ta peaks eelnevalt konkreetselt hindama nende sisu. Samas, pärast kohtuistungil toimumist on komisjonil kohustus hinnata konkreetselt iga taotletud dokumendi sisu.

Juba lõpetatud kohtuasjas esitatud poolte seisukohtade kohta märkis Esimese Astme Kohus, et nende puhul ei saa kohtumenetlust kaitsvale erandile tugineda, kuna nende sisu on juba korratud kohtuistungil ettekandes, arutatud avalikul kohtuistungil ning korratud ka kohtuotsuses.

Lisaks käsitles Esimese Astme Kohus uurimise eesmärgi kaitsva läbipaistvuse põhimõtte erandi (määruse nr 1049/2001 artikli 4 lõike 3 kolmas taane) ulatust ja otsustas, et see erand ei luba komisjonil keelata üldsuse juurdepääsu dokumentidele, mis puudutavad liikmesriigi kohustuste rikkumise menetlust, kuni hetkeni, mil asjaomane liikmesriik täidab ühenduse õiguse rikkumise tuvastanud kohtuotsust.

Eespool viidatud kohtuotsusega *Bavarian Lager vs. komisjon* esitati muidki täpsustusi sama erandi kohta. Esimese Astme Kohus sedastas, et ehkki vajadus säilitada nende isikute anonüümsus, kes annavad komisjonile teavet ühenduse õiguse oletatavate rikkumiste kohta, on legitiimne eesmärk, mis võib õigustada seda, et komisjon keeldub teatud dokumentidele täieliku või isegi osalise juurdepääsu võimaldamisest, ei ole komisjonil siiski õigust teha otsust *in abstracto* kahju kohta, mida taotletud andmete avalikustamine võiks põhjustada tema uurimisele. Ta peab seevastu tõendama, et taotletud dokumendi avalikustamine mitu aastat pärast liikmesriigi kohustuste rikkumise menetluse lõpetamist, mille käigus see koostati, kahjustaks konkreetselt ja tegelikult tema tegevust.

Ühine põllumajanduspoliitika

Kohtuotsuses *Ungari vs. komisjon*,⁹⁷ mis tehti kiirendatud menetluses, tühistas Esimese Astme Kohus komisjoni määruse nr 1572/2006,⁹⁸ milles kehtestatakse uus kvaliteedinõue, nimelt mahukaalu nõue maisile, mis peab olema täidetud siseriiklike pädevate ametite sekkumiseks, kes ostavad kindlaksmääratud hinna alusel kokku neile pakutavat ja ühenduses koristatud maisi, eeldusel, et pakkumised vastavad eelkõige kvaliteedi ja koguste kohta ette nähtud tingimustele. Mahukaalu nõude kehtestamine oli selle määruse kohaselt põhjendatud sekkumisel valitseva uue olukorraga eelkõige seoses teatavate teraviljade pikaajalise ladustamisega ning selle mõjuga toodete kvaliteedile.

Esimese Astme Kohus märkis esiteks, et maisi mahukaalu uue kvaliteedinõude kehtestamisega kaksteist päeva enne määruse kehtima hakkamist ehk ajal, mil tootjad olid külviga juba alustanud ja kus nad ei saanud enam mõjutada saagi mahukaalu, avaldavad vaidlustatud sätted asjaomaste tootjate investeeringutele mõju, kuna nendega muudetakse täielikult sekkumistingimusi maisi osas. Kuna asjaomaseid põllumajandustootjaid ei teavitatud uue mahukaalu nõude kehtestamisest õigel ajal, siis on komisjon rikkunud nende õiguspärast ootust.

Lisaks märkis Esimese Astme Kohus teiseks, et ka nimetatud määruse sätete kohaselt oli varem olemas olnud kvaliteedinõuete karmistamine vajalik selleks, et muuta sekkumistooted roiskumise ja hilisema kasutamise osas vastupidavamaks. Sama määrus ei täpsusta aga selgelt ja otsesõnu seda, mil viisil mahukaalu nõude kehtestamisega soovitakse ka maisi kvaliteedinõudeid karmistada. Märkides, et komisjoni argument, mille kohaselt mahukaal on maisi kvaliteedi hindamisel asjakohane, kuna see mõjutab maisi toiteväärtust, ei ole mitte üksnes tõendamata, vaid sellele räägivad vastu ka tõendid, mida komisjon ise Esimese Astme kohtule on esitanud, ning tuletades meelde, et tal puudub kohustus poolte huvides tõendeid hankida, tuvastas Esimese Astme Kohus, et määruks on tehtud ilmne hindamisviga.

II. Kahju hüvitamise vaidlused

Esimese Astme Kohtu pädevus

Esimese Astme Kohus tegi 2007. aastal kolm kohtumäärust,⁹⁹ mis täpsustasid tema pädevust kahju hüvitamise vaidlustes.

⁹⁷ Esimese Astme Kohtu 15. novembri 2007. aasta otsus kohtuasjas T-310/06.

⁹⁸ Komisjoni 18. oktoobri 2006. aasta määrus (EÜ) nr 1572/2006, millega muudetakse määrust (EÜ) nr 824/2000, millega kehtestatakse teravilja ülevõtmise kord sekkumisametite poolt ja sätestatakse teravilja kvaliteedi määramise analüüsimeetodid (ELT L 290, lk 29).

⁹⁹ Esimese Astme Kohtu 5. veebruari 2007. aasta määruks kohtuasjas T-91/05: Sinara Handel vs. nõukogu ja komisjon; eespool viidatud kohtuasjas Commune de Champagne jt vs. nõukogu ja komisjon ning 5. septembri 2007. aasta määrus kohtuasjas T-295/05: Document Security Systems vs. Euroopa Keskpank.

Asjaolu, et EÜ artiklid 235 ja 288 koostoimes annavad ühenduse kohtule ainupädevuse teha lahend ühendusele omistatava kahju hüvitamise hagide kohta, ei saa teda vabastada temale esitatud hagi tegeliku liigi kontrollimise kohustusest ainult sel põhjusel, et väidetav kahju on omistatav ühenduse institutsioonidele. Nii märkis Esimese Astme Kohus kohtumääruses *Sinara Handel vs. nõukogu ja komisjon*, et tal puudub pädevus otsustada hagi üle, milles nõutakse sissetuleku kaotamisest tuleneva kahju hüvitamist, mis vastab asjaomasel ajavahemikul makstud dumpinguvastaste tollimaksude netosummale pärast maksude mahaarvamist. Seda kahju tuleb tegelikult lugeda tulenuks ainult kehtestatud dumpinguvastaste tollimaksude alusel makstud summade maksmisest, nii et hagi näol on tegelikult tegemist nimetatud tollimaksude tagastamise nõudega. Sellise hagi arutamise pädevus on ainult siseriiklikel kohtutel.

Kohtumääruses *Document Security System vs. EKP* täpsustas Esimese Astme Kohus omakorda oma pädevust tuvastada ühenduse vastutus juhul, kui väidetav rikkumine koosneb siseriikliku õiguse rikkumisest.

Hageja, kes väitis, et ta on üheksas liikmesriigis registreeritud pangatähtede võltsimisvastaste turvaelementide Euroopa patendi omanik, väitis, et Euroopa Keskpank (edaspidi „EKP”) kahjustas patendist tulenevaid õigusi. Hageja palus Esimese Astme Kohtul otsustada, et EKP rikkus patendist tulenevaid õigusi, ja mõista nimetatud õiguste rikkumise eest EKP-lt välja hüvitis. Esimese Astme Kohus märkis, et Euroopa patentide väljaandmise konventsiooni kohaselt on esiteks Euroopa patendil igas liikmesriigis samasugune toime nagu siseriiklikul patendil ja teiseks rakendatakse Euroopa patendist tulenevate õiguste rikkumise korral siseriiklikku õigust. Ta järeldas sellest, et hagi heidetakse EKP-le ette üheksast siseriiklikust patendist tulenevate õiguste rikkumist, mis ei kuulu ühenduse kohtute, vaid siseriiklike ametiasutuste pädevusse.

Kuigi kahju hüvitamise nõuded kuuluvad küll Esimese Astme Kohtu pädevusse, jättis ta hagi siiski õigusliku aluse puudumisel rahuldamata, kuna siseriiklikud kohtud ei olnud asjaomast õiguste rikkumist tuvastanud. Esimese Astme Kohus lisas, et ühenduse lepinguvälise vastutuse tuvastamise hagi aegumistähtaeg ei hakka kulgema enne, kui siseriiklikud kohtud on tuvastanud rikkumise.

Lõpetuseks, eespool viidatud kohtumääruses *Commune de Champagne jt vs. nõukogu ja komisjon* rõhutas Esimese Astme Kohus, et väidetavalt kahjulikud tagajärjed, mille ühenduse ja Šveitsi Konföderatsiooni vaheline rahvusvaheline kokkulepe Šveitsi territooriumil hagejate suhtes endaga kaasa toob, on tegelikult tingitud üksnes asjaolust, et otsustades suveräänselt alla kirjutada ja ratifitseerida selle kokkuleppe, nõustus Šveitsi Konföderatsioon end selle kokkuleppega siduma ning kohustus võtma kõik meetmed, mida on vaja kokkuleppest tulenevate kohustuste täitmiseks. Seega ei saa Šveitsi territooriumil kokkuleppe elluviimiseks Šveitsi ametivõimude võetud meetmete tõttu hagejatele väidetavalt tekkinud võimalikku kahju käsitleda ühendusele omistatavana, kuna Esimese Astme Kohus ei ole pädev lahendama hüvitise saamiseks esitatud hagi.

Põhitingimused

Väljakujunenud kohtupraktika kohaselt tekib hüvitise saamise õigus selles osas, mis puudutab ühenduse vastutust tema institutsioonide või organite poolt ühenduse õiguse rikkumisega füüsilistele või juriidilistele isikutele tekitatud kahju eest, kolme tingimuse täitmisel – kui rikutud õigusnormi eesmärk on anda füüsilistele või juriidilistele isikutele õigusi, kui rikkumine on piisavalt selge ning kui kahju tekitajal lasuva kohustuse rikkumise ja kannatanud isikutele tekitatud tegeliku kahju vahel esineb otsene põhjuslik seos.¹⁰⁰

1. Füüsilistele või juriidilistele isikutele õigusi andva õigusnormi mõiste

Kohtuotsuses *Cytimo vs. komisjon*¹⁰¹ märkis Esimese Astme Kohus, et läbirääkimistel ühenduse ametiasutuse ja pakkuja vahelise lepingu sõlmimiseks hankemenetluses kujutavad hea usu põhimõte ja õiguse kuritarvitamise keeld endast füüsilistele ja juriidilistele isikutele õigusi tekitavaid õigusnorme. Lisaks, kuigi määruse nr 1605/2002¹⁰² artikli 101 esimesest lõigust tuleneb, et tellijal on väga lai kaalutusõigus lepingu sõlmimisest loobumiseks ja seeläbi lepingueelsete läbirääkimiste katkestamiseks, on komisjon siiski piisavalt selgelt rikkunud hea usu põhimõtet ja kuritarvitanud temale selle määrusega antud õigust loobuda hankelepingu sõlmimisest, olles kahe kuu jooksul pidanud lepingueelseid läbirääkimisi, mille kohta ta teadis, et need on määratud nurjumisele. Esimese Astme Kohus leidis seega, et kuna komisjon ei teatanud hagejale kohe oma otsusest loobuda hankelepingu sõlmimisest, siis kaotas hageja komisjoni pärast võimaluse hoone kolmandale isikule kaheks kuuks rendile anda.

Komisjoni poolt koondumiste määratlemiseks läbi viidud majandusanalüüside käigus rikutud õigusnormide kohta märkis Esimese Astme Kohus kohtuotsuses *Schneider Electric vs. komisjon*,¹⁰³ et isegi kui teatavad põhimõtted ja teatavad eeskirjad, mida konkurentsianalüüsi puhul tuleb järgida, annavad füüsilistele ja juriidilistele isikutele õigusi, ei saa kõiki õigusnorme, mida komisjon peab oma majandushinnangutes arvesse võtma, kohe sellisteks pidada. Esimese Astme Kohus ei otsustanud kõnesolevas asjas siiski õigusnormi, mille rikkumist väideti, olemuse üle, piirdudes sedastusega, et see rikkumine ei saanud iseenesest väidetavalt tekkinud kahju põhjustada.

Kaitseõiguse rikkumise kohta selles osas, milles komisjon ei olnud oma vastuväiteteatises hagejale teatanud, et teatud parandusmeetmete esitamise puudumisel ei olnud tal mingit lootust sellise otsuse tegemisele, mis kuulutab tegevuse ühisturuga kokkusobivaks, märkis Esimese Astme Kohus, tuletades meelde vastuväiteteatise olulist rolli, et arvesse tuleb võtta nii rahaliste huvide ja tööstuslike panuste olulisust, mis on omased ühenduse

¹⁰⁰ 5. märtsi 1996. aasta otsus liidetud kohtuasjades C-46/93 ja C-48/93: Brasserie du pêcheur ja Factortame, EKL 1996, lk I-1029.

¹⁰¹ Esimese Astme Kohtu 8. mai 2007. aasta otsus kohtuasjas T-271/04.

¹⁰² Nõukogu 25. juuni 2002. aasta määrus (EÜ, Euratom) nr 1605/2002, mis käsitleb Euroopa ühenduste üldelarve suhtes kohaldatavat finantsmäärust (EÜT L 248, lk 1; ELT eriväljaanne 01/04, lk 74).

¹⁰³ Esimese Astme Kohtu 11. juuli 2007. aasta otsus kohtuasjas T-351/03.

seisukohast olulisele koondumisele, kui ka komisjoni kontrollipädevuse märkimisväärtset ulatust ühisturul konkurentsi reguleerimiseks. Ta järeldas sellest, et hageja viitas füüsilistele ja juriidilistele isikutele õigusi andva õigusnormi rikkumisele.

Kohtuotsuses *Fédération des industries condimentaires de France jt vs. komisjon*¹⁰⁴ märkis Esimese Astme Kohus seevastu, et kuna EÜ artiklid 211 ja 133 on pädevust kehtestavad normid, siis on need institutsioonilised õigusnormid ega ole seega õigusnormid, mis kehtestavad füüsilistele ja juriidilistele isikutele õigusi.

2. Piisavalt oluline rikkumine

Füüsilistele ja juriidilistele isikutele õigusi andva õigusnormi piisavalt olulise rikkumise mõistega seotud kohtupraktikat koondumiste kontrolli valdkonnas täpsustati oluliselt eespool viidatud kohtuotsuses *Schneider Electric vs. komisjon*.

Kuna Esimese Astme Kohus oli ühes esimeses kohtuotsuses¹⁰⁵ tühistanud komisjoni otsuse, millega Schneideri ja Legrand'i koondumine tunnistati ühisturuga vastuolus olevaks, siis esitas Schneider kahju hüvitamise hagi nimetatud otsuse õigusvastasuse tõttu kantud kahju hüvitamiseks.

Esimese Astme Kohus möönis, et selline takistav mõju komisjonile, mis on vastuolus ühenduse üldiste huvidega, võiks esineda, kui ühenduse õiguse selge rikkumise mõiste sisaldaks igasuguseid vigu või rikkumisi, mis – isegi kui need oleksid kindla raskusega – oleksid oma laadilt või ulatuselt omased selle institutsiooni tavapärasele käitumisele, kellel lasub kohustus jälgida, et kohaldataks konkurentsieeskirju, mis on keerulised ja mille suhtes esineb oluline kaalutlusruum. Kaaludes kõnesolevas asjas esinevaid huvisid, märkis Esimese Astme Kohus, et ühenduse õiguse piisavalt selgeks rikkumiseks ei saa lugeda sellise õigusliku kohustuse täitmata jätmist, mida võib selgitada institutsioonil ja selle teenistujatel lasuvate objektiivsete piirangutega. Sellise rikkumisega on tegemist seevastu siis, kui tegevus on ilmselgelt vastuolus õigusnormidega ja kahjustab oluliselt kolmandate isikute huve ning mida ei saa õigustada ega selgitada eriliste piirangutega, mis objektiivselt kaasnevad teenistusega selle tavapärase tegevuses.

Majandusanalüüsi puuduste kohta rõhutas Esimese Astme Kohus, et tuleb arvesse võtta seda, et selline majandusanalüüs on üldiselt nii asjaolude poolest kui ka põhjenduse osas intellektuaalselt väljenduselt keeruline, mistõttu analüüsidesse võivad institutsioonil lasuvate tähtaegade tõttu sisse jääda teatavad puudused. Neil asjaoludel ei pruugi dokumentaalse või loogilise puuduse raskus kujutada endast alati asjaolu, mis on piisav ühenduse vastutuse tekkimiseks.

Kaitseõiguse rikkumise osas järeldas Esimese Astme Kohus, et asjaolu, et komisjon jättis vastuväiteteatise järeldustes ja kokkusobimatuks kuulutamise otsuse resolutiivosas

¹⁰⁴ Esimese Astme Kohtu 11. juuli 2007. aasta otsus kohtuasjas T-90/03.

¹⁰⁵ Esimese Astme Kohtu 22. oktoobri 2002. aasta otsus kohtuasjas T-310/01: *Schneider Electric vs. komisjon*, EKL 2002, II-4071.

märkimata olulise teabe, kujutab endast ilmselget ja rasket rikkumist. Seda kaitseõiguse rikkumist ei saa õigustada ega selgitada komisjoni teenistustel objektiivselt lasuvate eriliste piirangutega.

3. Põhjuslik seos ja hageja osa oma kahju tekkimises

Esimese Astme Kohus täpsustas eespool viidatud kohtuotsuses *Schneider Electric vs. komisjon*, et põhjusliku seose analüüsis tuleb võrrelda olukorda, milles kolmas isik asub õigusvastase tegevuse tõttu, olukorraga, milles ta oleks olnud siis, kui institutsioon oleks tegutsenud õigusnormi järgides. Juhul, kui õigusvastane asjaolu on seotud otsusega, millega ei anta taotlejale luba, ei saa eeldada, et tuvastatud rikkumise puudumisel oleks taotleja tingimata nimetatud loa saanud.

Esimese Astme Kohus märkis kõnesolevas asjas, et kuigi hagejal ei olnud õigust nõuda koondumise ühisturuga kokkusobivaks tunnistamist, oleks hagejal siiski võinud olla reaalne võimalus saada soodne otsus, kuna välistada ei saa võimalust, et hageja võis võõrandamisetepanekute esitamisega sundida komisjoni hindamisvea tegemise ähvardusel kuulutama koondumine ühisturuga kokkusobivaks. Esimese Astme Kohus märkis siiski, et majanduslike parameetrite muutumiste hindamine, mis peavad tingimata kaasnema võimaliku otsusega kokkusobivuse kohta, ei ole piisavalt usaldusväärne, et seda saaks tulemuslikult kasutada kokkusobimatuks kuulutamise otsusest tuleneva olukorra võrdluses. Seega on selle võimaluse ärakasutamine seotud liiga juhuslike parameetritega, et need võiksid olla veenva hinnangu ese, nii et toimepandud õigusrikkumise ning sellise otsuse saamise äravõtmise vahel, millega koondumine kuulutatakse ühisturuga kokkusobivaks, puudub piisavalt otsene põhjuslik seos.

Esimese Astme Kohus leidis, et selline seos eksisteerib seevastu toimepandud rikkumise ja kahte liiki kahjude vahel: esiteks kulud, mida ettevõtja pidi kandma, et osaleda koondumise kontrolli teistkordsel läbiviimisel pärast tühistamisotsuse tegemist, ja teiseks väiksem võõrandamise hind, milles hageja pidi Legrand'i varade omandajaga kokku leppima, selleks et see võõrandamine lükataks edasi sellise kuupäevani, mis tagaks, et ühenduse kohtus veel pooleliolevate kohtumenetluste ese ei kaoks enne kohtuotsuse tegemist. Viimati nimetatud aspekti osas rõhutas Esimese Astme Kohus, et asjaolu tõttu, et kokkusobimatuks kuulutamise otsuses oli kaks rikkumist, mis võisid hagejale näida ilmsed, ning et ta soovis õiguspäraselt saada koondumise ühisturuga kokkusobivaks kuulutamise seaduslikku otsust, oli hageja sunnitud Legrand'i tegelikku müümist edasi lükkama ja ostjaga kokku leppima võõrandamise hinna vähendamise osas võrreldes hinnaga, mille hageja oleks saanud juhul, kui lõplik müük oleks toimunud ilma kokkusobimatuks kuulutamise otsuseta, mis algselt näis sisaldavat kahte ilmset rikkumist.

Lõpetuseks ilmestab see kohtuotsus hageja käitumise mõju hüvitatava kahju määratlemisele vastavalt kohtupraktikale, mille kohaselt ei saa hageja juhul, kui ta on aidanud kaasa temale kahju tekkimisele, nõuda selle osa hüvitamist nimetatud kahjust, mille eest ta vastutab ise.¹⁰⁶ Sellele tuginedes ja sedastades, et võttes arvesse teostatud ühinemisest

¹⁰⁶ Euroopa Kohtu 7. novembri 1985. aasta otsus kohtuasjas 145/83: *Adams vs. komisjon*, EKL 1985, lk 3539.

tuleneva koondumise ulatust ja majandusliku võimu märgatavat tugevnemist, mis sellega kaasnes kahe juhtiva turuosalise jaoks, ei saanud hagejale teadmata olla asjaolu, et teostatud ühinemise puhul oli vähemalt oht luua või tugevdada turgu valitsevat seisundit ühisturu olulises osas ning et sel juhul komisjon keelab koondumise, mõistis Esimese Astme Kohus komisjonilt välja ainult kaks kolmandikku kahjust, mis tekkis hagejale seoses Legrand'i võõrandamishinna vähendamisega.

III. Apellatsioonkaebused

Kuna Avaliku Teenistuse Kohus alustas oma tegevust 12. detsembril 2005, on Esimese Astme Kohtule kõnesoleva ajani esitatud 37 apellatsioonkaebust, millest 27 esitati 2007. aastal. Esimese Astme Kohus lõpetas sel aastal neist kohtuasjadest seitse,¹⁰⁷ millest ühes tühistas ta vaidlustatud kohtuotsuse.

Selles kohtuotsuses *parlament vs. Eistrup* tühistas Esimese Astme Kohus kohtumääruse,¹⁰⁸ millega Avaliku Teenistuse Kohus lükkas tagasi parlamendi esitatud vastuvõetamatuse vastuväite põhjendusega, et hagiavaldusel oli hageja advokaadi omakäeliselt kirjutatud allkirja asemel ainult seda allkirja jäljendav pitser. Esimese Astme Kohus otsustas, et ühenduse kohtumenetluse õiguses on praegusel hetkel advokaadi omakäeline allkiri hagiavalduse originaalil ainus viis, mis võimaldab tagada, et vastutuse menetluskohustuse koostamise ja sisu eest võtab endale hagejat ühenduse kohtus esindama volitatud isik.¹⁰⁹

IV. Ajutiste meetmete kohaldamise taotlused

Esimese Astme Kohtule esitati 2007. aastal 34 ajutiste meetmete kohaldamise taotlust, mis on rohkem kui 2006. aastal (25). 2007. aastal lahendas ajutisi meetmeid kohaldav kohtunik 41 kohtuasja võrreldes 24 kohtuasjaga 2006. aastal. Ta rahuldas neljal korral taotluse

¹⁰⁷ Esimese Astme Kohtu 23. mai 2007. aasta otsus kohtuasjas T-223/06 P: *Parlament vs. Eistrup*; 5. juuli 2007. aasta otsus kohtuasjas T-247/06 P: *Sanchez Ferriz vs. komisjon* ja 12. septembri 2007. aasta otsus kohtuasjas T-20/07 P: *komisjon vs. Chatzioannidou*; Esimese Astme Kohtu 12. juuni 2007. aasta määrus kohtuasjas T-69/07 P: *komisjon vs. André*; 9. juuli 2007. aasta määrus kohtuasjas T-415/06 P: *De Smedt vs. komisjon*; 12. juuli 2007. aasta määrus kohtuasjas T-252/06 P: *Beau vs. komisjon* ja 14. detsembri 2007. aasta määrus kohtuasjas T-311/07 P: *Nijs vs. kontrollikoda*.

¹⁰⁸ Avaliku Teenistuse Kohtu 13. juuli 2006. aasta määrus kohtuasjas F-102/05: *Eistrup vs. parlament*.

¹⁰⁹ Vt selle kohta samuti Esimese Astme Kohtu 17. jaanuari 2007. aasta määrus kohtuasjas T-129/06: *Diy-Mar Insaat Sanayi ve Ticaret ja Akar vs. komisjon*.

ajutiste meetmete kohaldamiseks, s.o kohtumäärustes *IMS vs. komisjon, Du Pont de Nemours (France) jt vs. komisjon, Prantsusmaa vs. komisjon ja Donnici vs. parlament*.¹¹⁰

Eespool viidatud kohtuotsuses *IMS vs. komisjon* taotles hageja komisjoni positiivse arvamuse täitmise peatamist, mille viimane oli andnud Prantsuse ametiasutuste poolt temale direktiivi 98/37¹¹¹ kohaselt teatatud määruse kohta ja millega keelati teatud masinate kasutamine.

President möönis, et esineb *fumus boni iuris*, märkides eelkõige, et kuna Conseil d'État oli Prantsuse määruse tühistanud ilma, et pädevad asutused oleksid võtnud muid sama eesmärgiga meetmeid, siis tuleb hageja toodetavaid masinaid esmapilgul lugeda direktiivi 98/37 sätetega kooskõlas olevaks. Kiireloomulisuse kohta märkis president, et vaidlustatud arvamuse täitmine võib seada ohtu hageja olemasolu, kes on piiratud ja spetsialiseerunud tootmisega väikeettevõtja. Ta rõhutas, et kiireloomulisus tuleb tuvastada seda enam, et *fumus boni iuris* oli eriti tõsine. Kaaludes kõnesolevas asjas esinevaid erinevaid huvisid, sedastas president, et kuna komisjonil kulus oma arvamuse esitamiseks rohkem kui viis aastat, ei sea täitmise peatamine ohtu töötajate tervise ja ohutuse kaitset.

Eespool viidatud kohtuasja *Donnici vs. parlament* ese oli parlamendi otsuse peatamine, millega tühistati Euroopa Parlamendi liikme B. Donnici mandaat A. Occhetto kasuks vastupidi Consiglio di Stato otsusele, kes kinnitas lõplikult B. Donnici mandaadi.

Ajutisi meetmeid kohaldav kohtunik möönis *fumus boni iuris*'e tingimuse olemasolu, kuna hageja argumendid, mis käsitlevad parlamendi pädevuse puudumist vaidlustatud otsuse vastuvõtmiseks, on tõsiseltvõetavad ja neid ei saa kõrvale lükata ilma põhjalikuma uurimiseta, mille läbiviimine on üksnes põhiküsimust lahendava kohtukoosseisu ülesanne. Kiireloomulisuse osas näis ajutisi meetmeid kohaldavale kohtunikule, et juhul, kui vaidlustatud akt põhimenetluses tühistatakse, on hagejale tekkiv kahju korvamatu, kui selle akti täitmist ei peatata, kuna hagejal oleks võimatu oma Euroopa Parlamendi liikme mandaadist tulenevaid kohustusi täita. Huvide kaalumise osas tuli arvesse võtta ka A. Occhetto huvi vaidlustatud otsuse täitmise vastu, mis toob kaasa tema mandaadi säilimise. Sellises olukorras, kus hageja ja A. Occhetto vastavad huvid on võrdsed, pidas ajutisi meetmeid kohaldav kohtunik eriti oluliseks esiteks Itaalia Vabariigi huvi, et parlament austaks tema õigusnorme valimiste valdkonnas ja teiseks *fumus boni iuris*'e tõendamiseks esitatud väidete kindlust ja tõsiseltvõetavust. Järelikult rahuldab ajutisi meetmeid kohaldav kohtunik taotluse täitmise peatamiseks.

¹¹⁰ Esimese Astme Kohtu presidendi 7. juuni 2007. aasta määrus kohtuasjas T-346/06 R: *IMS vs. komisjon* ja 19. juuli 2007. aasta määrus kohtuasjas T-31/07 R: *Du Pont de Nemours (France) jt vs. komisjon*; ajutisi meetmeid kohaldava kohtuniku 28. septembri 2007. aasta määrus kohtuasjas T-257/07 R: *Prantsusmaa vs. komisjon* ja 15. novembri 2007. aasta määrus kohtuasjas T-215/07 R: *Donnici vs. parlament* (apellatsioonimenetluses kohtuasi C-512/07 P (R)). Tuleb lisada, et 24. jaanuari 2007. aasta määrusega kohtuasjas T-366/00 R: *Scott vs. komisjon* rahuldab president *inaudita altera parte* taotluse sellise otsuse täitmise peatamiseks, millega nõuti riigiabi tagastamist, enne seda, kui 30. märtsi 2007. aasta kohtumääruses sedastati, et selles kohtuasjas puudub vajadus kohtuotsuse tegemiseks, kuna Esimese Astme Kohus oli 29. märtsil 2007 tühistanud põhikohtuasjas vaidlustatud otsuse.

¹¹¹ Euroopa Parlamendi ja nõukogu 22. juuni 1998. aasta direktiiv 98/37/EÜ masinaid käsitlevate liikmesriikide õigusaktide ühtlustamise kohta (EÜT L 207, lk 1; ELT eriväljaanne 13/20, lk 349).

Arvestades selle valdkonna teaduslike teadmiste arenguid, muutis komisjon transmissiivse spongioosse entsefalopaatiaga (TSE) seotud ühenduse õigusnorme, võttes 2007. aastal vastu sätteid, millega leevendati kohaldatavaid loomatervishoiunõudeid. Kohtuasjas *Prantsusmaa vs. komisjon* taotles hageja nende sätete peatamist põhjendusel, et need rikuvad ettevaatuspõhimõtet.

Fumus boni iuris'ega seotud tingimuse osas leidis ajutisi meetmeid kohaldav kohtunik, et see on täidetud, kuna uutes sätetes ette nähtud analüüside osas esineb jätkuvalt tõsine teaduslik ebakindlus. Kiireloomulisuse tingimus loeti samuti täidetuks, kuna vaidlustatud sätteid võivad suurendada ohtu, et TSE-ga nakatunud loomi kasutatakse inimtoiduks. Asjaomaste huvide kaalumise osas tuletas ajutisi meetmeid kohaldav kohtunik meelde, et rahvatervise kaitsega seotud vajadused prevaleerivad võrreldes majanduslike kaalutlustega, ning määras järelikult taotletud täitmise peatamise.

Eespool viidatud kohtumääruses *Du Pont de Nemours (France) jt vs. komisjon*, mis puudutab taimekaitsevahendite kontrolli direktiivi 91/414¹¹² kohaselt, pidi president tegema lahendi viie taotluse kohta peatada otsuste täitmine, millega komisjon oli piiranud luba teatud kaupade ühenduse turule viimiseks. President rahuldas ajutiste meetmete kohaldamise taotluse flusilasooli kasutamise piirangute osas.

Fumus boni iuris'e kohta on sedastatud, et direktiivi 91/414 ja ettevaatuspõhimõtte rikkumisele tuginevad väited ei ole esmapilgul põhjendamata. Kiireloomulisuse tingimus loeti samuti täidetuks. Olles sedastanud, et esines tõsine oht, et hageja võib pöördumatult kaotada turuosa, mida võidakse küll tagantjärele hüvitada, leidis ajutisi meetmeid kohaldav kohtunik siiski, et kõnesoleva asja tingimustes ei saanud kahju olulisus põhineda ainult selle firmaväärtuse raamatupidamisväärtusel, millega turuosad realiseeriti, ja sellise väärtuse kaotamisel kogu ettevõtjate kontserni jaoks, vaid arvesse tuleb arvesse võtta seda, et hagejad olid turul tegutsenud üle kahekümne aasta, et neil oli mitmes liikmesriigis korduvalt kasutatav flusilasooli turustamise luba ning et flusilasooli keelamine võis nende toodete kaubanduslikku renomeed tõsiselt kahjustada. Asjaomaste huvide kaalumisel, arvestades asjaolu, et hagejad nõudsid ainult mitu aastat kehtinud olukorra säilitamist ja põllumajandustootjate huvi teatud haiguste vastu ainsa vahendi kättesaadavuse osas, rahuldas ajutisi meetmeid kohaldav kohtunik täitmise peatamise taotluse.

Seevastu kohtumäärustes *Cheminova jt vs. komisjon*,¹¹³ *FMC Chemical jt vs. komisjon*¹¹⁴ ja *Dow AgroSciences jt vs. komisjon*¹¹⁵ jäeti teatud ainete turustamist keelavate otsuste peatamiseks esitatud neli taotlust kiireloomulisuse puudumisel rahuldamata, põhjendusel, et nende otsustega hagejatele tekkida võiv kahju ei olnud piisavalt oluline, kuna see moodustas vähem kui 1% nende käibest. Selles osas lisas president, et tegelikult oli see protsent veel väiksem, kuna ei tule arvesse võtta ajutiste meetmete kohaldamise menetluse

¹¹² Nõukogu 15. juuli 1991. aasta direktiiv taimekaitsevahendite turuleviimise kohta (EÜT L 230, lk 1; ELT eriväljaanne 03/11, lk 332).

¹¹³ Esimese Astme Kohtu presidendi 4. detsembri 2007. aasta määrus kohtuasjas T-326/07 R.

¹¹⁴ Esimese Astme Kohtu presidendi 11. detsembri 2007. aasta määrused kohtuasjades T-349/07 R ja T-350/07 R.

¹¹⁵ Esimese Astme Kohtu presidendi 17. detsembri 2007. aasta määrus kohtuasjas T-367/07 R.

poolte – s.o toote turustajad, kes ei ole vaidlustatud otsusest isiklikult puudutatud – viidatud kahju, kellel ei ole muide ilmselgelt õigust esitada tühistamishagi põhikohtuasjas.

B – Esimese Astme Kohtu koosseis

(Protokolliline järjestus 20. septembril 2007)

Esimene rida, vasakult paremale:

kohtunik J. D. Cooke; kodade esimehed O. Czúcz, N. J. Forwood, A. W. H. Meij, V. Tiili; Esimese Astme Kohtu president M. Jaeger; kodade esimehed J. Azizi, M. Vilaras, M. E. Martins Ribeiro ja I. Pelikánová.

Teine rida, vasakult paremale:

kohtunikud S. S. Papasavvas, K. Jürimäe, D. Šváby, E. Cremona, F. Dehousse, I. Wiszniewska-Białęcka, V. Vadalas, I. Labucka ja E. Moavero Milanesi.

Kolmas rida, vasakult paremale:

kohtunikud S. Frimodt Nielsen, S. Soldevila Frago, V. Ciucă, M. Prek, N. Wahl, T. Tchipev, A. Dittrich ja L. Truchot; kohtusekretär E. Coulon.

1. Esimese Astme Kohtu liikmed

(ametisse astumise järjekorras)

Marc Jaeger

Sündinud 1954; advokaat; justiitsministeeriumi ametnik, määratud peaprokuröri osakonda; Tribunal d'arrondissement de Luxembourg'i kohtunik, asepresident; Centre universitaire de Luxembourg'i (Luxembourg'i ülikoolikeskus) lektor; lähetatud kohtunik, Euroopa Kohtu õigusnõunik alates 1986; Esimese Astme Kohtu kohtunik alates 11. juulist 1996; Esimese Astme Kohtu president alates 17. septembrist 2007.

Bo Vesterdorf

Sündinud 1945; jurist-lingvist Euroopa Kohtus; justiitsministeeriumi ametnik; kohtukoosseisu liige; juriidiline atašee Taani alalises esinduses Euroopa Majandusühenduse juures; Østre Landsret'i (apellatsiooni-kohus) kohtunik; justiitsministeeriumi riigi- ja haldusõiguse talituse juhataja; osakonnajuhataja justiitsministeeriumis; ülikooli lektor; Euroopa Nõukogu inimõiguste juhtkomitee (CDDH) liige, hiljem CDDH juhatuse liige; Saksamaal Trieris asuva Euroopa Õiguse Akadeemia „Kohtunike koolituse *ad hoc* komitee" liige; Esimese Astme Kohtu kohtunik alates 25. septembrist 1989; Esimese Astme Kohtu president alates 4. märtsist 1998 kuni 17. septembrini 2007.

Rafael García-Valdecasas y Fernández

Sündinud 1946; *Abogado del Estado* (Jaénis ja Granadas); Jaéni ja hiljem Córdoba majandus- ja halduskohtu kohtusekretär; advokatuuri liige (Jaén, Granada); välisministeeriumi ühenduse kohtuasjade osakonna juhataja; Hispaania delegatsiooni juht Esimese Astme Kohtu asutamiseks loodud töögrupis nõukogu juures; Esimese Astme Kohtu kohtunik alates 25. septembrist 1989 kuni 17. septembrini 2007.

Virpi Tiili

Sündinud 1942; Helsingi ülikooli õigusteaduste doktor; Helsingi ülikooli tsiviil- ja äriõiguse assistent; Soome keskkaubanduskoja õigus- ja kaubanduspoliitika osakonna juhataja; Soome tarbijakaitseameti peadirektor; mitme valitsuskomisjoni ja delegatsiooni liige, muu hulgas ravimireklaamide järelevalve nõukogu president (1988–1990), tarbijakaitse nõukogu liige (1990–1994), konkurents nõukogu liige (1991–1994) ja Nordic Intellectual Property Law Review toimetuse liige (1982–1990); Esimese Astme Kohtu kohtunik alates 18. jaanuarist 1995.

Josef Azizi

Sündinud 1948; Viini ülikooli õigusteaduste doktor ning lõpetanud ühiskonna- ja majandusteaduste eriala; Viini Majandusülikooli ja Viini ülikooli õigusteaduskonna õppejõud; Ministerialrat ja osakonnajuhataja Föderaalkantseleis; Euroopa Nõukogu õiguslase koostöö juhtkomitee (CDJC) liige; volitatud esindaja Verfassungsgerichtshofis (konstitutsioonikohus) föderaalõiguse põhiseaduslikkuse järelevalve menetlustes; Austria föderaalõiguse ühenduse õigusega kohandamise eest vastutav koostöölase; Esimese Astme Kohtu kohtunik alates 18. jaanuarist 1995.

John D. Cooke

Sündinud 1944; Iirimaa advokatuuri liige alates 1966; Inglismaa ja Walesi, Põhja-Iirimaa ja Uus-Lõuna-Walesi advokatuuride liige; *barrister* 1966–1996; *Senior Counsel*, Inner Bar of Ireland 1980, Uus-Lõuna-Wales 1991; Euroopa Advokatuuride Nõukogu (CCBE) president 1985–1986; külalisprofessor, University College, Dublin; Chartered Institute of Arbitrators'i liige; Royal Zoological Society of Ireland'i president 1987–1990; *bencher*, Honorable Society of Kings Inns (Dublin); *honorary bencher*, Lincoln's Inn (London); Esimese Astme Kohtu kohtunik alates 10. jaanuarist 1996.

Jörg Pirrung

Sündinud 1940; Marburgi ülikooli teadusassistent; õigusteaduste doktor (Marburgi ülikool); Saksamaa Liitvabariigi justiitsministeeriumi rahvusvahelise eraõiguse osakonna referent, hiljem rahvusvahelise eraõiguse talituse juhataja, seejärel Saksamaa Liitvabariigi justiitsministeeriumi eraõiguse osakonna juhataja; Unidroit nõukogu liige (1993–1998); Haagi Rahvusvahelise Eraõiguse Konverentsi lastekaitse konventsiooni väljatöötamise komisjoni eesistuja (1996); Trieri ülikooli auprofessor (rahvusvaheline eraõigus ja rahvusvaheline tsiviilmenetlus; Euroopa õigus); alates 2002. aastast Hamburgi Max Plancki Rahvusvahelise ning Välismaise Eraõiguse Instituudi eriala-nõukogu liige; Esimese Astme Kohtu kohtunik alates 11. juunist 1997 kuni 17. septembrini 2007.

Arjen W. H. Meij

Sündinud 1944; nõunik Hollandi ülemkohtus (1996); College van Beroep voor het bedrijfsleven'i (kaubanduse ja tööstuse halduskohus) kohtunik ja asepresident (1986); sotsiaalkindlustuse apellatsioonikohtu ja tollitariife käsitleva halduskohtu kohtunik; Euroopa Ühenduste Kohtu õigusnõunik (1980); Euroopa õiguse lektor Groningeni ülikooli õigusteaduskonnas ja uurimistöö assistent University of Michigan Law School'is; Amsterdami kaubanduskoja rahvusvahelise sekretariaadi liige (1970); Esimese Astme Kohtu kohtunik alates 17. septembrist 1998.

Mihalis Vilaras

Sündind 1950; advokaat (1974–1980); Euroopa Ühenduste Komisjoni õigustalituse siseriiklik ekspert, seejärel V peadirektoraadi (tööhõive, töösuhted, sotsiaalküsimused) vanemametnik; Kreeka Riiginõukogu ametnik, nooremliige ja liige alates 1999; Kreeka kõrgeima erikohtu liige; Kreeka seadusloome keskkomitee liige (1996–1998); Kreeka valitsuse peasekretariaadi õigusteenistuse juhataja; Esimese Astme Kohtu kohtunik alates 17. septembrist 1998.

Nicholas James Forwood

Sündinud 1948; lõpetanud Cambridge'i ülikooli (BA 1969, MA 1973) (mehaanikateadused ja õigusteadus); Inglise advokatuuri astumine 1970, seejärel töötanud advokaadina Londonis (1971–1999) ja Brüsselis (1979–1999); lirimaa advokatuuri astumine 1981; *Queen's Counsel* 1987; *Bench of the Middle Temple* 1998; Inglise ja Walesi advokatuuride esindaja Euroopa Advokatuuride Nõukogus (CCBE) ja CCBE alalise delegatsiooni president Euroopa Kohtu juures (1995–1999); World Trade Law Association'i ja European Maritime Law Organization'i juhatuse liige (1993–2002); Esimese Astme Kohtu kohtunik alates 15. detsembrist 1999.

Hubert Legal

Sündinud 1954; Conseil d'État (Prantsusmaa) liige; lõpetanud École normale supérieure de Saint-Cloud ja École nationale d'administration'i; inglise keele õppejõud (1979–1985); *rapporteur* ja hiljem kohtujurist Conseil d'État' kohtumenetlusi käsitlevates koosseisudes (1988–1993); õigusnõunik Prantsuse Vabariigi alalises esinduses Ühinenud Rahvaste Organisatsioonis New Yorgis (1993–1997); kohtunik Puissochet' kabineti õigusnõunik Euroopa Kohtus (1997–2001); Esimese Astme Kohtu kohtunik alates 19. septembrist 2001 kuni 17. septembrini 2007.

Maria Eugénia Martins de Nazaré Ribeiro

Sündinud 1956; õpingud Lissabonis, Brüsselis ja Strasbourgis; advokatuuri liige Portugalis ja Brüsselis; sõltumatu uurija, Institut d'études européennes de l'université libre de Bruxelles; Portugali kohtuniku J. C. Moitinho de Almeida õigusnõunik Euroopa Kohtus (1986–2000), seejärel Esimese Astme Kohtu presidendi B. Vesterdorfi õigusnõunik (2000–2003); Esimese Astme Kohtu kohtunik alates 31. märtsist 2003.

Franklin Dehousse

Sündinud 1959; õigusteaduskonna diplom (Liège'i ülikool, 1981); aspirant (Fonds national de la recherche scientifique, 1985–1989); esindajate koja õigusnõunik (1981–1990); õigusteaduste doktor (Strasbourg'i ülikool, 1990); professor (Liège'i ja Strasbourg'i ülikoolid, Collège d'Europe, Institut royal supérieur de Défense, Bordeaux' Montesquieu' Ülikool; collège Michel Servet des universités de Paris; Namuri Notre-Dame de la Paix teaduskonnad); välisministri eriesindaja (1995–1999); Institut royal des relations internationales'i Euroopa-õpingute juhataja (1998–2003); Conseil d'Etat liige (2001–2003); Euroopa Komisjoni konsultant (1990–2003); Observatoire Internet'i liige (2001–2003); Esimese Astme Kohtu kohtunik alates 7. oktoobrist 2003.

Ena Cremona

Sündinud 1936; Malta Kuningliku Ülikooli keeleteaduste diplom (1955); Malta Kuningliku Ülikooli õigusteaduste doktor (1958); Malta advokatuuri liige alates 1959; riikliku naiste nõukogu juriidiline nõustaja (1964–1979); avaliku teenistuse komisjoni liige (1987–1989); Lombard Bank Ltd (Malta) nõukogu liige, riigi kui aktsionäri esindaja (1987–1993); valimiskomisjoni liige alates 1993; Malta Kuningliku Ülikooli õigusteaduskonna lõputööde hindamise komisjonide liige; rassismi ja sallimatuse vastu võitlemise Euroopa komisjoni (ECRI) liige (2003–2004); Esimese Astme Kohtu kohtunik alates 12. maist 2004.

Ottó Czúcz

Sündinud 1946; Szegedi ülikooli õigusteaduste doktor (1971); tööministeeriumi ametnik (1971–1974); Szegedi ülikooli õppejõud ja professor (1974–1989), õigusteaduskonna dekaan (1989–1990), aserektor (1992–1997); advokaat; Riikliku pensionikindlustuse presiidiumi liige; Euroopa Sotsiaalkindlustuse Instituudi aseesimees (1998–2002); Rahvusvahelise Sotsiaalkindlustuse Assotsiatsiooni teadusnõukogu liige; konstitutsioonikohtu kohtunik (1998–2004); Esimese Astme Kohtu kohtunik alates 12. maist 2004.

Irena Wiszniewska-Białecka

Sündinud 1947; Varssavi ülikooli õigusteaduste diplom (1965–1969); Poola teaduste akadeemia õigusteaduste instituudi teadur (assistent, abiprofessor, professor) (1969–2004); Max Plancki instituudi teadur välisriikide ja rahvusvahelise patendi-, autori- ja konkurentsioiguse alal Münchenis (AvH sihtasutuse stipendium – 1985–1986); advokaat (1992–2000); kõrgema halduskohtu kohtunik (2001–2004); Esimese Astme Kohtu kohtunik alates 12. maist 2004.

Irena Pelikánová

Sündinud 1949; õigusteaduste doktor, majandusõiguse assistent (enne 1989), seejärel teaduste doktor, äriõiguse professor (alates 1993) Praha Karli Ülikooli õigusteaduskonnas; väärtpaberikomisjoni juhtorgani liige (1999–2002); advokaat; Tšehhi valitsuse õigusloomenõukogu liige (1998–2004); Esimese Astme Kohtu kohtunik alates 12. maist 2004.

Daniel Šváby

Sündinud 1951, õigusteaduste doktor (Bratislava ülikool); Bratislava esimese astme kohtu kohtunik; apellatsioonikohtu tsiviilasjade kohtunik ja Bratislava apellatsioonikohtu aseesimees; justiitsministeeriumi õigusinstituudi tsiviil- ja perekonnaõiguse osakonna liige; ülemkohtu äriõiguse asju lahendav kohtunik; Euroopa Inimõiguste Komisjoni (Strasbourg) liige; konstitutsioonikohtu kohtunik (2000–2004); Esimese Astme Kohtu kohtunik alates 12. maist 2004.

Vilenas Vadapalas

Sündinud 1954; õigusteaduste doktor (Moskva ülikool); õigusteaduste habileeritud doktor (Varssavi ülikool); Vilniuse ülikooli professor – rahvusvaheline õigus (alates 1981), inimõigused (alates 1991) ja Euroopa Ühenduse õigus (alates 2000); valitsuse nõunik välisasjades (1991–1993); Euroopa Liiduga ühinemise läbirääkimiste delegatsiooni koordineeriva grupi liige; valitsuse Euroopa õiguse osakonna peadirektor (1997–2004); Vilniuse ülikooli Euroopa õiguse professor, Jean Monnet' õppetooli hoidja; Leedu Euroopa Liidu alaste õpingute assotsiatsiooni esimees; Leedu liitumisega seotud põhiseadusliku reformi parlamendi töögrupi esimees; Rahvusvahelise Juristide Komisjoni liige (aprill 2003); Esimese Astme Kohtu kohtunik alates 12. maist 2004.

Küllike Jürimäe

Sündinud 1962; Tartu Riikliku Ülikooli õigusteaduste diplom (1981–1986); prokuröri abi Tallinnas (1986–1991); Eesti Diplomaatide Kooli diplom (1991–1992); juriidiline nõunik (1991–1993) ja peanõunik kaubandus-tööstuskojas (1992–1993); Tallinna ringkonnakohtu kohtunik (1993–2004); *European Master* inimõiguste ja demokraatiseerimise valdkonnas, Padua ja Nottinghami ülikoolid (2002–2003); Esimese Astme Kohtu kohtunik alates 12. maist 2004.

Ingrida Labucka

Sündinud 1963; Läti ülikooli õigusteaduste diplom (1986); siseministeeriumi Kirovi rajooni ja Riia linna inspektor (1986–1989); Riia esimese astme kohtu kohtunik (1990–1994); advokaat (1994–1998 ja juuli 1999–mai 2000); justiitsminister (november 1998–juuli 1999 ja mai 2000–oktoober 2002); Haagi rahvusvahelise vahekohtu liige (2001–2004); parlamendi liige (2002–2004); Esimese Astme Kohtu kohtunik alates 12. maist 2004.

Savvas S. Papasavvas

Sündinud 1969; õpingud Ateena ülikoolis (Ptychion 1991); 3. tsükli õpingud Paris II ülikoolis (DEA avalikus õiguses 1992) ja Aix-Marseille III ülikoolis (õigusteaduste doktor 1995); Küprose advokatuuri astumine, Nikosia advokatuuri liige alates 1993; Küprose ülikooli lektor (1997–2002), riigiõiguse õppejõud alates septembrist 2002; Euroopa Avaliku Õiguse Keskuse teadur (2001–2002); Esimese Astme Kohtu kohtunik alates 12. maist 2004.

Enzo Moavero Milanesi

Sündinud 1954; õigusteaduste doktor (La Sapienza ülikool, Rooma); ühenduse õiguse õpingud (Collège d'Europe, Brugge); advokatuuri liige, advokaat (1978–1983); La Sapienza ülikooli, Rooma (1993–1996), Luissi ülikooli, Rooma (1993–1996 ja 2002–2006) ning Bocconi ülikooli, Milano (1996–2000) Euroopa ühenduste õiguse õppejõud; Itaalia peaministri nõunik Euroopa ühenduste küsimuste valdkonnas (1993–1995); Euroopa Komisjoni ametnik – asepresidendi õigusnõunik ja seejärel kantselei juhataja (1989–1992); siseturu (1995–1999) ja konkurentsi (1999) eest vastutava voliniku kantselei juhataja; konkurentsi peadirektoraadi direktor (2000–2002), Euroopa Komisjoni asepeasekretär (2002–2005), poliitikanõunike büroo peadirektor (2006); Esimese Astme Kohtu kohtunik alates 3. maist 2006.

Nils Wahl

Sündinud 1961; õigusteaduste magister, Stockholmi ülikool (1987); õigusteaduste doktor, Stockholmi ülikool (1995); dotsent ja Jean Monnet' õppetooli hoidja (1995); Euroopa õiguse professor, Stockholmi ülikool (2001); õigusnõustaja (1987–1989); haridussuhtasutuse direktor (1993–2004); Nätverket för europarättslig forskning (Rootsi Euroopa õiguse uuringute võrk) juhataja (2001–2006); Rådet för konkurrensfrågor (konkurentsiküsimuste nõukogu) liige (2001–2006); Hovrätten över Skåne och Blekinge (apellatsioonikohus) kohtunik (2005); Esimese Astme Kohtu kohtunik alates 7. oktoobrist 2006.

Miro Prek

Sündinud 1965; lõpetanud õigusteaduskonna (1989); vastu võetud advokatuuri (1994); erinevad ametikohad ja ülesanded avalikus halduses, eelkõige valitsuse õigusloome eest vastutavas talituses (aseriigisekretär ja asedirektor, Euroopa õiguse ja võrdleva õiguse osakonna juhataja) ning Euroopa asjade talituses (aseriigisekretär); ühinemislepingu läbirääkimiste töörühma liige (1994–1996) ja Euroopa Ühendusega ühinemise läbirääkimiste töörühma liige (1998–2003), õigusasjade eest vastutav isik; advokaat; Euroopa Ühenduse õigusega kooskõlla viimise ja Euroopaga integreerumise projektide ees vastutav isik, eelkõige Lääne-Balkani riikides; Euroopa Ühenduste Kohtu osakonnajuhataja (2004–2006); Esimese Astme Kohtu kohtunik alates 7. oktoobrist 2006.

Teodor Tchihev

Sündinud 1940; õigusalsed õpingud Sofia St Kliment Ohridski ülikoolis (1961); õigusteaduste doktor (1977); advokaat (1963–1964); rahvusvahelise maanteetranspordi riigiettevõtte õigusnõustaja (1964–1973); Bulgaaria teaduste akadeemia õigusinstituudi õppejõud (1973–1988); Sofia St Kliment Ohridski ülikooli õigusteaduskonna tsiviilkohtumenetluse õppejõud (1988–1991); kaubandus-tööstuskoja arbitraažikohtu kohtunik (1988–2006); konstitutsioonikohtu kohtunik (1991–1994); Plovdivi Paissiy Hilendarski ülikooli assistent (veebruari 2001–2006); justiitsminister (1994–1995); Sofia Bulgaaria uue ülikooli tsiviilkohtumenetluse õppejõud (1995–2006); Esimese Astme Kohtu kohtunik alates 12. jaanuarist 2007.

Valeriu M. Ciucă

Sündinud 1960; lõpetanud õigusteaduste eriala (1984), õigusteaduste doktor (1997) (laşi Alexandru Ioan Cuza ülikool); Suceava esimese astme kohtu kohtunik (1984–1989); laşi sõjaväekohtu sõjaväekohtunik (1989–1990); laşi Alexandru Ioan Cuza ülikooli professor (1990–2006); Rennes'i ülikooli Euroopa õigusele spetsialiseerumise stipendium (1991–1992); laşi Petre Andrei ülikooli seminarijuhendaja (1999–2002); Littoral Côte d'Opale ülikooli assistent (LAB. RII) (2006); Esimese Astme Kohtu kohtunik alates 12. jaanuarist 2007.

Alfred Dittrich

Sündinud 1950; õigusteaduste õpingud Erlangen-Nürnbergi ülikoolis (1970–1975); *Rechtsreferendar* Nürnbergi kõrgemas piirkonnakohtus (1975–1978); föderaalse majandusministeeriumi ametnik (1978–1982); ametnik Saksamaa Liitvabariigi alalises esinduses Euroopa Ühenduste juures (1982); föderaalse majandusministeeriumi ametnik (ühenduse õigus ja konkurentsioigus) (1983–1992); justiitsministeeriumi Euroopa Liidu õiguse osakonna juhataja (1992–2007); Euroopa Liidu Nõukogu töögrupi „Euroopa Kohus“ Saksa delegatsiooni juht; föderaalvalitsuse esindaja paljudes Euroopa Ühenduste Kohtus arutatud kohtuasjades; Esimese Astme Kohtu kohtunik alates 17. septembrist 2007.

Santiago Soldevila Fragoso

Sündinud 1960; Barcelona autonoomse ülikooli õigusteaduste diplom (1983); kohtunik Kataloonias, Kanaari saartel ja Madridis (1985–1992); Kanaari saarte kõrgema kohtu halduskolleegiumi kohtunik (Santa Cruz de Tenerife, 1992 ja 1993); konstitutsioonikohtu õigusnõunik (1993–1998); Audiencia Nacional'i halduskolleegiumi kuuenda koja kohtunik (Madrid, 1998–august 2007); Esimese Astme Kohtu kohtunik alates 17. septembrist 2007.

Laurent Truchot

Sündinud 1962; Pariisi politoloogiainstituudi diplom (1984); õppinud École nationale de la magistrature'is (1986–1988); Tribunal de grande instance de Marseille kohtunik (jaanuar 1988–jaanuar 1990); justiitsministeeriumi eraõiguse talituse juhataja (jaanuar 1990–juuni 1992); majandus-, finants- ja tööstusministeeriumi konkurentsi, tarbimise ja pettuste vastu võitlemise osakonna talituse asejuhataja, seejärel juhataja (juuni 1992–september 1994); justiitsministeeriumi tehniline nõunik, justiitsminister (september 1994–mai 1995); Tribunal de grande instance de Nîmes'i kohtunik (mai 1995–mai 1996); Euroopa Kohtu õigusnõunik kohtujurist P. Léger juures (mai 1996–detsember 2001); referent kassatsioonikohtus (detsember 2001–august 2007); Esimese Astme Kohtu kohtunik alates 17. septembrist 2007.

Sten Frimodt Nielsen

Sündinud 1963; lõpetanud õigusteaduste eriala, Kopenhaageni ülikool (1988); välisministeeriumi ametnik (1988–1991); rahvusvahelise õiguse ja Euroopa õiguse õppejõud, Kopenhaageni ülikool (1988–1991); sekretär Taani alalises esinduses ÜRO juures, New York (1991–1994); välisministeeriumi juriidilise talituse ametnik (1994–1995); Kopenhaageni ülikooli professor (1995); peaministri nõunik, seejärel esimene nõunik (1995–1998); minister-nõunik Taani alalises esinduses Euroopa Liidu juures (1998–2001); peaministri erinõunik juriidilistes küsimustes (2001–2002); peaministri kantselei juhataja ja õigusnõunik (märts 2002–juuli 2004); aseriigisekretär ja peaministri õigusnõunik (august 2004–august 2007); Esimese Astme Kohtu kohtunik alates 17. septembrist 2007.

Emmanuel Coulon

Sündinud 1968; õpingud õigusteaduste alal (Panthéon-Assas ülikool, Pariis); õpingud juhtimise alal (Paris-Dauphine'i ülikool); Collège d'Europe (1992); sisseastumiseksam Pariisis asuvasse advokaate ettevalmistavasse piirkondlikku koolituskeskuse; Brüsseli advokaatuuris advokaadina tegutsemise õiguse tunnistus; tegutsemine advokaadina Brüsselis; läbinud Euroopa Ühenduste Komisjoni korraldatud avaliku konkursi; õigusnõunik Euroopa Ühenduste Esimese Astme Kohtus (1996–1998 president A. Saggio kabinet, 1998–2002 president B. Vesterdorfi kabinet); Esimese Astme Kohtu presidendi kabineti juhataja (2003–2005); Esimese Astme Kohtu kohtusekretär alates 6. oktoobrist 2005.

2. Muudatused Esimese Astme Kohtu koosseisus 2007. aastal

12. jaanuari 2007. aasta pidulik istung

Bulgaaria ja Rumeenia Vabariigi ühinemise järel Euroopa Liiduga 1. jaanuaril 2007 nimetasid Euroopa Liidu liikmesriikide valitsuste esindajad Euroopa Ühenduste Esimese Astme Kohtu kohtunikuks ajavahemikuks 12. jaanuar 2007 kuni 31. august 2010 Theodore Tchipevi ja ajavahemikuks 12. jaanuar 2007 kuni 31. august 2010 Valeriu M. Ciucă.

17. septembri 2007. aasta pidulik istung

Liikmesriikide valitsuste esindajad pikendasid Esimese Astme Kohtu kohtunike John D. Cooke'i, Nicholas James Forwoodi, Ena Cremona, Irena Pelikánová, Vilenas Vadapalase, Ingrida Labucka, Enzo Moavero Milanesi, Nils Wahli, Miro Preki ja Teodor Tchipevi ametiaega ajavahemikuks 1. september 2007 kuni 31. august 2013.

Ajavahemikuks 1. september 2007 kuni 31. august 2013 nimetati kohtunikena ametisse Alfred Dittrich, kes asus ametisse kohtunik Jörg Pirrungi asemel, Santiago Soldevila Fragoso, kes asus ametisse kohtunik Rafael García-Valdecasas y Fernández'i asemel, ja Laurent Truchot, kes asus ametisse kohtunik Hubert Legali asemel, ning ajavahemikuks 17. september 2007 kuni 31. august 2010 nimetati kohtunikuna ametisse Sten Frimodt Nielsen, kes asus ametisse Bo Vesterdorfi asemel.

Marc Jaeger, Esimese Astme Kohtu kohtunik alates 11. juulist 1996, valiti pärast Esimese Astme Kohtu liikmete osalist asendamist Euroopa Ühenduste Esimese Astme Kohtu presidendiks ajavahemikuks 17. september 2007 kuni 31. august 2010.

Esimese Astme Kohtu kodukorra artiklis 7 on sätestatud: „Kohtunikud valivad endi seast viivitamata pärast EÜ asutamislepingu artiklis 224 ja Euratomi asutamislepingu artiklis 140 sätestatud osalist asendamist kolmeks aastaks Esimese Astme Kohtu presidendid”.

3. Protokolliline järjestus

1. jaanuarist kuni 11. jaanuarini 2007

B. VESTERDORF, Esimese Astme Kohtu president
 M. JAEGER, koja esimees
 J. PIRRUNG, koja esimees
 M. VILARAS, koja esimees
 H. LEGAL, koja esimees
 J. D. COOKE, koja esimees
 R. GARCÍA-VALDECASAS, kohtunik
 V. TIILI, kohtunik
 J. AZIZI, kohtunik
 A. W. H. MEIJ, kohtunik
 N. J. FORWOOD, kohtunik
 M. E. MARTINS RIBEIRO, kohtunik
 F. DEHOUSSE, kohtunik
 E. CREMONA, kohtunik
 O. CZÚCZ, kohtunik
 I. WISZNIEWSKA-BIAŁECKA, kohtunik
 I. PELIKÁNOVÁ, kohtunik
 D. ŠVÁBY, kohtunik
 V. VADAPALAS, kohtunik
 K. JÜRIMÄE, kohtunik
 I. LABUCKA, kohtunik
 S. S. PAPASAVVAS, kohtunik
 E. MOAVERO MILANESI, kohtunik
 N. WAHL, kohtunik
 M. PREK, kohtunik
 E. COULON, kohtusekretär

12. jaanuarist kuni 17. septembrini 2007

B. VESTERDORF, Esimese Astme Kohtu president
 M. JAEGER, koja esimees
 J. PIRRUNG, koja esimees
 M. VILARAS, koja esimees
 H. LEGAL, koja esimees
 J. D. COOKE, koja esimees
 R. GARCÍA-VALDECASAS, kohtunik
 V. TIILI, kohtunik
 J. AZIZI, kohtunik
 A. W. H. MEIJ, kohtunik
 N. J. FORWOOD, kohtunik
 M. E. MARTINS RIBEIRO, kohtunik
 F. DEHOUSSE, kohtunik
 E. CREMONA, kohtunik
 O. CZÚCZ, kohtunik
 I. WISZNIEWSKA-BIAŁECKA, kohtunik
 I. PELIKÁNOVÁ, kohtunik
 D. ŠVÁBY, kohtunik
 V. VADAPALAS, kohtunik
 K. JÜRIMÄE, kohtunik
 I. LABUCKA, kohtunik
 S. S. PAPASAVVAS, kohtunik
 E. MOAVERO MILANESI, kohtunik
 N. WAHL, kohtunik
 M. PREK, kohtunik
 T. TCHIPEV, kohtunik
 V. CIUCĂ, kohtunik
 E. COULON, kohtusekretär

20. septembrist kuni 31. detsembrini 2007

M. JAEGER, Esimese Astme Kohtu president

V. TIILI, koja esimees

J. AZIZI, koja esimees

A. W. H. MEIJ, koja esimees

J. PIRRUNG, koja esimees

M. VILARAS, koja esimees

N. J. FORWOOD, koja esimees

M. E. MARTINS RIBEIRO, koja esimees

O. CZÚCZ, koja esimees

I. PELIKÁNOVÁ, koja esimees

J. D. COOKE, kohtunik

F. DEHOUSSE, kohtunik

E. CREMONA, kohtunik

I. WISZNIEWSKA-BIAŁECKA, kohtunik

D. ŠVÁBY, kohtunik

V. VADAPALAS, kohtunik

K. JÜRIMÄE, kohtunik

I. LABUCKA, kohtunik

S. S. PAPASAVVAS, kohtunik

E. MOAVERO MILANESI, kohtunik

N. WAHL, kohtunik

M. PREK, kohtunik

T. TCHIPEV, kohtunik

V. CIUCĂ, kohtunik

A. DITTRICH, kohtunik

S. SOLDEVILA FRAGOSO, kohtunik

L. TRUCHOT, kohtunik

S. FRIMODT NIELSEN, kohtunik

E. COULON, kohtusekretär

4. Esimese Astme Kohtu endised liikmed

José Luis da Cruz Vilaça (1989–1995), president 1989–1995
Donal Patrick Michael Barrington (1989–1996)
Antonio Saggio (1989–1998), president 1995–1998
David Alexander Ogilvy Edward (1989–1992)
Heinrich Kirschner (1989–1997)
Christos Yeraris (1989–1992)
Romain Alphonse Schintgen (1989–1996)
Cornelis Paulus Briët (1989–1998)
Jacques Biancarelli (1989–1995)
Koen Lenaerts (1989–2003)
Christopher William Bellamy (1992–1999)
Andreas Kalogeropoulos (1992–1998)
Pernilla Lindh (1995–2006)
André Potocki (1995–2001)
Rui Manuel Gens de Moura Ramos (1995–2003)
Paolo Mengozzi (1998–2006)
Verica Trstenjak (2004–2006)

Presidendid

José Luis da Cruz Vilaça (1989–1995)
Antonio Saggio (1995–1998)

Kohtusekretär

Hans Jung (1989–2005)

C – Esimese Astme Kohtu statistika

Esimese Astme Kohtu üldine tegevus

1. Saabunud, lõpetatud ja menetluses olevad kohtuasjad (2000–2007)

Saabunud kohtuasjad

2. Menetluse liigid (2000–2007)
3. Hagiliigid (2000–2007)
4. Hagi valdkonnad (2000–2007)

Lõpetatud kohtuasjad

5. Menetluse liigid (2000–2007)
6. Hagi valdkonnad (2007)
7. Hagi valdkonnad (2000–2007) (kohtuotsused ja -määrused)
8. Kohtukoosseis (2000–2007)
9. Menetluse kestus kuudes (2000–2007) (kohtuotsused ja -määrused)

Menetluses olevad kohtuasjad 31. detsembri seisuga

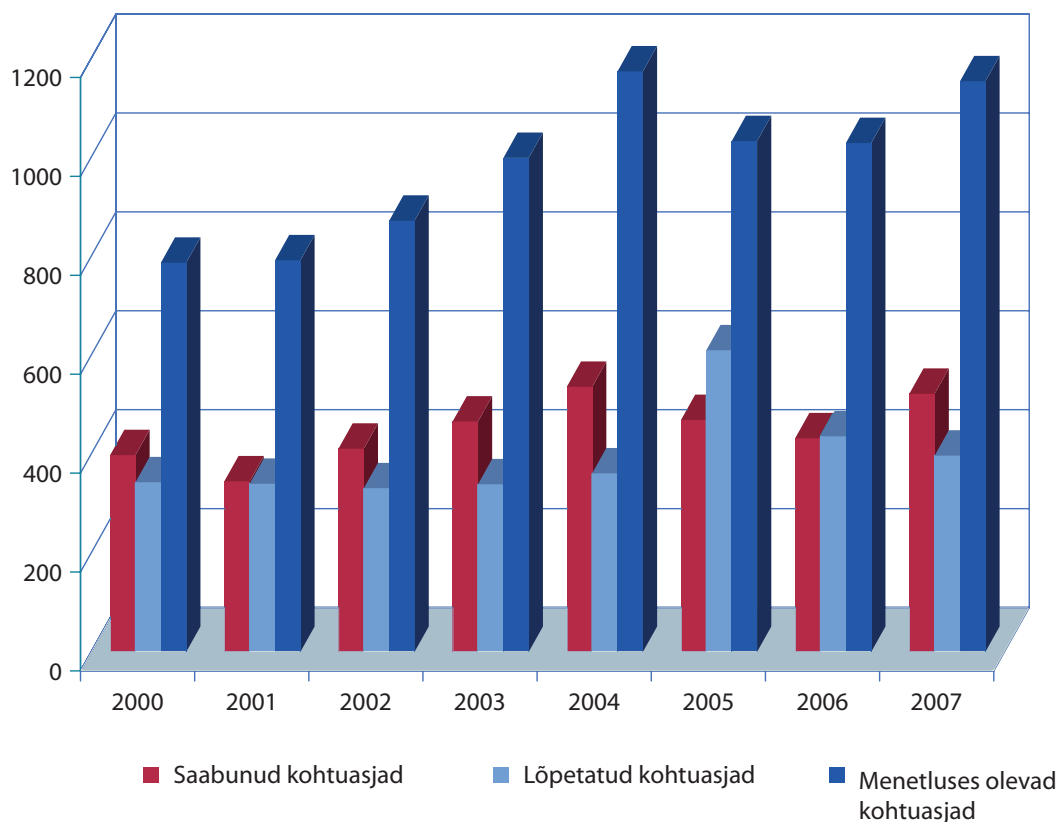
10. Menetluse liigid (2000–2007)
11. Hagi valdkonnad (2000–2007)
12. Kohtukoosseis (2000–2007)

Muu

13. Ajutiste meetmete kohaldamine (2000–2007)
14. Kiirendatud menetlused (2001–2007)
15. Edasikaevatud Esimese Astme Kohtu lahendid (1989–2007)
16. Apellatsioonkaebuste jaotumine vastavalt menetluse liigile (1989–2007)
17. Apellatsioonkaebuste tulemused (2007) (kohtuotsused ja -määrused)
18. Üldine areng (1989–2007) (saabunud, lõpetatud ja menetluses olevad kohtuasjad)

Esimese Astme Kohtu üldine tegevus

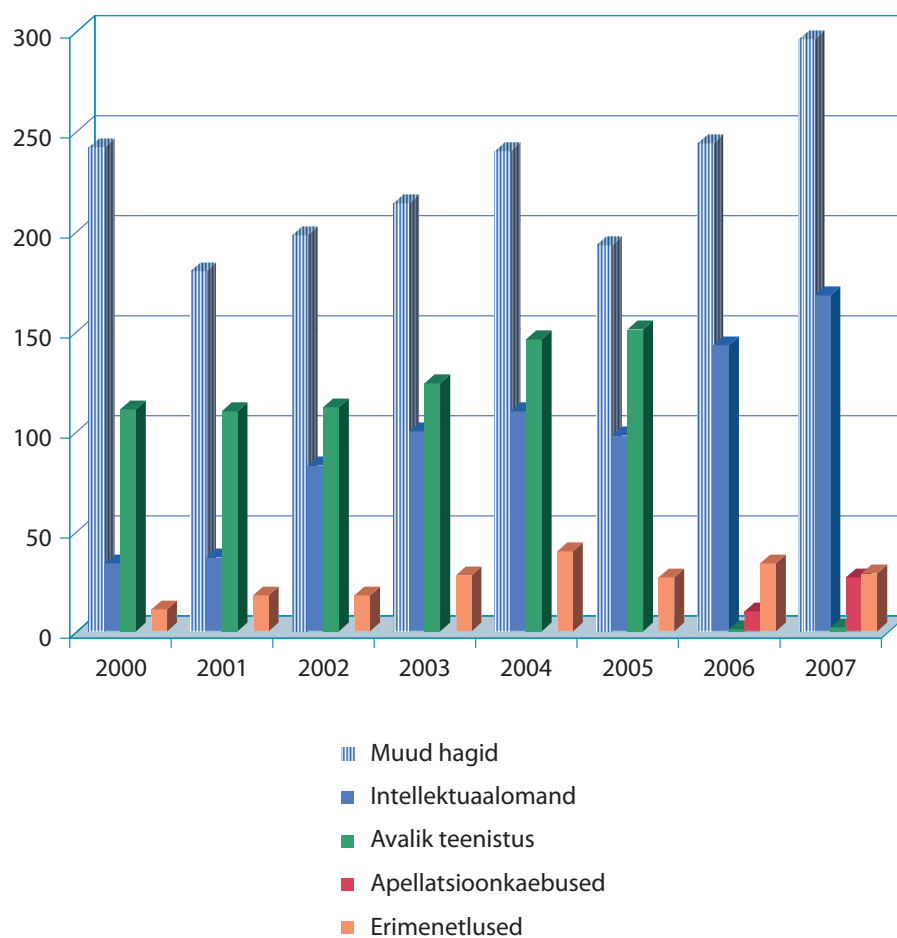
1. Saabunud, lõpetatud ja menetluses olevad kohtuasjad (2000–2007)¹

	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007
Saabunud kohtuasjad	398	345	411	466	536	469	432	522
Lõpetatud kohtuasjad	343	340	331	339	361	610	436	397
Menetluses olevad kohtuasjad	787	792	872	999	1174	1033	1029	1154

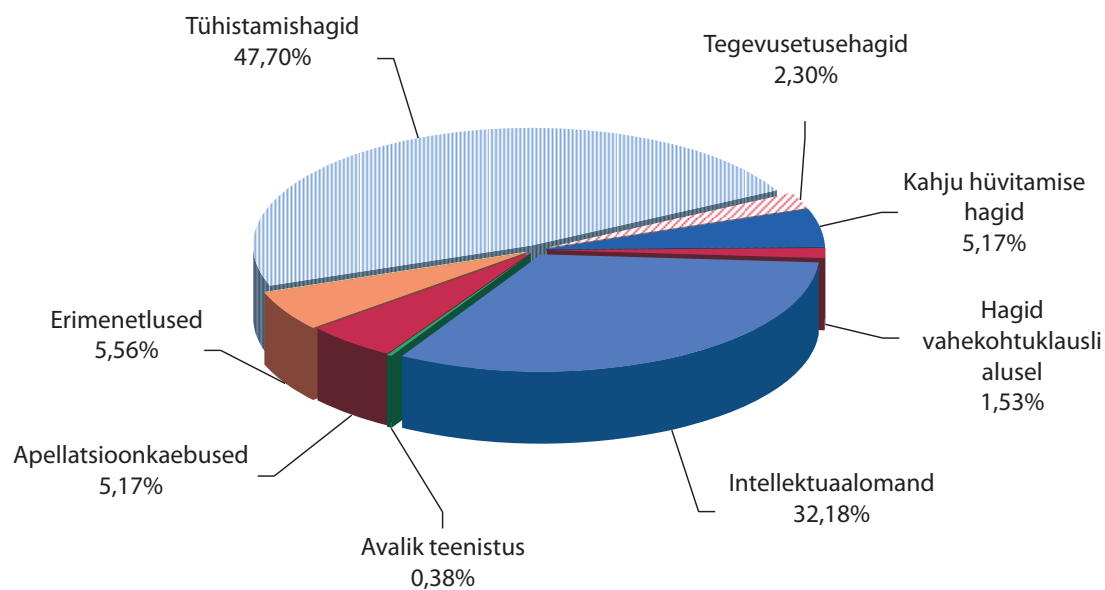
¹ Käesolev tabel ja järgnevatel lehtedel olevad tabelid käsitlevad erimenetlusi, kui ei ole täpsustatud teisiti.

„Erimenetlusteks” loetakse: tagaseljaotsus (Euroopa Kohtu põhikirja artikkel 41; Esimese Astme Kohtu kodukorra artikkel 122); kolmanda isiku vastuhagi (Euroopa Kohtu põhikirja artikkel 42; Esimese Astme Kohtu kodukorra artikkel 123); kohtuotsuse teistmine (Euroopa Kohtu põhikirja artikkel 44; Esimese Astme Kohtu kodukorra artikkel 125); kohtuotsuse tõlgendamine (Euroopa Kohtu põhikirja artikkel 43; Esimese Astme Kohtu kodukorra artikkel 129); kohtukulude jaotamine (Esimese Astme Kohtu kodukorra artikkel 92); õigusabi (Esimese Astme Kohtu kodukorra artikkel 96) ning kohtuotsuse parandamine (Esimese Astme Kohtu kodukorra artikkel 84).

Saabunud kohtuasjad**2. Menetluse liigid (2000–2007)¹**

	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007
Muud hagid	242	180	198	214	240	193	244	296
Intellektuaalomand	34	37	83	100	110	98	143	168
Avalik teenistus	111	110	112	124	146	151	1	2
Apellatsioonkaebused							10	27
Erimenetlused	11	18	18	28	40	27	34	29
Kokku	398	345	411	466	536	469	432	522

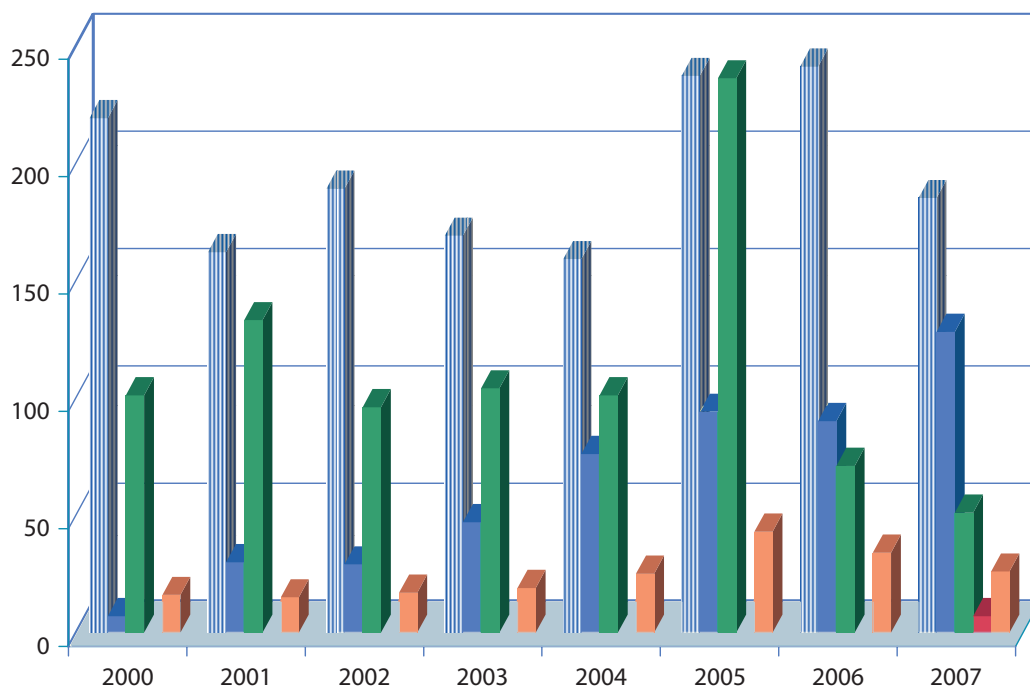
¹ Käesolevas tabelis ja järgnevatel lehtedel olevates tabelites viitab mõiste „muud hagid” kõikidele otsestele hagidele, välja arvatud Euroopa ühenduste ametnike hagid ja intellektuaalomandit puudutavad hagid.

Saabunud kohtuasjad**3. Hagiliigid (2000–2007)****Jaotumine 2007. aastal**

	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007
Tühistamishagid	219	134	172	174	199	160	223	249
Tegevusetusehagid	6	17	12	13	15	9	4	12
Kahju hüvitamise hagid	17	21	12	24	18	16	8	27
Hagid vahekohtuklausli alusel		8	2	3	8	8	9	8
Intellektuaalomand	34	37	83	100	110	98	143	168
Avalik teenistus	111	110	112	124	146	151	1	2
Apellatsioonkaebused							10	27
Erimenetlused	11	18	18	28	40	27	34	29
Kokku	398	345	411	466	536	469	432	522

Saabunud kohtuasjad**4. Hagi valdkonnad (2000–2007)**

	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007
Äriühinguõigus	4	6	3	3	6	12	11	10
Ülemeremaade ja -territooriumide assotsieerimine	6	6		1				
Asutamisvabadus	7	1			1			
Energeetika		2		2			1	
Euroopa kodakondsus	2							
Institutsiooniline õigus	24	16	17	26	33	28	15	28
Intellektuaalomand	34	37	83	101	110	98	145	168
Isikute vaba liikumine	1	3	2	7	1	2	4	4
Justiits- ja siseasjad		1	1			1		3
Kalanduspoliitika	5	6	3	25	3	2		5
Kaubandus- ja rahanduspoliitika						1	2	
Kaubanduspoliitika	8	4	5	6	12	5	18	9
Kaupade vaba liikumine	2	1			1			1
Keskkond ja tarbijakaitse	14	2	8	14	30	18	21	41
Konkurents	36	36	61	43	36	40	81	62
Kultuur	2	1					3	1
Maksustamine			1	5			1	2
Õigusaktide ühtlustamine		2	1	3	1			1
Põllumajandus	18	17	9	11	25	21	18	34
Regionaalpoliitika		1	6	7	10	12	16	18
Riigiabi	80	42	51	25	46	25	28	37
Sotsiaalpoliitika	7	1	3	2	5	9	3	5
Teadustegevus, informatsioon, haridus, statistika	1	3	1	3	6	9	5	10
Teenuste osutamise vabadus							1	
Tolliliit	14	2	6	5	11	2		4
Transport		2	1	1	3		1	4
Ühenduste eelarve								2
Ühenduste omavahendid						2		
Ühine tollitariifistik	1	2			1		2	1
Uute riikide liitumine				1	1			
Vahekohtuklausel		2	1			2	3	1
Välis- ja julgeolekupoliitika	1	3	6	2	4		5	12
Välissuhted	8	14	8	10	3	2	2	1
EÜ asutamisleping kokku	275	213	274	303	349	291	386	464
ESTÜ asutamisleping kokku	1	4	2	11				
Euratomi asutamisleping kokku			2		1		1	
Ametnike personalieeskirjad	111	110	112	124	146	151	11	29
Erimenetlused	11	18	18	28	40	27	34	29
KÕIK KOKKU	398	345	411	466	536	469	432	522

Lõpetatud kohtuasjad**5. Menetluse liigid (2000–2007)**

- Muud hagid
- Intellektuaalomand
- Avalik teenistus
- Apellatsioonkaebused
- Erimenetlused

	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007
Muud hagid	219	162	189	169	159	237	241	185
Intellektuaalomand	7	30	29	47	76	94	90	128
Avalik teenistus	101	133	96	104	101	236	71	51
Apellatsioonkaebused								7
Erimenetlused	16	15	17	19	25	43	34	26
Kokku	343	340	331	339	361	610	436	397

Lõpetatud kohtuasjad**6. Hagi valdkonnad (2007)**

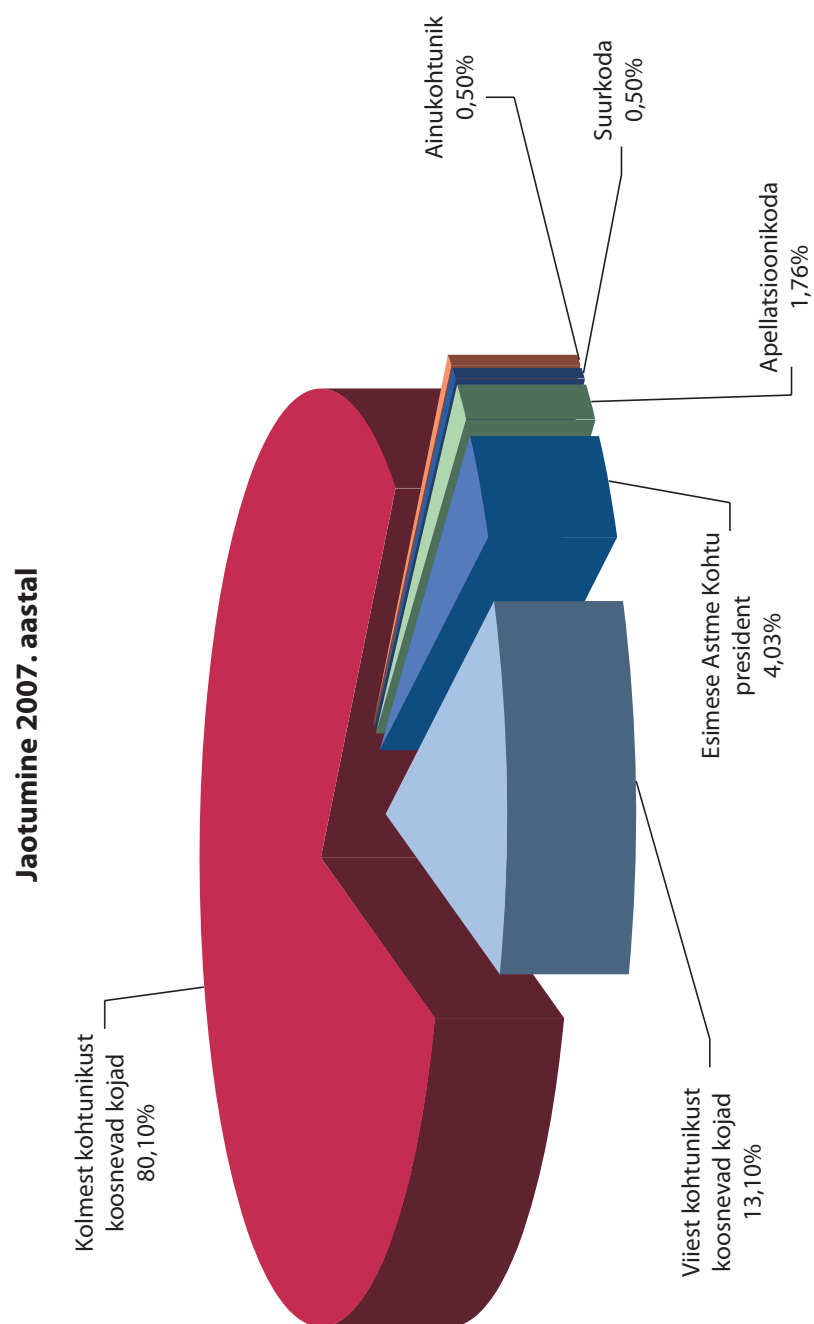
	Kohtuotsused	Kohtumäärused	Kokku
Äriühinguõigus	2	4	6
Energeetika		1	1
Institutsiooniline õigus	7	10	17
Intellektuaalomand	99	30	129
Isikute vaba liikumine		4	4
Justiits- ja siseasjad		2	2
Kalanduspoliitika	2	2	4
Kaubandus- ja rahanduspoliitika		1	1
Kaubanduspoliitika	1	3	4
Keskkond ja tarbijakaitse	5	10	15
Konkurents	30	8	38
Õigusaktide ühtlustamine	1		1
Põllumajandus	5	6	11
Regionaalpoliitika	3	3	6
Riigiabi	22	14	36
Sotsiaalpoliitika	2	1	3
Teadustegevus, informatsioon, haridus, statistika	7	3	10
Teenuste osutamise vabadus		1	1
Tolliliit	1	1	2
Transport		1	1
Ühenduste eelarve		1	1
Ühine tollitariifistik		1	1
Vahekohtuklausel		1	1
Välis- ja julgeolekupoliitika	3		3
Välissuhted	2	2	4
EÜ asutamisleping kokku	192	110	302
ESTÜ asutamisleping kokku	10		10
Euratori asutamisleping kokku	1		1
Ametnike personalieeskirjad	44	14	58
Erimenetlused		26	26
KÕIK KOKKU	247	150	397

Lõpetatud kohtuasjad**7. Hagi valdkonnad (2000–2007)
(kohtuotsused ja -määrused)**

	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007
Äriühinguõigus	4	4	4	2	2	6	6	6
Ülemeremaade ja -territooriumide assotsieerimine	1	2	6	4		4	2	
Asutamisvabadus	3	4	2			1		
Energeetika							3	1
Euroopa kodakondsus	1	1						
Institutsiooniline õigus	31	19	15	20	16	35	14	17
Intellektuaalomand	7	30	29	47	76	94	91	129
Isikute vaba liikumine	1	2		8	2	1	4	4
Justiits- ja siseasjad			1	1		1		2
Kalanduspoliitika	1	7	2	2	6	2	24	4
Kaubandus- ja rahanduspoliitika							1	1
Kaubanduspoliitika	17	5	6	6	1	7	13	4
Kaupade vaba liikumine			2		1	1		
Keskkond ja tarbijakaitse	7		12	9	4	19	19	15
Konkurents	61	21	40	38	26	35	42	38
Kultuur			2	1				
Maksustamine				5	1		1	
Õigusaktide ühtlustamine			2	1	3			1
Põllumajandus	14	47	28	21	15	34	25	11
Regionaalpoliitika	5		1		4	4	7	6
Riigiabi	35	12	31	26	54	53	54	36
Sotsiaalpoliitika	18	2	2	1	4	6	5	3
Teadustegevus, informatsioon, haridus, statistika	1		2	4		1	3	10
Teenuste osutamise vabadus	1							1
Tolliliit	5	15	18	3	3	7	2	2
Transport	2		2	2	1	1	2	1
Ühenduste eelarve								1
Ühenduste omavahendid							2	
Ühine tollitariifistik		3		2				1
Uute riikide liitumine				1			1	
Vahekohtuklausel	2			1	2	1		1
Välis- ja julgeolekupoliitika		3			2	5	4	3
Välissuhted	6	2	6	11	7	11	5	4
EÜ asutamisleping kokku	223	179	213	216	230	329	330	302
ESTÜ asutamisleping kokku	3	10	4		5	1	1	10
Euratomi asutamisleping kokku		1	1			1		1
Ametnike personalieeskirjad	101	135	96	104	101	236	71	58
Erimenetlused	16	15	17	19	25	43	34	26
KÕIK KOKKU	343	340	331	339	361	610	436	397

Lõpetatud kohtuasjad

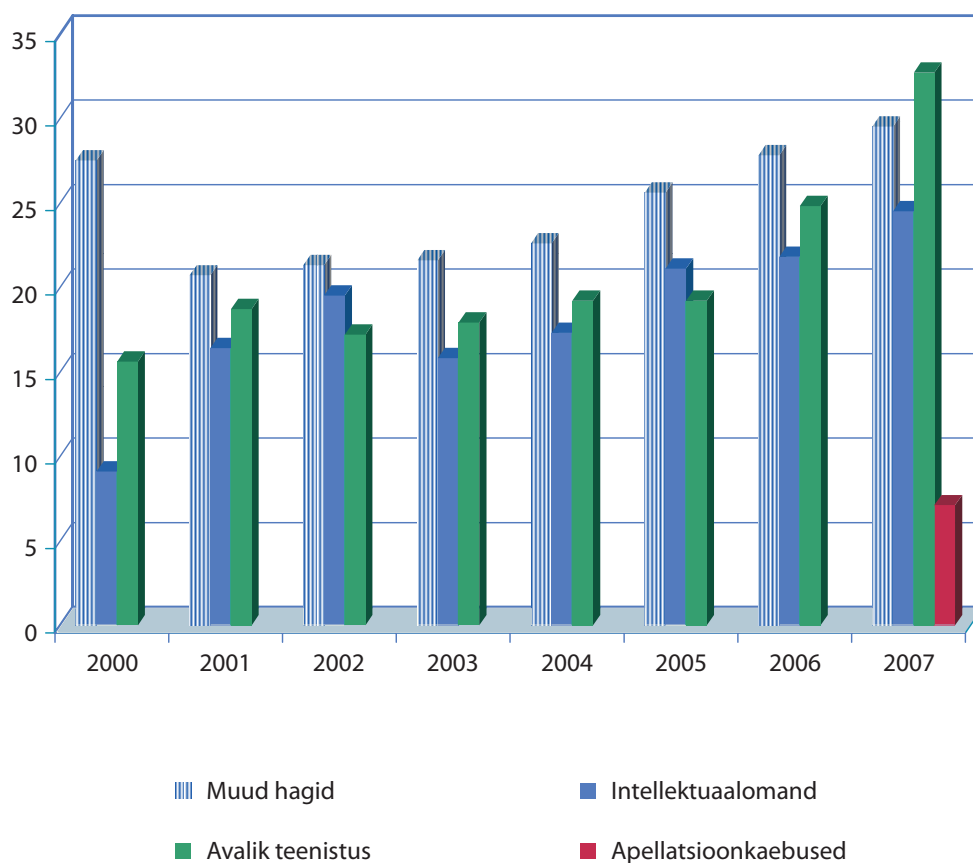
8. Kohtukoosseis (2000–2007)

	2000			2001			2002			2003			2004			2005			2006			2007		
	Kohtuotsused	Kohtumäärsused	Kokku	Kohtuotsused	Kohtumäärsused	Kokku	Kohtuotsused	Kohtumäärsused	Kokku	Kohtuotsused	Kohtumäärsused	Kokku	Kohtuotsused	Kohtumäärsused	Kokku	Kohtuotsused	Kohtumäärsused	Kokku	Kohtuotsused	Kohtumäärsused	Kokku	Kohtuotsused	Kohtumäärsused	Kokku
Suurkoda																6						2		
Apellatsioonikoda																						3	4	7
Esimese Astme Kohtu president		3	3		6	6		4	4	8	8		7	7			25	25	19	19		16	16	16
Viiest kohtunikust koosnevad kojad	84	28	112	17	25	42	48	16	64	18	21	39	18	46	64	28	34	62	22	33	55	44	8	52
Kolmest kohtunikust koosnevad kojad	96	117	213	135	145	280	144	113	257	146	131	277	141	135	276	181	329	510	198	157	355	196	122	318
Ainukohtunik	11	4	15	10	2	12	5	1	6	14	1	15	13	1	14	7		7	7		7	2		2
Kokku	191	152	343	162	178	340	197	134	331	178	161	339	172	189	361	222	388	610	227	209	436	247	150	397

Lõpetatud kohtuasjad

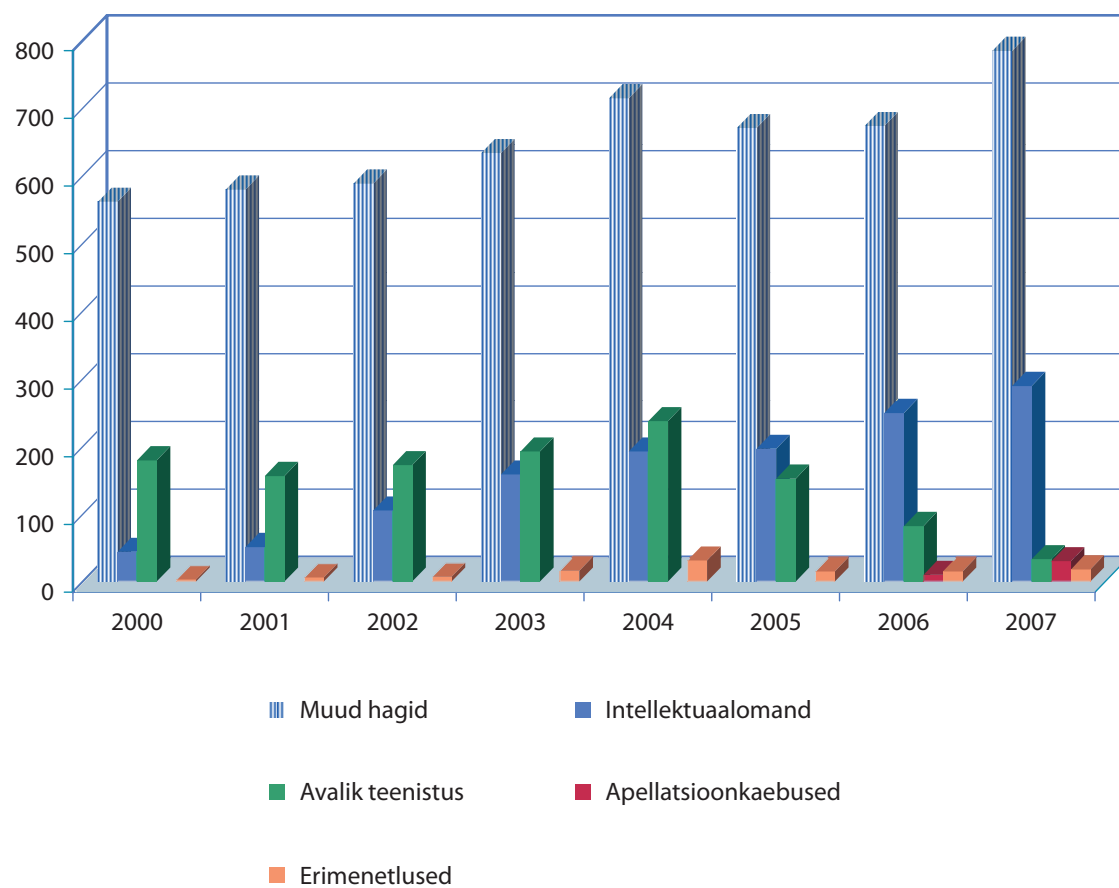
9. Menetluse kestus kuudes (2000–2007)¹ (kohtuotsused ja -määrused)

	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007
Muud hagid	27,5	20,7	21,3	21,6	22,6	25,6	27,8	29,5
Intellektuaalomand	9,1	16,4	19,5	15,8	17,3	21,1	21,8	24,5
Avalik teenistus	15,6	18,7	17,2	17,9	19,2	19,2	24,8	32,7
Apellatsioonkaebused								7,1

¹ Menetluste keskmise kestuse arvutamisel ei ole arvesse võetud: kohtuasju, milles on tehtud vaheotsus; erimenetlusi; Euroopa Kohtu ja Esimese Astme Kohtu pädevuse jaotuse muutmise tagajärjel Euroopa Kohtu poolt Esimese Astme Kohtule saadetud kohtuasju; Avaliku Teenistuse Kohtu asutamise tagajärjel Esimese Astme Kohtu poolt Avaliku Teenistuse Kohtule saadetud kohtuasju.

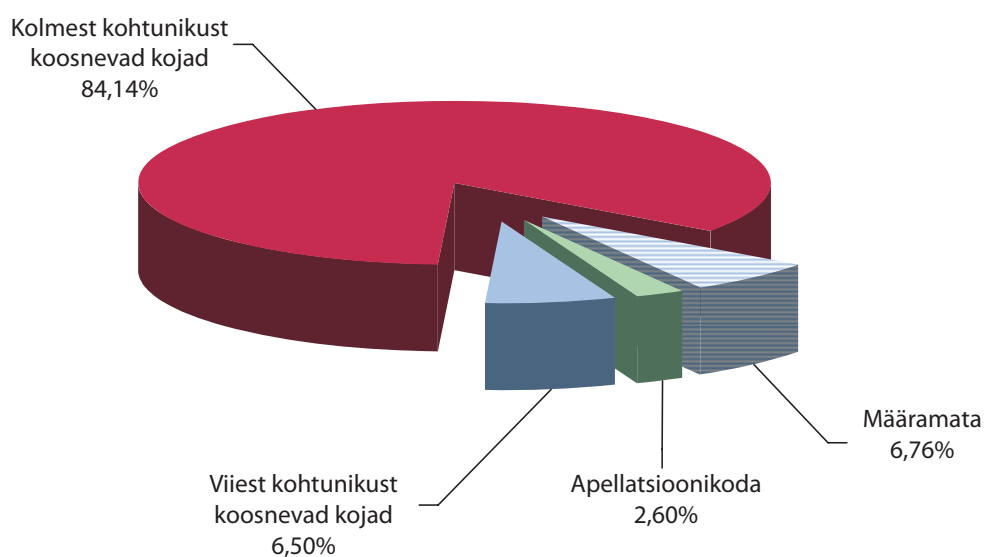
Kestust väljendatakse kuudes ja kümnendikkuudes.

Menetluses olevad kohtuasjad 31. detsembri seisuga**10. Menetluse liigid (2000–2007)**

	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007
Muud hagid	561	579	588	633	714	670	673	784
Intellektuaalomand	44	51	105	158	192	196	249	289
Avalik teenistus	179	156	172	192	237	152	82	33
Apellatsioonkaebused							10	30
Erimenetlused	3	6	7	16	31	15	15	18
Kokku	787	792	872	999	1174	1033	1029	1154

Menetluses olevad kohtuasjad 31. detsembri seisuga**11. Hagi valdkonnad (2000–2007)**

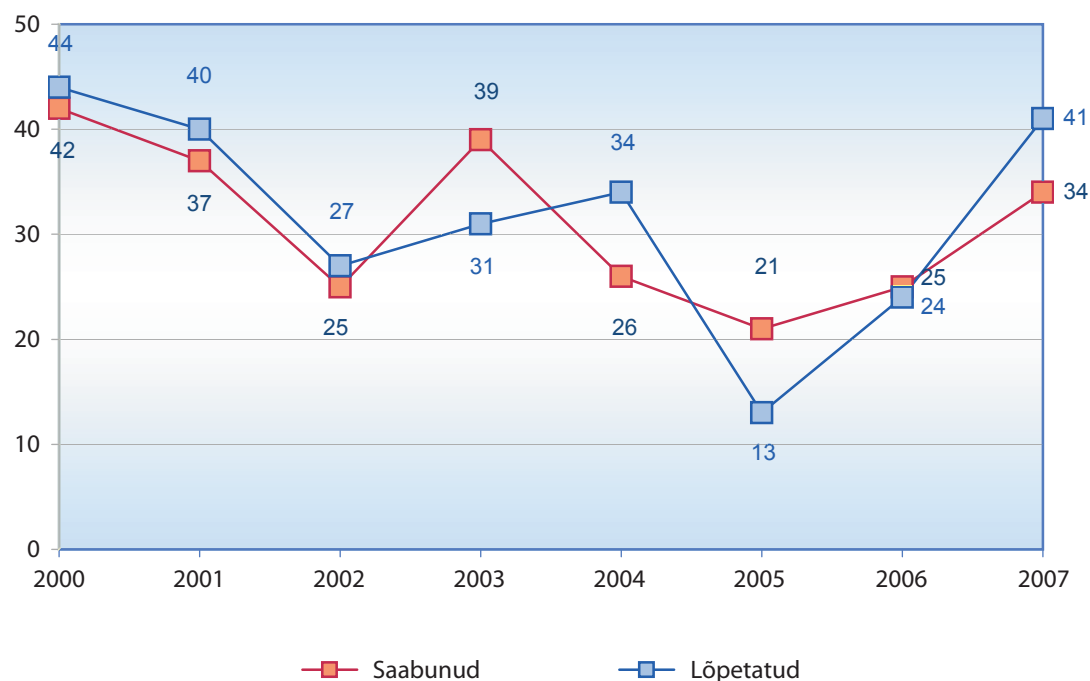
	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007
Äriühinguõigus	4	6	5	6	10	16	23	27
Asutamisvabadus	5	2			1			
Energeetika		2	2	4	4	4	2	1
Euroopa kodakondsus	1							
Institutsiooniline õigus	27	24	26	32	49	42	43	54
Intellektuaalomand	44	51	105	159	193	197	251	290
Isikute vaba liikumine		1	3	2	1	2	3	3
Justiits- ja siseasjad		1	1					1
Kalanduspoliitika	8	7	8	31	28	28	4	5
Kaubandus- ja rahanduspoliitika						1	2	1
Kaubanduspoliitika	16	15	14	14	25	23	28	33
Kaupade vaba liikumine	2	3	1	1	1			1
Keskkond ja tarbijakaitse	15	17	13	18	44	43	44	70
Konkurents	78	93	114	119	129	134	173	197
Kultuur	2	3	1				3	4
Maksustamine			1	1				2
Õigusaktide ühtlustamine		2	1	3	1	1	1	1
Põllumajandus	144	114	95	85	95	82	74	97
Regionaalpoliitika		1	6	13	19	27	36	48
Riigiabi	177	207	227	226	218	190	164	165
Sotsiaalpoliitika	4	3	4	5	6	9	7	9
Teadustegevus, informatsioon, haridus, statistika	1	4	3	2	8	16	18	18
Teenuste osutamise vabadus							1	
Tolliliit	33	20	8	10	18	13	11	13
Transport	1	3	2	1	3	2	1	4
Ühenduste eelarve								1
Ühenduste omavahendid						2		
Ühine tollitariifistik	3	2	2		1	1	3	3
Ülemeremaade ja -territooriumide assotsieerimine	11	15	9	6	6	2		
Uute riikide liitumine					1	1		
Vahekohtuklausel		2	3	2		1	3	3
Välis- ja julgeolekupoliitika	3	3	9	11	13	8	9	18
Välissuhted	9	21	23	22	18	9	6	3
EÜ asutamisleping kokku	588	622	686	773	892	854	910	1072
ESTÜ asutamisleping kokku	14	8	6	17	12	11	10	
Euratomi asutamisleping kokku	1		1	1	2	1	2	1
Ametnike personalieeskirjad	181	156	172	192	237	152	92	63
Erimenetlused	3	6	7	16	31	15	15	18
KÕIK KOKKU	787	792	872	999	1174	1033	1029	1154

Menetluses olevad kohtuasjad 31. detsembri seisuga**12. Kohtukoosseis (2000–2007)****Jaotumine 2007. aastal**

	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007
Suurkoda					6	1	2	
Apellatsioonikoda							10	30
Esimese Astme Kohtu president							1	
Viiest kohtunikust koosnevad kojad	247	264	276	251	187	146	117	75
Kolmest kohtunikust koosnevad kojad	512	479	532	691	914	846	825	971
Ainukohtunik	5	3	8	6	1	4	2	
Määramata	23	46	56	51	66	36	72	78
Kokku	787	792	872	999	1174	1033	1029	1154

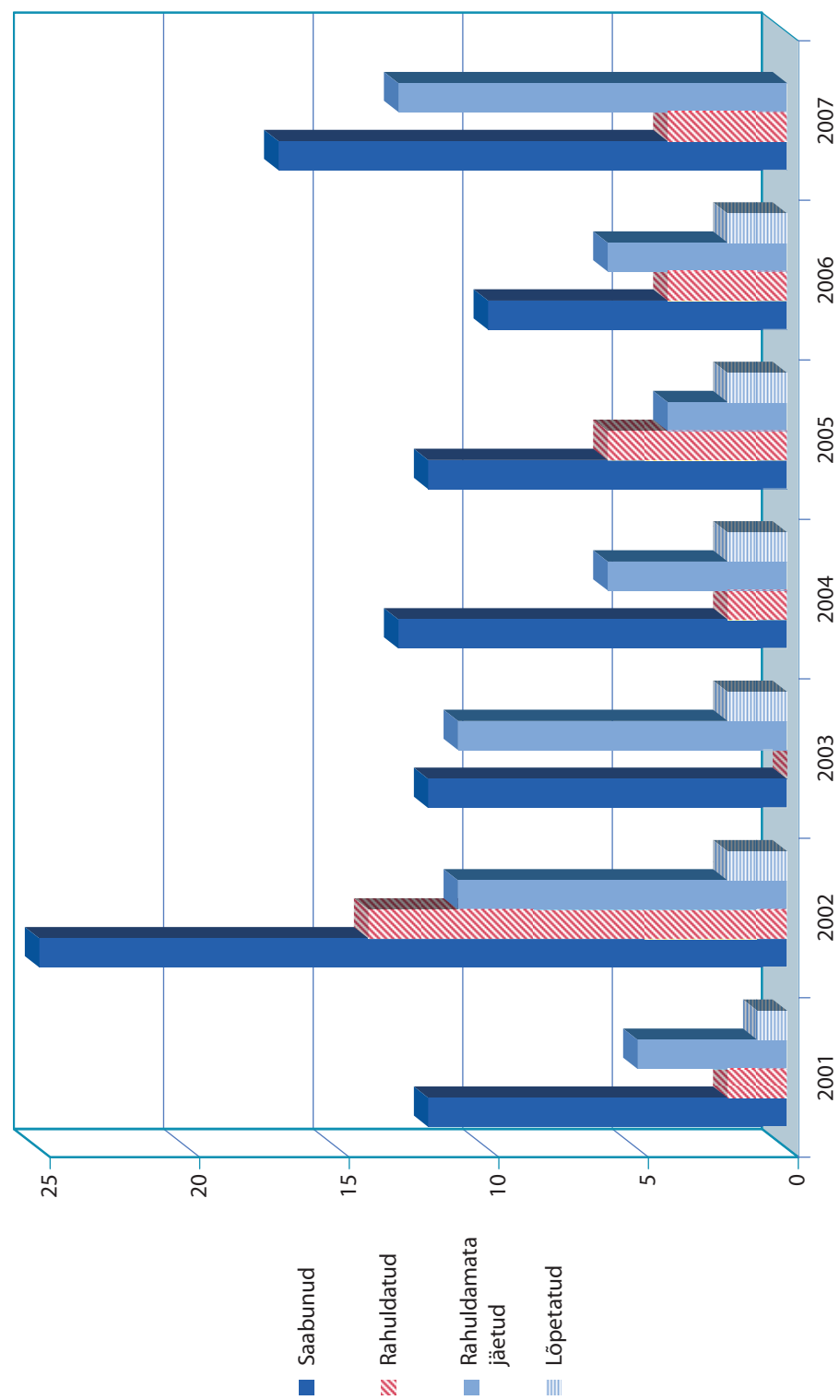
Muu

13. Ajutiste meetmete kohaldamine (2000–2007)

Jaotumine 2007. aastal

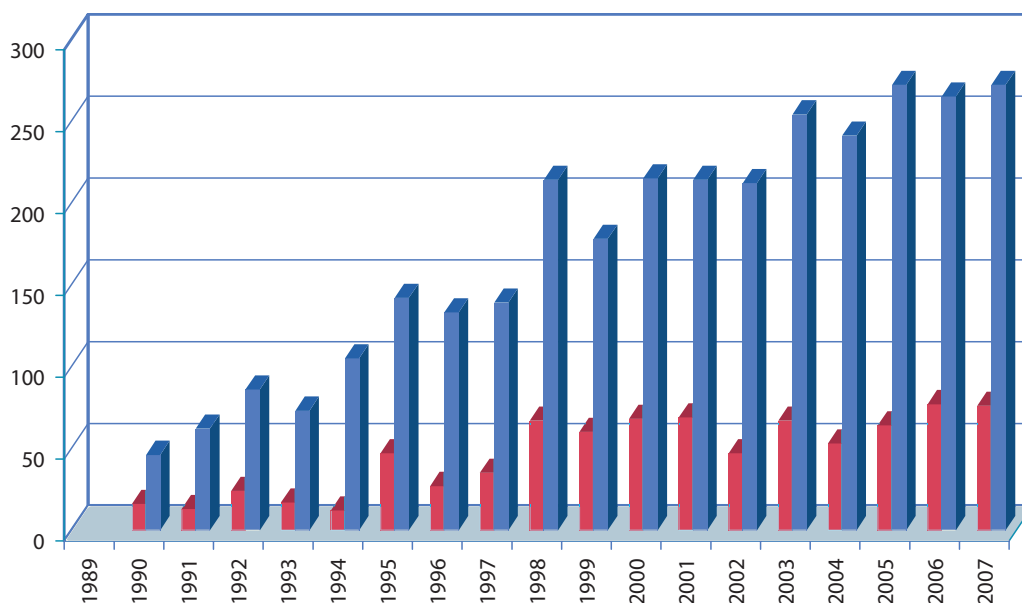
	Saabunud ajutiste meetmete kohaldamise taotlused	Lõpetatud ajutiste meetmete kohaldamise menetlused	Kohtulahendi sisu		
			Rahuldamata	Rahuldatud	Registrist kustutamine/ kohtuasja raugemine
Institutsiooniline õigus	5	5	4	1	
Intellektuaalomand	1				
Kalanduspoliitika	1	1			1
Keskkond ja tarbijakaitse	13	19	17	2	
Konkurents	3	2	2		
Kultuur	1	1			1
Põllumajandus	2	3	2	1	
Regionaalpoliitika	2	2	2		
Riigiabi	3	3	2		1
Sotsiaalpoliitika	1	2	2		
Teadustegevus, informatsioon, haridus, statistika	2	3	2		1
EÜ asutamisleping kokku	34	41	33	4	4
KÕIK KOKKU	34	41	33	4	4

Muu**14. Kiirendatud menetlused (2001–2007)**

	2001			2002			2003			2004			2005			2006			2007		
	Kohtulahendi sisu			Kohtulahendi sisu			Kohtulahendi sisu			Kohtulahendi sisu			Kohtulahendi sisu			Kohtulahendi sisu			Kohtulahendi sisu		
	Saabunud	Rahuldatud	Rahuldamata jäetud	Saabunud	Rahuldatud	Rahuldamata jäetud	Saabunud	Rahuldatud	Rahuldamata jäetud	Saabunud	Rahuldatud	Rahuldamata jäetud	Saabunud	Rahuldatud	Rahuldamata jäetud	Saabunud	Rahuldatud	Rahuldamata jäetud	Saabunud	Rahuldatud	Rahuldamata jäetud
Ametnike personaleeskirjad	3	3		2	1	1				1	1										
Äriühinguõigus										4	1	2	3	2	1				1		
Institutsiooniline õigus	3	1	1	2	3		5	4		1	2		1		1				1		1
Isikute vaba liikumine										1		1									
Kalanduspoliitika										1	1										
Kaubanduspoliitika	1	1		1																	
Keskkond ja tarbijakaitse							1	1		1	1		2	1		3	1	1	2	1	
Konkurents	1			15	13	2	1	1	3	3			2	3	2	4	2	2	1		1
Põllumajandus				1			1	2					2			2	1	3			
Riigiabi	3	2		2	3	3	3	2	1							1			1		2
Teadustegevus, informatsioon, haridus, statistika				1					1										1		1
Transport										1		1									
Ühenduste omavahendid													2					2			
Välis- ja julgeolekupoliitika	1					1													3	2	1
Välissuhted				1	1		1	1													
Kokku	12	2	5	1	25	14	11	2	12	0	11	2	13	2	6	4	2	10	4	6	17

Esimese Astme Kohtu menetluses oleva kohtuasja lahendamist kiirendatud menetluse korras võib otsustada kodukorra artikli 76a alusel. See säte on kohaldatav alates 1. veebruarist 2001.

Kategooria alla „lõpetatud“ kuuluvad järgmised juhtumid: taotluse tagasivõtmine, hagist loobumine ning juhtumid, kui hagi lahendatakse määrusega veel enne kiirendatud menetluse taotluse suhtes otsuse tegemist.

Muu**15. Edasikaevatud Esimese Astme Kohtu lahendid (1989–2007)**

■ Edasikaevatud kohtulahendite arv

■ Vaidlustatavate kohtulahendite koguarv¹

	Edasikaevatud kohtulahendite arv	Vaidlustatavate kohtulahendite koguarv ¹	Edasikaevatud kohtulahendite protsent
1989			
1990	16	46	35%
1991	13	62	21%
1992	24	86	28%
1993	17	73	23%
1994	12	105	11%
1995	47	142	33%
1996	27	133	20%
1997	35	139	25%
1998	67	214	31%
1999	60	178	34%
2000	68	215	32%
2001	69	214	32%
2002	47	212	22%
2003	67	254	26%
2004	53	241	22%
2005	64	272	24%
2006	77	265	29%
2007	76	272	28%

¹ Vaidlustatavate kohtulahendite koguarv – vastuvõetamatust, ajutisi meetmeid, kohtuasja raugemist ja menetlusse astumise tagasilükkamist käsitlevad kohtuotsused ja määrused – mille kaebetähtaeg on möödunud või mis kaevati edasi.

Muu

16. Apellatsioonkaebuste jaotumine vastavalt menetluse liigile (1989–2007)

	1990			1991			1992			1993			1994			1995			1996			1997			1998		
	Apellatsioonkaebused	Vaidlustatavad kohtulahendid	Apellatsioonkaebuste protsent	Apellatsioonkaebused	Vaidlustatavad kohtulahendid	Apellatsioonkaebuste protsent	Apellatsioonkaebused	Vaidlustatavad kohtulahendid	Apellatsioonkaebuste protsent	Apellatsioonkaebused	Vaidlustatavad kohtulahendid	Apellatsioonkaebuste protsent	Apellatsioonkaebused	Vaidlustatavad kohtulahendid	Apellatsioonkaebuste protsent	Apellatsioonkaebused	Vaidlustatavad kohtulahendid	Apellatsioonkaebuste protsent	Apellatsioonkaebused	Vaidlustatavad kohtulahendid	Apellatsioonkaebuste protsent	Apellatsioonkaebused	Vaidlustatavad kohtulahendid	Apellatsioonkaebuste protsent	Apellatsioonkaebused	Vaidlustatavad kohtulahendid	Apellatsioonkaebuste protsent
Muud hagid	2	8	25%	5	16	31%	15	31	48%	6	17	35%	7	44	16%	38	91	42%	15	59	25%	22	86	26%	48	120	40%
Intellektuaalomand																											
Avalik teenistus	14	38	37%	8	46	17%	8	54	15%	10	55	18%	5	61	8%	9	51	18%	12	74	16%	13	53	25%	18	93	19%
Kokku	16	46	35%	13	62	21%	23	85	27%	16	72	22%	12	105	11%	47	142	33%	27	133	20%	35	139	25%	66	213	31%
Erimenetlused							1	1	100%	1	1	100%													1	1	100 %
Kokku	16	46	35%	13	62	21%	24	86	28%	17	73	23%	12	105	11%	47	142	33%	27	133	20%	35	139	25%	67	214	31%

	1999			2000			2001			2002			2003			2004			2005			2006			2007		
	Apellatsioonkaebused	Vaidlustatavad kohtulahendid	Apellatsioonkaebuste protsent	Apellatsioonkaebused	Vaidlustatavad kohtulahendid	Apellatsioonkaebuste protsent	Apellatsioonkaebused	Vaidlustatavad kohtulahendid	Apellatsioonkaebuste protsent	Apellatsioonkaebused	Vaidlustatavad kohtulahendid	Apellatsioonkaebuste protsent	Apellatsioonkaebused	Vaidlustatavad kohtulahendid	Apellatsioonkaebuste protsent	Apellatsioonkaebused	Vaidlustatavad kohtulahendid	Apellatsioonkaebuste protsent	Apellatsioonkaebused	Vaidlustatavad kohtulahendid	Apellatsioonkaebuste protsent	Apellatsioonkaebused	Vaidlustatavad kohtulahendid	Apellatsioonkaebuste protsent	Apellatsioonkaebused	Vaidlustatavad kohtulahendid	Apellatsioonkaebuste protsent
Muud hagid	45	118	38%	58	132	44%	40	115	35%	32	134	24%	51	134	38%	41	114	36%	37	120	31%	46	146	32%	52	163	32%
Intellektuaalomand	1	1	100%	1	7	14%	13	25	52%	6	20	30%	7	33	21%	7	45	16%	16	71	23%	18	59	31%	14	63	22%
Avalik teenistus	14	59	24%	8	75	11%	15	73	21%	9	58	16%	9	87	10%	5	82	6%	11	81	14%	13	60	22%	10	46	22%
Kokku	60	178	34%	67	214	31%	68	213	32%	47	212	22%	67	254	26%	53	241	22%	64	272	24%	77	265	29%	76	272	28%
Erimenetlused				1	1	100%	1	1	100%																		
Kokku	60	178	34%	68	215	32%	69	214	32%	47	212	22%	67	254	26%	53	241	22%	64	272	24%	77	265	29%	76	272	28%

Muu**17. Apellatsioonkaebuste tulemused (2007)
(kohtuotsused ja -määrused)**

	Apellatsioonkaebus jäetud rahuldamata	Täielik või osaline tühistamine ilma tagasisaatmiseta	Täielik või osaline tühistamine tagasisaatmisega	Registrist kustutamine/ kohtuasja raugemine	Kokku
Ametnike personalieeskirjad	13	1	3		17
Äriühinguõigus	2				2
Institutsiooniline õigus	4	1			5
Intellektuaalomand	15	1	2	2	20
Kalanduspoliitika	1				1
Keskkond ja tarbijakaitse	5	1			6
Konkurents	13	1		1	15
Põllumajandus	2				2
Regionaalpoliitika	2	2			4
Riigiabi	5	1		1	7
Teenuste osutamise vabadus	1				1
Tolliliit	3				3
Ühenduste omavahendid	2				2
Välis- ja julgeolekupoliitika	2		1		3
Välissuhted	2				2
Kokku	72	8	6	4	90

Muu

18. Üldine areng (1989–2007) (saabunud, lõpetatud ja menetluses olevad kohtuasjad)

	Saabunud kohtuasjad ¹	Lõpetatud kohtuasjad ²	Menetluses olevad kohtuasjad 31. detsembri seisuga
1989	169	1	168
1990	59	82	145
1991	95	67	173
1992	123	125	171
1993	596	106	661
1994	409	442	628
1995	253	265	616
1996	229	186	659
1997	644	186	1117
1998	238	348	1007
1999	384	659	732
2000	398	343	787
2001	345	340	792
2002	411	331	872
2003	466	339	999
2004	536	361	1174
2005	469	610	1033
2006	432	436	1029
2007	522	397	1154
Kokku	6778	5624	

¹ 1989: Euroopa Kohus saatis uuele Esimese Astme Kohtule 153 kohtuasja.

1993: Euroopa Kohus saatis Esimese Astme Kohtu pädevuse esimese laiendamise tõttu Esimese Astme Kohtule 451 kohtuasja.

1994: Euroopa Kohus saatis Esimese Astme Kohtu pädevuse teise laiendamise tõttu Esimese Astme Kohtule 14 kohtuasja.

2004/2005: Euroopa Kohus saatis Esimese Astme Kohtu pädevuse kolmanda laiendamise tõttu Esimese Astme Kohtule 25 kohtuasja.

² 2005–2006: Esimese Astme Kohus saatis uuele Avaliku Teenistuse Kohtule 118 kohtuasja.

III peatükk

Euroopa Liidu Avaliku
Teenistuse Kohus

A – Avaliku Teenistuse Kohtu tegevus 2007. aastal

President Paul Mahoney

1. 2007. aasta osas väärrib märkimist Euroopa Liidu Avaliku Teenistuse Kohtu kodukorra jõustumine. Kodukord avaldati Euroopa Liidu Teatajas 29. augustil 2007¹ ning see jõustus vastavalt artiklile 121 avaldamisele järgneva kolmanda kuu esimesel päeval, s.o 1. novembril 2007. Euroopa Liidu Avaliku Teenistuse Kohtu kohtusekretäri ametijuhend² jõustus samal päeval.³

2. Kui Avaliku Teenistuse Kohtu esimene tegevusaasta oli pühendatud peaasjalikult asutusesisese ja -välise menetluse paikapanemisele ja iseäranis selle kodukorra eelnõu väljatöötamisele, siis 2007. aasta statistilised näitajad kajastavad ka juba korrapärasest õigustmõistvat tegevust.

2007. aastal menetles Avaliku Teenistuse Kohus lõpuni 150 kohtuasja, samas kui menetlusse saabus 157 uut hagiavaldust. Seega on saabunud kohtuasjade ja lõpetatud kohtuasjade arv peaaegu tasakaalus.

Sel aastal esitatud hagide arv (157) on veidi suurem võrreldes eelmise aastaga, mil esitati 148 hagi.

Pooleliolevate kohtuasjade arv (235) püsib suhteliselt kõrge, mis on tingitud eelkõige sellest, et Avaliku Teenistuse Kohtu esimesel tegevusaastal lõpetatud kohtuasjade arv (50) ei näita selle kohtu menetluskapatsiteeti. Tuleb lisada, et paljude pooleliolevate kohtuasjade menetlemine peatati kuni Esimese Astme Kohtu „piloototsuse“⁴ või Euroopa Kohtu lahendi⁵ tegemiseni apellatsioonimenetluses.

44% kohtuasjadest lõppesid kohtuotsuse ja 56% kohtumääruse tegemisega. 2007. aastal lõpetatud kohtuasjade menetluse keskmine kestus on kohtuotsuste puhul 16,9 kuud ja kohtumääruste puhul 10,3 kuud.

2007. aastal kaevati Esimese Astme Kohtusse edasi 25 Avaliku Teenistuse Kohtu otsust, mis moodustab 32% edasikaevatavatest kohtulahenditest ja 19% kõikidest lõpetatud kohtuasjadest, milles ei arvestata ühe menetluspoole hagit loobumist.

¹ ELT L 225, lk 1.

² ELT L 249, lk 3.

³ Uutest kohaldatavatest menetluslikest õigusaktidest teavitamiseks korraldas Avaliku Teenistuse Kohus kaks kohtumist: esiteks institutsioonide ja teiseks ametiühingute ja kutseorganisatsioonide ning personalikomiteede esindajatega vastavalt 23. novembril ja 7. detsembril 2007, mis olid jätkuks 2006. aastal alguse saanud kohtumistele.

⁴ Ligi kahekümne kohtuasja menetlemine peatati kuni Esimese Astme Kohtu lahendi kuulutamiseni kohtuasjas T-47/05: Angé Serrano jt vs. parlament.

⁵ Ligi viiekümne kohtuasja menetlemine peatati kuni Euroopa Kohtu lahendi kuulutamiseni kohtuasjas C-443/07 P: Centeno Mediavilla jt vs. komisjon.

3. Järgnev kokkuvõte annab kõigepealt ülevaate Avaliku Teenistuse Kohtu kodukorraga kehtestatud olulisematest uuendustest (I). Seejärel tuuakse esile tähtsaimad kohtulahendid sel aastal ning käsitletakse üksteise järel seaduslikkuse ja kahju hüvitamisega seotud vaidlusi (II), ajutiste meetmete kohaldamisega seotud vaidlusi (III) ja tasuta õigusabi taotlusi (IV). Lõpetuseks tehakse esimene kokkuvõte vaidluste kompromissiga lahendamise praktikast (V).

I. Kodukorra olulisemad uuendused

Avaliku Teenistuse Kohtu tegevuse käivitamisel on püütud säilitada ühtne lähenemine ja praktika kõigis kolmes ühenduse kohtus. Mõningad uuendused on siiski tehtud, et järgida nõukogu väljendatud tahet, mis on muu hulgas sätestatud nõukogu 2. novembri 2004. aasta otsusega 2004/752/EÜ, Euratom, millega asutatakse Euroopa Liidu Avaliku Teenistuse Kohus (ELT L 333, lk 7), Euroopa Kohtu põhikirjale lisatud I lisa artiklis 7, või et võtta arvesse nii Avaliku Teenistuse Kohtu kui ka selle kohtu lahendada antud vaidluste eripära.

Kodukorra olulisemate uuenduste aluseks on kolm põhiideed: menetlusökoonomia; võimaluste uurimine vaidluse lahendamiseks kompromissiga menetluse igas staadiumis ja kohtukulude hüvitamine „kaotaja maksab” põhimõtte järgi. Lisaks väärivad märkimist veel mõned uuendused.

Menetlusökoonomia

Sisuliselt esitatakse kirjalikus menetluses seisukohti vaid üks kord, välja arvatud juhul, kui Avaliku Teenistuse Kohus otsustab, et vajalik on ka teine seisukohtade esitamine. Teine seisukohtade esitamine võib toimuda Avaliku Teenistuse Kohtu omal algatusel või hageja põhistatud taotlusel. Avaliku Teenistuse Kohus võib pärast teist seisukohtade esitamist otsustada pooltega kokkuleppel asja lahendada ilma kohtuistungita.

Asjaolu, et sisuliselt esitatakse seisukohti vaid ühel korral, selgitab seda, miks on Avaliku Teenistuse Kohtu kodukord hagiavalduses väidete ja argumentide esitamise osas rangem, s.t neid ei või esitada „lühikäsitluse” erinevalt sellest, mis Euroopa Kohtu põhikirja artikli 21 esimeses lõigus on üldiselt ette nähtud. Viimati mainitud säte ei muuda kõnealuse põhikirja I lisa artikli 7 lõiget 3 sisutühjaks, mis asub normihierarhias samal tasemel ja milles on kehtestatud põhimõte, et seisukohti esitatakse vaid üks kord.

Lisaks selgitab sisuliselt vaid ühel korral seisukohtade esitamine seda, miks on vähendatud menetlusse astumise avalduse esitamise tähtaega – avaldus tuleb nüüd esitada nelja nädala jooksul alates kuupäevast, mil Euroopa Liidu Teatajas avaldatakse hagiavaldust puudutav teatis.

Sellest on tingitud ka otsus mitte kasutada kiirendatud menetlust, millele on Esimese Astme Kohtu kodukorra kohaselt peale kohtuasja eelisjärjekorras menetlemisele veel iseloomulik kirjalik menetlus, milles toimub vaid üks seisukohtade esitamine.

Selleks, et kiirendada kirjaliku menetluse käiku, pidas Avaliku Teenistuse Kohus vajalikuks sätestada, et kõik eraldi dokumendiga edastatavad vastuvõetamatuse vastuväited, mis

tegelikkuses võivad kohtuasjade liitmise korral menetlust pikendada, tuleb esitada ühe kuu jooksul alates hagiavalduse kättetoimetamisest, mitte kahe kuu jooksul, nagu on ette nähtud kostja vastuse esitamiseks.

Lõpetuseks, kuna Avaliku Teenistuse Kohus soovis tagada kohtueelse menetluse tõrgeteta toimumise ja samas olla võimeline avastama võimalikult varajases staadiumis võimaliku vastuvõetamatuse probleemi, kehtestas kohus sätte, millest tulenevalt peab vajadusel kaebuse ja kaebuse rahuldamata jätmise otsuse edaspidi esitama hageja.

Vaidluse lahendamine kompromissiga

Avaliku Teenistuse Kohtu kodukorras on kompromiss reguleeritud menetlust korraldavaid meetmeid käsitlevast peatükist eraldi peatükis, mis annab aimu sellest, et antud menetlus erineb tavalisest kohtumenetlusest.

Otsuse püüda saavutada kompromissi teeb kohtukoosseis, kes võib selle eesmärgi saavutamise teha ülesandeks ettekandja-kohtunikule.

Küsimus, mis puudutab hagist loobumist, mis on poolte vahel Avaliku Teenistuse Kohtus või kohtuväliselt saavutatud kokkuleppe tagajärjeks, on reguleeritud erisätetega. Kohtus saavutatud kokkuleppe puhul võidakse kokkuleppe tingimused sätestada protokollis, mis on autentne dokument. Seega kustutatakse kohtuasi registrist kohtukoosseisu esimehe põhistatud määruse alusel, milles kinnitatakse kohtuasja poolte taotlusel kokkuleppe tingimused. Mõlemal juhul otsustatakse kohtukulude jaotus vastavalt poolte sõlmitud kokkuleppele või jaotatakse kokkuleppe puudumisel kohtukulud omal äranägemisel.

Viimaseks on ette nähtud, et Avaliku Teenistuse Kohus ja pooled ei saa kohtumenetluses kasutada kompromissi saavutamiseks avaldatud arvamusi, esitatud soovitusi, tehtud ettepanekuid või mõõndusi või avaldatud dokumente. Selleks, et kompromissi saavutamise püüe saaks maksimaalselt õnnestuda, peab olema pooltele tagatud omavaheliste läbirääkimiste hõlbustamiseks sõnavabadus, ilma et avaldatud arvamused või tehtud mõõndused võiksid neid läbikukkumise korral kahjustada.

Kohtukulud ja asja läbivaatamise kulud

Siiamaani kandis kohtuvaidluse kaotanud hageja Esimese Astme Kohtu kodukorra artikli 88 kohaselt ühenduste ja nende teenistujate vahelistes vaidlustes ainult oma kohtukulud, mitte institutsiooni kulud, välja arvatud, kui ta on viimasele põhjendamatult või pahatahtlikult kulusid tekitanud, või muudel erandlikel põhjustel.

Euroopa Kohtu põhikirja I lisa artikli 7 lõige 5 sätestab, et kui kodukorra vastavatest sätetest ei tulene teisiti, siis on kaotaja pool kohustatud kandma kohtukulud, kui vastaspool on seda nõudnud. Siinjuures sätestab kodukorra artikli 87 lõige 2, et õigluse huvides võib Avaliku Teenistuse Kohus jätta kaotaja poole kanda vaid osa kohtukuludest või vabastada ta kohtukulude kandmisest.

Avaliku Teenistuse Kohtu artikli 94 punkt a sätestab, et poolelt võidakse välja mõista kuni 2000 euro suuruses kogusummas asja läbivaatamise kulud, mida Avaliku Teenistuse Kohus on pidanud ülemäära kandma, eelkõige juhul, kui hagi on esitatud alusetult. Tegemist on erandlike olukordadega, kus Avaliku Teenistuse Kohtul on õigus hagejalt, kes kohut näiteks korduvate või vähe põhjendatud hagidega alusetult koormab, välja mõista osa asja läbivaatamise kulusid, mida kohus on olnud sunnitud kandma. See ettepanek on kooskõlas nõukogu tahtega, mida viiakse ellu põhimõtte „kaotaja maksab” kohaldamisega menetluspoole suhtes, kes Avaliku Teenistuse Kohtus vaidluse kaotab, et korrakohase õigusemõistmise põhimõtte huvides alusetuid hagsid ära hoida.

Muud märkimisväärsed uuendused

Kohtu töökorralduse, menetluse läbiviimise ja kohtuasjade kohtuistungiks ettevalmistamise järjepidevuse taotlemine ei ole takistanud mõningate uuenduste sisseviimist eelkõige seoses:

- menetluse peatamisega – edaspidi võib pärast poolte ärakuulamist menetluse peatada, tuues õigustuseks korrapärase õigusemõistmise põhimõtte;
- kohtuasjade seotusega – tühistati liiga range nõue, et kohtuasjade liitmiseks peab kohtuasjadel olema „sama ese”;
- menetlust korraldavate meetmete ja menetlustoimingute tegemise korra täpsustamisega – esimesed nimetatutest on suunatud pooltele, täpsemalt nende esindajatele, ning teised kolmandatele isikutele või pooltele endile;
- kohtuasja suunamisega kolmest kohtunikust koosnevale kojale, täiskogule või viiest kohtunikust koosnevale kojale, mis ei nõua enam pooltega konsulteerimist, kuna poolte õigus õiglasele kohtupidamisele on kohtuasja suuremast arvust kohtunist koosnevale koosseisule saatmisega juba tagatud;
- menetlusse astumisega – kodukorraga on viidud sisse võimalus, et kohtukoosseisu esimees palub vaidluse lahendamist huvitatud kolmandal isikul menetlusse astuda;
- kohtumäärustega, mille regulatsiooni on kohtuotsustega samadel alustel täpsustatud.

II. Seaduslikkuse ja kahju hüvitamisega seotud vaidlused

Menetlusküsimused

1. Määrusega rahuldamata jätmine

Avaliku Teenistuse Kohtul oli võimalus tõlgendada *mutatis mutandis* kohaldatava Esimese Astme Kohtu kodukorra artiklit 111, mille kohaselt võib kohus juhul, kui ta ei ole ilmselgelt pädev hagi läbi vaatama või kui hagi on ilmselgelt vastuvõetamatu või ilmselgelt õiguslikult põhjendamatu, menetlust jätkamata otsustada põhistatud määrusega menetlus lõpetada.

Avaliku Teenistuse Kohus otsustas muu hulgas, et nimetatud sätet ei tule kohaldada mitte ainult neil juhtudel, kui vastuvõetavust käsitlevate eeskirjade eiramine on niivõrd ilmselge, et vastuvõetavuse toetuseks ei ole võimalik esitada ühtegi tõsiseltvõetavat argumenti, vaid ka juhtudel, kui kohtukoosseis on toimikuga tutvumise järel hagi vastuvõetamatuses täielikult veendunud eelkõige seetõttu, et see rikub väljakujunenud kohtupraktikast tulenevaid nõudeid, ning leiab eeskätt, et kohtuistungi pidamine ei aita sellega seoses ühtegi uut asjaolu välja selgitada (27. märtsi 2007. aasta määrus kohtuasjas F-87/06: *Manté vs. nõukogu*, 20. aprilli 2007. aasta määrus kohtuasjas F-13/07: *L vs. EMEA* ja 20. juuni 2007. aasta määrus kohtuasjas F-51/06: *Tesoka vs. FEACVT*).

Avaliku Teenistuse Kohus täpsustas veel, et kõnealuses sättes ette nähtud viimasena kirjeldatud olukord peab hõlmama kõiki hagsid, mis on ilmselgelt vastuvõetamatud kohtuasjaga seotud sisulistel põhjustel (26. septembri 2007. aasta määrus kohtuasjas F-129/06: *Salvador Roldán vs. komisjon*).

Avaliku Teenistuse Kohus toonitas eespool viidatud kohtuasjades, et hagi määрусega rahuldamata jätmine ei aita kaasa mitte ainult menetlusökonomiale, vaid hoiab ka kokku kohtuistungiga pooltele kaasneda võivaid kulusid.

2. Taotlus

17. aprilli 2007. aasta otsuses liidetud kohtuasjades F-44/06 ja F-94/06: *C ja F vs. komisjon* kohaldas Avaliku Teenistuse Kohus EÜ artiklist 233 ja kohtupraktikast tulenevat menetluslikku tagajärge, mille kohaselt on asutusel kohtuotsuse tühistamise korral kohustus tegutseda ning ta peab ise võtma jõustunud lahendi täitmiseks vajalikke meetmeid, ilma et ametnik peaks sellekohase taotluse esitama. Kohus leidis, et juhul kui kahju hüvitamist taotletakse seetõttu, et kohtuotsus on täidetud ebamõistliku tähtaja jooksul või et kohtuotsuse täitmiseks ei ole üldse meetmeid võetud, ei saa kohtueelse menetluse seaduslikkus sõltuda ametniku taotluse esitamisest Euroopa ühenduste ametnike personalieeskirjade (edaspidi „personalieeskirjad”) artikli 90 lõike 1 alusel.

3. Huve kahjustav akt

24. mai 2007. aasta määрусes liidetud kohtuasjades F-27/06 ja F-75/06: *Lofaro vs. komisjon* sedastas Avaliku Teenistuse Kohus, et katseaja aruanne, millele asutus teenistuja töölt vabastamisel tugineb, ei kujuta endast teenistusest vabastamise otsuse ettevalmistavat akti ega kahjusta seega personalieeskirjade artikli 90 lõike 2 mõttes asjaomase isiku huve.

4. Tähtaeg

Kohtupraktika, mille kohaselt on uue õigusakti vastuvõtmine uus oluline asjaolu ka selle kohaldamisalasse mittekuuluvate ametnike suhtes, kui see õigusakt toob kaasa õigustamatu ebavõrdse kohtlemise nimetatud ametniku ja kohaldamisalasse kuuluvate isikute vahel, leidis 16. jaanuari 2007. aasta otsuses kohtuasjas F-92/05: *Genette vs. komisjon* kohaldamist seoses 2003. aasta Belgia seaduse, millega muudetakse Belgias omandatud

pensioniõiguste ühenduse skeemi ülekandmise tingimusi, ning uute personalieeskirjade vahelise koosmõjuga.

1. veebruari 2007. aasta otsuses kohtuasjas F-125/05: *Tsarnavas vs. komisjon* meenutas Avaliku Teenistuse Kohus institutsiooni väidetava ebaseadusliku tegevuse osas kohtupraktikat, mille kohaselt peavad ametnikud või teenistujad esitama institutsioonile kahju hüvitamise nõude mõistliku tähtaja jooksul arvates hetkest, mil nad kaevatavast olukorrast teada said. Mõistlikkust hinnatakse iga konkreetse kohtuasja asjaolude alusel ja eelkõige lähtuvalt vaidluse olulisusest huvitatud isiku jaoks, kohtuasja keerukusest ning kohtuasja poolte käitumisest. Veel tuleb arvesse võtta võrdluskriteeriumit, mida võimaldab Euroopa Kohtu põhikirja artiklis 46 ettenähtud lepinguvälise vastutusega seotud hagide viieaastane aegumistähtaeg.

25. aprilli 2007. aasta määrusest kohtuasjas F-59/06: *Kerstens vs. komisjon* ilmneb, et kuna süsteemis Sysper 2 tehtud päringud näitavad, hageja on avanud toimiku, mis sisaldab talle elektroonilisel teel saadetud dokumenti, siis tuleb võtta seisukoht, et hagejale sai nimetatud dokumendi sisu teatavaks, millest hakkab kulgema selle dokumendi kaebetähtaeg.

Sisulised küsimused

Käesoleva aruande raames on võimatu anda ammendavat ülevaadet Avaliku Teenistuse Kohtu praktikast 2007. aastal. Seetõttu tulevad käsitlusele vaid selle aasta kõige märkimisväärsamad lahendid, mis puudutavad esiteks ühenduse avaliku teenistuse õiguse üldpõhimõtteid ja teiseks uute personalieeskirjade põhisätete tõlgendamist, mida analüüsitakse personalieeskirjade artiklite järjekorras.

1. Ühenduse avaliku teenistuse üldpõhimõtted

a) Hoolitsuskohustus

Kohtuasjas *Giraudy vs. komisjon* (2. mai 2007. aasta otsus kohtuasjas F-23/05) tuli Avaliku Teenistuse Kohtul tegeleda küsimustega, mis seonduvad Euroopa Pettustevastase Ameti (edaspidi „OLAF“) juurdluse erapooletuse ja nõuetekohase toimimise vahelise tasakaalu leidmisega, üldsuse õigusega saada teavet ning teenistuse huvides teisele ametikohale määratud ametniku süütuse presumptsiooni, väärrikuse ja ametialase maine kaitsega. Selles asjas mõistis Avaliku Teenistuse Kohus komisjonilt välja hüvitise hagejale tekitatud mittevaralise kahju eest, mis seisnes tema väärrikuse ja ametialase maine kahjustamises hoolitsuskohustuse rikkumise tõttu hageja teisele ametikohale määramisel OLAF-i juurdluse alustamise järel. Kohus leidis, et komisjon ei järginud hageja ja institutsiooni huvide vahelist õiglast tasakaalu, kui ta kajastas laialt OLAF-i juurdluse alustamisel hageja teisele ametikohale määramist, mis lubas eeldada, et hageja oli isiklikult seotud võimalike kõnealuste rikkumistega, ilma et komisjon oleks omal algatusel kuidagi kajastanud OLAF-i juurdluse lõpparuannet, mis välistab hageja vastutuse uurimise alustamise põhjutanud väidetega seoses. Komisjoni pressiesindaja seisukohavõtt, milles ta väljendas hageja suhtes nii isiklikku

kui ka institutsiooni poolehoidu, ei ole ei vahendite ega intensiivsuse poolest võrreldav hageja teisele ametikohale määramist ümbritsenud kajastusega juurdluse alguses. Kohus nentis, et kuna komisjon ei viinud rangelt miinimumi hagejale juurdluse alustamisega tekitatud kahju, siis rikkus komisjon oma ametnike ja teenistujate suhtes kehtivat hoolitsuskohustust ja pani toime teenistuslase rikkumise, millega kaasneb vastutus.

b) Abistamiskohustus

Kohtuasjas *Vienne jt vs. parlament* (16. jaanuari 2007. aasta otsus kohtuasjas F-115/05) ja kohtuasjas *Frankin jt vs. komisjon* (16. jaanuari 2007. aasta otsus kohtuasjas F-3/06) esitati Avaliku Teenistuse Kohtule hagi parlamendi ja komisjon otsuste tühistamiseks, millega jäeti rahuldamata abistamistaotlused, mille olid personalieeskirjade artikli 24 alusel esitanud ligi 650 ametnikku ja ajutist teenistujat, kelle Belgia pensioniasutuste juures omandatud pensioniõigusi oli enne Belgia uue õigusakti jõustumist juba ühenduse skeemis arvesse võetud, ning nad palusid, et parlament ja komisjon aitaks neil Belgias omandatud pensioniõigused uue seaduse kohaselt ümber arvutada. Avaliku Teenistuse Kohus selgitas eespool viidatud kohtuotsuses *Vienne jt vs. parlament*, et institutsiooni abistamiskohustuse eeltingimuseks ei ole see, et abistamistaotluse aluseks olevate toimingute ebaseaduslikkus oleks eelnevalt kohtuotsusega tuvastatud. Selline tingimus oleks vastuolus abistamistaotluse enda esemega neil sagedastel juhtudel, kui abistamistaotlus on esitatud hagi korras institutsiooni abiga just selleks, et tunnistada kõnealused toimingud ebaseaduslikuks. Samas on siiski vaja, et kõnealuseid toiminguid saaks „mõistlikult hinnata kui ametniku õigusi rikkuvaid toiminguid“. Kuna hagejad ei olnud võimelised esitama „ühtegi tõendit selle kohta, et neid on kolmandate isikute toimingute tõttu diskrimineeritud“, võis parlament õigustatult arvata, et nende personalieeskirjade järgseid õigusi ei ole kahjustatud, mis õigustaks institutsioonipoolse abi osutamist.

c) Õiguspärase ootuse kaitse

1. märtsi 2007. aasta otsuses kohtuasjas F-84/05: *Neirinck vs. komisjon* leidis Avaliku Teenistuse Kohus, et asjaolu, et teenistusüksuse juhtival ametnikul olid kontaktid ajutise teenistuja ametikohale kandideeriva isikuga, uurimaks võimalusi tema oma meeskonda saamiseks, ja et ta oli kandidaadile teatanud soovist teda oma meeskonda saada, ei tõenda töölevõtmise lubaduse olemasolu. Kohus leidis seega, et ametikohale kandideerija ei saa väita, et asutus oli tekitanud talle töölevõtmise suhtes õiguspärase ootuse.

2. Ametniku teenistuskäik

a) Töölevõtmine

i) Uus karjäärstruktuur

28. juuni 2007. aasta otsuses kohtuasjas F-21/06: *Da Silva vs. komisjon* tühistas Avaliku Teenistuse Kohus otsuse hageja palgaastme määramise kohta, millega viimane oli ni-

metatud direktoriks personalieeskirjade artikli 29 lõike 2 kohase töölevõtmise menetluse tulemusena ning määratud varasemaga võrreldes samale palgaastmele, kuid madalamasse järku. Kohus leidis, et kuivõrd seesugune ametisse nimetamine tähendab ametniku jaoks karjääriredelil kõrgemale tõusmist, ei saa see viia tema palgaastme või -järgu alandamiseni ja seega töötasu vähendamiseni, kuna vastasel korral rikutaks põhimõtet, et kõikidel ametnikel on asutusesiseselt ametikohal edasijõudmise õigus.

5. juuli 2007. aasta otsuses kohtuasjas F-93/06: *Dethomas vs. komisjon*, olles esmalt sedastanud, et nõukogu 22. märtsi 2004. aasta määrus (EÜ, Euratom) nr 723/2004 (ELT L 124, lk 1; ELT eriväljaanne 01/02, lk 130) ei sisalda üleminekusätteid personalieeskirjade artikli 32 kolmanda lõigu kohaldamiseks alates 1. maist 2004, leidis Avaliku Teenistuse Kohus, et pärast nimetatud määruse jõustumist jääb mainitud artikkel üleminekusätte puudumisel tervikuna kohaldatavaks palgaastme määramisel kõikide ajutiste teenistujate suhtes, kes nimetatakse nende varasema palgaastme ametnikuks.

Samuti väärrib märkimist 8. novembri 2007. aasta otsus kohtuasjas F-125/06: *Deffaa vs. komisjon*, mis toob esile tehnilised raskused uute personalieeskirjade sätete tõlgendamisel seoses koosmõjuga personalieeskirjade artikli 44 teise lõigu ja XIII lisa artikli 7 lõike 4 vahel, mis puudutab „palgavahe hüvitist“, mida antakse seoses üksuse juhataja, direktori või peadirektori ülesannete täitmisega.

ii) Konkurss

Avaliku Teenistuse Kohtul on tulnud lahendada mitut konkursse käsitlevat kohtuasja, mille hulgast võib esile tõsta kohtuasja *De Meerleer vs. komisjon* (14. juuni 2007. aasta otsus kohtuasjas F-121/05). Kohus selgitas eelnimetatud otsuses, et konkursikomisjoni pädevus oma otsused uuesti läbi vaadata ei ole võrreldav ametisse nimetava asutuse teostatava kontrolliga kaebuse raames ja ühenduse kohtu kontrolliga kohtusse pöördumise korral ning järelikult on hagejal isiklik ja reaalne huvi, et konkursikomisjon tema uuesti läbivaatamise taotluse läbi vaataks, samas kui tal oli võimalus esitada konkursikomisjoni esialgse otsuse peale kaebus ning vaidlustada see kohtus. Samas kohtuotsuses uuris Avaliku Teenistuse Kohus, kas kandidaatidel oli tegelikult võimalik konkursikomisjoni esialgsest otsusest nende EPSO elektroonilise toimikuga tutvumise süsteemi vahendusel teada saada, et nad saaksid esitada määratud tähtaja jooksul taotluse konkursikomisjoni otsuse uuesti läbivaatamiseks.

iii) Tervisekontroll

13. detsembri 2007. aasta otsuses kohtuasjas F-95/05: *N vs. komisjon* selgitas Avaliku Teenistuse Kohus, et isikutele, kes kandideerivad kolmandates riikides töölevõtmiseks, ei saa jätta kohaldamata personalieeskirjade artiklis 33 sätestatud tervisekontrolli läbimise nõuet.

b) Personalieeskirjade kohane staatus

13. detsembri 2007. aasta otsuses liidetud kohtuasjades F-51/05 ja F-18/06: *Duyster vs. komisjon*, milles käsitletakse lapsehoolduspuhkuse tingimuste kindlaksmääramist,

viitas Avaliku Teenistuse Kohus personalieeskirjade artikli 42a tõlgendamiseks nõukogu 3. juuni 1996. aasta direktiivile 96/34/EÜ Euroopa Tööandjate Föderatsiooni, Euroopa Riigiosalusega Ettevõtete Keskuse ja Euroopa Ametiühingute Konföderatsiooni poolt lapsehoolduspuhkuse kohta sõlmitud raamkokkuleppe kohta (EÜT L 145, lk 4; ELT eriväljaanne 05/02, lk 285). Avaliku Teenistuse Kohus sedastas Euroopa Kohtu praktikale tuginedes, et juhul kui ametisse nimetav asutus peab lahendama lapsehoolduspuhkuse tühistamise või katkestamise taotluse, on tema kaalutlusruum piiratud, kui lapsehoolduspuhkusel viibiv huvitatud isik teeb puhkuse katkestamise taotluses teatavaks, et pärast puhkuse saamist aset leidnud sündmused teevad talle vaieldamatult võimatuks lapse eest hoolitsemise esialgu plaanitud tingimustel. Nii võib see olla iseäranis juhul, kui ametnik põeb mingit haigust, mille raskuse ja omaduste tõttu on tema jaoks selline võimatus tekkinud. Kuna antud asjas seesugused tingimused tõendamist ei leidnud, jäeti hagi rahuldamata.

c) Hindamine – Edutamine

Ka sel aastal oli hindamise ja edutamisega seoses suhteliselt palju vaidlusi.

22. novembri 2007. aasta otsuses kohtuasjas F-67/05: *Michail vs. komisjon* märkis Avaliku Teenistus Kohus kõigepealt, et kuigi hageja oli personalieeskirjade artikli 36 tähenduses teenistuses, ei usaldatud talle aruandeperioodil ühtegi tööülesannet, mille täitmist oleks saanud hinnata, millest kohus tegi järelduse, et komisjon oli talle teenetepunkti ebaõigesti andnud, ja otsustas seetõttu asjaomase isiku karjääriarengu aruande tühistada.

13. detsembri 2007. aasta otsuses kohtuasjas F-42/06: *Sundholm vs. komisjon* tühistas Avaliku Teenistuse Kohus ametniku karjääriarengu aruande, kuna komisjon ei olnud aruandega hõlmatud perioodi kohta asjaomase isiku jaoks eesmärgi ja hindamiskriteeriumeid kindlaks määranud ning jättis tema teeneid hinnates selle asjaolu arvesse võtmata.

22. novembri 2007. aasta otsustes kohtuasjas F-109/06: *Dittert vs. komisjon* ja kohtuasjas F-110/06: *Carpi Badia vs. komisjon* tühistas Avaliku Teenistuse Kohus hagejate edutamata jätmise menetlusõiguse normi olulise rikkumise tõttu edutamismenetluses. Infotehnoloogilise probleemi tõttu ei olnud hagejate nimesid kantud nimekirja, mille peadirektor võttis aluseks peadirektoraadi eelispunktide andmisel, mistõttu ei saanud hagejad mitte ühtegi punkti.

3. Töötingimused

16. jaanuari 2007. aasta otsuses kohtuasjas F-119/05: *Gesner vs. Siseturu Ühtlustamise Amet* tühistas Avaliku Teenistuse Kohus teenistuslepingute sõlmimise pädevusega asutuse otsuse jätta rahuldamata ajutise teenistuja taotlus kutsuda kokku töövõimetuskomitee invaliidsuse vastu kindlustuskaitse saamiseks, kuna nimetatud asutus oli tuginenud ekslikult personalieeskirjade artikli 59 lõikele 4, leides, et hageja ei olnud kolme aasta jooksul viibinud haiguspuhkusel vähemalt 12 kuud. Kohus täpsustas, et selle sätte „eesmärk ei ole kehtestada haiguspuhkuse kestuse nõuet, mille töövõimetuskomitee

kokkukutsumist taotlenud ametnikud või muud teenistujad peavad eelnevalt täitma, vaid selles määratakse kindlaks ametisse nimetava asutuse või teenistuslepingute sõlmimise pädevusega asutuste kaalutlusõiguse kasutamise tingimused, juhul kui nad ametniku või ajutise teenistuja taotluse puudumisel omal algatusel uurivad sellise menetluse alustamise vajadust". Avaliku Teenistuse Kohtu hinnangul oli teenistuslepingute sõlmimise pädevusega asutuse töövõimetusmenetluse alustamisest keeldumine seda enam küsitav, et viimasel ei ole õigust asjaomase isiku töövõimetusseisundi üle otsustada. Kohus rõhutas siinkohal ametniku või teenistuja õigust nõuda oma tervisliku seisundi kontrollimist töövõimetuskomitee poolt, välja arvatud juhul, kui taotlus on aluseta.

22. mai 2007. aasta otsuses kohtuasjas F-99/06: *López Teruel vs. Siseturu Ühtlustamise Amet* selgitas Avaliku Teenistuse Kohus uue arstliku ekspertiisi läbiviimist, mis on sätestatud personalieeskirjade artikli 59 lõike 1 viiendas kuni kaheksandas lõigus ning mille kohaselt võib haiguspuhkusel viibiv ametnik vaidlustada institutsiooni korraldatud tervisekontrolli tulemused, kui kontrolli käigus tuvastatakse, et tema töölt puudumine oli põhjendamata.

4. *Ametnike töötasu ja sotsiaalkindlustushüvitised*

a) Töötasu ja kulude hüvitamine

16. jaanuari 2007. aasta otsuses kohtuasjas F-126/05: *Borbély vs. komisjon* lükkas Avaliku Teenistuse Kohus tagasi komisjoni väite, mille kohaselt ei saa enam pärast personalieeskirjade VII lisa artikli 5 lõike 1 muutmist, mis viidi läbi 2004. aasta reformi käigus, pidada selle artikli tähenduses elukohaks ametniku huvide keskust, nagu väljakujunenud kohtupraktikast ilmneb. Seega tuleb mõiste „elukohat“ all ka edaspidi pidada silmas ametniku või teenistuja huvide keskust.

Kohtuasjas *Chassagne vs. komisjon* (23. jaanuari 2007. aasta otsus kohtuasjas F-43/05) lükkas Avaliku Teenistuse Kohus tagasi uute personalieeskirjade VII lisa artikli 8 kohta esitatud õigusvastasuse väite. Kohus selgitas, et töökohast päritolukohta sõidu kulude kindlasummaline hüvitis ei ole vastuolus osutatud artikli eesmärgiga võimaldada ametnikul vähemalt üks kord aastas pöörduda tagasi oma päritolukohta, et säilitada perekondlikud, ühiskondlikud ja kultuurilised suhted, ning see ei ületa ka ühenduse seadusandjale selles valdkonnas antud laia kaalutlusõiguse piire.

b) Sotsiaalkindlustus

Kohtuasjas *Roodhuijzen vs. komisjon* (27. novembri 2007. aasta otsus kohtuasjas F-122/06) otsustas Avaliku Teenistuse Kohus, et Madalmaade notari juures ametniku ja tema elukaaslase vahel koostatud kooselu kokkulepe võimaldab kohaldada ametniku elukaaslasele personalieeskirjade artikli 72 ja ühiste eeskirjade artikli 12 alusel Euroopa ühenduste ühist ravikindlustusskeemi.

c) Pension**i) Kindlustusmakse määr**

Kohtuasjas *Wils vs. parlament* (11. juuli 2007. aasta otsus kohtuasjas F-105/05) jättis Avaliku Teenistuse Kohtu täiskogu rahuldamata hagi, milles vaidlustati ametnike pensionikindlustusmaksete määra arvutamise uued üksikasjalikud eeskirjad, mis on sätestatud personalieeskirjade XII lisas. Esiteks lükkas kohus tagasi väite, et kõnealune lisa on võetud vastu kolmepoolset konsultatsioonimenetlust rikkudes, mis on 23. juuni 1981. aasta otsusega suhetes töötajatega kehtestatud. Seejärel leidis kohus, et seadusandja otsus kehtestada personalieeskirjade XII lisa artikli 10 lõikes 2 kindlustusmatemaatilise määrana jooksvale aastale eelneva kaheteistkümne kuu tegelike keskmiste intressimäärade keskmine, ei mõjutanud personalieeskirjade XII lisas sätestatud kindlustusmatemaatilise meetodi kehtivust ega kahjustanud ühenduse pensioniskeemi kindlustusmatemaatilist tasakaalu, ning et aluseks võetav kaheteistkümnekuuline periood ei olnud seega ilmselgelt väär ega ilmselgelt sobimatu. Seega, kuigi toimikust nähtus, et kindlustusmatemaatilise määra arvutamise aluseks olev viiteperiood oli poliitiliste läbirääkimiste objektiks ja selleks perioodiks määrati eelarvekaalutlustel kaksteist aastat, ei olnud hagejal õigust väita, et sellise ajavahemiku kasuks otsustamisega kuritarvitati võimu. Hageja väidab lõpetuseks, et personalieeskirjade XII lisaga rikuti ametnike õiguspärasest ootust, mis neil nii vanade kui ka uute personalieeskirjade artikli 83 lõike 2 alusel oli tekkinud, piirates ametnike kindlustusmakse ühe kolmandikuga pensioniskeemi rahastamisest. Hageja sõnul ei võtnud personalieeskirjade XII lisa arvesse kindlustusmakseid, mis ametnikud olid tasunud enne 30. aprilli 2004. Avaliku Teenistuse Kohus oli seisukohal, et tal ei ole võimalik hinnata hageja väidete põhjendatust selles küsimuses, kuna enne 1998. aastat ei ole teostatud ühtegi ühenduse pensioniskeemi kindlustusmatemaatilist uuringut ja seega ei olnud enne seda kuupäeva teada, milline on pensioniskeemi kindlustusmatemaatilise tasakaalu tagamiseks vajalik ametnike kindlustusmakse suurus.

ii) Pensioniõiguste ülekandmine

Eespool viidatud kohtuasjas *Genette vs. komisjon*, mida komisjon tõstis esile kui „piloototsust“, tuli Avaliku Teenistuse Kohtul lahendada küsimus, mis puudutab antud juhul paljusid ametnikke, kes olid Belgia pensioniasutuste juures omandatud pensioniõigused ühenduse skeemi üle kandnud. Hageja palus, et tema õigused, mis olid juba üle kantud, arvutataks ümber, et võtta arvesse Belgia 2003. aasta seadusega kehtestatud soodsamad rakenduseeskirjad. Komisjon keeldus ühenduse skeemi ülekantavate hageja pensioniõiguste kohta tehtud otsuste tagasivõtmisest põhjendusel, et selline tagasivõtmine oleks õigusvastane, kuna ühenduse õiguses seda sõnaselgelt lubavad sätted puuduvad. Kohus leidis, et sellise põhjendusega rikuti õigusnormi. Kohus oli arvamisel, et Euroopa Kohtu praktikas määratud üldised tingimused õigusi tekitava üksikotsuse tagasivõtmiseks ei takista seesuguse otsuse tagasivõtmist, isegi kui see on õiguspärane, kuid seda tingimusel, et otsuse adressaat on tagasivõtmist taotlenud ja et sellise tagasivõtmisega ei kahjustata kolmandate isikute õigusi.

Kohtuasjades *Tsirimokos vs. parlament* ja *Colovea vs. parlament* (13. novembri 2007. aasta otsused kohtuasjades F-76/06 ja F-77/06) selgitas Avaliku Teenistuse Kohus, et personalieeskirjade IVa lisa artikli 4 punkti b nii grammatiline kui ka süstemaatiline tõlgendamine näitab, et selles ei peeta silmas teenistusaastaid, mis on saadud pensioniõiguste ühenduse pensioniskeemi ülekandmisel. Seetõttu jättis kohus rahuldamata hagejate esitatud taotlused tühistada otsused, millega keelduti pensionile jäämisele valmistumiseks poole kohaga töötamisel makstava palga arvutamisel võtmast arvesse teenistusaastaid, mis olid saadud siseriiklikes skeemides omandatud pensioniõiguste ülekandmisel.

iii) Paranduskoefitsient

19. juuni 2007. aasta otsuses kohtuasjas F-54/06: *Davis jt vs. nõukogu* leidis Avaliku Teenistuse Kohus, et uus pensionide süsteem, mis kaotab 1. maist 2004 alates omandatud pensioniõiguse paranduskoefitsiendid ja muudab pärast seda kuupäeva omandatud pensioniõigusi osas, milles paranduskoefitsiendid arvutatakse edaspidi elukohaliikmesriigi elukalliduse, mitte aga ametniku töökohaliikmesriigi pealinna elukalliduse alusel, ei riku võrdse kohtlemise ja mittediskrimineerimise põhimõtet ega vaba liikumise ja asutamise vabaduse põhimõtteid.

5. Distsiplinaarmedmed

8. novembri 2007. aasta otsuses kohtuasjas F-40/05: *Andreasen vs. komisjon* kohaldas Avaliku Teenistuse Kohus uusi personalieeskirju ja seda eelkõige osas, mis puudutab ametniku teenistusest vabastamise aluseks olevate asjaolude tõsiduse kontrollimist. Personalieeskirjade IX lisa artikkel 10 sätestab, et määratud distsiplinaarkaristus peab vastama süüteo raskusastmele, ning kehtestab kriteeriumid, mida ametisse nimetav asutus peab karistuse valikul eelkõige arvesse võtma. Sellises õiguslikus kontekstis hindas Avaliku Teenistuse Kohus karistuse proportsionaalsuse põhimõtte väidetava rikkumise kohta esitatud hageja argumente. Kohus võttis ka seisukoha, kuidas ajaliselt kohaldada personalieeskirjade IX lisa sätteid distsiplinaarnõukogu moodustamise ja töökorralduse kohta, mis jõustusid distsiplinaarmenetluse käigus.

6. Euroopa ühenduste muude teenistujate teenistustingimused

4. oktoobri 2007. aasta otsuses kohtuasjas F-32/06: *De la Cruz jt vs. Euroopa Tööohutuse ja Töötervishoiu Agentuur* rahaldas Avaliku Teenistuse Kohus hagejate kui endiste kohalike töötajate taotluse, kes vaidlustasid tegevusüksusesse II lepingulise töötajana määramise, võttes arvesse nende tegelikult teostatud ülesandeid.

Kohtukulud

Avaliku Teenistuse Kohus kohaldas mitmes asjas Esimese Astme Kohtu kodukorra artikli 87 lõiget 3, mida kohaldatakse *mutatis mutandis*, ja otsustas, kas jagada nimetatud sätte

esimese lõigu alusel eriliste põhjustega seonduvalt kulud poolte vahel (7. novembri 2007. aasta otsus kohtuasjas F-57/06: *Hinderyckx vs. nõukogu* ja 14. detsembri 2007. aasta määrus kohtuasjas F-131/06: *Steinmetz vs. komisjon*) või jätta sama sätte teise lõigu alusel kohtuasja võitnud poole kanda osa vastaspoole nõutud kohtukuludest, mis on kohtu arvates põhjendamatud ja pahatahtlikud (9. oktoobri 2007. aasta otsus kohtuasjas F-85/06: *Bellantone vs. kontrollikoda* ja eespool viidatud kohtuotsus *Duyster vs. komisjon*), ja seda isegi juhul, kui hagi on tunnistatud ilmselgelt vastuvõetamatuks (27. märtsi 2007. aasta otsus kohtuasjas F-87/06: *Manté vs. nõukogu*).

III. Ajutiste meetmete kohaldamise taotlused

2007. aasta esitati neli ajutiste meetmete kohaldamise taotlust, mis jäeti taotletud meetmete kiireloomulisuse puudumise tõttu rahuldamata; väljakujunenud kohtupraktika kohaselt on hageja huvidele tekkida võiva raske ja korvamatu kahju vältimiseks vaja, et seesugused meetmed võetaks ja nende mõju avalduks juba enne otsuse langetamist põhimenetluses (Avaliku Teenistuse Kohtu presidendi 1. veebruari 2007. aasta määrus kohtuasjas F-142/06 R: *Bligny vs. komisjon*, 13. märtsi 2007. aasta määrus kohtuasjas F-1/07 R: *Chassagne vs. komisjon*, 10. septembri 2007. aasta määrus kohtuasjas F-83/07 R: *Zangerl-Posselt vs. komisjon* ja 21. novembri 2007. aasta määrus kohtuasjas F-98/07 R: *Petrilli vs. komisjon*).

Eespool viidatud kohtuasjades *Chassagne vs. komisjon* ja *Petrilli vs. komisjon* meenutas ajutisi meetmeid kohaldav kohtunik Euroopa Kohtu ja Esimese Astme Kohtu väljakujunenud kohtupraktikat, mille järgi ei saa puhtvaralist kahju reeglina pidada korvamatuks või ka raskesti korvatavaks, kui hiljem on võimalik seda rahaliselt hüvitada.

Eespool viidatud kohtuasjades *Bligny vs. komisjon* ja *Zangerl-Posselt vs. komisjon* meenutas ajutisi meetmeid kohaldav kohtunik Euroopa Kohtu ja Esimese Astme Kohtu väljakujunenud kohtupraktikat, mille järgi ei saa avatud konkursi eksamite läbiviimine tekitada korvamatut kahju kandidaadile, kes on sattunud ebasoodsasse olukorda antud konkursi käigus toime pandud rikkumiste tõttu. Juhul kui töölevõtmise reservnimekirja koostamiseks korraldatud konkursi raames eksam tühistatakse, on kandidaadi õigused piisavalt kaitstud, kui konkursikomisjon ja ametisse nimetav asutus oma otsused uuesti läbi vaatavad ja püüavad leida tema suhtes õiglase lahenduse.

IV. Tasuta õigusabi taotlused

2007. aastal tehti tasuta õigusabi taotluste üle otsustamiseks seitsmeteist määrust. Nendest rahuldati ainult kolm taotlust ning ülejäänud jäeti rahuldamata kas põhjusel, et kavandatud või esitatud hagi oli ilmselgelt vastuvõetamatu või ilmselgelt põhjendamatu, või asjaolu tõttu, et taotleja ei olnud või et ta ei tõendanud olevat sellises majanduslikus olukorras, et ta ei suuda õigusabi ja kohtus esindamisega seotud kulusid täielikult või osaliselt tasuda.

V. Esimene kokkuvõte vaidluste kompromissiga lahendamise praktikast

Avaliku Teenistuse Kohtul tuli oma õigustmõistva tegevuse käigus järgida seadusandja üleskutset hõlbustada vaidluste lahendamist kompromissiga igas menetluse staadiumis. Vastavalt Euroopa Kohtu põhikirja I lisa artikli 7 lõikele 4 ja Esimese Astme Kohtu kodukorra artikli 64 lõike 2 punktile d, mida kohaldatakse Avaliku Teenistuse Kohtule *mutatis mutandis* kuni nimetatud kohtu kodukorra jõustumiseni, püüdis Avaliku Teenistuse Kohus mitmes asjas kompromissini jõuda. Neliteist kohtuasja suudeti lõpetada kompromissiga, millest seitse kohtuasja lõpetati kohtu sekkumise tulemusena enamasti kas ettekandja-kohtuniku korraldatud mitteametlikul kohtumisel või kohtuistungil. Need andmed aja jooksul kindlasti muutuvad, kui arvestada Avaliku Teenistuse Kohtu poolt tulenevaid algatusi püüda lahendada vaidlusi kompromissiga ja lähtudes sellest, kuivõrd avatud on poolte esindajad vaidluste sel viisil lahendamiseks.

Ehkki vaidluse kompromissiga lahendamist hõlbustada võivate asjaolude ammendavat loetelu ei ole võimalik koostada ning see pole ka soovituslik, on Avaliku Teenistuse Kohus välja toonud mõned vaidluse liigid, mille puhul võib püüda lahendada vaidlust kompromissiga.

Esiteks on tegemist hagidega, mille tegelikuks lõpptulemuseks ei ole puhtalt õiguslik lahendus, mis ei lahenda erimeelsusi või konfliktiolukorda, mille aluseks on sageli isikutevahelised vaidlused. Sellist liiki kohtuasjade puhul tuleks eelistada õiglasemat ja inimväärsemat lahendust, mida juriidiline analüüs ei võimalda. Ilmselgelt on siin eelduseks see, et vaidluses ei tõusetu teiste ametnike jaoks üldist huvi äratavaid küsimusi. Vaidluse lahendamine kompromissiga on näidustatud ka kohtuasjades, mille avalikustamine ei oleks täielikult õigustatud ja mille raames tehtava kohtuotsuse õiguslik panus oleks vähene (näiteks vaimne või seksuaalne ahistamine või ametniku ja tema ülemuse vahelise konflikti tõttu ametniku teisele ametikohale üleviimine). Samuti on võimalik viidata korduvatele kohtuasjadele, mis on tehtud pärast „pilootkohtuasja” ja mille lahendus võib olla sama nagu eelnimetatud kohtuasjas tehtud otsuses.

Tuleb lisada, et asutusel on sageli ulatuslik kaalutusõigus talle määratud ülesannete täitmiseks ning sisemise seaduslikkuse kohtulik kontroll jääb selle taustal tihti marginaalseks. Kui kohus ei saa konkreetse vaidluse korral ametisse nimetava asutuse ulatusliku kaalutusõiguse alusel antud akti seaduslikkust pädevuse ületamise tõttu küsimuse alla seada, ei ole välistatud, et ametisse nimetaval asutusel oleks olnud võimalik saavutada taotletav eesmärk teise akti andmisega, mis on samuti õiguspärane – nagu kohtus vaidlustatud akt – ja mis oleks saanud asjaomase vaidluse ära hoida. Just selles vallas on eriti kohane püüda lahendada vaidlust kompromissiga.

B – Avaliku Teenistuse Kohtu koosseis

(Protokolliline järjestus 1. jaanuaril 2007)

Vasakult paremale:

kohtunikud H. Tagaras ja I. Boruta; koja esimees H. Kreppel; Avaliku Teenistuse Kohtu president P. Mahoney; koja esimees S. Van Raepenbusch; kohtunikud H. Kanninen ja S. Gervasoni; kohtusekretär W. Hakenberg.

1. Avaliku Teenistuse Kohtu liikmed

(ametisse astumise järjekorras)

Paul J. Mahoney

Sündinud 1946; õpingud õigusteaduse alal (*Master of Arts*, Oxfordi ülikool, 1967; *Master of Laws*, University College London, 1969); õppejõud, University College London (1967–1973); *barrister* (London, 1972–1974); ametnik, vanemametnik Euroopa Inimõiguste Kohtus (1974–1990); külalisprofessor Kanadas Saskatoonis Saskatchewan ülikoolis (1988); Euroopa Nõukogu personalijuht (1990–1993); osakonnajuhataja (1993–1995); asekohtusekretär (1995–2001); Euroopa Inimõiguste Kohtu kohtusekretär (2001–september 2005); Avaliku Teenistuse Kohtu president alates 6. oktoobrist 2005.

Horstpeter Kreppel

Sündinud 1945; ülikooliõpingud Berliinis, Münchenis, Maini-äärses Frankfurdis (1966–1972); esimene riigieksam (1972); kohtunikupraktika Maini-äärses Frankfurdis (1972-1973 ja 1974-1975); Collège d'Europe Brugges (1973-1974); teine riigieksam (Maini-äärne Frankfurt, 1976); tööhõiveameti õigusnõunik ning advokaat (1976); töökohtu kohtunik (Hesseni liidumaa, 1977–1993); õppejõud Maini-äärse Frankfurdi Fachhochschule für Sozialarbeit'is ja Wiesbadeni Verwaltungsfachhochschule's (1979–1990); siseriiklik ekspert Euroopa Ühenduste Komisjoni õigustalituses (1993–1996 ja 2001–2005); sotsiaalküsimuste atašee Saksamaa Liitvabariigi suursaatkonnas Madridis (1996–2001); Maini-äärse Frankfurdi töökohtu kohtunik (veebbruar–september 2005); Avaliku Teenistuse Kohtu kohtunik alates 6. oktoobrist 2005.

Irena Boruta

Sündinud 1950; Wrocław'i ülikooli õigusteaduste diplom (1972); õigusteaduste doktor (Łódź, 1982); advokaat, Poola Vabariigi advokatuuri liige (alates 1977); külalisteadlane (Paris X ülikool, 1987-1988; Nantes'i ülikool, 1993-1994); Solidarnośći ekspert (1995–2000); Euroopa töö- ja sotsiaalõiguse õppejõud Łódźi ülikoolis (1997-1998 ja 2001–2005); Varssavi kõrgema kaubanduskooli professor (2002); tööõiguse ja sotsiaalkindlustusõiguse professor Varssavi Kardinal Stefan Wyszyński ülikoolis (2002–2005); töö- ja sotsiaalasjade abiminister (1998–2001); Poola Vabariigi Euroopa Liiduga ühinemise läbirääkimiste komisjoni liige (1998–2001); Poola valitsuse esindaja Rahvusvahelise Tööorganisatsiooni juures (1998–2001); mitme Euroopa töö- ja sotsiaalõiguse alase teose autor; Avaliku Teenistuse Kohtu kohtunik alates 6. oktoobrist 2005.

Heikki Kanninen

Sündinud 1952; Helsingi kõrgema kommertsikooli ja Helsingi ülikooli õigusteaduskonna diplom; Soome kõrgema halduskohtu õigusnõunik; avaliku teenistuse õiguskaitse reformiga tegeleva komitee peasekretär; kõrgema halduskohtu vanemametnik; haldusvaidluste reformiga tegeleva komitee peasekretär, justiitsministeeriumi õigusloome talituse nõunik; EFTA Kohtu asekohtusekretär; Euroopa Ühenduste Kohtu õigusnõunik; kõrgema halduskohtu kohtunik (1998–2005); põgenike vaidlusi läbivaatava komisjoni liige; Soome kohtuasutuste arendamise komitee asepresident; Avaliku Teenistuse Kohtu kohtunik alates 6. oktoobrist 2005.

Haris Tagaras

Sündinud 1955; õigusteaduste diplom (Thessaloníki ülikool, 1977); eridiplom Euroopa õiguse alal (Institut d'études européennes de l'université libre de Bruxelles, 1980); õigusteaduste doktor (Thessaloníki ülikool, 1984); jurist-lingvist Euroopa Ühenduste Nõukogus (1980–1982); Thessaloníki rahvusvahelise kaubandusõiguse ja Euroopa õiguse keskuse teadlane (1982–1984); Euroopa Ühenduste Kohtu ja Euroopa Ühenduste Komisjoni ametnik (1986–1990); ühenduse õiguse, rahvusvahelise eraõiguse ja inimõiguste professor Ateena Panteioni ülikoolis (alates 1990); justiitsministeeriumi välisnõunik Euroopa asjade alal ja Lugano konventsiooni alalise komitee liige (1991–2004); riikliku konkurentsialase komisjoni liige (1999–2005); telekommunikatsiooni ja posti puudutava riikliku komisjoni liige (2000–2002); Thessaloníki advokatuuri liige, advokaat kassatsioonikohtus; Euroopa advokaatide liidu (UAE) asutajaliige; rahvusvahelise võrdleva õiguse akadeemia liige; Avaliku Teenistuse Kohtu kohtunik alates 6. oktoobrist 2005.

Sean Van Raepenbusch

Sündinud 1956; õigusteaduste diplom (université libre de Bruxelles, 1979); eridiplom rahvusvahelise õiguse alal (Brüssel, 1980); õigusteaduste doktor (1989); Société anonyme du canal et des installations maritimes de Bruxelles'i õigustalituse jurist (1979–1984); Euroopa Ühenduste Komisjoni ametnik (sotsiaalküsimuste üldosakond, 1984–1988); Euroopa Ühenduste Komisjoni õigustalituse teenistuja (1988–1994); Euroopa Ühenduste Kohtu õigusnõunik (1994–2005); õppejõud Charleroi ülikoolis (rahvusvaheline sotsiaalõigus ja Euroopa õigus, 1989–1991), Mons-Hainaut ülikoolis (Euroopa õigus, 1991–1997), Liège'i ülikoolis (Euroopa avaliku teenistuse õigus 1989–1991; Euroopa Liidu institutsiooniline õigus 1995–2005; Euroopa sotsiaalõigus 2004–2005); mitmed Euroopa sotsiaalõiguse ja Euroopa Liidu konstitutsiooniõiguse teemalised publikatsioonid; Avaliku Teenistuse Kohtu kohtunik alates 6. oktoobrist 2005.

Stéphane Gervasoni

Sündinud 1967; Grenoble'i Institut d'études politiques'i diplom (1988) ja École nationale d'administration'i diplom (1993), Conseil d'État liige (kohtuvaidluste osakond 1993–1997, sotsiaalküsimuste osakond 1996–1997; hagiavalduste eest vastutav isik alates 1996); õppejõud Pariisi Institut d'études politiques'is (1993–1995); valitsuse komissar cassation des pensions'i erikomisjonis (1994–1996); õigusnõunik avaliku teenistuse ministeeriumis ja Pariisi linnavalitsuses (1995–1997); Yonne'i departemangu prefektuuri peasekretär, Auxerre'i linnajao abiprefekt (1997–1999); Savoie departemangu prefektuuri peasekretär, Chambéry linnajao abiprefekt (1999–2001); Euroopa Ühenduste Kohtu õigusnõunik (september 2001–september 2005); NATO vaidluste lahendamise komisjoni koosseisuline liige (2001–2005); Avaliku Teenistuse Kohtu kohtunik alates 6. oktoobrist 2005.

Waltraud Hakenberg

Sündinud 1955; õpingud Regensburgi ja Genfi ülikooli õigusteaduskonnas (1974–1979); esimene riigieksam (1979); Euroopa Ühenduse õiguse magistriõpingud Collège d'Europe'is Brugges (1979–1980); õigusteaduse praktikant Regensburgis (1980–1983); õigusteaduste doktor (1982); teine riigieksam (1983); advokaat Münchenis ja Pariisis (1983–1989); Euroopa Ühenduste Kohtu ametnik (1990–2005); Euroopa Ühenduste Kohtu õigusnõunik (kohtunik P. Janni kabinetis, 1995–2005); õppejõud mitmes Saksamaa, Austria, Šveitsi ja Venemaa ülikoolis; Saarimaa ülikooli auprofessor (alates 1999); mitme õiguslase komisjoni, ühenduse ja komitee liige; arvukate ühenduse õigust ja ühenduse menetlusõigust käsitlevate publikatsioonide autor; Avaliku Teenistuse Kohtu kohtusekretär alates 30. novembrist 2005.

2. Protokolliline järjestus

alates 1. jaanuarist 2007 kuni 31. detsembrini 2007

P. MAHONEY, Avaliku Teenistuse Kohtu president

H. KREPPEL, koja esimees

S. VAN RAEPENBUSCH, koja esimees

I. BORUTA, kohtunik

H. KANNINEN, kohtunik

H. TAGARAS, kohtunik

S. GERVASONI, kohtunik

W. HAKENBERG, kohtusekretär

C – Avaliku Teenistuse Kohtu statistika

Avaliku Teenistuse Kohtu üldine tegevus

1. Saabunud, lõpetatud ja menetluses olevad kohtuasjad (2005–2007)

Saabunud kohtuasjad

2. Kohtuasjade arvu protsent kostjaks olevate institutsioonide lõikes (2006–2007)
3. Menetluskeel (2006–2007)

Lõpetatud kohtuasjad

4. Kohtuotsused ja -määrused. Kohtukoosseis (2007)
5. Kohtulahendi sisu (2007)
6. Ajutiste meetmete kohaldamine: kohtulahendi sisu (2007)
7. Menetluse kestus (2007)

Menetluses olevad kohtuasjad 31. detsembri seisuga

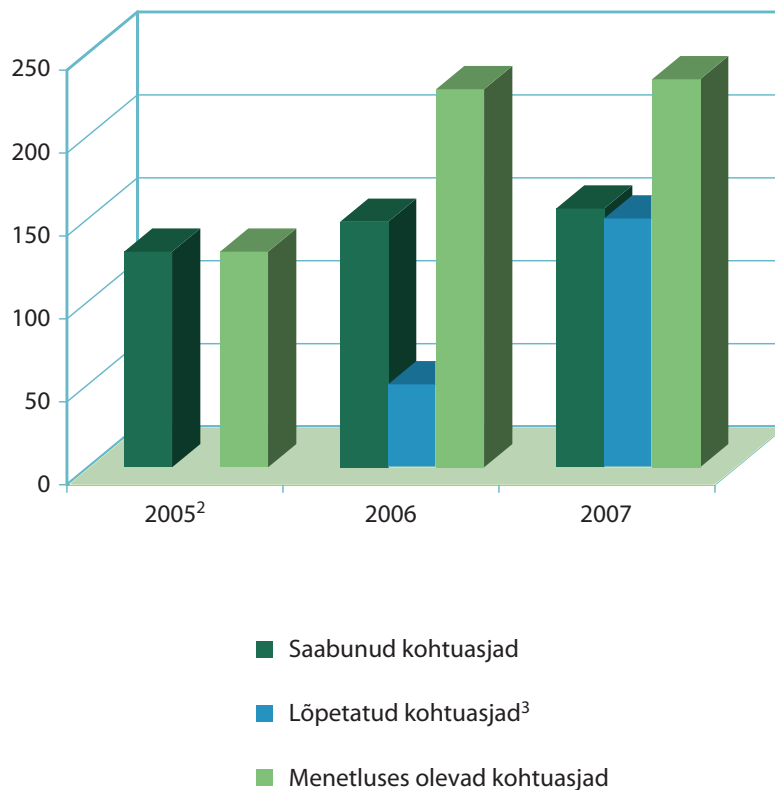
8. Kohtukoosseis (2007)
9. Hagejate arv (2007)

Muu

10. Esimese Astme Kohtusse edasikaevatud Avaliku Teenistuse Kohtu lahendid (2006–2007)
11. Esimese Astme Kohtule esitatud apellatsioonkaebuste tulemused (2006–2007)

Avaliku Teenistuse Kohtu üldine tegevus

1. Saabunud, lõpetatud ja menetluses olevad kohtuasjad (2005–2007)¹

	2005 ²	2006	2007
Saabunud kohtuasjad	130	148	157
Lõpetatud kohtuasjad ³	0	50	150
Menetluses olevad kohtuasjad	130	228	235 ⁴

¹ Mainitud arvud (brutoarvud) näitavad kohtuasjade koguarvu, olenemata omavahel seotud asjade liitmisest (üks asja number = üks kohtuasi).

² 2005: Esimese Astme Kohus saatis hiljuti loodud Avaliku Teenistuse Kohtule 117 kohtuasja.
2006: Esimese Astme Kohus saatis Avaliku Teenistuse Kohtule veel ühe kohtuasja.

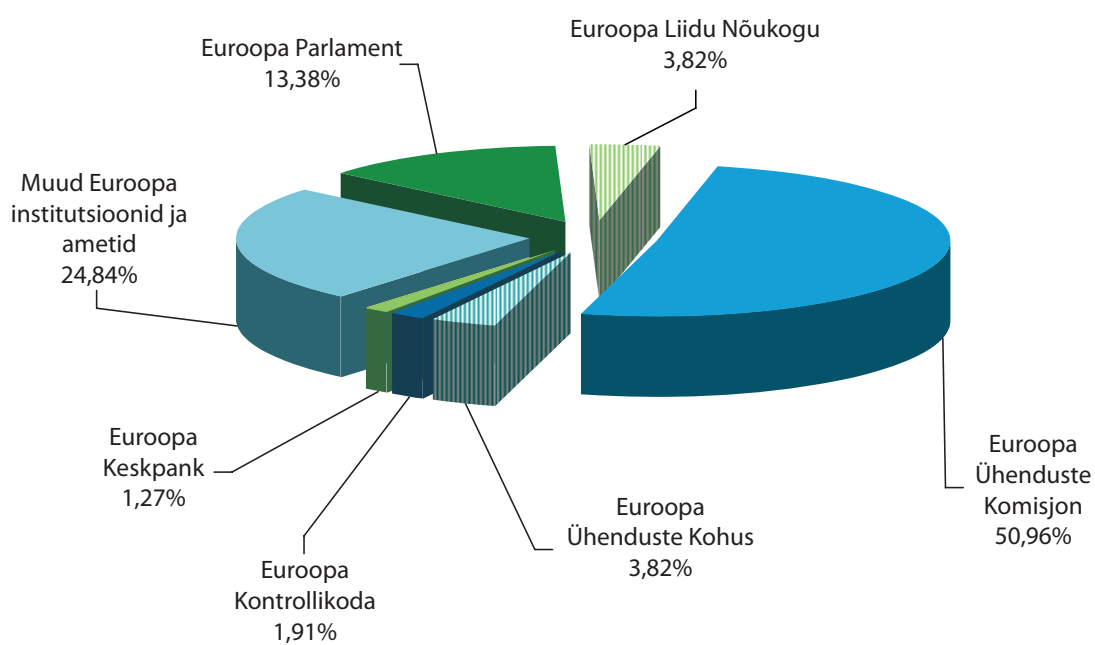
³ Kui ei ole täpsustatud teisiti, käsitlevad käesolev tabel ja järgnevatel lehtedel olevad tabelid 2007. aasta osas kõiki menetlusi, välja arvatud ajutiste meetmete kohaldamise menetlust. Koos ajutiste meetmete kohaldamisega: 2006. aastal 52 kohtuasja (ning üks vaheotsus), 2007. aastal 154 kohtuotsust ja kokku 206 kohtuasja.

⁴ Sealhulgas 77 peatatud kohtuasja.

Saabunud kohtuasjad

2. Kohtuasjade arvu protsent kostjaks olevate institutsioonide lõikes (2006–2007)

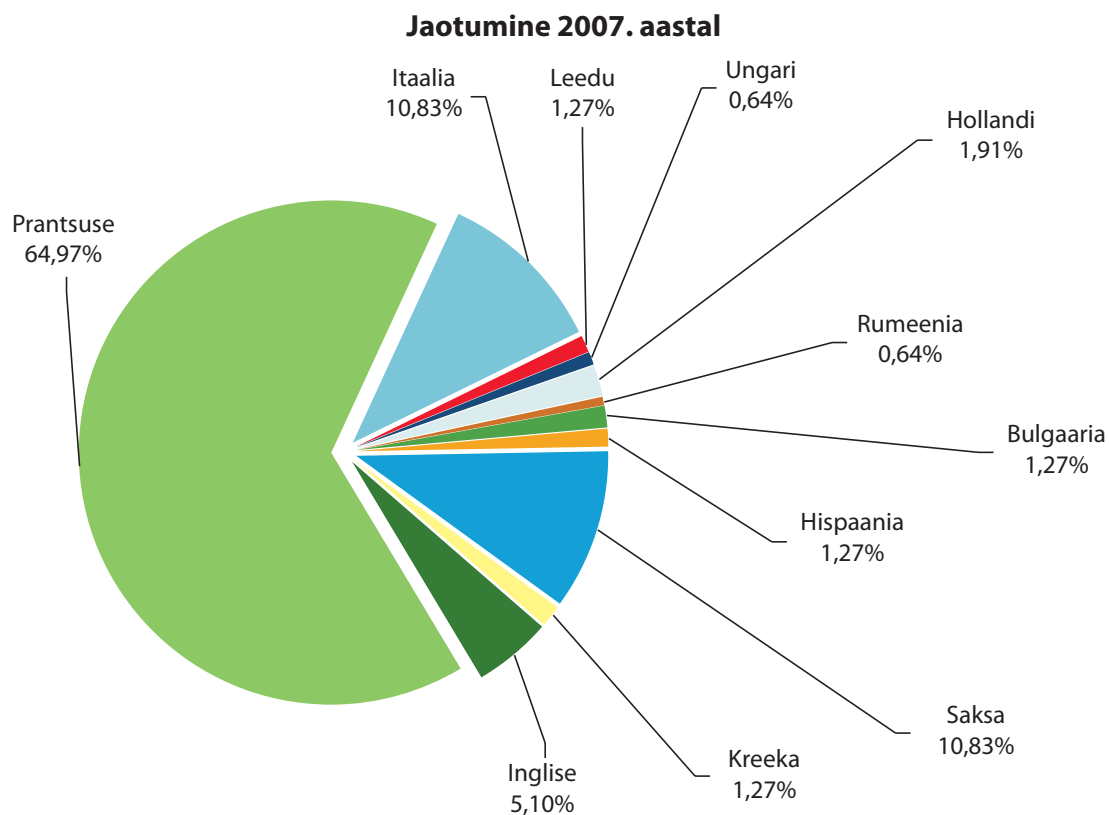
Saabunud kohtuasjade arvu protsent (2007)

	2006	2007
Euroopa Parlament	7,14%	13,38%
Euroopa Liidu Nõukogu	6,07%	3,82%
Euroopa Ühenduste Komisjon	75,00%	50,9 %
Euroopa Ühenduste Kohus	3,57%	3,82%
Euroopa Kontrollikoda	1,79%	1,91%
Euroopa Keskpank	1,07%	1,27%
Muud Euroopa institutsioonid ja ametid	5,36%	24,84%
Kokku	100,00%	100,00%

Saabunud kohtuasjad

3. Menetluskeel (2006–2007)

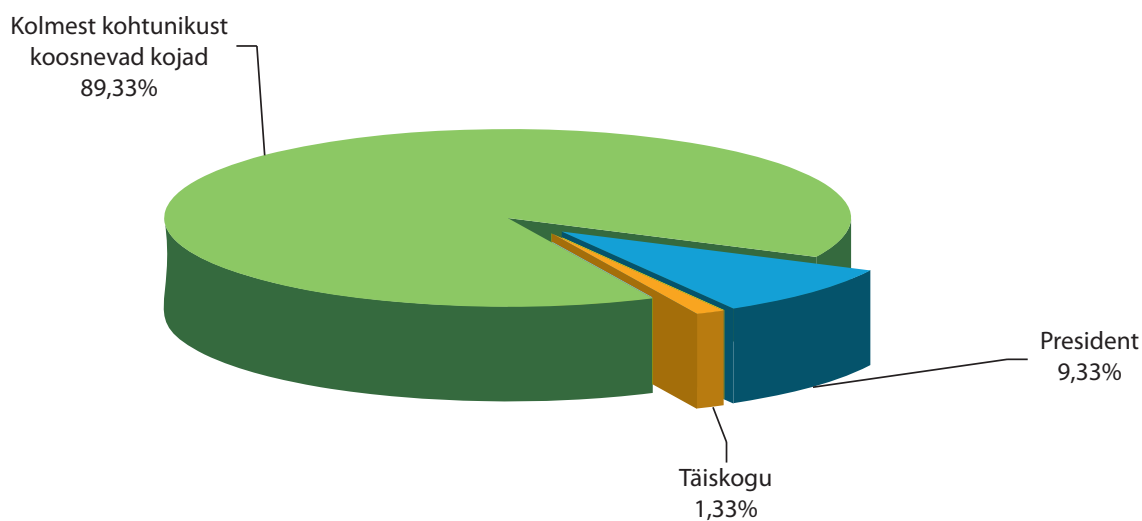

Menetluskeel	2006	2007
Bulgaaria	–	2
Hispaania	1	2
Saksa	2	17
Kreeka	3	2
Inglise	8	8
Prantsuse	113	102
Itaalia	10	17
Leedu	–	2
Ungari	2	1
Hollandi	7	3
Rumeenia	–	1
Sloveeni	1	–
Soome	1	–
Kokku	148	157

Menetluskeel näitab kohtuasja esitamise keelt, mitte hageja emakeelt või kodakondsust.

Lõpetatud kohtuasjad

4. Kohtuotsused ja määrused. Kohtukoosseis (2007)

	Kohtuotsused	Kohtumäärused, mis lõpetavad menetluse ¹	Muud kohtumäärused	Kokku
Täiskogu	1	1	0	2
Kolmest kohtunikust koosnevad kojad	65	48	21	134
President	0	12	2	14
Kokku	66	61	23	150

¹ Õigusemõistmise iseloomuga määrused, mis lõpetavad menetluse, sh registrist kustutamise määrused pärast vaidluse lahendamist kompromissiga Avaliku Teenistuse Kohtu sekkumise tõttu (välja arvatud määrused, mis lõpetavad menetluse registrist kustutamise teel muudel põhjustel).

Lõpetatud kohtuasjad

5. Kohtulahendi sisu (2007)

	Kohtuotsused		Kohtumäärsused				Kokku
	Kohtulahendi tühistamine	Hagi rahuldamata jäätmine	Kohtumäärsused (vastuvõetamatud, ilmselgelt vastuvõetamatud või põhjendamatud hagi)	Vaidluste lahendamine kompromissiga Avaliku Teenistuse Kohtu sekumise tulemusena	Registrist kustutamine muudel põhjustel	Muu	
Ametisse nimetamine/üleviimine	1	1	2	1	2		7
Distiplinaarmenetlused		1					1
Hindamine/edutamine	6	13	4		12		35
Konkursid		3	6		1		10
Pensionid ja invaliidsusega seotud hüvitised	3	6	4		1	1	15
Sotsiaalkindlustus/kutsehaigus/õnnetused	4		4	2		2	12
Tölevõtmise/ametisse nimetamine/palgaastmele määramine	7	4	6		5		22
Töötaja lepingu lõpetamine		3	3	1		1	8
Töötasu ja toetused	2	6	6	2	2		18
Töötõingimused/puhkused	1	2	2				5
MUUD valdkonnad peale avaliku teenistuse	2	1		1			4
Kokku	26	40	37	7	23	4	137¹

¹ Sellele arvule lisandub 13 lõpetatud kohtuasja tasuta õigusabi kohta ja 4 ajutiste meetmete kohaldamise määrust.

6. Ajutiste meetmete kohaldamine: kohtulahendi sisu (2007)

Ajutiste meetmete kohaldamise arv	Kohtulahendi sisu	
	Vaidlustatud kohtuotsuse tühistamine	Rahuldamata jätmine / vaidlustatud kohtuotsuse muutmata jätmine
4		4

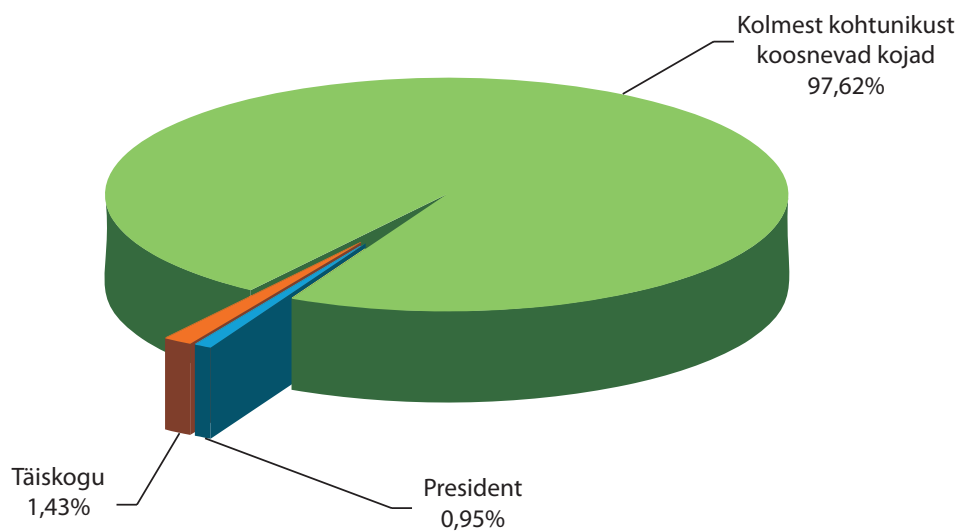
Lõpetatud kohtuasjad

7. Menetluse kestus (2007)

Kohtuotsused		Keskmine kestus	Üldine keskmine
Avaliku Teenistuse Kohtusse saabunud kohtuasjad	48	14,7	16,9
Esimese Astme Kohtusse saabunud kohtuasjad ¹	18	22,7	
Kokku	66		
Kohtumäärused			
Avaliku Teenistuse Kohtusse saabunud kohtuasjad	72	7,6	10,3
Esimese Astme Kohtusse saabunud kohtuasjad ¹	12	25,1	
Kokku	84		
KÕIK KOKKU	150		13,2

Kestust väljendatakse kuudes ja kümnendikkuudes.

¹ 2005: Esimese Astme Kohus saatis hiljuti loodud Avaliku Teenistuse Kohtule 117 kohtuasja.
2006: Esimese Astme Kohus saatis Avaliku Teenistuse Kohtule veel ühe kohtuasja.

Menetluses olevad kohtuasjad 31. detsembri seisuga**8. Kohtukoosseis (2007)**

	2007
Täiskogu	3
Kolmest kohtunikust koosnevad kojad	205
President	2
Kokku	210¹

¹ Sellele arvule lisandub 25 määramata kohtuasja.

Menetluses olevad kohtuasjad 31. detsembri seisuga**9. Hagejate arv (2007)****Saabunud kohtuasjades kokku suurim hagejate arv ühes kohtuasjas**

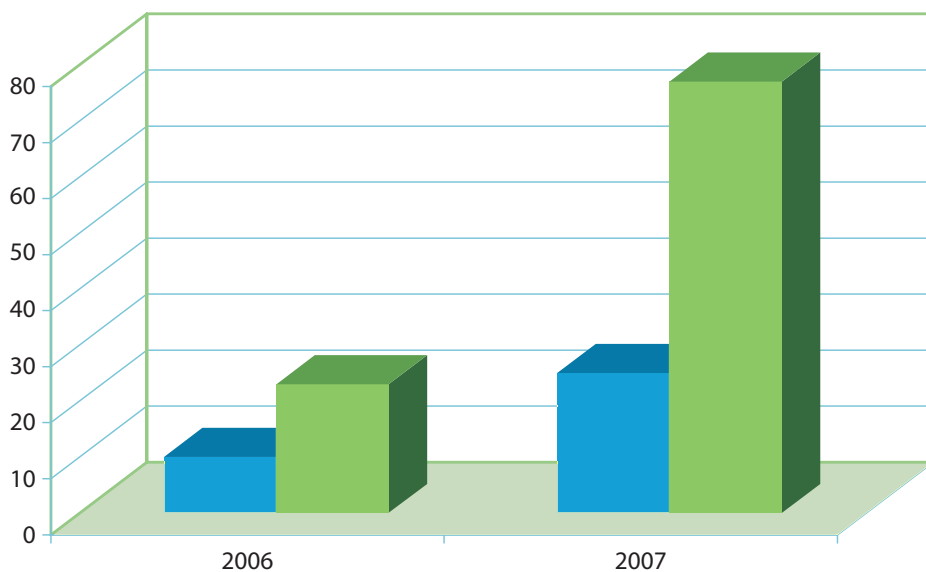
Hagejate arv kohtuasja kaupa ¹	Valdkonnad ²
309	Personalieeskirjad – pension – elukohariigi keskmise elukalliduse alusel arvatud paranduskoefitsiendi kohaldamine
181	Personalieeskirjad – töölevõtmine – lepingulised töötajad – lepingute kestus, uuendamine ja/või pikendamine määratud või määramata ajaks
143	Personalieeskirjad – ametisse nimetamine – enne uute personalieeskirjade jõustumist reservnimekirja kantud kandidaadid
76	Personalieeskirjad – ametisse nimetamine – määratud tähtajaga lepingute ümberkvalifitseerimine määramata tähtajaga lepinguks
59	Personalieeskirjad – edutamine – 2005. aasta edutamine – uute personalieeskirjadega ette nähtud täiendavad palgaastmed
29	Personalieeskirjad – ametisse nimetamine – enne uute personalieeskirjade jõustumist reservnimekirja kantud kandidaadid
21	Personalieeskirjad – lepingulised töötajad – palgaastme ja töötasu uuesti läbivaatamine
20	Personalieeskirjad – pension – pensioniteatised – elukohariigi keskmise elukalliduse, mitte enam selle riigi pealinna elukalliduse alusel arvatud koefitsient
19	Personalieeskirjad – ametisse nimetamine – palgaastme määramine – korrutustegur ja edutamispunktide tühistamine
15	Personalieeskirjad – ametisse nimetamine – enne uute personalieeskirjade jõustumist reservnimekirja kantud kandidaadid

Hagejate koguarv kõigis menetluses olevates kohtuasjades

Hagejaid kokku	Menetluses olevad kohtuasjad kokku
1267	235

¹ Hagejaid, kes esitasid mitu hagi, võeti arvesse iga esitatud hagi kohta eraldi.

² Mõiste „personalieeskirjad“ all peetakse silmas Euroopa ühenduste ametnike personalieeskirju ja Euroopa ühenduste muude teenistujate teenistustingimusi.

Muu**10. Esimese Astme Kohtusse edasikaevatud Avaliku Teenistuse Kohtu lahendid (2006–2007)**

■ Edasikaevatud kohtulahendite arv¹

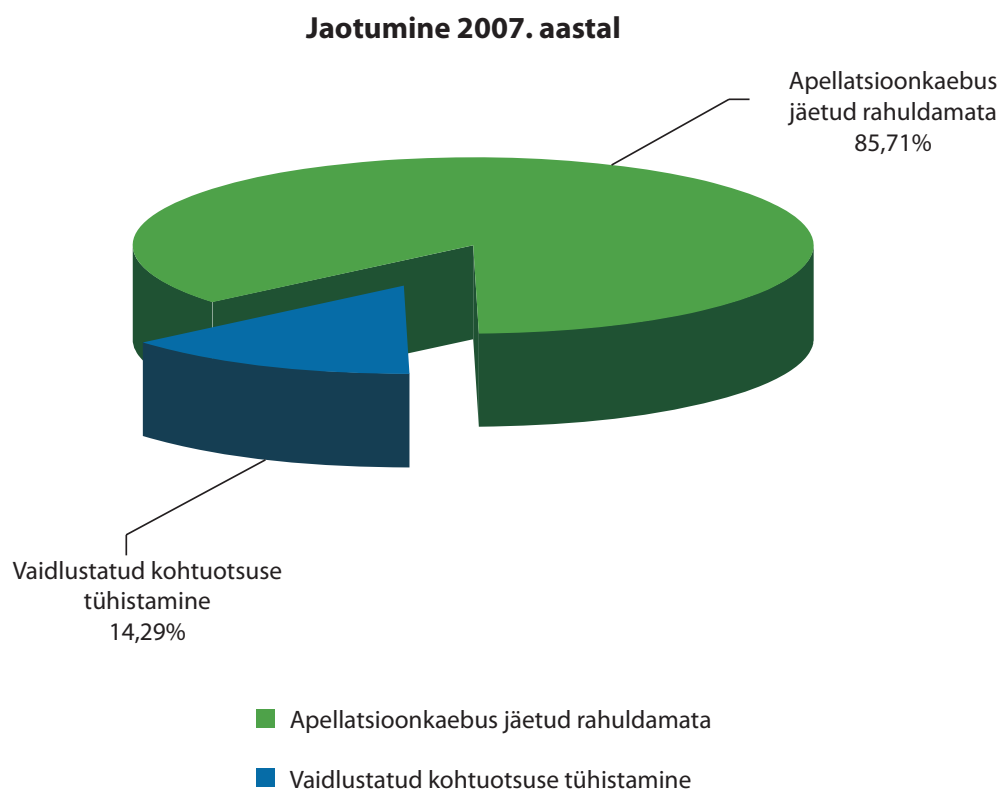
■ Vaidlustatavate kohtulahendite koguarv²

	Edasikaevatud kohtulahendite arv ¹	Vaidlustatavate kohtulahendite koguarv ²	Edasikaevatud kohtulahendite protsent ³
2006	10	23	43%
2007	25	77	32%

¹ Kohtuasjades F-92/05 ja F-17/05 tehtud otsused kaevati mõlemad edasi.

² Vaidlustatavate kohtulahendite koguarv – vastuvõetamatust, ajutisi meetmeid, kohtuasja raugemist ja menetlusse astumise tagasilükkamist käsitlevad kohtuotsused ja kohtumäärused –, mille kaebetähtaeg on lõppenud või mis kaevati edasi.

³ 2007. aastal moodustavad edasikaevatud kohtulahendid kõikidest lõpetatud kohtuasjadest 19%, milles ei arvestata ühe menetluspoole hagist loobumist.

Muu**11. Esimese Astme Kohtule esitatud apellatsioonkaebuste tulemused (2006–2007)**

	Apellatsioonkaebus jäetud rahuldamata	Vaidlustatud kohtuotsuse tühistamine	Registrist kustutamine/ kohtuasja raugemine	Kokku
2006	0	0	0	0
2007	6	1	0	7

IV peatükk

Kohtumised ja visiidid

A – Ametlikud visiidid ja üritused Euroopa Kohtus, Esimese Astme Kohtus ja Avaliku Teenistuse Kohtus

Euroopa Kohus

1. veebruar	TE Seišelli Vabariigi erakorraline ja täievoliline suursaadik Euroopa Liidu juures B. Faure
5. veebruar	TE Itaalia Vabariigi Ministrite Nõukogu esimees R. Prodi
8. veebruar	Professor Köck ja professor Karollus
23. veebruar	Deutsch–Belgisch–Luxemburgische Parlamentariergruppe des Deutschen Bundestages
26. ja 27. veebruar	Prantsuse Riiginõukogu delegatsioon
1. märts	Andide Ühenduse kohtu president O. I. Navarrete Barrero
5. märts	TE suursaadik M. Foucher
5. ja 6. märts	Sloveenia Vabariigi Konstitutsioonikohtu delegatsioon
8. märts	TE Iirimaa suursaadik Luksemburgis M. Burke
14. ja 15. märts	Šveitsi Föderaalkohtu delegatsioon
26. ja 27. märts	Rooma lepingute allakirjutamise 50. aastapäeva puhul korraldatud kollokvium
19. aprill	TE Malta Vabariigi alaline esindaja Euroopa Liidu juures R. Cachia Caruana
23. aprill	TE endise Jugoslaavia Makedoonia Vabariigi esinduse juht Euroopa Liidu juures, erakorraline ja täievoliline suursaadik B. Reka
23. aprill	Bulgaaria Vabariigi välisminister I. Kalfin
23.–25. aprill	Slovaki Vabariigi justiitsnõukogu delegatsioon
14. ja 15. mai	Taani Kuningriigi kõrgemate kohtunike delegatsioon
15. ja 16. mai	Hispaania Kuningriigi Ülemkohtu (halduskolleegium) delegatsioon
5. juuni	Hesseni liidumaa föderaal- ja Euroopa asjade minister V. Hoff
5. juuni	Infopäev Esimese Astme Kohtu uutele kohtunikele
18. juuni	Liikmesriikide esindajate kohtumine
18. juuni	2008. aasta eelarve raportöör Euroopa Parlamendis V. Itälä
19. juuni	Portugali valitsuse esindaja L. Fernandes
25. juuni	Euroopa Advokatuuride Nõukogu (CCBE) delegatsioon

27. juuni	India Vabariigi ülemkohtunik K. G. Balakrishnan
2. ja 3. juuli	Commonwealth Secretariat'i delegatsioon
10. ja 11. september	Ühenduse õigusele spetsialiseerunud Saksa kohtunike, professorite ja advokaatide delegatsioon
27. september	Prantsuse kassatsioonikohtu esimees V. Lamanda
27. september	Venemaa Föderatsiooni kõrgema majanduskohtu president A. A. Ivanov, Venemaa Föderatsiooni kõrgema majanduskohtu asepresident T. Andreeva, keda saatis TE Venemaa Föderatsiooni suursaadik Luksemburgis E. Malayan
1. ja 2. oktoober	Ungari Vabariigi Konstitutsioonikohtu delegatsioon
9. oktoober	TE Itaalia Vabariigi suursaadik Luksemburgis R. Bettarini
9. ja 10. oktoober	Tšehhi Vabariigi Ülemkohtu delegatsioon
16. oktoober	Portugali Vabariigi Euroopa asjade riigisekretär M. Lobo Antunes
18. oktoober	Euroopa Parlamendi liige D. Wallis
25. oktoober	TE Prantsuse Vabariigi suursaadik Luksemburgis C.-H. d'Aragon
5.–7. november	Leedu Vabariigi Konstitutsioonikohtu delegatsioon
12. november	Euroopa Komisjoni asepresidendi F. Frattini peetud konverents
22. november	Saksamaa Liitvabariigi välisministeerium, suursaadik B. Wagener
3. detsember	Euroopa Liidu kohtunike keskkonnaalane foorum
11. ja 12. detsember	Maaailma Kaubandusorganisatsiooni apellatsioonikogu delegatsioon

Esimese Astme Kohus

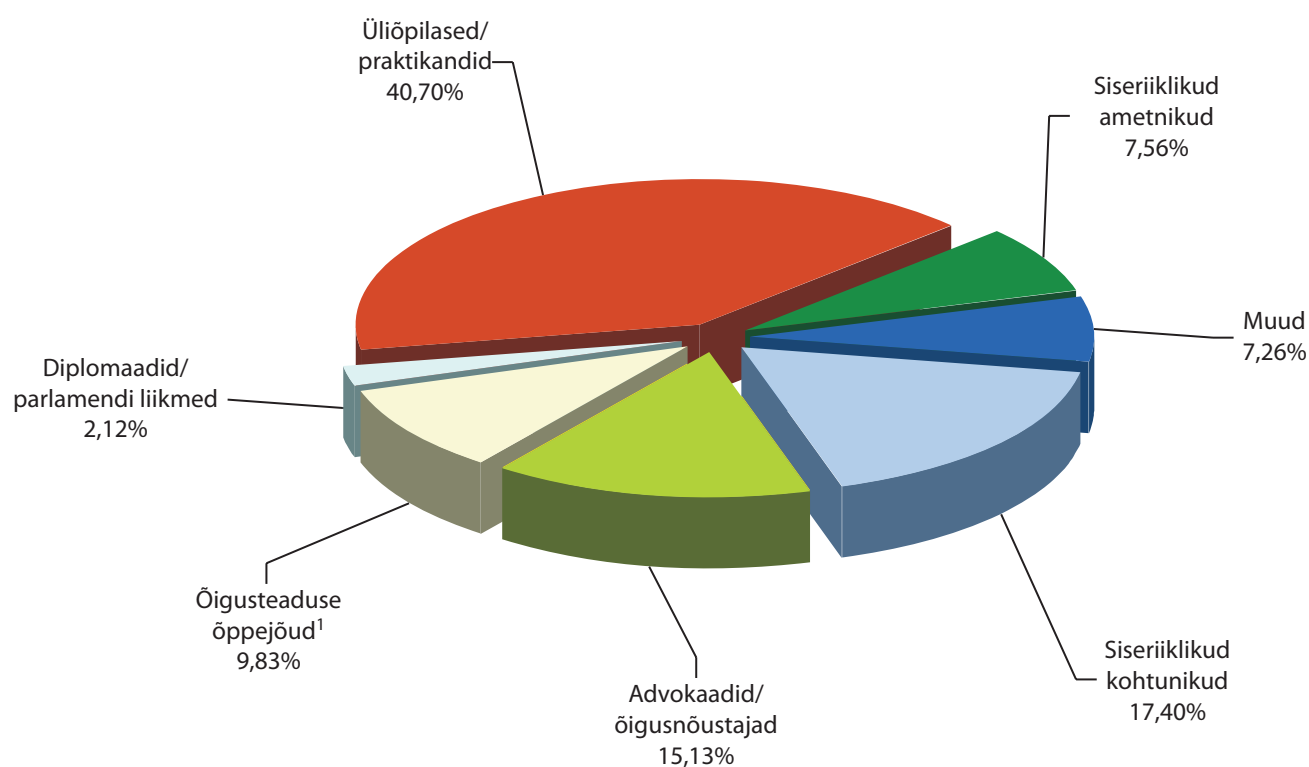
22. oktoober	Vilniuse ülikooli õigusprofessor dr. D. Žalimas, Leedu justiitsministeeriumi Euroopa õiguse osakonna juhataja asetäitja dr. S. Žalimienė
23. november	Eesti Vabariigi õiguskantsler Allar Jõks
26. ja 27. november	Ungari professorid L. Burián, M. Maczonkai, K. Ligeti, C. Nagy
12. detsember	Maaailma Kaubandusorganisatsiooni apellatsioonikogu delegatsioon

Avaliku Teenistuse Kohus

11. juuni	Euroopa Parlamendi jurist C. Pennera
27. juuni	Luksemburgi Suurhertsogiriigi kõrgema halduskohtu president M. Lanners ja Luksemburgi Suurhertsogiriigi halduskohtu president G. Ravarani
18. ja 19. oktoober	Inter-Agency Legal Network

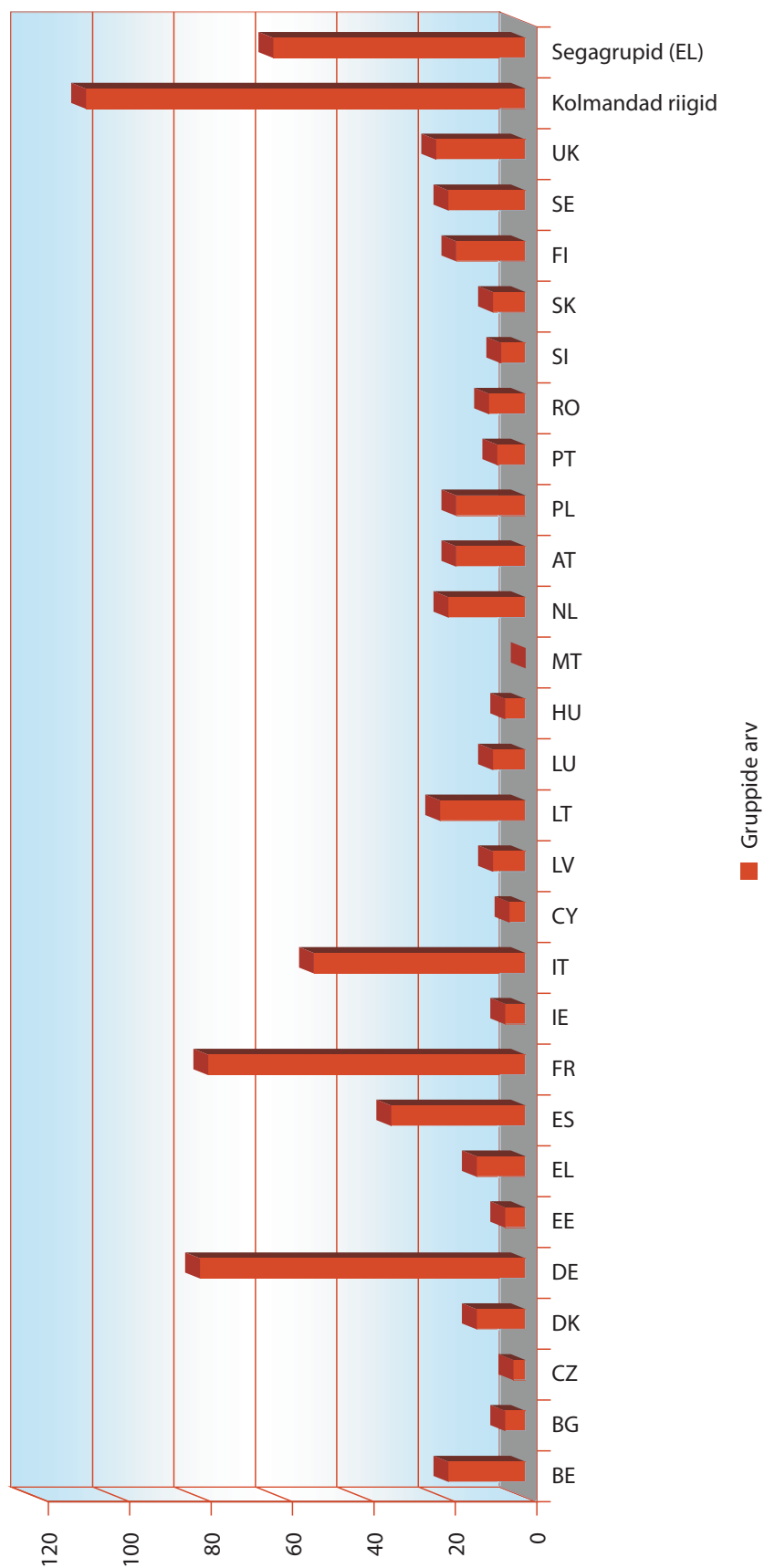
B – Õppevisiidid (2007)

Jaotumine gruppide kaupa

	Siseriiklikud kohtunikud	Advokaadid/õigusnõustajad	Õigusteaduse õppejõud¹	Diplomaadid / parlamendi liikmed	Üliõpilased/praktikandid	Siseriiklikud ametnikud	Muud	Kokku
Gruppide arv	115	100	65	14	269	50	48	661

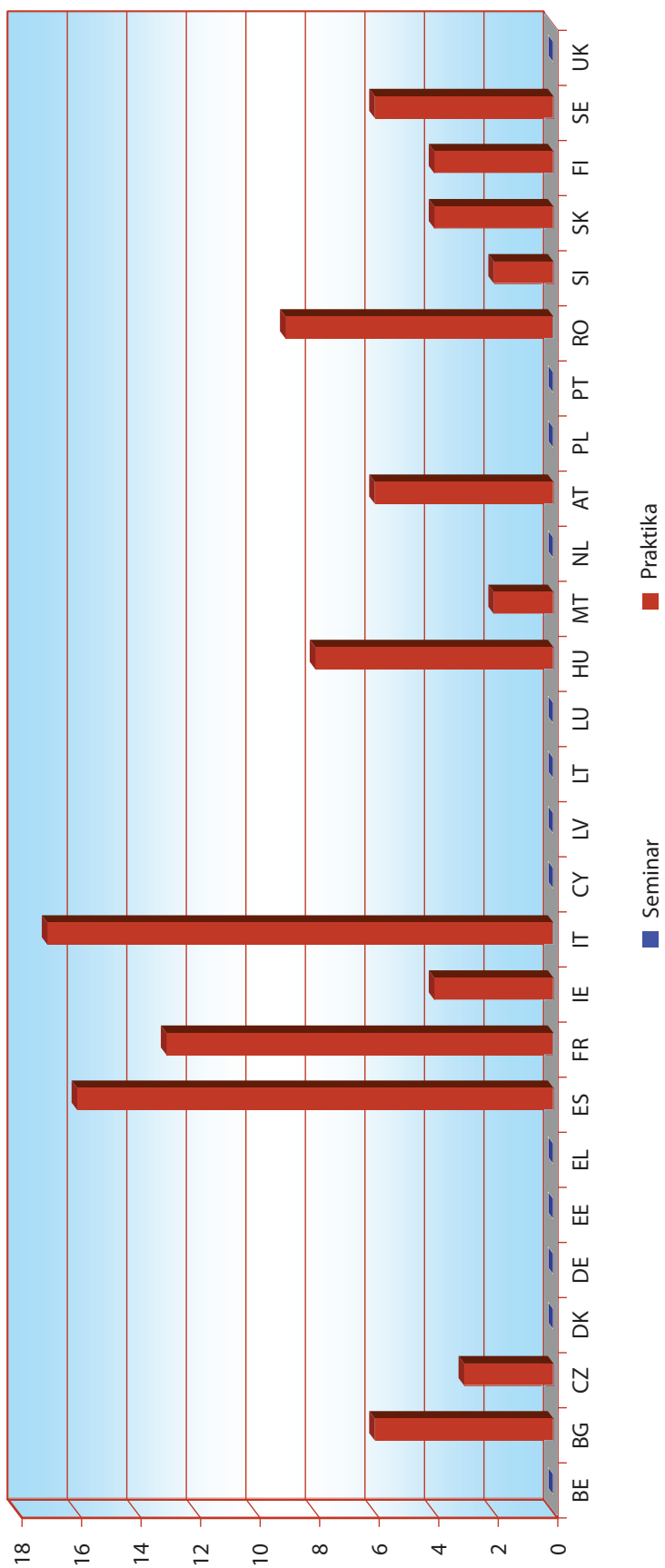
¹ Välja arvatud need, kes saatsid (üli)õpilasgruppe.

Õppevisiidid – Jaotumine liikmesriigiti (2007)¹

	Külastajate arv								Grupptide arv
	Siseriiklikud kohtunikud	Advokaadid/ õigusnõustajad	Õigusteaduse õppejõud¹	Diplomaadid / parlamendi liikmed	Üliõpilased/ praktikandid	Siseriiklikud ametnikud	Muud	Kokku	
BE	80	12	7	36	393	25	9	562	19
BG	20			1	48	18		87	5
CZ				7	26		26	59	3
DK	10	9			215	50		284	12
DE	385	272	4		800	59	749	2269	80
EE	2	20		11				33	5
EL	9		5		132	42	18	206	12
ES	62	188	10		279	37	69	645	33
FR	194	176		31	984	29	105	1519	78
IE	16				58			74	5
IT	1	40	31	13	409		2	496	52
CY	6	4			10			20	4
LV	6	9				8		23	8
LT	91		15	25	20		11	162	21
LU			4		91	29	96	220	8
HU			8		111			119	5
MT								0	0
NL	12	144			311	23		490	19
AT	50	13			337	53	11	464	17
PŁ	28	127	2		16	38		211	17
PT			7					7	7
RO	29	10				10	42	91	9
SI		60			44	4		108	6
SK	8	68		8	26			110	8
FI	87	32	46		61	5	28	259	17
SE	286	9		39		27	22	383	19
UK	99	70	2		156	28		355	22
Kolmandad riigid	206	149	16	42	1641	107	18	2179	108
Segagrupid (EL)	32	613			1010	519		2174	62
Kokku	1719	2025	157	213	7178	1111	1206	13 609	661

¹ Välja arvatud need, kes saatsid (üli)õpilasgruppe.

Õppevisiidid – Siseriiklikud kohtunikud (2007)

	BE	BG	CZ	DK	DE	EE	EL	ES	FR	IE	IT	CY	LV	LT	LU	HU	MT	NL	AT	PL	PT	RO	SI	SK	FI	SE	UK	Kokku
Seminar																												0
Praktika		6	3					16	13	4	17					8	2		6			9	2	4	4	6		100

C – Pidulikud istungid

12. jaanuar	Pidulik istung Euroopa Kohtu ja Esimese Astme Kohtu uute kohtunike ametisseastumise puhul Euroopa Liidu laienemise järel
22. jaanuar	Pidulik istung Euroopa Komisjoni uute liikmete piduliku ametisseastumise puhul Euroopa Liidu laienemise järel
5. veebruar	Pidulik istung Euroopa Kontrollikoja uute liikmete piduliku ametisseastumise puhul Euroopa Liidu laienemise järel
17. september	Pidulik istung Esimese Astme Kohtu koosseisu osalise asendamise puhul

D – Visiidid ja osalemine ametlikel üritustel

Euroopa Kohus

3. jaanuar	Euroopa Kohtu esindus Belgia Kassatsioonikohtu korraldatud uue aasta vastuvõtul Brüsselis
10. jaanuar	Euroopa Kohtu delegatsioon osales Nende Kuninglike Kõrguste korraldatud uue aasta vastuvõtul suurhertsogi lossis Luksemburgis
18. jaanuar	President osales Saksamaa Liitvabariigi justiitsministri B. Zypriesi korraldatud kohtumisel Berliinis
19. jaanuar	Euroopa Kohtu delegatsioon osales Euroopa Inimõiguste Kohtu pidulikul istungil Strasbourgis
29. jaanuar	President osales Prantsuse kassatsioonikohtu esimehe Guy Canivet' korraldatud kohtumisel ja konverentsisarja „Droit européen 2007” avamisel Pariisis
29. jaanuar	Euroopa Kohtu esindus üritusel „Rechtspolitischer Neujahrsempfang” justiitsministeeriumis Berliinis
13. veebruar	Euroopa Kohtu esindus H.-G. Pötteringi Euroopa Parlamendi presidendina ametisseastumise pidulikul istungil Strasbourgis
17.–25. veebruar	Euroopa Kohtu delegatsiooni ametlik visiit Ameerika Ühendriikidesse
28. veebruar	Euroopa Kohtu esindus Rooma lepingute 50. aastapäeva puhul Konrad Adenaueri Fondi korraldatud ametlikul tseremoonial Berliinis
8. ja 9. märts	Euroopa Kohtu esindus International Bar Association'i ja Euroopa Komisjoni korraldatud konverentsil „Cartel enforcement and Antitrust damages actions in Europe” Brüsselis
15. ja 16. märts	Euroopa Kohtu esindus Euroopa Liidu Riiginõukogude ja Kõrgemate Halduskohtute Ühenduse korraldatud kollokviumil „La justice administrative en Europe” Pariisis
25.–28. aprill	Euroopa Kohtu esindus Türgi Vabariigi Konstitutsioonikohtu 45. aastapäeva puhul korraldatud rahvusvahelisel seminaril Ankaras ja Istanbulis
13. ja 14. mai	Euroopa Kohtu esindus Euroopa Liidu Riiginõukogude ja Kõrgemate Halduskohtute Ühenduse nõukogu ja üldkogu koosolekul Varssavis
17. ja 18. mai	Euroopa Kohtu ametlik visiit lirimaale

1. juuni	Euroopa Kohtu esindus Itaalia Vabariigi presidendi kutsel rahvuspüha puhul korraldatud tseremoonial Roomas
7. ja 8. juuni	Euroopa Kohtu esindus Euroopa kohtunike võrgustiku üldkogul Brüsselis
25. ja 26. juuni	Euroopa Kohtu esindus Bundespatentgericht'i ja justiitsministeeriumi koostöös korraldatud sümposiumil „Die Zukunft der Patentgerichtsbarkeit in Europa“ Münchenis
11.–15. juuli	Euroopa Kohtu delegatsiooni ametlik visiit Portugali Ülemkohtusse
19. juuli	Euroopa Kohtu esindus üritusel „Meeting of Presidents of International Courts and Tribunals“
24. juuli	President osales vabariigi taastamise 33. aastapäeva puhul Kreeka Vabariigi presidendi vastuvõtul Ateenas
5.–7. september	Euroopa Kohtu esindus Eesti Vabariigi põhiseaduse 15. aastapäeva puhul Eesti Vabariigi Riigikohtu korraldatud konverentsil Tallinnas
18. september	President ja esindus osalesid Portugali justiitsministri A. Costa kutsel justiits- ja siseküsimuste nõukogu liikmetele eelotsuse- taotluste kiirmenetlust puudutavate ettepanekute tegemisel Ministrite Nõukogus Brüsselis
27. ja 28. september	Euroopa Kohtu esindus kaubamärkide ja tööstusdisainilahenduste valdkonna Euroopa kohtunike viiendal sümposiumil Alicante
30. september	Euroopa Kohtu esindus Lord Hunti („Parliamentary Under-Secretary“, Ministry of Justice) pakutud õhtusöögil Londonis
1. oktoober	Euroopa Kohtu esindus üritusel „Meeting of Regional and International Courts of the World“ Managuas
1. oktoober	Euroopa Kohtu esindus Lord Chancellor'i kutsel kohtu uue tööaasta avatseremoonial Londonis
8. oktoober	Euroopa Kohtu esindus kodanikuvabaduste, justiits- ja siseasjade komisjoni korraldatud seminaril „Judges and legislators in a multi-level protection of fundamental rights in Europe“
15. oktoober	President osales Belgia kassatsioonikohtu 175. aastapäeva tähistamisel Brüsselis
18. ja 19. oktoober	Euroopa Kohtu esindus Madalmaade Kuningriigi Ülemkohtu ja Kohtunike Nõukogu korraldatud Euroopa kaubandusajade kohtunike foorumi 4. konverentsil Haagis

25. ja 26. oktoober	Euroopa Kohtu esindus soolise võrdõiguslikkuse alaste ühenduse õigusaktide 50. aastapäeva tähistamiseks Euroopa Komisjoni korraldatud konverentsil Brüsselis
29. ja 30. oktoober	Euroopa Kohtu delegatsiooni ametlik visiit Ungarisse
8. ja 9. november	Euroopa Kohtu esindus üritusel „5th Annual Meeting of the Chief Justices of Mercosur” Brasiilias
9. november	Euroopa Kohtu delegatsiooni ametlik visiit Euroopa Inimõiguste Kohtusse Strasbourgis
12. november	Euroopa Kohtu esindus Euroopa Liidu Riiginõukogude ja Kõrgemate Halduskohtute Ühenduse nõukogu koosolekul Brüsselis
22.–24. november	Euroopa Kohtu esindus üritusel „IXth Congress of the International Association of Supreme Administrative Juridictions” Bangkokis
23. november	Euroopa Kohtu esindus Euroopa Liidu Riiginõukogude ja Kõrgemate Halduskohtute Ühenduse moodustatud eelotsustetaotluste töögrupi koosolekul Belgia Riiginõukogus Brüsselis
3. detsember	Euroopa Kohtu delegatsioon osales Rahvusvahelise Kohtu korraldatud rahvusvaheliste kohtute presidentide kohtumisel Haagis
3. detsember	Euroopa Kohtu esindus Euroopa Liidu Riiginõukogude ja Kõrgemate Halduskohtute Ühenduse moodustatud eelotsustetaotluste töögrupi koosolekul Belgia Riiginõukogus Brüsselis
7. detsember	Euroopa Kohtu esindus Centrale Raad van Beroep'i presidendi pensionile jäämise puhul korraldatud istungil ja esinemine sõnavõetuga sel puhul korraldatud kollokviumil „La responsabilité de l'État en cas d'infraction au droit communautaire” Utrechti

Esimese Astme Kohus

17. jaanuar	Esimese Astme Kohtu president osales kohtumisel Londonis House of Lords'i „The Select Committee'iga” „Euroopa konkurent-sikohtu” asutamise küsimuses
5. veebruar	Esimese Astme Kohtu president osales ja pidas kõne Brüsselis korraldatud konverentsil „Where next for EU Merger Control”
21. veebruar	Esimese Astme Kohtu presidendi visiit justiitsministeeriumisse Kopenhaagenis
15. märts	Esimese Astme Kohtu president osales ja pidas kõne konkurentsiameti 20. aastapäeval Pariisis

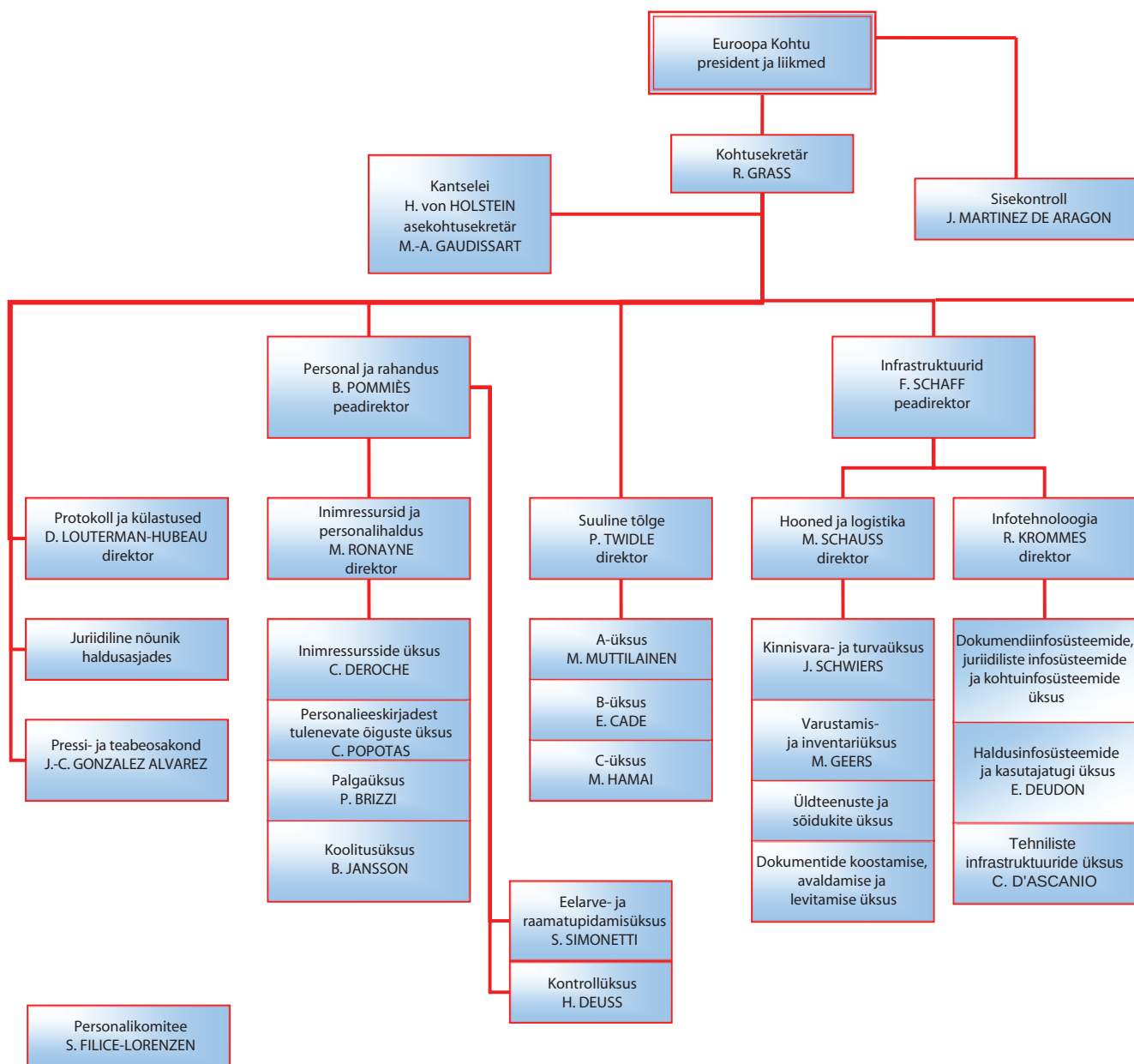
17. aprill	Esimese Astme Kohtu president osales ja pidas kõne konverentsil „Forum for EU–US Legal–Economic Affairs” Brüsselis
24. mai	Esimese Astme Kohtu president osales ja pidas kõne Studienvereinigung Kartellrecht'i korraldatud konverentsil „International Forum on European Competition Law” Brüsselis
18. juuli	Esimese Astme Kohtu president osales ümarlaval „EU–US Comparative Law” Brüsselis
30. august	Luksemburgi Suurhertsogiriigi auriigiministri Gaston Thorni ametlik matusetalitus. Esimese Astme Kohut esindas kohtunik Marc Jaeger
19. oktoober	Esimese Astme Kohtu president osales ja pidas kõne Vilniuse ülikooli korraldatud konverentsil „50 years protecting the principle of legality in Community law”

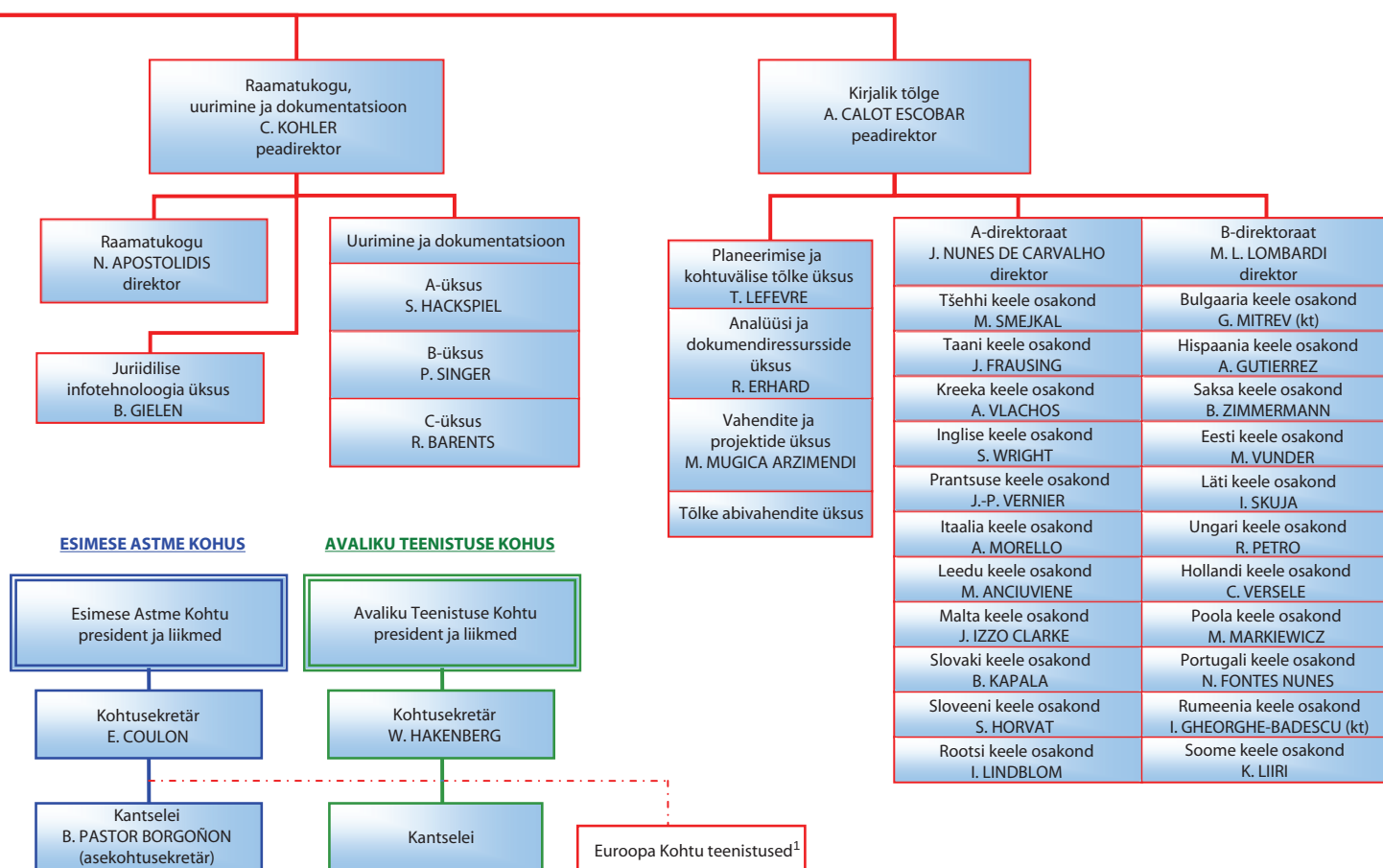
Avaliku Teenistuse Kohus

6.–8. juuni	Avaliku Teenistuse Kohtu liikmete ja Bundesverwaltungsgericht'i liikmete delegatsiooni kohtumine avaliku teenistuse vaidluste küsimuses Leipzgis
18. juuni	President P. Mahoney ja kohtunik S. Van Raepenbusch osalesid Brugge Euroopa Kolledži õigusteaduskonna ning professor G. Vandersandeni ja L. Levi (CMS DeBacker) koostöös korraldatud kollokviumil „L'incidence des modifications du statut des fonctionnaires et agents de l'Union européenne sur le contentieux communautaire de la fonction publique”

Kokkuvõtlik struktuur

¹ Protokoll Euroopa Kohtu põhikirja kohta artikli 52 ja selle protokoll lisa artikli 6 kohaselt, selleks et Esimese Astme Kohus ja Avaliku Teenistuse Kohus saaks toimida, osutavad Euroopa Kohtu juurde määratud ametnikud ja muud teenistujad teenuseid Esimese Astme Kohtule ja Avaliku Teenistuse Kohtule.

Euroopa Kohtu kontaktandmed

Euroopa Kohtu kontaktandmed on järgmised:

Euroopa Ühenduste Kohus

Postiaadress: L-2925 Luxembourg

Telefon: (+352) 43 03-1

Kohtukantselei teleks: 2510 CURIA LU

Telegraafiaadress: CURIA

Euroopa Kohtu faks: (+352) 43 03-2600

Pressi- ja teabeosakonna faks: (+352) 43 03-2500

Sisetalituse väljaannete üksuse faks: (+352) 43 03-2650

Euroopa Kohus Internetis: www.curia.europa.eu

Euroopa Ühenduste Kohus

**Aastaaruanne 2007. Ülevaade Euroopa Ühenduste Kohtu, Euroopa Ühenduste
Esimese Astme Kohtu ja Euroopa Liidu Avaliku Teenistuse Kohtu tööst**

Luxembourg: Euroopa Ühenduste Ametlike Väljaannete Talitus

2008 — 247 lk — 21 x 29,7 cm

Katalooginumber: QD-AG-08-001-ET-C

ISBN 978-92-829-0872-3

ISSN 1830-1894

Väljaannete talitus
Publications.europa.eu

ISBN 978-92-829-0872-3

9 789282 908723

